Paper used for the
printing of this book
was made available
by the Government
of India at concessional rate

గాంధి-గాంధీతత్త్వము

(రెండవ సంపుటము)

రచయిత:

డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య

ACC NO
4983

అనువాదకులు:

కొడాలి ఆంజనేయులు

ప్రకాశకులు:

గాంధీ సాహిత్య ప్రచురణాలయము

గాంధీ జ్ఞానమందిరం

సుల్తాన్ బజారు, హైదరాబాదు-1

రెండవ కూర్పు
1000 ప్రతులు

డిసెంబరు
1976

320.55
PAT

ముద్రాపకులు
సర్వోదయ ప్రెస్
విజయవాడ-6

వెల
రు 12-50

"రథస్యైకం చక్రం భుజగయమితా స్సప్తతురగాః
నిరాలంబో మార్గశ్చరణ రహిత స్సారథిరపి
రవిర్యా త్యేవాంతం ప్రతిదినమపారస్య నభసః
క్రియాసిద్ధి స్సత్త్వే వసతి మహతాం నోపకరణే॥"

సమర్పణ

నిత్య సిద్ధాంతాలైన
సత్య - అహింసలను
ప్రబోధించిన అనుసరించిన
అన్నిమతాల అన్నియుగాల
ఋషుల, ప్రవక్తల, భక్తుల
స్థితప్రజ్ఞుల, పూర్ణపురుషుల
పవిత్ర స్మృతికి

తన దోషాలను, వైఫల్యాలను, సంపూర్ణంగా
తెలిసికొన్న ఒక హృదయపూర్వక
అహింసారాధకుని సమర్పణ

ప్రకాశకుల నివేదన

గాంధీ మహాత్మునిచే "ఆసియా సూత్రధారిని! ప్రామాణిక వ్యాఖ్యాత" అని పేరొందిన డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు గాంధీ వ్యక్తిత్వాన్ని గురించీ, ఆయన సిద్ధాంతాల ప్రాశస్త్యాన్ని గురించీ వ్రాసిన అమూల్య గ్రంథమిది. దీని ఆంగ్లమూలాన్ని 1941లో అలహాబాదులోని కితాబిస్తాన్‌వారు ప్రచురించారు. దీనిని పట్టాభిగారి మూల గ్రంథానికి సరిఅయిన అనువాదకులని ప్రసిద్ధిపొందిన శ్రీ కొడాలి ఆంజనేయులు గారిచే అనువదింపజేసి, స్వాతంత్ర్యోదయానికి కొద్దికాలం పూర్వమే 1946లో ఖమ్మంమెట్టులోని ప్రభాత ప్రచురణ సమితివారు ప్రచురించారు. ఆ ప్రతులు ఇప్పుడు లభించుటలేదు.

ఈ పుస్తక ప్రాశస్త్యాన్ని గమనించిన గాంధీ స్మారకనిధి సుప్రసిద్ధ కార్యకర్తలయిన శ్రీ యన్. యస్. యాజిగారు ఈ పుస్తకాన్ని పునర్ముద్రించవలసిందిగా మమ్ము చాలా ప్రోత్సహించారు. అప్పటి పరిస్థితులలో త్వరగా ప్రచురణకు వీలు కలుగలేదు.

గాంధీ సాహిత్య ప్రచురణాలయం మారు ప్రచురణలు పూర్తిచేసు గలిగినదని చెప్పడానికి సంతోషిస్తున్నాము. ద్వితీయ శతాన్ని గాంధీ-గాంధీ తత్వము మొదటి సంపుటంతో ప్రారంభిస్తున్నాము. ఆంధ్ర ప్రజానీకపు ఆదరాభిమానాలు ఇదివరకుకన్నా ఎక్కువగా లభిస్తే తప్ప ఇటువంటి ఉద్గ్రంథాలను ప్రచురించడం చాలా కష్టమౌతుంది. లోగడ మేము అనుభవించవలసి వచ్చిన ఇక్కట్లు తిరిగి రాకుండా ఉండవలెనని మా అభిలాష.

గాంధీ-గాంధీతత్వాన్ని కొంతకాలం ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం వారు ఎం. ఏ. పరీక్ష పాఠ్యగ్రంథంగా నిర్ణయించారు. ఆ సమయంలో

విద్యార్థులనేకులు ఈ గ్రంథంవల్ల తాము గాంధీ తత్వాన్ని సరిగ్గా అవగాహన చేసుకొన్నామని నాతో చెప్పడం జరిగింది. ఈద్వితీయ ముద్రణను ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నెలకొన్న అయిదు విశ్వ విద్యాలయా వారు బి. ఏ. కూ, ఎం ఏ. కూ పాఠ్య గ్రంథంగా నిర్ణయిస్తే విద్యార్థులకు తత్వాన్ని కొంత వరకైనా అవగాహన కలిగించడంలో తోడ్పడినవారు కాగలరు.

ఈ పుస్తక ప్రాశస్త్యాన్ని గురించి ఎక్కువగా వ్రాయడం దివిటీతో సూర్యుని చూపించడం వంటిదే. గాంధీ తత్వాన్ని సరిగా బోధపరచుటకు ఈ గ్రంథం తోడ్పడినంత చక్కగా తెలుగులో చాలా తక్కువ గ్రంథాలు తోడ్పడతాయి. గాంధీజీ వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆయన తత్వ ప్రాతిపదికను, పరిణామాన్ని, ఆధునిక జీవితానికి గాంధీతత్వం రూపురేఖలు దిద్దగల విధానాన్ని ఈ పుస్తకం అరటిపండు ఒలిచి చేతిలో పెట్టినట్లు చెప్పుతుంది. గాంధీ తత్వాన్ని వివిధ దృక్కోణాలలో పరిశీలించి, ఆధునిక జీవితానికి ఈ సిద్ధాంతాలు ఏవిధంగా అన్వయిస్తాయో, చక్కగా తేల్చారు పట్టాభిగారు. గాంధీ సిద్ధాంతాలను తెలుసుకోగోరే ప్రతివ్యక్తి దీనిని ఆమూలాగ్రంగా చదివితే ప్రాథమికమైన విజ్ఞానాన్ని సంపాదించగలుగుతాడని మా దృఢ విశ్వాసము.

ఆలస్యంగా నైనాసరే ఈపుస్తకం రెండు సంపుటాలను ముద్రించ గలిగినందుకు సంతోషిస్తున్నాము. కాలానుగుణ్యమైన మార్పులు కొన్ని చేద్దామని ఆలోచించాముగాని, రచయిత అభిప్రాయాలు యథాతథంగా ప్రచురించడం వలననే పుస్తకానికి న్యాయం చేకూర్చగలమనే విశ్వాసం పరిశీలనవల్ల ఏర్పడింది. అందుకని చెప్పుకోతగ్గమార్పులు చేయలేదు. ఈ పుస్తక ప్రచురణకు ప్రోత్సహించిన ముఖ్యులు శ్రీయాజీగారికి, తదితర మిత్రులకు, పుస్తక ప్రచురణకు అవకాశం ఇచ్చిన ప్రభాత ప్రచురణ

సమితి వారికీ, సరసమైన వెలకు కాగితాన్ని అందచేసిన భారత, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలకు; ముద్రాపకులు - విజయవాడ సర్వోదయ ప్రెస్ కార్యకర్తలకూ మా కృతజ్ఞత. అనువాదకులు శ్రీ కొడాలి ఆంజనేయులు గారికి మా నమోవాకములు. రచయిత, సుప్రసిద్ధ దేశభక్తులు, జాతి నిర్మాతలలో ఒకరైన డా॥ పట్టాభిగారికి మా శ్రద్ధాంజలి.

ఇట్లు

కోదాటి నారాయణరావు

కార్యదర్శి

గాంధీసాహిత్య ప్రచురణాలయము

హైదరాబాదు--1

15-12-1976

మొదటి కూర్పు

తొలి పలుకు

"గాంధి - గాంధీతత్వము"ను గూర్చి గ్రంథము వ్రాసి పంపవలసిందని నిరుడు వేసగిలో కితాబిస్థానంవారు నన్ను కోరినారు. అందువల్ల ఆ విషయంలో నాకుగల అభిప్రాయాలను తిరిగి కూర్చడానికి ఈ నూతన ప్రయత్నం చేశాను. మొట్టమొదట క్రైస్తవకళాశాలలలో దీర్ఘకాలం పొందిన శిక్షణవల్లనూ, పిదప 1905లో వంగదేశంలో ఉద్భూతమైన నూతన చైతన్య వికాసంవల్లనూ, తరువాత మహాసంగ్రామం నాటి (1914-1918) డాక్టరు బెసెంటు హోమురూలు ఉద్యమం వల్లనూ రెండు దశాబ్దములుగా దున్ని పదును చేయబడిన మనోక్షేత్రములో ఈ అభిప్రాయములు నాటుకొని దోహదము చేయబడి మఱి ఇరువది సంవత్సరాలనుండీ పెరిగి పెద్దవవుతూ వచ్చినవి. యుద్ధం ముగియడంతోనే భారత రాజకీయ నైతిక ఆర్థిక విషయాలలోనే గాంధీశకం ప్రారంభ మయింది.

౧౮౫౭లో మొదటి భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం జరిగింది. దానికీ ఒక కారణముంది; నాయకుడున్నాడు; జెండా ఉన్నది. కాని అది సరియైన కట్టుబాట్లలో జరుగలేదు. దాని ఉద్దేశంగానీ, పద్ధతిగానీ మహోన్నతములైనవి కావు. అది అంతా హింసాపద్ధతిమీాద నడిచింది. కాంగ్రెసు ౧౮౮౫ నుండి భారత స్వాతంత్ర్య సంపాదనకు పూనుకొన్నది. కాని 30 సంవత్సరముల వరకూ అది ఆలోచనా

ప్రపంచాన్ని దాటి వెళ్ళలేకపోయింది. ౧౯౧౪లో ప్రారంభమైన తలలు పగులకొట్టేపని ౧౯౧౯ నాటికి నెఱసులు వెదకడంలోకి దిగింది. తరువాత ఆత్మబలయుగం ప్రారంభమయింది. పశుబలానికీ బుద్ధిబలానికీ సంబాధించిన కార్యక్రమాలన్నీ దానితో మఱుగు పడ్డాయి. ఈ యుగపురుషుడైన గాంధీ డెబ్బది రెండవ జన్మదిన జయంతి ఇప్పుడే జరిపాము. ఆయన జీవితంలో అనేక పోరాటాలు చేశారు. ఇప్పుడాయన చేసేది చివరిపోరాటం. ఇదివర కాయనపోరిన పోరాటాలన్నిటిలోకీ నిస్సందేహంగా ఇది పెద్దది. మన దేశంలో కారాగారశిక్ష ననుభవించిన వారి సంఖ్యను బట్టి కాదు ఈ పోరాటం గొప్పదనడం. తన కృషికి పరమావధిగా ఉపవాస వ్రతమూలమున-బహుశా అది ప్రాయోపవేశమే కావచ్చును - మాతృదేశ చరణములకు పూజాపుష్పం కావడానికి నిశ్చయించుకొన్నారాయన.

ఈ పోరాటంలో ప్రతిసంవత్సరమూ మనము మన వీరులకూ, మృతజీవులకూ (Martyrs) యోగులకూ, రాజకీయ చతురులకూ, శిల్పులకూ, కవులకూ, జన్మ జయంతులు జరుపుతూన్నాము. ఇంతకు పూర్వము దాదాభాయి ఫిరోజిషా మెహతాలకూ, గోఖేలు తిలకు మహాశయులకూ, సురేంద్రనాధ్ బిపినచంద్రపాలులకూ, లజపతిరాయి దేశబంధుదాసులకూ మనము మన స్తుతి గీతములను సమర్పించాము. కాలమనే ఇసుకదారులలో వారి అడుగుజాడలు మాసిపోలేదు. వారింకనూ మనకు మార్గదర్శకులే. వారి స్మృతి మన భావోత్సాహాలను చిగిరిస్తూ మనజాతీయ

జీవితానికి నూతన చైతన్యం కలిగిస్తూన్నది; మన ఆదర్శాలనూ అభిప్రాయాలనూ మహోన్నత పథాలకు తీసికొనిపోతూన్నది. కాని వారు దురదృష్టవశమున భావిసంతానము పాడుకోవడానికి మిగిలిన స్మృతిగీతములుగా మాత్రమే నిలిచిపోయినారు.

గాంధీ అలా కాదు. నేడు జీవంతో ఉన్న భారత భాగ్యవిధాత ఆయన. ఆయన జీవితం దీర్ఘమైనకొలదీ భావాలు గంభీరము లవుతున్నాయి. ఉపాయాలు (Plans) ఉన్నత స్థాయిని పొందుతూన్నవి. ఆయన కర్మక్షేత్రం విశాలమవుతూన్నది. ఆయన ఆదర్శవాంఛలు నింగి ముట్టుతున్నవి. ఆయనముందు గాలిలో అవ్యక్తంగా ఊగులాడే సమస్యలు లేవు. ఆయనకు నిన్నటి పగటికలలు నేటి ఘనీభవించిన అభిప్రాయాలు. అవి రేపటికి ఉపాయాలుగా మారి ఎల్లుండికి రూపందాల్చిన ఒక స్పష్టమైన కార్యక్రమంగా పరిణతి పొందుతవి. ముప్పై ఐదుకోట్ల జనం ధరిస్తూన్న 72 కోట్ల రూపాయల విలువగల విదేశీవస్త్రం ఇండియాకు రాకుండా ఆపవలెనంటే ఒక పాతరాట్నంతోనూ చాలీచాలని ఖద్దరు ధోవతీతోనూ ఆయన పని ప్రారంభిస్తాడు. నాలుగైదుకోట్ల మందియొక్క అంటరానితనమును రూపుమాపడానికి ఆమరణాంతోపవాస వ్రతం అవలంబించి, తద్వారా "దైవం కూర్చిన కూర్పు విచ్ఛిన్నం కాకుండా" హరిజనులను హిందూ సంఘంలో నిల్ప చూస్తారాయన. త్రాగుడు ద్వారా వచ్చిన పాపపు రాబడిని రద్దు చేయడానికి ఆయన రాష్ట్రీయ మంత్రుల కార్యాసక్తిని

నైతిక సంస్కారమార్గములకు పట్టించారు. హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యముకొఱకు ఆయన 1924లో ౨౦ నాళ్లు ఉపవాసం చేశారు. నేడాయన తన 72 వ యేట 1940లో హిందూదేశాన్ని యుద్ధప్రయత్న బాధ్యతనుండి తప్పించడానికి వైస్రాయితో రాయబారములద్వారానూ, సత్యాగ్రహోద్యమం ద్వారానూ భగీరథప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. ఉత్తఆయుధవిసర్జన కార్యక్రమంకింద కాక, అహింసా సిద్ధాంతంలోని నైతిక సూత్రము ననుసరించి, ఆయన సైనిక సన్నాహములు లేని భారత కేంద్రప్రభుత్వాన్ని భావింపగలుగు తున్నారు.

తన నాయకత్వంకింద నడచిన రెండు దశాబ్దములలో గాంధీ భారత జాతీయ సౌధానికి అంతరువుల పైన అంతరువులు నిర్మించడమేకాక దాని మూలముకూడ క్రమంగా వైశాల్యం చేశాడు. ఆయన 1928 నాటికే భారత రాజ్యాంగంలో సంస్థానాలు పొందవలసిన ప్రాముఖ్యతను గుర్తించి, భారత స్వరాజ్య ప్రణాళికలో అర్హస్థానాన్ని అంగీకరించాడు. తరువాత సంస్థాన ప్రజా మహాసభ దాని శాఖోపశాఖలతో ప్రత్యేక సంస్థగా నుండనక్కరలేదని ప్రబోధించి మహాసభా కార్యవర్గమూ, కాంగ్రెసు కార్యవర్గమూ రెండూ దాదాపు లీనమయ్యేటట్టు చేశాడు. సంస్థాన ప్రజామండలి కిరీటజున గాంధీ కొండంతబలం. అంతేకాదు. రాష్ట్రాలకూ, సంస్థానాలకూ, సంస్థానాధిపతులకూ, సంస్థాన ప్రజలకూ గాంధీజీ కొలికిపూస.

గాంధీ ఇండియాకు వచ్చినప్పటినుండి పూర్తిగా ఆయన వ్యవహారములను పటం (Graph)లో చిత్రిస్తే ఆయన నడకలోని ఎచ్చుతగ్గులు మంచి అనుభవాన్ని చేకూర్చ గలవు. 1915-1919 సంవత్సరాల మధ్య ఆయన జీవితంలో ముందుకు త్రోసుకొనివచ్చే స్వభావమున్నట్లు కనపడదు. 1919లో అమృతసరం కాంగ్రెసునాడు ఒక్కసారిగా పైకి వచ్చి కలకత్తా, నాగపురం కాంగ్రెసుల నాటికి (1920) నాయకత్వం వహించగలిగాడు. ఒక పదిహేనుమాసములు చేసిన గట్టి కృషి ఫలితంగా ఆయన జైలుకు పంపబడి 1924లో తిరిగి విడుదలయినాడు. తరువాత మూడు నాలుగు సంవత్సరాలవరకూ, 1926, 1927, 1928 సంవత్సరాలలో రాజకీయాలలో జోక్యం కలిగించుకోకుండా కేవలం నిర్మాణ కార్యక్రమంలోనే నిమగ్నుడై పోయినాడు. 1928లో తిరిగి కలకత్తా కాంగ్రెసులో ముఖ్యపాత్ర వహించాడు. పిదప ఏడాదియైనా నిండకుండానే 1929 డిశంబరు 23 తేదీని, పూర్ణస్వరాజ్యం నిమిత్తం యావద్భారతోద్యమం ప్రారంభింపబోతున్నానని ఇర్విన్ ప్రభువుకు శ్రీముఖం పంపించాడు. దీనిఫలితమే 1930-1934 వరకూ జరిగిన సత్యాగ్రహోద్యమం. తరువాత ఆయన కాంగ్రెసునుండి విరమించి కౌన్సిలు కార్యక్రమంలో ఎక్కువ ఉత్సాహం కనపరచ లేదు. 1937లో వైస్రాయి దగ్గరనుండి "హామీలు" సంపాదించడానికి చురుకుగా రాయబారాలు నడిపించాడు. ఇవే రాష్ట్రీయ మంత్రివర్గ నిర్మాణమునకు కారణ భూతములైనవి. కడలిలో ఈతగానివలె ఆయన "పోటు"లో

పైకివస్తూ "ఆటు"లో కనపడకుండా లోపలికి పోతూం టారు. హింసా సంగ్రామ సముద్రకల్లోల తరంగములనుండి కాంగ్రెసు నౌకను ఒడ్డు చేర్చడానికి ఆయన నేడు కొండ మీది కొడిదీపం. ఆయనకు మార్గం ప్రధానం; అవధి కాదు. ప్రయత్నం ప్రధానం. ఫలితంకాదు; ఉపాయాలు ప్రధానం. పర్యవసానాలు కాదు; ఉపాయాలు పరిశుద్ధ ములై, ప్రయత్నం మంచిదై, మార్గం తిన్ననిదైతే, అందుకు తగినఫలం కలుగనే కలుగుతుంది. ఆవిధంగా వచ్చిన ఫలితం శాశ్వతంగా కూడా ఉంటుంది. అంతే కాదు, ఆ ఫలితంపొందే ప్రతివాని శాశ్వత సౌభాగ్యానికీ అది తోడ్పడుతుంది.

కాబట్టి గాంధీ సిద్ధాంతాలనూ, సూత్రాలనూ, ఆయన వాటిపైన నిర్మించిన రాజకీయార్థిక సాంఘిక పున ర్నిర్మాణ విధానములనూ, భారత స్వరాజ్యమునకు ముఖ్యాం గములుగా సమన్వయం చేసుకోవడానికి ఈ గ్రంథమును ప్రచురణ నిమిత్తం "కితాబిస్థాన్"కు సమర్పించినాను.

బందరు,
28-12-1941.

భో. పట్టాభి సీతారామయ్య.

విషయ సూచిక

గాంధి-గాంధీతత్త్వము

సంపుటము 2

అధ్యాయము 10

గాంధీజం - సోషలిజం

౧

సోషలిజం

ప్రపంచ పరిణామంలో ఏక జీవకణ సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ జంతువు మొదలు సర్వాంగసుందరమైన మానవునివరకూ గల దశా పరివర్తనాలను విచారించిన యెడల, సృష్ట్యాదిని జలచర జంతువులును, తరువాత జలచర భూచరములును, పిదప కేవల భూచరములు, పిమ్మట చతుష్పాద మృగములు, అటుపిమ్మట ద్విపాద మానవాకార జంతువులు, తుదకు మానవుడు జనించినట్లుగా తేలగలదు. ఆకాశంలో తిరిగే పక్షులకు గూళ్ళు, పొలాలలో తిరిగే జంతువులకు బొర్రెలూ ఉన్నట్లే మానవులకు చిన్న చిన్న గుడిసెలో లేక ఆకాశాన్ని అంటే పెద్ద పెద్ద మేడలో వున్నవి. అడవిమృగాలాహారంకోసం రాత్రిళ్ళు సంచారం చేసి, పగలు పొదలలోనో, బిలాలలోనో, గుహాలలోనో నివసిస్తున్నవి. అవి ఒకదానిమీద ఒకటి వైరముతో తమ

బలాధిక్యతవల్ల జీవిస్తూన్నవి. బలంలేని జంతువులు నశించి పోతూన్నవి. మనిషి పరస్పర సహకారబుద్ధిని పెంపొందించుకొన్నాడు. కాని పశ్చిమదేశాల యంత్ర నాగరికతలో ఆ పూర్వపు స్పర్ధాయుగమునాటి చిహ్నాలింకా మిగిలి ఉన్నవి. ముఖ్యంగా యిరోపా అమెరికా ఖండాలలో, ఒక మనిషికి నష్టదాయకంగా మరొకడు జీవించడమలాఉండగా, ఒక జాతిని మఱొక జాతి దోచుకొని తినే పద్ధతికూడా నడుస్తూన్నది. పాశ్చాత్య దేశాలు ప్రాచ్యదేశాలతో పోటీ పడడమేగాక తమలో తాముకూడా పోటీపడి నిరంతర సంగ్రామాలకు పాల్పడుతూన్నవి ఈ నిరంతర సంగ్రామ యుగంలో దేశాలమధ్య ఏర్పడిన తగవులను పరిష్కరించుకోవడానికి యుద్ధాలు ధర్మమార్గాలుగా పరిణమించినవి. అందువల్ల మనిషి తన సాహచర్య భావాన్ని విచ్ఛిన్నం చేసుకొని మానవ సంహారం నిమిత్తం సంచరిస్తూ, తిరిగీ బొఱ్ఱెలలో, గోతులలో,కందకాలలో, నేల అడుగున నివసించవలసిన అవస్థ పట్టింది. ఈ విధంగా నాగరికత మూలమట్టానికి కదలిపోతూన్నది. కాలం ఒక విధంగా వెనుకటి అనాగరికత వైపుకు తిరిగి పోతూన్నదా అన్నట్లు కనిపిస్తున్నది.

భారతదేశంలోని విపరీత పరిణామం

ఒకజాతి మరొకజాతిని జయించినప్పుడు, ముఖ్యంగా ఆ విజయం సర్వతోముఖ విజయమైనప్పుడు, పరాధీన జాతి తన ప్రధాన సంస్కృతి, నాగరికత, శిల్పకళాకౌశలం, పరిశ్రమలు, జాతీయ జీవితోద్దేశాలు, ఆదర్శాలు ఈ అన్నిటినీ

అచిరకాలంలోనే విస్మరించి, ప్రతి విషయంలోనూ పాలక జాతిని అనుసరిస్తున్నది. ఇందుకు తార్కాణం భారతదేశం. మొదటి భారత స్వాతంత్ర్య సమరం జరిగిన నలభై ఏండ్లలో పాశ్చాత్య సంస్థల సంపర్కంవల్లను, పాశ్చాత్య జీవిత భాషా ప్రభావము వల్లను, హిందూదేశంలో సంఘ స్వరూపమే సంపూర్ణముగా మారిపోయింది. కళాశాలలు, న్యాయ స్థానాలు, శాసనసభలు-వీటిద్వారా విద్యా, న్యాయ, శాసన వ్యవహారములలో కలిగిన పరివర్తన మలా ఉండగా పణ్య ప్రదేశములలోకూడ పరరాజ్య ప్రభావం ప్రస్ఫుటమైంది. ప్రజల వేషాచారాలు, పాశ్చాత్య దేశాలనుండి ఒక్కుమ్మడిగా దిగిన పారిశ్రామిక ప్రభువులు పెంపొందించిన యంత్ర వ్యామోహము, గ్రామాలను క్షీణింపజేసి పట్టణాల నభివృద్ధి కావించడమే దీనికి కారణం. భారతదేశము పేదరికంతో కుంగిపోతూన్నప్పటికీ, గ్రామస్థుల నెత్తురుపిండి సంపాదించిన ధనమును పట్టణాలలోని కొన్ని వ్యాపార సంస్థలలో నిలవజేయడం మూలకంగా పెట్టుబడి సమకూరింది. ఈ పెట్టుబడితో యంత్రాలు, యంత్రాలయాలు స్థాపింపబడ్డవి. ఇంతకుపూర్వం పాశ్చాత్య యంత్ర నిర్మిత సామగ్రుల దిగుమతితో ప్రారంభమైన గ్రామ కళా కౌశల వినాశనం వీటి స్థాపనతో పరిసమాప్తి అయింది. ఎంతకాలం నుండో అధికారైశ్వర్యాలను సమభావంతో ఉచితరీతని నియమించుకొని పెంపొందుతూ, నిరుద్యోగ సమస్యకు తావులేకుండా చేసుకొన్న హిందూ సంఘం, శతాబ్దాల తరబడి విదేశీ పాలనకు లోనయి పాశ్చాత్య దేశాల నెదుర్కొన్న గడ్డుసమస్య

లకు తానుకూడా గురికావలసివచ్చింది. పెట్టుబడిదారీవిధానం పాశ్చాత్య దేశాలలో వ్యాపించినంత ప్రమాదకరంగా ఇండియాలో వ్యాపించి ఉండకపోవచ్చును; కాని, పాశ్చాత్య దేశాలలోని పెట్టుబడిదారీ పద్ధతికి కారణభూతమైన జమీందారీ విధానమే ఇండియాలోకూడా ప్రవేశించి కొద్దిమంది ప్రభువుల చేతుల్లో ఐశ్వర్యమంతా ఉండిపోవడమూ, అధికసంఖ్యాకులైన రైతులకు భూమిని ఆక్రమించుకొనే హక్కులు లేక దాస్య జీవనం గడపవలసి రావడమూ తటస్థిస్తూన్నవి. పశ్చిమదేశాలలో పెట్టుబడిదారీ విధానానికి విరోధంగా ప్రారంభమయిన ఉద్యమమే సోషలిజం. అక్కడి ధనవంతులు తమ రక్షణకోసం తొడుగుకొన్న కవచంగాదది. నిరంతరం విజృంభిస్తూన్న పెట్టుబడిదారీ యత్నాలవలన తటస్థించే చెడుగులను చక్కజేసేనిమిత్తముద్దేశింపబడిన నూతన సంఘవ్యవస్థ హిందూ దేశపునగరాలుకొంతవరకుపాశ్చాత్య పారిశ్రామిక పద్ధతులనే అనుకరించినవి. ఈ దేశంలోని అన్ని యంత్రాలయ కేంద్రాలలోనూ పనిచేసే కూలీలందరూ కలసి ఇరవైలక్షలకు మించక పోయినప్పటికీ, వాళ్ల కిళ్ళు కట్టడం, వాళ్ళ పిల్లలను పెంచడం, వాళ్ళ చదువు, ప్రసూతి చికిత్సాలయాలు, లాభాలకూ కూలికీ గల పరస్పర బాంధవ్యం కూలికీ - పనికి ఉన్న సంబంధం, పని గంటలు, సెలవులు ఇవన్నీ ప్రాముఖ్యము వహించి, వీటిముందు గ్రామాలలో లెక్కకు రాని లక్షలాది ప్రజల నిరుద్యోగ సమస్య మరుగు పడిపోయింది. పాశ్చాత్య సంస్కారమును, తత్సంబంధములైన ఆర్థిక సిద్ధాంతాలను, సూత్రాలను పరం

పరాగతంగా జీర్ణించుకొంటూన్న విద్యావంతులైన యువకులు, పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని వెంబడించివచ్చే సోషలిస్టు భావాలయందు కూడా సహజ పక్షపాతం వహిస్తున్నారు.

ఇండియాలో సోషలిజం పరుగు

భారత రాజకీయాలలో సోషలిస్టు భావపరివర్తన మిటీవలనే ప్రారంభమైనప్పటికీ, ఒక్క దశాబ్దంలోనే అది వేగంగా అభివృద్ధిపొంది, కాంగ్రెసులో తీవ్రవిభేదాలకు కారణమయింది. కాని, గాంధీ సిద్ధాంతానికి మూలకందమైన అహింస వలన కలిగిన అద్భుత ఫలితాలా భావాలను వెనుకకు నెట్టగలిగినవి. అహింసా బలాన్ని ఒక్కసారి మనం ఒప్పుకొన్నట్లయితే, ఒక అనంత నూతనశక్తి మన కళ్ళయెదుట ప్రత్యక్షమాతుంది. ఈ సిద్ధాంతంపైన వర్ధిల్లిన సాంఘిక సంస్థ ఒక విద్యుత్పరిశ్రమాలయమై (Eletric power house) గాంధీ ప్రవర్తకుడై (Operator) ఆయన అహింసా సత్యములనే విద్యుచ్ఛక్తి యంత్రం (Dynomo) ద్వారా పర్వతములను కదిలించగల, సామ్రాజ్యములను పెకలించగల అంతులేని శక్తిని ఉత్పత్తి చేస్తూన్న సంగతి మనము చూస్తూన్నదే. ఆశక్తి భూకంపములోవలె, కూలిపూడిపోయిన పూర్వ జాతీయ నాగరిక లక్షణాలను, మోటారు యంత్రములతో త్రవ్వినట్లు త్రవ్వి పైకి లేవనెత్తినది. గాంధీ సోషలిజం కేవలం భౌతిక శక్తిగాదు. ఉపేక్షవల్ల నిస్సారములై కటికిబారిన జాతీయ సంస్కారక్షేత్రాలను తిరిగి ఫలవంతాలుగా చేసే నైతిక శక్తి అది. కాని, దానికాయన త్రికరణ శుద్ధియైన అహింసయే

పునాదిగా ఉండాలంటాడు. మన కామ్రేడ్లు సోషలిస్టు ప్రభుత్వ స్థాపన కావాలంటారు. కాని వారు హింసా పద్ధతివలన దానిని స్థాపించగోరుతున్నారో అహింసా పద్ధతినే అవలంబించ గోరుతున్నారో మనకు చెప్పడానికి వెనుకంజ వేస్తారు. అందువలన వారిలో చాలా మంది క్రమంగా అహింసా సిద్ధాంతంచేత ఆకర్షింపబడి గాంధీ వర్గంలోనైనా చేరిపోయినారు; లేదా బహిరంగంగా కమ్యూని స్టు తత్వాన్ని చేపట్టి హింసావాదులైనా అయిపోయినారు. వారు సంఘవ్యవస్థలో రెండు భిన్న పద్ధతులను వెల్లడిచేస్తు న్నారు. సాంఘిక, ఆర్థిక పద్ధతులమీద విభజింపబడి, వివిధ వర్గాల మధ్యనూ నిరంతరం సమానాధికార ప్రాబల్యముగల సంఘవ్యవస్థ ఒకటి. స్పర్ధాహింసలనే నిప్పులపైన, జీవితమనే కాగులో కళపెళలాడే వేడిపొంగులవలన, అట్టడుగు పొరలు నిరంతరం పైపైకిలేవ ప్రయత్నించడంచేత, ఎప్పటికీ నిలకడ కుదరని సంఘవ్యవస్థ రెండోది.

ప్రభుత్వం సర్వాధికార సంపన్నంగా ఉండవలెనా లేక మానవవ్యక్తిత్వానికి స్థానమున్నదా? స్పర్థప్రధానమూ, సహకారం మంచిదా? మానవోన్నతికి దోహదం చేసేది భౌతిక విషయమా? ఆధ్యాత్మిక విషయమా? ధనమా, సేవా, అగ్రస్థానం వహించ వలసింది? గృహపరిశ్రమలా, యంత్ర పరిశ్రమలా, అభివృద్ధి పొందవలసిందనే విషయాల పైననే నిజంగా ఈనాడు జరుగుతూన్న పోరాటమంతాను.

కాలస్థితి

కాలం మారిపోతూన్నప్పుడు కాలానుగుణంగా అతి పురాతన పవిత్ర వ్యవస్థలు, ఆచారాలూకూడా మారిపోక తప్పదు. కాని ఎంత ఆకర్షవంతంగా ఉండే మార్పయినప్పటికీ, ప్రజలు గునియకుండా ఆమోదింపజాలరు. ఇవి కేవలం చప్పిడి మాటలుగా కనపడవచ్చును. కాని ఈ చప్పిడి మాటలలోకూడ మానవప్రవర్తనమునకు మార్గదర్శకమైన నిజంలేక పోలేదు. అందువల్లనే ఇప్పుడు హిందూదేశం, నూటయాభై సంవత్సరాలనాటి పారిశ్రామిక విప్లవ ఫలితంగా కలిగిన చెడుగులను తుడిచివేయడానికి పాశ్చాత్య దేశాలవారు నిర్ణయించిన మార్గాలను 'తు' 'చ' తప్పకుండా అవలంబించవలెనా, లేక పురాతన సంఘవ్యవస్థను, దాని కార్యవిధానాన్ని, దాని ధర్మ విభాగమును, దాని గ్రామ నిర్మాణమును సానుభూతితో పునర్విచారణచేసి, తత్ఫలితంగా ౧. జాతీయతా అంతర్జాతీయతలకు ౨. వైశ్యులచే అవలంబింపబడుతూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానపు ఆర్థిక పద్ధతికీ, సోషలిస్టు సిద్ధాంతానికీ, గ్రామ సంఘము, సమష్టి కుటుంబము, శ్రమజీవనకులము వీరందరి కాయకష్ట విధానమునకూ ౩. జీవితంలో ఆధ్యాత్మిక దృక్పథాన్ని పెంపొందించే మతానికీ, భౌతిక వైఖరిని అభివృద్ధిచేసే వైజ్ఞానిక శాస్త్రానికీ ౪. మనుష్యుల నియంతృత్వం కాని ధర్మ నియంతృత్వమునకు, ఆచరణలో కాకవైశాల్యాలలో పెరిగిపోతూన్న ప్రజాపాలన పద్ధతికీ ౫. అహింస అనే యజమానికీ బల

ప్రయోగమనే సేవకునకూ సమన్వయం కుదుర్చుకూంటూ ఉచిత జీవితమును నడపవలెనా అనే విషయం ఆలోచించు కోవలసిన తరుణం వచ్చింది. పరస్పర విరోధ విషయాల నీ విధంగా ఉచితరీతిని సావిధాన పరచు కొన్నందువల్ల ప్రస్తుతానికీ భవిష్యత్తుకూ, సిద్ధాంతానికీ అవసరానికీ, ఐహికానికీ పారలౌకికానికి, ఆనందదాయకమైన సామరస్యం కుదురుతుంది. కాబట్టి పాతదైనంత మాత్రాన ఏ పరిష్కార పద్ధతినీ తృణీకరించరాదు. కొత్తదైనంతమాత్రాన ఏ సమస్యనూ పరిష్కరించడానికి విలులేనిదిగా భావించ కూడదు. ఈపని ఎంత కష్టమో అంత స్వష్టమైనది. కాబట్టి ఈ ధర్మనిర్వాహణంలో మనం ఉపశమన పద్ధతుల నవలం బించేకంటె, నివారణ విధాన మవలంబించడం మంచిది. ఉపశమనము ఉత్తమమైనదే; కాని నివారణ ముత్తమతరం. ఈసిద్ధాంతం శరీర రుగ్మత విషయంలోనూ, రాజకీయ రుగ్మత విషయంలోనూ కూడా సరిగా వర్తిస్తుంది. కాబట్టి హిందూ సంఘ నిర్మాణమునకు, దాని ధర్మములకు మూలములైన సిద్ధాంతాలను పరిశీలించవలెననీ, పేదరికాన్ని తొలగించలేక పోయినప్పటికీ, ఐశ్వర్యంఒకేచోటరాశీభూతంకాకుండానూ తగినంత పని చూపలేకపోయినప్పటికీ నిరుద్యోగ సమస్య లేకుండానూ, ఆ పూర్వ లేపద్ధతుల నవలంబించి చేయగలిగారో ఆ పురాతన పద్ధతులను పరీక్షించవలెననీ మాత్రమే మేము కోరుతున్నాము.

రెండు తరహాల నాగరికత

ప్రపంచంలోని నాగరికతను మొత్తంమీద రెండు తరగతులుగా విభజింప వచ్చును. ఒకటి ఐశ్వర్యంపైన ఆధారపడిన నాగరికత. రెండోది సంస్కృతి లేక పాండిత్యం పైన ఆధారపడిన నాగరికత. లక్ష్మీదేవి చంచల స్వభావం కలదనీ, సరస్వతి అటువంటిదికాదనీ సాధారణంగా అంటూంటారు. హిందూ సంప్రదాయ ప్రకారం లక్ష్మీసరస్వతులకు చాలాకాలంనుండీ తగాదా ఉందని ప్రతీతి. ఈ తగాదాయే భారతీయ నాగరికతకు మూలంగా పరిణమిస్తూన్నది. ఐశ్వర్యము, పాండిత్యము ఇక్కడ వేరువేరుగా ఉంటాయి. అలా ఉండడంవల్లనే సంఘంలో అధికారం సరిగా విభజింపబడి సంఘ నియతి చక్కగా నడుస్తూన్నది. ఈ విధంగా పెంపొందిన నాగరికత, పాశ్చాత్య నాగరికతా దండయాత్రలకు హఠాత్తుగా గురియైనది. పాశ్చాత్య నాగరికతలో పాండిత్యం కంటె ఐశ్వర్యానికి ఉన్నతస్థాన మున్నది అంతేకాక పాండిత్యం ఐశ్వర్య సంపాదనకు పరికరంగా ఉపయోగింపబడుతూన్నది. పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రభావంక్రిందకువచ్చిన భారతీయ నాగరికత అపజయం పొందినట్లుగా నేడనేక తార్కాణాలు కనబడుతూన్నవి. చూడండి!

రైతులు పండించి ఉపవాసం చేస్తున్నారు.
సాలీలు బట్టలునేసి దిగంబరులుగా ఉంటున్నారు.
సహకారోద్యోగులు అప్పు తీసుకొని తిరిగి చెల్లించరు.
డాక్టర్లు రోగులయి చనిపోతున్నారు.
లాయర్లు వ్యాజ్యాలకోరులై ఓడిపోతున్నారు.

ఖంజనీర్లు కట్టుకొన్న ఇళ్లు పడిపోతూన్నవి.
ఉపాధ్యాయుల కొడుకులు చదివి పరీక్ష తప్పుతున్నారు.
ప్రజాసేవకులని పేరుపెట్టుకొన్న ప్రభుత్వోద్యోగులు జీతాలు పుచ్చుకొని పనిచేయరు.

బ్యాంకులు! డిపాజిట్లు పుచ్చుకొని దివాళా తీస్తున్నవి.
ఇన్‌కంటాక్సుఉద్యోగులకొడుకులుఇన్సూరెన్సు ఏజంట్లవుతున్నారు.
తల్లి బిడ్డలకు విషం పెడుతూన్నది.
తండ్రి కొడుకులను కొడుతున్నాడు.

ఏమి చెప్పగలం! కంచె చేను మేస్తూన్నది. నిజానికి ఈనాడు సహచరభావమూ సానుభూతీ నశించి దురాశ పెచ్చుపెరిగింది. వ్యాపారం ఋజువర్తనంలేని జూదంగా మారింది. ధర్మనిష్ఠ మాయమై మోసం హెచ్చింది. యుక్తాయుక్త వివేకజ్ఞానమూ సహజ ప్రేమాకూడ, కోపోద్రేకం ముందు కూలిపోతూన్నవి. పాండిత్యం ఐశ్వర్యానికి దాస్యం చేసే పనిముట్టుగా ఉపయోగ పడుతూన్నది. ప్రపంచ సాంఘిక ఆర్థికాభ్యుదయంలో వ్యష్టి, సమష్టి భావా లొకదానికంటె ఒకటి ఆధిక్యత సంపాదించవలెనని ప్రయత్నిస్తూన్నవి. మొదటిది వచ్చి స్వేచ్ఛా వ్యాపార పద్ధతి కావాలంటుంది. రెండోది పూర్తిగా ప్రభుత్వ సోషలిజం కావాలంటుంది. పచ్చి స్వేచ్ఛా వ్యాపార పద్ధతిలో యే ఒక్కనికీ సంపూర్ణాధికారాలుండవు. ప్రభుత్వం ప్రత్యేక హక్కుల నీయదు. ప్రత్యేక ధనసహాయం చేయదు. కార్మిక సంఘా లుండవు. సాంఘిక శాసనా లుండవు. వస్తువులను స్వేచ్ఛగా కొనవచ్చు అమ్మవచ్చు. ప్రభుత్వం శాంతి భద్రతలను కాపాడుతూంటుంది; అంతే; 'చౌకగా కొను -

ప్రియంగా అమ్ము' ఇదే దాని నినాదం. లాభాలు పీథులు కట్టి విస్తళ్లు వేయడానికంటారు. కాని, నిజానికి వాటి నెవరూ అంటుకోవడానికి హక్కులేదు. పూర్తి స్టేటు సోష లిజంలో అద్దె, వడ్డీ, ప్రత్యేక మిరాసీ హక్కులు, లాభం కోసం చేసే వ్యాపారం, తేరగా వచ్చే ఆదాయం - ఇవన్నీ ఉండవు. పొలం, ఇళ్ళు, పరికరాలు, ప్రయాణ సౌకర్యాలు అన్నీ ప్రభుత్వాధికారంకింద ఉంటయి. కూలీలను ప్రభు త్వమే నియమిస్తుంది. అసలు ఖరీదుకే కొంటుంది. అద్దె కిస్తుంది. పనిచేస్తామన్న వాళ్ళందరికీ పని చూపిస్తుంది. తిని కూర్చుండే భాగ్యవంతులు కనిపించరు. ఎవడూ ధనవంతుడు కాడు. ఎవడూ పేదవాడుకాడు. కష్టఫలమంతా తిరిగి "ఉత్పత్తిదారుల"కే పోతుంది. కాని నిజానికి అసలు సత్యం దీనికి మధ్యగా ఉందని తేలుతుంది.

ఈ విభేదాలకు మూలకారణం ఐశ్వర్య కాంక్ష. ఇది వ్యక్తికీ ఉంది, జాతికీ ఉంది. డబ్బు సంపాదించిన పెట్టుబడి దారింకా డబ్బు కావాలనే అంటాడు. రాజ్యం సంపాదించిన సామ్రాజ్యాధికారి ఇంకొక రాజ్యం కావాలంటాడు. కాబట్టి వెంటనే ఆస్తి, కుటుంబము- ఈ రెంటినీ లేకుండా చేయడం మంచి మందనిపిస్తుంది. కాని ఆస్తి, వివాహము, మతము ఈ మూటినీ రద్దుచేయ ప్రయత్నించిన రష్యా, ఇరవై రెండేండ్లు గట్టి అనుభవం సంపాదించినమీదట వాటిని పున రుద్ధరించవలసి వచ్చింది. ఒక సినిమా బొమ్మలోని అంగ విక్షేపం, సరియైన భావస్ఫురణ కలిగించాలంటే వ్రాతతో పాటు నూరుబొమ్మలను చూపించవలసి ఉంటుంది. వాటిలో

ఏ ఒక్కటీకూడా ప్రత్యేకంగా ఆ భావాన్ని పరిస్ఫుటం చేయలేదు. అలాగే మనం రష్యా విప్లవాన్నిగూర్చి సమగ్రంగా ఆలోచించాలి కాని, వివిధ దశలనూ వేరువేరుగా చూడకూడదు. వ్యక్తిగత హక్కులు సంఘ సంక్షేమంకోసం వినియోగపడుతూన్నవా లేదా అని యోజించడమే బిట్ట చివరి పరీక్షగా ప్రపంచమంతా ఇంకా ఒప్పుకోవడంలేదు. సెంటు అంబ్రోజ్ ఇలా అన్నాడు :

> భూమండలం అంతా మనుష్యులందరికీ ఉమ్మడి ఆస్తిగా ఉండాలనీ దాని ఫలసాయం అందరూ అనుభవించాలనీ దేవుని కోరిక. దురాశ ఆస్తిపైన అధికారాన్ని సృజించింది, కాబట్టి మానవజాతికి ఉమ్మడిగా ఈయబడిన భూమిపైన సొంతహక్కు కావాలనే వాడు కొంతయినా పేదలకు పంచిపెట్టాలి, సొంతఆస్తి సమష్టి క్షేమంకోసం కాకపోతే దానిని సమర్థించడానికే వీలులేదు. సమష్టి సౌభాగ్యానికి సొంత ఆస్తి దోహదం చేస్తుంటేనే దాని ఉపయోగం. లోకంలో దేవుని శాసనానికి లోబడక యెవ్వడూ యేఆస్తికీ సంపూర్ణ హక్కుభుక్తాలు గలిగి ఉండడానికి వీలులేదు. అందువలన తన హక్కులను చలాయించుకొంటూన్నందుకు ప్రతిఫలంగా దేవునికి తానేమీ ఋణపడి ఉండలేదనుకోవడం తప్పు.

సెంట్ థామస్ ఎక్వినాస్ ఇలా అన్నాడు :

> దేవుడు మానవుని కిచ్చిన ఐహికపదార్థా లతని స్వాధీనంలో ఉంచుకోవడానికి హక్కున్నది. కాని, ఆయన అనుభవించగలిగిన దానికంటె ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు, వాటి ప్రయోజనం పొందగలవారికే అవి పోవాలి.

కాబట్టి ఆ స్తిగలవాని కతని అవసరాలను తీర్చుకొనే టంత వరకే ఆ ఆ స్తిపైన హక్కున్నది. కాని న్యాయంగా తనకు కావలసిందనుభవించిన పిమ్మట తక్కినవారి అవసరాలను ఆయన తీర్చాలి. "కలవానికి ధర్మాలు, లేనివానికి హక్కులు" అని చెప్పినమాట చాలా సమంజసం.

"పేదవాళ్ళ కీయడం దాతృత్వంకాదు న్యాయ్యం" సంఘన్యాయ్యం-ఇవిధర్మకాలంలో మాటలు. మనకాలంలో "న్యాయం చేయకపోవడం అయుక్తం. దానం చేసినంత మాత్రాన న్యాయ్యం చేసినట్లు కాదు." అన్నాడు పోప్ పియస్ xi (Pope pius xi) న్యాయ్యం చేయనివాళ్ళు దానమూ చేయరు.

"సోషల్ ఆర్డరు" పత్రికలో ఒక విలేఖకు డిలా వ్రాశాడు.

> ఈకాలంతో తమజీవనం గడవడానికి తగినంత ప్రైవేటుఆస్తియైనా యెంతమందికో లేదు. అంటే బహుతక్కువ ప్రైవేటు ఆస్తి మాత్రమే ఉన్నదన్నమాట. ఇది గొప్ప లోపం. నైతికంగా ఆలోచిస్తే నిజానికి ప్రైవేటు ఆస్తి మాయమైపోయిందని చెప్పవచ్చు. ఎందువల్లననగా యే ఆస్తిమీద ప్రజలు జీవిస్తున్నారో ఆ ఆస్తిపైనవారికి హక్కులేదు. అంతేకాదు, పాలకులకు ఉండవలసిన జవాబుదారీ కూడా వారికి ఉన్నట్లుగా ఎవ్వరూ గుర్తించడంలేదు. అధికైశ్వర్యంగలవారు, ప్రైవేటుఆస్తిని ప్రజలక్షేమంకోసంవినియోగించకపోతే వారి క్షేమాన్ని వారే గుర్తించలేకపోతున్నారు. వారార్తులను దరిచేరనీయరు. నైతికంగా ఆలోచిస్తే వారెన్నడూ పిల్లికి బిచ్చం పెటరు ఇందు వల్లనే ప్రభుత్వం జోక్యం కలిగించు

కోవడం తప్పనిసరి అవుతుంది. ప్రభుత్వం ఆ రక్షణకు పూను కోక వీలులేదు. వ్యక్తులకు నైతిక బాధ్యతగా ఉండేది ప్రభుత్వానికి ధర్మం అవుతుంది. ప్రభుత్వ మాధర్మాన్ని నిర్వర్తించక తప్పదు. ఆస్తికలవాళ్ళు ప్రజారక్షణ బాధ్యతను వహించకపోతే, ఆస్తిమీద అధికారం నశించితీరాలి.

ఇందువల్లనే గాంధీ ఆస్తికలవాళ్ళు కేవలం సంఘానికి ట్రస్టీలని నిరంతరం జ్ఞాపకం చేస్తూంటాడు. అంటే ఆస్తిపైన ఆస్తి కట్టుకోవడం, ఉన్న ఆస్తిని భోగలాలసుతై వెచ్చించడం, వారికి కూడని పనులని గాంధీ అభిప్రాయం. తిరువాన్కూరు మహారాజావారు తిరువనంతపురం (త్రివేంద్రం) పద్మనాభస్వామివారి ట్రస్టీగా రాజ్యపాలనం చేస్తూన్న సంగతి చాలా మందికి తెలియకపోవచ్చును.

ప్రభుత్వ సామ్యవాద పద్ధతి

సమష్టి యాజమాన్యాన్ని గూర్చి మన మొక్కొక్కప్పుడెక్కడలేని పొగడ్తలనూ వింటూ ఉంటాము. కాని పరిపాలనలో పరిశ్రమలలో, విద్యావిషయంలో కనిపిస్తూన్న అధికార భావమూ, ఒకే మోస్తరు పద్ధతీ, వీటితో సమష్టి యాజమాన్య సిద్ధాంతం ఎలా సమన్వయం కాగలదో ఆ సంగతి మాత్రం మనకు వెంటనే తట్టడంలేదు. ప్రభుత్వానికి గల మొట్టమొదటి అండ పోలీసు బలం, ఉద్యోగస్థులబలం. రెండో అండ పత్రికలపైన పెత్తనం. ఈ రెండూ అందులోనూ ఉన్నాయి. ప్రజల అనుభవంకోసం కాక ఎగుమతి చేసేటందుకు మాత్రమే ఉత్పత్తి కావించే, పెద్ద పెద్ద పారిశ్రామిక ప్రభువులతో నిండిన పెట్టుబడిదారీ సంఘంలో

నిగూఢ బానిసత్వంవంటి ప్రచ్ఛన్న దాస్య భావమే, ప్రభుత్వ సోషలిజమని పేరు పెట్టుకొన్న దానిలో కూడా ఉంది. వ్యక్తులవి సూదిపోట్లు, సంస్థలవి సమ్మెటపెట్లు. ఇంతేభేదం. ఆల్డస్ హక్స్‌లీ (Aldaus Huxley) ఇలా అన్నాడు:

> ప్రభుత్వ సామ్యవాదపద్ధతి పరిపూర్ణంగా స్థాపించబడినప్పుడు, దానం చేయడం కేవలం అనవసరమే కాదు, అపరాధంకూడాను. ప్రభుత్వం సహాయపడవలసిన సందర్భాలలో ధైర్యంచేసి, తాము కల్పించుకొని తమకు తోచినట్లు దయజూపిన తప్పిదానికి, మంచి దాతలుకూడా శిక్షింపబడతారు.

కేవల ప్రజాపాలన పద్ధతికూడా ఈ సాంఘిక దురాచారాలన్నిటికీ చికిత్స కాజాలదు. ఉత్పత్తి చేయడం ధనం కోసమా లేక సేవకోసమా అనేదే మనం నిర్ణయించవలసిన ముఖ్య విషయం. ప్రభుత్వ యాజమాన్యం ఫాసిస్టు పద్ధతికి దారితీస్తే ప్రజాపాలన విధానం తనముసుగుకింద సామ్రాజ్య తత్వాన్ని దాచిపెడుతుంది. అప్పుడు ప్రజాపాలన పద్ధతి దానికి సహాయకారి మాత్రమే అవుతుంది. ఇంగ్లాండులో నున్న జ్యేష్ఠానుక్రమణ శాసనమునుబట్టి, మిల్లులు, ఉద్యానవనాలు, మృగయా విహారభూములు, ఎస్టేట్లు, అన్ని ఆస్తులూ కూడా పెద్ద కొడుకుకే సంక్రమిస్తాయి. ఇక చిన్నకొడుకులు మిల్లు యేజెంట్లుగానూ, వలస రాష్ట్రాలలో, అధినివేశాలలో స్వాధీన రాజ్యాలలో గవర్నరులుగానూ ఉండి, వ్యాపారం తమ చేతుల్లో పెట్టుకొంటారు. ఇక మేనల్లుళ్లు, అల్లుళ్లూ టోకువ్యాపార ప్రతినిధులుగానో, చిల్లర వ్యాపారస్థుల

సరుకుల సప్లయి దారుగానో ఉంటారు. బ్రిటనులో నూటికి 8 మంది మాత్రమే వ్యవసాయంవల్ల జీవించేవారు. తక్కిన వారంతా పరిశ్రమలవల్ల జీవిస్తున్నారు. ఇంగ్లాండు, స్కాట్లండు దేశాలు, బ్రిటన్ ఇదంతా ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీ. దీని పేరు బ్రిటిష్ ఎంపైర్ లిమిటెడ్. ఈకంపెనీ నియమ నిబంధనావళి ప్రకారం దీని ఆదర్శాలు, సామ్రాజ్య విధులు, ముడివస్తువుల సంపాదన, తయారైన వస్తువుల అమ్మకం, ఆధ్యాత్మిక, వైజ్ఞానిక, నైతిక, మానసిక, ప్రాదేశిక యాజమాన్యములను సర్వతో ముఖంగా వహించి వాటిద్వారా కావలసినన్ని రాజకీయ, సైనికాధికారాలను చేతులలో ఉంచుకోవడం. ప్రభుత్వం గ్యారంటీలు, గ్రాంటులు, బోనస్సులు ఇచ్చి గుంపులు గుంపులుగా కార్మిక వర్గాన్ని సమకూర్చి మంచి పథకం వేసి పని సాగించినప్పుడు, దోపిడి మరీ యథా క్రమంగా నడుస్తుంది ప్రతిదేశము తనఅభ్యుదయాని కవసరమైన పద్ధతి నవలంబించ వచ్చును. కాని అది బయటి దేశాలలో కల్లోలం కలిగించేదిగా ఉండకూడదు, అలా ఉన్నట్లయితే ఆ పద్ధతి అంతర్జాతీయ దోపిడీ విధానానికి దారి తీస్తుంది.

ఒక పద్ధతిలోఉన్న సంఘాన్ని ఇంకొక పద్ధతిలోకి మార్చాలంటే కన్నుమూసి కన్ను తెరిచేసరికి సాధ్యమయ్యే పనికాదు. అలా సాధ్యం కావాలంటే దౌర్జన్యం రాక తప్పదు. దౌర్జన్యం ద్వారా కలిగిన అభివృద్ధి శరీరంలో పెరిగిన కణితివంటిది. అంతేగాని. ఆహారంవల్ల పట్టిన బలం

వంటిదికాదు. మొదటిది అస్వాభావికము రెండోది స్వాభావికము. వెంటవెంటనే ఫలితాలు కలగవలెననే వాళ్ళు యుద్ధ ప్రియులవలెనే సాహస కార్యాలకు పురికొల్పుతూ పెద్దపెద్ద ఉపన్యాసా లిస్తూంటారు. కాని తాత్కాలికోద్రేకం చల్లారేసరికి ఆ మనుష్యులు మళ్ళీ మనకు కనబడరు. వారికి నిర్మాణ కార్యవిధాన మంటే గిట్టదు. అందులో చాలా కష్టముందని తలంచి దానినిగూర్చి ఆలోచించను కూడా ఆలోచించరు. ఇదివరకే హిందూ సంఘం తీవ్ర పరివర్తనాలకు గుఱియైనది. ప్రజాసేవను పరమధర్మంగా భావించే జాతి మనది కాని నేడది అధోగతికి పోయింది.

సేవకు బదులుగా ఐశ్వర్యం అగ్రస్థానం వహించడం సంఘానికి మరీ వినాశకరం. మన భారతీయ పురాతన సంఘం సేవకు ప్రాముఖ్య స్థానమిచ్చింది. పాశ్చాత్యు లెప్పుడూ ధనాన్ని పూజిస్తూంటారు. యంత్రాలందుకు కారణం. డబ్బు సంపాదించడానికి వేసే ఎత్తులు జూదపు టెత్తుల వంటివి. నీ చేనుకు న్యాయంగా రావలసిన దానికంటె ఎక్కువ నీరు, చెరువుకు దొంగతూములుపెట్టి నీవు తీసుకొంటే, నీ పక్కవాడూ, నీ ఎదటిచేనువాడుకూడా నీకు తెలియకుండా అదే పని చేస్తాడు. కాబట్టి నీవు చేసినమాయ ఎందుకూ పనికి రాకుండా పోతుంది. కావలసిన దానికంటె దేశంలో డబ్బు తక్కువ చేయడంవల్ల ఎగుమతి వ్యాపారం ఎక్కువగా సాగుతుంది. కాని ప్రతిదేశమూ అంతులేకుండా ఎగుమతులు చేయలేదు. నీ దేశంలో ఎంతవరకు ఎగుమతు లెక్కువవుతున్నాయో నీ సరుకులను దిగుమతి చేసుకొనే దేశంలో

అంతవరకు ఉత్పత్తి తక్కువవుతూన్నదని అర్థం. అందువల్ల ఈ పద్ధతి చిరకాలం సాగడానికి వీలులేదు. జాతీయత నేడు యుద్ధాలకు కారణమవుతూన్నది. అలా కాకూడదు. అది శాంతికి మూలమవ్వాలి. మన దేశాభివృద్ధికర కార్యక్రమం వల్ల మనకు లాభం కలగాలి నిజమే కాని ఇతర దేశాలకు హాని కలుగకూడదు. కాబట్టి ప్రతిదేశమూ తనక్షేమం తాను చూచుకోవాలి ముందు. రష్యాగానీ ఇటలీ జర్మనీ దేశాలు కాని మనకు ఒరవడిగా ఉండకూడదు.

మనదేశ పరిస్థితులనుబట్టి మన మాలోచించుకోవాలి. అదే గాంధీ చెప్పేది. ఇండియాకు అనుగుణమైన సోష లిజమూ, అనుకూలమైన అభ్యుదయ కార్యక్రమమూ మనకు కావాలి. అందుకోసం మన సంఘనిర్మాణమూ దాని ధర్మాలూ తెలుసుకోవాలి. వాటిలో ఇంతవరకు కలిగిన పరివర్తనాలను గ్రహించాలి. సంఘం ఎక్కడికక్కడ స్వయం సంపూర్ణంగా ఉండే పూర్వ పద్ధతికి పోవాలి మనం. శాంతి కాలంలో అది అభివృద్ధి కారణమౌతుంది. శాంతి కాలమని ఎందుకంటున్నామంటే, యుద్ధకాలంలో ఎక్కడెక్కడి పరి శ్రమలు ఒకచోట కేంద్రీకరిస్తేనేగాని వీలులేదు. ప్రజా పాలనము, సైనిక సన్నాహాలూ కలిసిమెలిసి జరగడం అసం భవం. వాటి రెంటికీ బొత్తిగా పడదు. యుద్ధం ప్రారంభం కాగానే ప్రజాపాలనం గాలి కెగిరిపోతుంది. అలా మనం చూస్తూండగానే జరిగింది. ప్రజాపాలనమే పోకపోతే యుద్ధ ఫలితాలు పాడయిపోతయి. చిన్న చిన్న స్వయం సంపూర్ణ స్వావలంబన ప్రదేశాలు కలసిన సమాఖ్యయే నిజమైన

ప్రజాపాలన మనిపించుకుంటుంది. పూర్వం హిందూదేశంలో ఉన్న స్థితి అదే. *

విశ్రాంతి - పని

మనదేశంలో ఇదివరకు నశించిన ఇప్పుడు నశిస్తూన్న చేతి పనులనూ, గృహ పరిశ్రమలనూ పునరుద్ధరిస్తే అందరికీ పని కల్పించవచ్చునన్నప్పుడు, "పని కల్పించడమొక్కటే ప్రధానం కాదు; అది తగినంత ప్రతిఫలమిచ్చేదిగా కూడా ఉండాలి; అలా ఉండకపోతే ఆ పని చేయనక్కరలేదు. అందరికీ ఆహారమూ, స్వస్థతా కలిగించి తద్వారా విశ్రాంతిని పొందించడం మాత్రమే ముఖ్యాశయంగా ఉండాలి" అంటారు సోషలిస్టులు. యల్. పి. జాక్సు విశ్రాంతిని ఇలా వ్యాఖ్యానం చేస్తున్నాడు.

> **మనిషి ఆత్మను స్వాధీనపఱచుకోవడానికి తెల్లదొరలమధ్యా నల్లవాళ్ళమధ్యా ఎప్పుడు తీవ్రతమమైన పోరాటం జరుగుతూంటుందో ఆ సమయమే విశ్రాంతి అతని జీవితంలో.**

విశ్రాంతివలన మనస్సుకు, శరీరానికీ కూడా సోమరితనం కలుగుతుంది. అది అనేక దుర్బుద్ధులకు హేతువౌతుంది. అదీ అసలు చిక్కు. శరీరకష్టానికి రెండుగంటలు, బుద్ధితో చేసేపనికి ఆరుగంటలూ ఏర్పాటుచేస్తే బాగుండునని ఒకొక్కప్పుడు కొందఱు సూచిస్తూంటారు. అయితే బుద్ధితో చేసేపనిని స్వలాభంకోసం వినియోగించుకోవచ్చునా

* ఈ విషయాలు 11వ అధ్యాయంలో వివరంగా ఉన్నవి.

లేక జాతీయ ప్రయోజనాలకోసం వినియోగించాలా ? అనే ప్రశ్న వస్తుంది. శరీర కష్టంతో చేసేపని లాభంకోసం చేయ దలచుకొంటే రెండుగంటలు చేసినందుకు ప్రభుత్వం బాగా మజూరీ యిస్తేనేగాని లేకపోతే సాగనే సాగదు. నిరంతరం శరీర కృషి చేస్తూన్నందువల్ల చెడుఊహాలు కలగడానికి వీలుండదు. కేవలం శరీర కృషిగాని, మానసిక కృషిగానీ విద్య అని చెప్పడానికి వీలులేదు. వట్టి దాస్య భావంతో అభిరుచిలేని పని చేస్తూన్నకొద్దీ మనిషిలో సున్నిత భావాలు నశిస్తయి. ఈ విధంగాచూస్తే గ్రామస్థుల జీవితం, జంతు జీవితంకంటె కనాకష్టమనిపిస్తుంది. చేస్తూన్న పనిలో మానసికానందం లేకపోతే, ఆ పని పశువు చేసినట్లు చేయడమవుతుంది. కాబట్టి పనీ, బుద్ధి వికాసం-ఈ రెండూ కలిసి ఉండాలి. మానసికోత్సాహం కలిగి చేసే నిరంతర శరీర కృషి-ముఖ్యంగా కళా సృష్టిని ప్రదర్శించే చేతిపనులను చేయడం-బుద్ధిని మొద్దుబారకుండా చేస్తుంది. ఈసందర్భంలో యంత్రంమీద పనిచేసే పాశ్చాత్య కార్మికునికంటె ఇండియాలోని శిల్పకారు డెక్కువ అదృష్టవంతుడు.

సరియైన కాలంలో సరియైన సమస్యకోసం పనిచేస్తే మన ఉద్యమానికది యెక్కువ సహాయకారి అవుతుంది. లేదా తప్పుదారిని పడి మనం గమ్యస్థానమును చేరలేము. మనము పెట్టుబడిదారీ పద్ధతికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నాము; పోరాడ వలసిందే; మన ఇండియాలో ఉన్న నేటి పెట్టుబడిదారీ విధానం పాశ్చాత్య వర్తకం సృష్టించినది. దీనికి వెనుక పాశ్చాత్య ప్రభుత్వ సైన్యాలు అండగా

ఉన్నాయి. భారతీయ పెట్టుబడిదారీ విధానంతో మనం ఎంత తీవ్రంగా పోరాడుతూంటామో, అంత తీవ్రంగానూ దానికి వెనుకనున్న పాశ్చాత్య పెట్టుబడిదారుల విశాల ప్రయోజనాలకు కూడా దెబ్బ తగులుతూంటుంది. కాబట్టి మనకు విదేశీ ప్రభుత్వంతో విరోధం వచ్చి తీరుతుంది. దేశీయ వర్తకునికి తన ప్రయోజనాలకోసం, విదేశీప్రభుత్వంతోనూ విదేశీ వర్తకునితోనూకూడా చేతులు కలపాలనే బుద్ధిపుడుతుంది. ఈ విధంగా మనం ఏనుగువంటి బ్రిటిష్ పెట్టుబడిదారుకూ, దోమవంటి ఇండియన్ పెట్టుబడిదారుకూ కూడని సఖ్యం కల్పించి స్వరాజిస్టునూ, సోషలిస్టునూ కూడా నలిపి వేయడానికి తగిన బలం వారికి చేకూరుస్తున్నాము. ఇది కష్టజీవులకు చాలానష్టం. స్వరాజిస్టు సోషలిస్టు లిరువురూ వారికి స్నేహితులుగా ఇంతవరకూ వ్యవహరిస్తున్నారు. కాని విదేశీప్రభుత్వాధికారం పూర్తిగా పోకపోయినప్పటికీ కొంత బిగువు తగ్గిపోతూన్న సమయంలో సరిగా పేదలకు క్షేమం కలగబోయేటప్పుడు ఇలా జరగడం మంచిదికాదు. ఇందువల్ల మనం బలహీన పఱచదలచుకొన్న పక్షం బలపడుతూన్నది. కాబట్టి మన పద్ధతులు మన ఉద్దేశాలను భగ్న పరచేవి కాకూడదు. విదేశీయులతో వ్యవహారం తేలిన తరువాత స్వదేశీ పెట్టుబడిదారుతో తేల్చుకోవడానికి తగిన బలమూ అవకాశమూ లేకపోతుందా మన సోషలిస్టుకు. కాలం పరిపక్వస్థితికి వచ్చినప్పుడు సోషలిస్టు సత్యాగ్రహ పద్ధతుల నవలంబించినా, లేక పరంపరాగతములైన సాంఘిక,

ఆర్థిక, రాజకీయ విగ్రహ పద్ధతుల నవలంబించినా, అతని బలాని కెదురుండదు.

సోషలిజమును ఇండియా కనుగుణంగా చేయాలి

మన దేశాని కనుగుణంగా ఉండే సామ్యవాద సిద్ధాంతాన్ని మన మవలంబిద్దాము. జమీందారుల దురాశనూ వారసత్వంవల్ల వంశానుగతంగా సంక్రమిస్తూన్న వారి నిరంకుశాధిపత్యాన్నీ కూడా మన మిక సహించలేము. పుట్టుకవల్లనే గొప్పవాడుగానూ, నీచుడుగానూ పరిగణించే భేదాలిక ఎంత మాత్రమూ పనికిరావు. ప్రపంచంలోని అయిదో భాగం జన సంఖ్య దాస్యభావంలో ఉండడం అసలే అంగీకరించడానికి వీలులేదు. మనం తాగుడును రూపుమాపి అంటరానితనాన్ని కనపడకుండా చేయాలి. అంతేకాదు, వీరందరికీ సంవత్సరం పొడుగునా కడుపునిండా అన్నం దొరికేటట్టు చేయాలి. గ్రామ కళలను, చేతిపనులను అభివృద్ధి చేయాలి. సోషలిజం పేరుతో పెద్ద పెద్ద కేకలుపెట్టి మన జీవితంలో ఎప్పుడూ విదేశీ వస్తువులనో, యంత్రముల మీద తయారైన వస్తువులనో కొంటూంటే పేదవాని కది ఏవిధంగా ప్రయోజనం కలుగుతుంది ? నినాదాలతోనూ సానుభూతి తీర్మానాలతోను పాపం మన పేద సోదరులను పాతిపెట్టక, కొన్ని అణాలో, అధమం కొన్ని కానులో సంపాదించుకోవడానికి సహాయపడి, వాళ్ళను ప్రాణాలతో ఉండనిద్దాము. పేదవాళ్ళకు ప్రత్యక్షంగా ఉపకరించే రోజువారీ కార్యక్రమం ఉంటే సోషలిస్టుకి నాడే జయం గలుగుతుంది.

"ప్రజలలో తిరుగుబాటు భావం కలిగించి విప్లవం లేవదీయడానికి వాళ్ళ ఆకలిబాధను అంతకంత కెక్కువ చేయాలి" అనే కమ్యూనిస్టు నినాదం క్రూరమేగాక అన్యాయం కూడాను. కాబట్టి ఖద్దరుకు గ్రామ పరిశ్రమలకూ వ్యతిరేకంగా ప్రచారంచేస్తూ మిల్లు బట్టనో లేక విదేశీ వస్త్రమునో ఉపయోగించవలసిందని సోషలిస్టులు కోరుతూండడం విషాదకరం. "ప్రపంచ కార్మికులారా! ఏకము కండు! మీ సంకెళ్ళు తప్ప మీకు పోయేదేమీ లేదు" అనే నినాద ముత్తమోత్తముమైనది. కాని ప్రపంచంలోని సగంమంది కార్మికులు తక్కిన సగంమంది ఆర్థిక పారిశ్రామిక దాస్య శృంఖలాలలో గట్టిగా బంధించడానికి ఏకమవుతున్నారు. దానికి మన మేమనాలి! సోషలిస్టు ఉద్దేశం మంచిది. కాని భాగ్యవంతుణ్ని ఇంకా భాగ్యవంతుడుగానూ పేదవాణ్ని ఇంకా పేదవాడుగానూ చేసే పనికి దేనికీ ఆయన పాల్పడకుండుగాక! సోషలిస్టులుగానీ, కాంగ్రెసువాదులుగానీ ప్రజల సహకారం లేనిది యేమీ ఉపకారం చేయలేరు. మనస్సులో కలిగిన విశ్వాస భావాన్ని క్రియారూపంగా ప్రదర్శించడమే సహకారం. చిరకాలం శ్రమపడి చేసిన సేవా ఫలితంగా ప్రజాసామాన్యం హృదయంలో ఆ కాస్త నమ్మకాన్ని పోగొట్టే పనిని దేనినీ మనం చేయవద్దు. వోట్లతోనూ వట్టి నినాదాలతోనూ పొట్టలు నిండవు. సోషలిజం జయప్రదం కావాలంటే దానిని వర్తింపచేసే సంఘంయొక్క పునాదులకూ, దేశ సంప్రదాయాలకూ అది అనుగుణంగా ఉండి, అంగాంగీ భావంతో పనిచేయాలి. అంతేకాదు;

దారిద్ర్యం తాండవమాడుతూన్న ఈ పురాతన భారత దేశపు కుటీరాలలోని దుఃఖాన్నీ బాధనూ తొలగించే క్రియారూపకమైన కార్యక్రమం కలిగి ఉండాలది.

గాంధీజం : సోషలిజం

సోషలిజం అందరికీ సమానావకాశాలు కల్పించాలంటుంది. గాంధీజం ప్రతి మనిషికీ ఉన్న కాలాన్నీ అవకాశాలనూ ఉదారాశయాలకోసం వినియోగించమంటుంది. చాలా ఎక్కువ పన్నులను విధించి, అపరాధాలను అధికంగా వసూలుచేసి, హక్కులను తొలగించి, బలాన్ని ప్రయోగించి ఆస్తిని విచ్ఛిన్నం చేస్తుంది సోషలిజం. ధనంకంటె దారిద్ర్యాన్నీ,ఐశ్వర్యంకంటె విద్యావిశేషాన్నీ ఉన్నతశ్రేణిలో చేర్చిన మన పూర్వ సంప్రదాయాల కనుగుణంగా మనస్సులకు నచ్చేటట్లుపదేశిస్తుంది గాంధీజం. సోషలిజం తన పనిని చక్కపెట్టుకోవడానికి ప్రభుత్వ సహాయం కావాలంటుంది. గాంధీజం తన విజయంకోసం ప్రజల సంస్కారాభివృద్ధిపైనా, విశుద్ధాంతఃకరణంపైనా ఆధారపడి ఉంటుంది. పైనుండి తెచ్చి, ప్రజలమీద బలవంతంగా రుద్దిన సోషలిజం ఫలితాలు ప్రదర్శన యోగ్యములుగా కనిపించవచ్చును. కాని అవి శాశ్వతంగా నిలిచేవికావు.హానికరములుకూడాను. గాంధీజంవలన కలిగే ఫలితాలు చిన్నవిగా కనపడ్డప్పటికీ ప్రజల ప్రేమ భావాలలో శాశ్వతంగా వేళ్లు నాటుకొని ఉంటయి. సోషలిజం కళ్ళముందు సోషలిస్టునాయకులు

సొంత సిద్ధాంతాలు, సొంత అధికారం చెక్కు చెదరకుండా ఉంచుకోవడానికి నియంతలయినారు. గాంధీజం స్వార్థత్యాగ సిద్ధాంతాన్ని బుద్ధిపూర్వకంగా అవలంబించమంటుంది. కనుకనే గోపాల్దాసు దేశాయి, ఠాకూర్ ఆఫ్ రాయిసంగ్లీ; దర్బార్ ఆఫ్ దస్రా, కలకంకర్ రాజాల (ఉ. ప్ర.) ఔన్నత్యాన్ని చూడగలిగిం దా సిద్ధాంతం. వీరందఱు బుద్ధిపూర్వకంగా ఐశ్వర్యాన్ని త్యజించి దారిద్ర్యాన్ని స్వీకరించినవారు - లేదా తమ భాగ్యాన్ని పేదలకోసం వినియోగించినవారు. చాలామందికి సోషలిజం ఒక భావం, ఒక ప్రవృత్తి, అంతే. కాని గాంధీజం కళ్ళకు కట్టినట్లు కనపడే ప్రత్యక్ష నిదర్శనం, సేవా త్యాగములతో కూడిన రోజువారీ కార్యక్రమ విధానము. సోషలిజంలో నాయకు లితరులు చేయవలసిన పనులను ఉపదేశిస్తూంటారు. గాంధీజం ప్రతివాడూ యేమి చేయవలసి ఉంటుందో ఆ కార్యక్రమమే నివేదిస్తుంది. సోషలిజం ప్రజలలోని పారుష్యాన్ని రెచ్చగొట్టి మానవాభ్యుదయం కలిగించవలెనని ప్రయత్నిస్తుంది. సోషలిజం కొన్ని భాగాలు ఊషరక్షేత్రాలుగా ఉన్న దేశంలో, పండిన పంటంతా ఒకచోట కూడబెట్టి పునర్విభజన చేస్తుంది. గాంధీజం చదునులో, సారంలో, శీతోష్ణస్థితిలో, తదితర పరిస్థితులలో, యే లోపమూ లేని విశాల భూమిగల దేశంలో ఎవనికి కావలసిన అన్నం, వస్త్రం, వానినే ఉత్పత్తి చేసుకోమంటుంది. సోషలిజంలో పనిచీట్లిచ్చి అందఱూ ప్రభుత్వానికి పనిచేసేటట్టు నిర్బంధిస్తారు. గాంధీజం, స్త్రీ పురుషులు సంప్రదాయసిద్ధంగా

తమ తమ జట్టులలో కలసి పని చేస్తూన్నందువల్ల అందు లోని ప్రతి ఒక్కరూ ఎలా ఉపకారశీలు రవుతున్నారో ప్రపంచానికి వెల్లడిచేస్తుంది. సోషలిజం కుటుంబాలలో సైతం సమత్వంలేని సంఘంలో ఇంగ్లండులో జ్యేష్ఠానుక్రమ శాసనంవలన పెద్దవానికితప్ప తక్కినవాళ్ళకు ఆస్తిలో భాగంలేదు; హిందువులలో మగబిడ్డలకు తప్ప ఆడపిల్లలకు భాగంలేదు; మహమ్మదీయులలో కొడుకులకు సమాన భాగము, కూతుళ్ళకు న్యాయ్యభాగము; ఇట్టి విపరీత భేదాలుగల సంఘంలో, ఆస్తిని సమంగా పంచిపెట్ట కోరుతుంది. సోషలిజం పాశ్చాత్య నాగరిక సంస్థలోని వ్యాధికి చికిత్స కావచ్చును. గాంధిజం వేలకొలది సంవత్సరాల కిందట మహర్షులు రూపమిచ్చిన సంఘ నిర్మాణమునకు, ధర్మములకూ వ్యాఖ్యానం. నేడా సంఘాన్ని మఱియొక మహర్షి పునఃప్రతిష్ఠింప, పునరుద్ధరింప, పునరుజ్జీవింప జేయ ప్రయత్నిస్తూన్నాడు. అందువల్లనే కరాచీలో "గాంధీ మరణించవచ్చును; గాంధీజం మరణించదు"అన్నాడు గాంధీ. ఆరోగ్యం, ఐశ్వర్యం, అభ్యుదయం - ఇవి మానవ వ్యవహారాలలో అగ్రస్థానం వహిస్తయి. ఇవి అనుభవరహితమైన వట్టి సిద్ధాంతంతో నియమించతగినవి కావు. వెనుక జరిగిన పని, నేడు కలిగిన చిక్కు, భవిష్యత్ప్రయోజనం - ఇవన్నీ సమగ్రంగా పరిశీలించి నియమించాలి వీటిని. ఇంతకుమించిన ఉత్తమ రాజనీతిశాస్త్రంలేదు. ఏ పేరుతోనైనా పిలవండి దీనిని. ఆరోగ్యమే ఐశ్వర్యమనండి; నూతన సంఘ వ్యవస్థ అనండి; కమ్యూనిస్టు ఆర్థిక నిర్మాణ మనండి; ఈ అన్నీ

కూడా ఒకే ప్రధాన సూత్రాన్ని సూచిస్తయి. సత్యం పునాదిగానూ అహింస శిఖరంగానూ కట్టబడిన జాతీయ సౌధమును క్రమపద్ధతిలో ఉంచే సూత్రమది. హక్కుల కంటె ధర్మాలగ్రస్థానం వహించాలనే సూత్రం.

గాంధీజం బోధిస్తూన్న విషయాలనుబట్టి,అదిఅపజయం పొందినట్లుగా భావించవచ్చును కాదా అని కొందరు ప్రశ్నిస్తూంటారు. అవుననీ చెప్పవచ్చు; కాదనీచెప్పవచ్చు; దానికి జవాబు మన ఆలోచనా విధానంపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రపంచంలోని ప్రత్యక్ష విషయాలను గమనించకుండా కేవలం ఆదర్శాలనుబట్టి ఆలోచిస్తే, యథార్థం ఎప్పుడూ అపజయం పొందిందనే అనవలసి వస్తుంది. ఆదర్శం యథార్థంగా మారుతూన్నప్పు డది సంపూర్ణ విజయ మనిపించుకోదు. కాబట్టి యథార్థ మెప్పుడూ ఆదర్శంకంటె పలచగా ఉంటుంది. కనుక విజయము, అపజయము అనే పదాలు, ఆదర్శంకంటె యథార్థం ఎంత తక్కువ పల్చగా ఉన్నదో దాని పరిమాణాన్ని తెలియచేస్తయి. ఆదర్శం మరీ పలచబడి పోయినప్పుడు, అందులో కక్తి ఉండదంటాము. మధ్యస్థంగా ఉన్నప్పుడు ఫరవాలే దంటాము. ఇవన్నీ తోసిపారేసి రాజీ లేదనుకొంటే అప్పుడది అపజయం పొందిందంటాము. కాబట్టి ఇటువంటి విషయాలను చర్చించేటప్పు డనేక రాజీ పద్ధతుల కొప్పుకొని-రాజీ పద్ధతులకే గాదు - అనుకోకుండా అనేకం జరుగుతయి - వాటికికూడా ఒప్పుకొని, క్షమించ తగిన తప్పులకు క్షమార్హ్యములుగాని తప్పులకూ భేదంగమనించాలి.

౨

మనిషి - యంత్రము

మనిషి-యంత్రము ఒకరిస్థానంలో ఒకటి మారి పని చేయడానికి వీలుండా లేక పరస్పర సహాయకారులుగా ఉండాలా అనేదే నేటి పోరాటాలన్నిటికీ మూలమైన జీవిత సమస్య. దీనినే మరొక విధంగాకూడా అడగవచ్చును. యంత్రం మనుష్య ప్రయత్నానికి తోడుగా ఉండి, మానవునికి ప్రయోజనకారియైన పరికరంగా ఉండవలెనా? కొసకు మానవ కృషితో నిమిత్తంలేకుండా పని జరిగేటంత వఱకు అది అభివృద్ధి కావలెనా? అని. ఇందులో ఏది ప్రపంచాభ్యుదయానికి దారితీయగలదో మనమాలోచించాలి. పాశ్చాత్య దేశాలవారు మానవ శరీర మొక యంత్రమనీ, సంఘం సంహిత యంత్రమనీ, (Cocmposite Machine) ప్రభుత్వం సంకీర్ణ యంత్ర (Complex) మనీ భావిస్తారు. ఇంత వరకు కనిపెట్టిన యంత్రాలన్నిటిలోకీ మనిషి అత్యంత శక్తిమంతమైన యంత్రం. కాబట్టి ఈ విషయాన్ని బాగా పరిశీలించడంలో పాశ్చాత్య మానవుని కెంతో శ్రద్ధ. ఈ రోజున యంత్రం కూడికలు, తీసివేతలు, హెచ్చవేతలు, భాగారాలు చేస్తూన్నది. రైళ్లు, విమానాలు నడిపిస్తూన్నది. రోడ్ల మీద పోలీసువానివలె రాకపోకలు నియమిస్తూన్నది. పేజీలకు నెంబర్లు వేస్తూన్నది. పత్రికలను అచ్చుగుద్ది, మడతలుపెట్టి కట్టలు కడుతూన్నది. వార్తలను మోస్తూన్నది, దూరపు నగరాలలోనుండి వచ్చిన వార్తలను తెలుపు

చేస్తూన్నది. దూరశ్రవణం దూరదృష్టి యంత్రాలు చేసే పనిచూస్తే, యేదో ఒక స్వప్నప్రపంచంలో ఉన్నట్లుతోచి మానవ విజ్ఞాన భావ వికాసములలో నూతన ప్రభావం రేకెత్తుతూన్నది. పారిశ్రామిక నాయకులు పరంపరగా తెలియకుండా వచ్చి పడుతున్నారు. ఐశ్వర్యం అంతు లేకుండా ఒక్కచోట పెరిగిపోతూన్నది. వ్యక్తులమధ్యా సంఘాలమధ్యనేకాదు, జాతుల మధ్యకూడా సోదరభావం పైకి కనపడుతూన్నది. కాని నిజానికి స్వార్థపరత్వమనే పెనుభూత మొకటి పుట్టింది; దానికితోడుగా దానివంటి భూతమే స్పర్ధ అనేది మరొకటి తాండవమాడుతున్నది. ఇందువలన ఆర్థిక వాణిజ్య వ్యవహారాలలో చాలా పరివర్తనం కలిగి, మధ్య విక్టోరియన్ యుగంలో మితవాదులచే ఉద్ఘాటింపబడిన స్వేచ్ఛా వ్యాపార సిద్ధాంతం ఆచరణలోకి వచ్చింది. పెట్టుబడిదార్లు ఐశ్వర్యం అభివృద్ధిచేసుకోవడానికి పరికరంగా వినియోగించుకొంటూన్న కార్మిక వర్గంలో చైతన్యం కలిగి, ట్రేడ్ యూనియను ఉద్యమం ప్రారంభమయింది. అదే సోషలిస్టు ఉద్యమంగా పరిణామం పొంది చివరకు హింసమీద ఆధారపడ్డ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంగా పరమావధిని పొందింది. యంత్రం, మనిషి సుఖాలను కొంతవరకు పెంపొందించిన మాట వాస్తవమే. కాని ఆ సుఖాలతోపాటు చాలా దుఃఖాలనుకూడా తెచ్చిపెట్టింది. కార్మికులకు వోటింగు అధికారమిచ్చి, కూలినీ, బోనస్సులను పెంచీ, భీమా సదుపాయాలుచేసి, దినబత్తె మిచ్చి, ఇంకా

అనేక ప్రయోజనాలు కల్పించి రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా వారి దుఃఖాలను కొంత కొంత నివారిస్తూన్న మాట నిజమే. కాని ఇవేవీకూడా ఐశ్వర్యాన్ని ఉత్పత్తి చేసే ఆ అసలు మనుష్యులను వ్యామోహపెట్టలేక పోతున్నాయి. సమ్మెలు కట్టడం, గేట్లు మూయడం (Lock-out) పనిముట్లు పాడుచేయడం, తుపాకులు కాల్చడం - ఇవన్నీ యంత్రాలతోనే ప్రారంభమైనయి. కాబట్టి మేము యంత్రాలను నిరసించడం మూఢవిశ్వాసంవలన కాదు. గ్రామాలను దాస్యానికి గుఱిచేసి, మానవ వ్యక్తిత్వ కళాకౌశలములను నాశనంచేసి, పేదవాణ్ని మరీ పేదవాడుగాను, ధనవంతుణ్ని ఇంకా ధనవంతుడుగానూ చేసే స్వార్థపరత్వాన్ని పెంచి దేశమంతటా గృహస్థులను, కుటుంబాలను ధర్మచ్యుతులనుగా చేసి, జాతులకు జాతులకూ నిరంతర సాంగ్రామిక పరిస్థితులను కల్పించి, జీవితంపైన దండయాత్ర సాగిస్తూన్న యంత్రయుగపు అంతులేని అధికారాన్ని మాత్రమే మేమిక్కడ నిజంగా నిరసిస్తూన్నది.

యంత్రాలనుగూర్చి గాంధీ

పారిశ్రామిక సభ్యతనుగూర్చి, యంత్రాలనుగూర్చి గాంధీకి నిశ్చితాభిప్రాయాలున్నవి. మిల్టన్ "నాజూకులేని ముత్యాలూ బంగారం" భారతదేశంలో మూలుగుతూన్నవి అన్న నాటి ఐశ్వర్యాన్నీ నేడు కూటికిలేక కుంగిపోతూన్న పేదరికస్థితికి తీసుకొనివచ్చిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వపు అమానుష పద్ధతినిగూర్చి గాంధీ అనేకసార్లు విపులంగా వ్రాశాడు.

ఈ రోజున ఈ దేశంలోని అయిదవవంతు జనులు దాదాపు పస్తులు చేస్తున్నారు. తక్కినవారు తగిన ఇళ్ళు, తగిన తిండి తగినబట్టా లేక బాధపడుతున్నారు. ఇక్కడి లక్షలాది ప్రజల కిదివరకు ఉండడానికి యిల్లు; తినడానికి తిండి, కట్టు కోవడానికి బట్ట ఈయగలిగిన ప్రకృతి సౌభాగ్యం, నేడు కొరవడినందువలన ఈ దుస్థితి పట్టిందని చెప్పడానికి కారణా లేవీ కనిపించవు. పూర్వ ఋషులచే వేలకొలది సంవత్సరాల కిందట నిర్మితములైన వర్ణాశ్రమ ధర్మాలవలన, గ్రామములు ముఖ్యజీవితావసరముల విషయములో స్వయం సంపూర్ణ ములు, స్వావలంబనములుగా నుండి అధికారైశ్వర్యములు రెండునూ ఉచితరీతిని విభజింపబడి సంఘ శాంతికి భంగము లేకుండినవి. గ్రామీణులు తమ పంటలను తాము పండించు కొని భుజించేవారు; నూలు వడుకుకొని బట్టలను నేసుకొనే వారు; తమయిళ్ళు తాము కట్టుకొని జీవించేవారు; అందు వల్ల భారతీయాదర్శముల ప్రకారం సంసారం గుట్టుగా నడవడానికి వీలుండేది. కుటుంబ జీవితం శిథిలం గాకుండా ఉండేది. అట్టివారి సర్వసాధారణ హస్త కౌశలంపోయి, ఇప్పుడది మరొక కొత్తమార్గం పట్టింది. అందువల్ల లక్షలాది గ్రామస్థులు తమ గ్రామాలు, ఇళ్లు, పొలాలు, సన్నిక బయళ్ళు, పచ్చని చెట్లు; కొలిమిపొయ్యి, మగ్గం, రాటం, సుత్తి, ఉలి, ఆరోగ్యం, ఆనందం, అభ్యుదయం, సంతృప్తి, చల్లనివాగులు, సత్తువకలుగజేసే గాలి, పెంచుకొనే ఆవులు, ఎడ్లు, గొర్రెలు, మేకలు, కోళ్లు, బాతులు, చెఱువులు, తోటలు - ఈ అన్నిటినీ విడిచి, రోగంతో, తాగుడుతో

క్రిక్కిరిసి కల్లోలంగా కనిపించే నగరాలకుచేరి, నానారకాల కూలిజనంతో కలిసి ఇంగ్లీషు పెట్టుబడిదారుల కోసమో, భారతీయ పెట్టుబడిదారుల లాభానికో చెమటోడ్చి పనిచేసే టందుకు అమ్ముడుపోవలసి వచ్చింది. నేడు భారతీయ గ్రామ శిల్పుల, కర్మకారుల కళాకౌశల్యాన్ని తెలియజేసే అంగ శ్శైక్కూడా కనిపించవు. అంతేకాదు; ఇదివరకున్న సమష్టి భావంపోయి స్పర్థ హెచ్చింది. స్వార్థం పెరిగి సమష్టి ఐశ్వర్యోత్పత్తి భావాన్ని చంపివేసింది. కాబట్టి సమష్టి కుటుంబంలో ఇదివరకున్న సహకార, భాతృత్వభావాలు, నేటి యంత్రయుగములోని వైషమ్య వైఖరివలన నాశనమై పోయినవి. భారత జాతీయతా పునర్నిర్మాణమునకై అప్పుడప్పుడూ ప్రకటింపబడే ప్రణాళికలన్నీ పారిశ్రామిక ధనస్వామిక పద్ధతుల మీద ఆధారపడిఉన్న పాశ్చాత్య దేశాల ఆర్థిక సాంఘిక నిర్మాణాల పచవ తరగతి అను కరణాలు మాత్రమే. ఇవి సామ్రాజ్యవాదుల వ్యవహా రములకు తోడ్పడుతూ, వారిచేత దోహదం చేయబడు తూన్నవి. సామ్రాజ్యవాదానికి, బ్రిటిష్ జర్మను సైనిక సన్నాహ పద్ధతులు సహాయకారులుగా ఉంటవి. కనుకనే ఈ రెండు దేశాలమధ్యా నిరంతర స్పర్థ. ఈ రెండూ ఎప్పుడూ ఒకదానితో ఒకటి యుద్ధానికి తయారుగా ఉండడానికి కారణ మదే. భారతదేశంలోని అర్థ శాస్త్ర నిపుణులు, ఆచార్యులు, మంత్రులు, రాజకీయ వేత్తలు అంతా పాశ్చాత్య విద్యా పద్ధతివలన ఉత్పత్తి అయినవారు. మార్షల్, ఫాసెట్టుల గురుపీఠాలను పూజించి

దశాబ్దాలకొలది విద్యాభ్యాసం చేసినవారు. అందువల్ల హిందూదేశంలో పారిశ్రామిక విప్లవం కావాలని కోరే వారుగా తయారయినారు. కాబట్టి వారు భారతదేశ పునరుజ్జీవనానికి జాతీయ పారిశ్రామిక ప్రణాళిక, కాలపరిమితి ప్రణాళిక కావాలంటున్నారు. ఈ సర్వసాధారణ చికిత్సలను నిర్దేశించడంలో మన సాంఘిక, ఆర్థిక వ్యవహారకోవిదమ్మన్యులు రోగినీ, చికిత్సా సిద్ధాంతక్రమాలనూ అశ్రద్ధ చేసి, రోగ చిహ్నాలకుమాత్రమే వైద్యం చేస్తున్నారు. ఈ అశాస్త్రీయ చికిత్స ఆచరణలోకివచ్చి ప్రజామోదం పొందజూడడానికి కారణం కేవలం పారిశ్రామికాభివృద్ధియే గాదు; నేటివరకూ నడుస్తూన్న ఇక్కడి విద్యా పద్ధతిలో విద్యకంటె విద్యావంతులను అచ్చుగుద్ది తయారుచేయడం ఎక్కువ. ఈ దేశంలో ఆచార్య పీఠానికి అలంకారాలయిన వారంతా విషమ, విదేశీయ జీర్ణపద్ధతులపైన నడపబడుతూన్న విశ్వవిద్యాలయాలలో ఉత్పత్తిఅయినవారు కావడమే దీనికంతకూ ముఖ్యకారణం. నూటికి 67 మంది వ్యవసాయకులుగల ఈ దేశంలో ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖలు కేవలం భూసారం, శీతోష్ణస్థితులనుబట్టి పశువులు, చీడపురుగులు మొక్కల విషయమునేగాక, పూర్వచరిత్రనూ, ప్రస్తుత పరిస్థితినీబట్టి మానవుని విషయంకూడా పరిశీలించవలసి ఉంటుందని ఐ. సి. యస్. ఉద్యోగి మన శ్రీ శాంతి రామమూర్తిగారు చెప్పినమాట యథార్థం. "భారతీయ వ్యవసాయ పద్ధతిలో మానవ సంబంధం తెగిపోయిం"దన్నారాయన. ఒక వ్యవసాయంలోనేకాదు; విద్యలో, పరిశ్రమ

లలో, గృహ పరిశ్రమలలో, ప్రభుత్వ నిర్మాణంలో, దాని ప్రధానోద్దేశ నియమాలలో - అన్నిటిలోకూడా మానవ సంబంధం తెగిపోయింది.

ప్రపంచంలోని అన్ని ప్రభుత్వాలు ప్రపంచ వాణిజ్య పరిశ్రమలపైన ఆధిక్యత సంపాదించి తమ దేశాని కెక్కువ వర్తక లాభాలను చేకూర్చేటందుకే తమ యావచ్ఛక్తినీ వినియోగిస్తున్నాయి. అందువల్లనే అభివృద్ధి పొందుతూన్న దేశాలలో పరస్పర వైషమ్యం నిరంతరం పెచ్చుపెరిగి పోతూండడం. ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాలకూ తా మెగుమతిచేసే వస్తువుల విలువ ఎక్కువగానూ, దిగుమతి చేసుకొనే వస్తువుల విలువ తక్కువగానూ ఉండాలంటే ఎలా సాధ్యమౌతుంది? ఈ విధంగా కొందఱికి లాభిస్తే మఱి కొందఱికి నష్టం వచ్చితీరాలి. కొందఱు కొడుకులకు కట్నాలు పుచ్చుకొనేవారుంటే అల్లుళ్ళకు కట్నాలిచ్చి పెళ్ళిచేయగల ఆడపిల్లల తండ్రులుకూడా కొంద రుండాలి. ప్రపంచంలోని అందఱి తండ్రులూ కట్నాలు తీసుకొనేటందుకు సాధ్యమౌతుందా? ఎవ రిస్తారు? అదేవిధంగా ప్రతిజాతికి తమ ఎగుమతుల విలువ దిగుమతుల విలువ కంటె ఎక్కువగానుండి లాభం చేకూరవలెనంటే సాధ్యం కాదు. ముడివస్తువులకోసం, తయారైన వస్తువుల అంగళ్ళ కోసం నిరంతరం పోటీపడుతూండడమే దేశాలమధ్య జరిగే ఈ యుద్ధాలకు కారణమై, యుద్ధ పద్ధతియే పూర్తిగా మారిపోయింది. జరిగిన ఐరోపా యుద్ధంలో నిలబడి యుద్ధం చేయడం కనపడింది. ఇప్పటి యుద్ధం ఆకాశంలోనూ, నీళ్ళ

పైనా, నీళ్ళలోనూ జరుగుతూన్నది. బాంబింగుతో, బ్లాకాటుతో, బ్లాకేడు (వస్తువుల రాకపోకలను ఆపడం)తో జరుగుతూన్నది. వెనుకటి యుద్ధాన్నిగూర్చి మాకు తెలిసిన విషయా లివి :—

వెనుకటి యుద్ధంలో ప్రత్యక్షంగా అయిన ఖర్చులు 186,000,000,000 డాలర్లు. పరోక్షంగా అయిన ఖర్చులు 15 ,000,000,000 డాలర్లు. మొత్తం 337,000,000,000 డాలర్లు. అనగా షుమారు లక్షకోట్ల రూపాయలు. జరిగిన ఆ యుద్ధంలోనే 60,000,000 సైనికులు యుద్ధ సన్నద్ధు లయినారు. రంగస్థలంలో దెబ్బతిన్నవాళ్లు 33,000,000. వారిలో హతులుకానీ, రోగంవచ్చికానీ చనిపోయినవాళ్లు 8,000,000. గాయపడినవారు దాదాపు 19,000,000. ఖయిదీలుగా తీసుకోబడ్డవారు 7,000,000. అందటిలోకీ ఈ విషయాల్లో ఎక్కువ దెబ్బతిన్నది రష్యా. అక్కడ హతుల సంఖ్య 9,000,000. జర్మనీలో 6,000,000. ఫ్రాన్సులో 4,500,000, బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం 3,100,000. అమెరికాలో హతులయినవారిసంఖ్య చాలా తక్కువ. 3,000,000 మాత్రమే; కేవలం యుద్ధంవల్ల చచ్చిపోయినవారి సంఖ్య 40,000,000; యుద్ధం వల్ల తగ్గిపోయిన జనసాలనుకూడా కలిపితే మొత్తం సంఖ్య50,000,000 అవుతుంది. ఇంకొక దురదృష్టకర విషయ మేమంటే యుద్ధంలో చచ్చిపోయిన సిపాయి ఒకడైతే సాధారణ పౌరు లయిదుగురు చనిపోయినారు యుద్ధ కారణంగా. మటియొక దుఃఖకర విషయమేమంటే, యూరపులో 15,000,000 కుటుంబాలు నిరుద్యోగ భరణాలు తీసుకొంటూన్నట్లు నిరుద్యోగ కమిటీ నివేదిక తెలియచేస్తూన్నది. ఇందులో చాలావఱకు కరెన్సీని నిరంతరం హెచ్చించటంమూలకంగానే చెల్లింపబడుతూన్నవి. యూరపు జనసంఖ్యలో. దిగుతుమలు లేకుండా జీవించడానికి వీలులేని ఎక్కువ జనసంఖ్య అధమం 100,000,000 మంది ఉన్నట్లు లెక్కలవలన తేలుతూన్నది. కాబట్టి వారు జీవించా

లంటే కొత్తగా ఉత్పత్తిచేసి ఎగుమతులను ఆయా దేశాలకు పంపాలి. యంత్రంద్వారా ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేయగలము కాని తుదకాయంత్రమే బెడిసికొడుతుంది.

ఇండియాలోని రైతు, సాలీ, విద్యార్థి, పండితుడు, సరుకుల సప్లయిచేసే వ్యాపారస్థుడు, రాజకీయవేత్త - వీరెవరు యంత్రయుగంవలని ప్రయోజనాలను పొందకూడదని మేము సూచించడంలేదు. అలా అయితే గాంధీ నిత్యజీవితం, ఆయన సిద్ధాంతాలకు వాస్తవంలో విరుద్ధంగా ఉన్నట్లు భావించవలసి వస్తున్నది. ఆయన టార్చిలైటు ఉపయోగిస్తాడు. పైపు మెషీ నుపయోగిస్తాడు. మోటారులో ప్రయాణం చేస్తాడు. (గంటకు 40 మైళ్ళు నడుస్తూన్న మోటారువేగం చాలదంటాడు. రైలు, పోస్టు, టెలిగ్రాఫ్‌లు ఆయనకు నిత్యమూఅవసరమే. ఆయన నిజంగా అసహ్యించుకొనే విషయ మేమంటే మనిషిని యంత్రంతో సమానంగా చేయడం. నిజంగా మనిషి యంత్రాలలో పనిచేస్తూన్నప్పుడు ప్రాణంలేని యంత్రాలకు తాము చేస్తూన్న పనినిగూర్చి ఎంత తెలుసునో అతనికికూడా అంతే తెలుస్తుంది. వాటికీ స్వతంత్ర సృజనశక్తిలేదు; వాటిలో పనిచేసే ఈ మనిషికీ లేదు. యంత్రాలలో తక్కిన లోహ భాగాల వంటివాడే ఈతడూను. మనిషికూడా ఒక పనిముట్టు. మహా ఐతే "ఒక చెయ్యి." కానీ భారతీయ శిల్పులుకానీ,కర్మకారులు గానీ అలాకాదు. కళానైపుణ్యం చూపించే పనులు చేస్తున్నారు వారు. అంతేకాదు; కూలికి పనిచేయక వారు

చేసిన పనికి వారే హక్కు-దారులౌతున్నారు. వారి ఇళ్ళలో కూర్చొని కలకలలాడే భార్యాబిడ్డలతో గలసి పవిత్ర కుటుంబ వాతావరణంలో సంపూర్ణ హృదయంతో పనులు చేసుకొంటున్నారు. స్త్రీల ప్రత్యేకత పోషింపబడుతూన్నది. నానారకాల స్త్రీ పురుషులుకలసి ఒకేచోట పనిచేయవలసిన అవసరం లేదు.

భారతీయ శిల్పి

భారతీయ శిల్పిచేసే పనిని వృత్తి అనిగానీ వ్యాపారం అనిగానీ పిలవడంకంటె 'కృషి' అని పిలవడం మంచిది. ఎందు వల్ల ననగా అతడు తన అభిరుచులనుబట్టి భవిష్యత్తును నిర్ణయించుకొంటున్నాడు. అతడు కేవలం డబ్బు ప్రధానంగా పనిచేయడు. మనస్సుకు ఉత్సాహం కలిగించే హితకరమైన పనిని చేస్తాడు. అతని పనివల్ల నిత్యజీవితం ఆందోళన లేకుండా నడుస్తుంది. అవినీతికరమైన పోటీతో అవసరం లేదు. తన పనికి సరియైన మజూరీ నిర్ణీతమయ్యే ఉండడం చేత ధైర్యంగా ఉంటాడు. పెట్టుబడిదారులుగానీ, కళా పోషకులమని చెప్పుకొనేవారుగానీ, తదితర మధ్యదళారీలు గానీ తన శిల్ప నైపుణ్యాన్ని వారి సొంతలాభంకోసం విని యోగించుకోవడం లేదనే సంతృప్తి ఉంటుంది. అంతేకాక సంఘంలోవచ్చే పేరుప్రతిష్ఠలు, ఆత్మోన్నత్యమూ కూడా అతనికి పనిచేయడానికి మానసికోత్సాహాన్ని కలిగిస్తాయి. భారతీయ శిల్పికి ఇన్నిగంటలు పనిచేయాలి, ఇంత కూలి

ఇస్తామంటే అర్థంకాదు. నేటి కార్మికోద్యమపు భాష అతనికి తెలియదు. అత డిష్టం వచ్చినప్పుడు వచ్చి, ఇష్టంవచ్చి నప్పుడు పోతూ, అతని కెంత పనిచేయాలని ఉత్సాహం ఉంటే అంతవరకే చేసిపోతాడు. అతని కేమీ నిర్బంధం లేదు. అతనిపని జీతంకోసం లెక్క చూపించ తగినదికాదు. అటువంటి శిల్పకళలో వినియోగించే జీవితానికి సంఘంలో తగినస్థానం లభించితీరాలి. అతడేరోజు కారోజు పొట్టకోసం దేవులాడవలసినవాడు కాడు; ఇంగ్లండులోని కార్మికుని జీవితం అందువల్లనే కుంగిపోయి అతని ఆత్మ నలిగిపోతూన్న దని సర్ జార్జిబర్డు ఉడ్ అన్నాడు. ఎప్పుడూ ఏదోఒక ఆందోళనలో మునిగి తేలుతూండవలసిన అవసరం భారతీయ శిల్పికి లేదు. అతనుచేసే పని మతధర్మంగా తలుస్తాడు. అందువల్ల అతనికి సంతృప్తి ఉంటుంది. అతనికి కావలసినంత విశ్రాంతి. కేవలం తన వృత్తిని తాను నిలబెట్టుకోవలెనని చేసే పనిగనుక మనస్సు కానందంగా ఉంటుందతనికి. ఇవన్నీ అతని కళాకౌశలానికి దోహదం చేసితీరతయి. చిన్నతనం నుండీ, పెద్దవాడై పనిలో నైపుణ్యం సంపాదించేటంత వరకూ, భారతీయ శిల్పి నేర్చుకొనేది వృత్తి విద్యయే. అతనికి గురువతని తండ్రిగానీ, అన్నగారుగానీ. అతను సంపాదించే విద్య పుస్తకాలలోనుండి కాదు; అతని తాత తండ్రులు సంపాదించిన అనుభవంనుండి. రంగులు కలపడం, వార్నిషులు తయారు చేయడం, సున్నం సిమెంటు సరియైన దామాషాలో కలపడం, ఇవన్నీ తన కుటుంబంలోనుండే కానువాయిగా తెలుసుకొంటూ ఉంటను. ఎనీషూగానీ, ఇంజె

క్షను సూదిగానీ, మూత్రంతీసే గొట్టంగానీ ఎప్పుడూ సొంతంగా ఉపయోగించకుండానే వైద్యవిద్యార్థి అయిదు సంవత్సరాలు వైద్యకళాశాలలో చదువుకొనివచ్చి నట్టుండదతని నేర్పు. భారతీయ శిల్పవిద్యార్థి కాలక్షేపంకోసమో, కేవలం ఉబుసుపోకకో విద్యాభ్యాసం చేయడు. అతను పొందే శిక్షణ అంతా అతని ఇంటిలోనే కనుక పని నేర్చుకొంటూనే సంపాదించుకొంటూ ఉంటాడు. పాఠశాలకు పోనక్కరలేదు. పరాయి గురువుకు జీతాలు కట్టనక్కరలేదు. ఎవరి పనికి సరిపోయే శిల్పసూత్రాలు ఆ పనివాళ్ళ గృహాలలో ఉంటాయి. రాజప్రాసాదాలు కట్టవలసి వచ్చినప్పటికీ, గదియెంత వెడల్పుండాలో, కిటికీ లెక్కడెక్కడ ఉండాలో, స్తంభాలెలా ఎలా ఉండాలో, అవి ఎంత యెత్తు ఉండాలో, దూలాలు స్తంభపుకొనలు ఎక్కడెక్కడ ఉండాలో ఈ అన్నిటినీ సరిగా, వారి దగ్గరఉన్న శాస్త్రం నిర్దేశిస్తూనే ఉంటుంది. ఈ నియమాలను భిన్నంగా నడిస్తే శిల్పికి గొప్ప చెఱుపు కలుగుతుంది. బృహాత్సంహితలో గృహానిర్మాణాన్ని గూర్చిన శాస్త్రం సమగ్రంగా ఉన్నది. ఇటు ఇంటి పరిస్థితులలోనున్న శిల్పిని తన ఇచ్ఛవచ్చిన భావాలను వెల్లడించే వ్యక్తి అని తలంచకూడదు. దైవ నిర్మితములైన చెట్లూ, పూవులూ, సహజసౌందర్యమునూ అకృత్రిమరచనా విలాసమునూ ప్రదర్శిస్తూన్నట్లే, శిల్ప అనంత సౌందర్యమునూ అవికార ధర్మమునూ నిర్దేశించే విశ్వాంశ సంభూతుడని తలంపవలెను" అన్నారు ఆనంద కుమారస్వామి. భారతీయ శిల్పికి "విశ్వకర్మ" ఉపాస్యదైవం. "సౌందర్యం,

లయ ప్రమాణం, భావం-ఇవన్నీ ఆదర్శతలంలో పరిశీలించ దలచుకొన్నవాళ్ళకు సుస్థిరంగా కనిపిస్తూనే ఉంటయి. వస్తువుల వాస్తవికత మనస్సుకు గోచరమైనంతగా కంటికి కనిపించే చిన్న చిన్న వివరాలలో గోచరంకావు" అని కూడా ఆ గ్రంథకర్తే వ్రాశాడు. శిల్పి చేసే పనిలో కొంత నిగూఢత ఉన్నది. దానిని వృత్తి అనడంకంటె మతధర్మ మనడం ఎక్కువ సమంజసంగా ఉంటుంది. కాకపోతే పూర్వ గ్రంథంలో చిత్రకారుని కుండవలసిన గుణాలను వర్ణిస్తూ అతడు "మంచివాడుగా ఉండాలి; సోమరిగా ఉండకూడదు; కోపి కాకూడదు; ధర్మశాస్త్రంలో పండితుడుగా ఉండాలి; ఆత్మనిగ్రహం కలిగి ఉండాలి; భక్తుడుగానూ, దాతగానూ ఉండాలి. ఆశపాతకుడుగా ఉండకూడదు" అని ఎందుకు వ్రాస్తాడు? హిందూశిల్పి ప్రతి సంవత్సరమూ దసరా పండుగనాడో, వినాయక చవితినాడో ఆయుధపూజ చేస్తాడు. తానొక కర్మకార సంఘ భ్రాతృత్వంలో - అనగా ప్రత్యేక హక్కులతో పాటు బాధ్యతలనుకూడా స్వీకరించిన కులంలో ఒక సభ్యుడనే సంగతి మొట్టమొదట గుర్తించినవాడు భారతీయ శిల్పి. తన పనిని తాను సరిగా నిర్వర్తించినందు వలననే ప్రతి మనిషీ ఆధ్యాత్మికంగా అభివృద్ధి పొందగలడని నిర్దేశింపబడినది.

"శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః"

(భగవద్గీత ౩. ౩౫)

నేటి పోటీ విధానం పూర్వాదర్శాలనూ పూర్వ ప్రమాణాలనూ పాడుచేసింది. అప్పుడప్పుడూ ప్రజల దేశాభిమాన భావోద్రేకాలవల్ల ఆకస్మికంగా చేతితో తయారైన వస్తువులకు కలిగే గిరాకి (demand) మూలకంగా ఆ వస్తువుల నాణ్యము, ప్రమాణము తగ్గిపోతూండడం జరుగుతూన్నది. చేతితో వస్తువుల నుత్పత్తి చేయడంలో గొప్ప నైపుణ్యము, నాజూకుదనమూ చూపించవలసి ఉంటుంది. ఈ వస్తువులకు ఎక్కువ గిరాకీ ఉన్నప్పుడు తొందరగానూ చౌకగానూ తయారు చేస్తామని సంప్రదాయ సిద్ధంగా ఆ పనులు చేయని ఇతర కులాలవారు పోటీపడి చేస్తూండడమే, వాటిలోని నాణ్య ప్రమాణములు తగ్గిపోవ డానికి కారణం. ఖద్దరు ఉత్పత్తి విషయంలోగానీ, లక్నోలో ఎక్కువ అభివృద్ధిపొందిన బంగారు జిలుగుపని సందర్భంలో కానీ ఇదేవిధంగా జరుగుతూన్నది.* యంత్రం బెడిసికొట్టి సహజ మానవ సామర్థ్యాన్ని స్తంభింప చేసింది: జాతీయ జీవనాళాలలో రక్తసంచాలనం నిలిపివేసింది; సంఘుసభ్యతలో కల్లోలం కలిగించింది; ప్రజల హృదయాలలో వ్యాకులత హెచ్చించింది; అందువల్ల జాతీయ ప్రకృతికీ, కృత్రిమో ద్వేగానికీ లయ కలియడంలేదు. ఇలా శిథిలమైన జాతి అచిరకాలంలోనే జబ్బుపడి చివరకు మరణిస్తుంది కూడా. అటువంటి జాలికరమైన చావుకు సంసిద్ధంగా ఉంది ఇప్పటికే

* అనుబంధం 2 లో సర్ జార్జి బర్డు ఉడ్, హావెల్‌గార్లు వ్రాసిన వ్యాసాలు గలవు.

మనదేశం. ఇంకా కొనఊపిరితో ఉండగానే గాంధీ అవతారమూర్తివలె నశించిపోతూన్న ఈలోకంలోకి దిగిరావడం మన అదృష్టం. ఆయన, ఐశ్వర్యంవలన కలిగే అరిష్టాలను తొలగించి, సేవవలన కలిగే సుగుణాలను పునరుద్ధరించి, నాశన మొనర్చి,సహకారాన్ని పునరుజ్జీవింపచేసి, మానవ హృదయాలలోని ద్వేషాన్ని నిర్మూలించి ప్రేమను పునః స్థాపనచేసి, ప్రపంచ కల్యాణానికి తోడ్పడగలదు.

యంత్రం కొట్టిన ఈ ఎదురు దెబ్బవలన సంఘంలో కలుగుతూన్న అంతిమ పరిణామం మఱొకటి ఉన్నది. ఇంతవరకూ సామ్రాజ్య దృక్పథంతో తమ సరుకులను తూర్పుదేశాలలోకీ ఆఫ్రికాఖండంలోకీ ఒక్కుమ్మడిగా దిగుమతి చేస్తూన్న జాతులు, నేడా దేశాలవారు తమ సరుకులను తీసుకుపోవడంచేతను, తమకు ముడివస్తువులను సరఫరా చేయ్యకపోవడంచేతను, తమ స్వశక్తిపైన తామాధారపడవలసివస్తూన్న ఆయా దేశ ప్రజలంతా అప్పుడు కళ్ళు తెఱిచారు. తూర్పుదేశాల ఈ తిరుగుబాటువలననే యిక ఈ దోపిడీ విధానానికి తగినంత స్థానం లేకుండా పోయింది. జపాన్, పాశ్చాత్య ప్రపంచంలోని పారిశ్రామిక దేశాలలో అగ్రస్థానం వహించిన జాతులతో నిర్విఘ్నంగా పోటీ చేస్తూన్నప్పుడు, చైనా యుగయుగాలనాటి మాంద్యాన్ని దులిపివేసికొన్నప్పుడు, ఇండియా నూతన జాతీయ చైతన్యంతో విజృంభించినప్పుడు, పర్షియా ఆఫ్ఘనిస్తానములు నేటి అభ్యుదయ జాతులతో అడుగు తప్పకుండా నడుస్తూన్నప్పుడు, సిరియా పాలస్తీన్ దేశాలు పాశ్చాత్య దండయాత్ర

లను తట్టుకోగలిగి జీవిస్తూన్నప్పుడు, టర్కీ 'ఐరోపాఖండపు రోగి' అనే అపఖ్యాతిని పోగొట్టుకొన్నప్పుడు, ఈజిప్టు విదేశీయుల ఆటవస్తువుగా ఉపయోగింపబడనప్పుడు, పాశ్చాత్యుల దోపిడీ విధానానికి స్థలమూ, సావకాశము కూడా ఛాలా తక్కువై పోయినమాట నిజము. పారిశ్రామిక, వ్యావసాయిక జీవితాలను ఉచితప్రమాణంలో నడుపుకొంటూన్న ఫ్రాన్సు అదృష్టం మంచిది. ఇటలీ పారిశ్రామికంగాకంటె వ్యావసాయికంగా ఎక్కువ అభివృద్ధిపొందింది. కాని ఇటీవల ఆ దేశం పారిశ్రామికంగాకూడా అభివృద్ధిపొంది తన లోటును భర్తీచేసుకొని స్వయంపోషకంగానుండ ప్రయత్నిస్తూన్నది. రష్యా ఈ దేశాలన్నిటితోనూ ఒంటరిగా పోరాడి యంత్రాలకూ, యంత్రాలయాలకూ, తన యితర జీవితావసరములకూ కావలసిన సామగ్రిని తయారు చేసుకోవడమేకాక, మాంసంకూడా యితర దేశాలనుండి దిగుమతి చేసుకోవలసిన అవసరం పట్టకుండా మొదటి ఐదు సంవత్సరాలలోనే కోటి కుందేళ్ళను పెంచింది. విదేశీ వ్యాపారం దేశంలోకి చొరబడకుండా తలుపులు బిగించి గట్టిగా గడియవేసుకొంది రష్యా. ఏ కొంచెం సరుకైనా ఎప్పుడైనా వస్తే అది 'వెల'* (barter) పెట్టి కొనుక్కోవలసిందే. ఎంతో తప్పనిసరియైతేనేగాని డబ్బుపెట్టి కొనుక్కునే పద్ధతిలేదా దేశానికి.

ఈ విధంగా పాశ్చాత్య దేశాలితర దేశాలమీద ఆధారపడకుండా కాలక్షేపం చేయవలసిన స్థితికి వచ్చినయి

---

* 'వెల' అంటే వస్తుమారక పద్ధతి.

జర్మనీ ఎగుమతులు, దిగుమతులకు సరిపోయేటంత ధర తేలేకపోవడంచేత, ఆ దేశంలో వాడుకొనేవస్తువులకు రేషన్ ఏర్పాటు చేయబడిందని తెలియవస్తూన్నది. కాబట్టి తూర్పు దేశాలలో తమ వస్తువులను కొనేవారు లేకపోయినప్పుడు, తమ దేశాలలో తాము పరస్పరము తమ వస్తువులను విక్రయించుకొనడానికి వీలులేనప్పుడు, పాశ్చాత్య దేశాలన్నీ స్వయం సంపూర్ణములుగాగానీ లేక స్వయంపోషకములుగా గానీ ఉండి తీరాలి. అపరిపక్వస్థితి తటస్థించినప్పుడు ఎగుమతులకోసం చేసే ఉత్పత్తి ఆగిపోతుంది. ఎవరో ఒకమనిషి ఉత్పత్తిచేసేవాడుగానూ, లక్షలాదిగాఉన్న తామందఱూ తమ అవసరాలకు వానిపైన ఆధారపడి, వానికి లాభాలు, ఐశ్వర్యం, మేడలూ కట్టిపెట్టి తా గుడిసెలలోనూగామలీ, వెలుతురూ రాని మురికి కూపాలలోనూ ఉండి కాలక్షేపం చేయడానికి ప్రజ లొప్పుకోరు. పెద్దఉత్పత్తిదారు మాయం కాగానే యంత్రములలో పనిచేసే కార్మికులకు పనిలేకుండా పోవచ్చును. అప్పుడు సహకారోత్పత్తి సంఘాలద్వారా గానీ, తదితర సంఘు పద్ధతులద్వారాగాని కూలి జనానికి పని కల్పించి లాభాలలో భాగ మీయవలసి వస్తుంది; లేదా వారు తిరిగీ పురాతన కుటీర పరిశ్రమలను అవలంబించవలసి వస్తుంది. బహుశా మేము చాలాదూరం ఆలోచిస్తూన్నట్లు తోస్తుంది. జాతుల భాగధేయాలను, వాటి భవిష్యత్కార్య విధానాలనూ చూపించేటప్పుడు హ్రస్వదృష్టి కలిగిఉండడం కంటె దూరదృష్టి కలిగిఉండడమే యెక్కువ మేలు.

యంత్రం నౌకరు - యజమాని కాదు

యంత్రం పాశ్చాత్య దేశాలలో నౌకరుగా లేదు. యజమాని అయింది. కేవలం యజమానియే కాదు. చండ శాసనాధికారి అయింది. పెనుభూతంగా పరిణమించింది. రాక్షసి తిన్నట్లుతిని, రాక్షసిచాకిరీచేసి ఉత్పత్తిచేస్తూన్నది. గాంధీ దానిని ఇండియాకు దాసీగా చేయదలచుకొన్నాడు. ఎక్కువగా ఉత్పత్తి చేయడంవల్ల వస్తువులు చౌకయి, పోటీకి సావకాశం గలుగుతూన్నది. పోటీపడి తయారుచేసిన వస్తువుల అమ్మకానికి అంగళ్లు కావాలి. అంగళ్ళు కావాలంటే రాజకీయంగా ఆయా దేశాలపైన పలుకుబడి రావాలి. ఆ పలుకుబడిని కాపాడుకోవడానికి సైనికబలం ఉండితీరాలి. అధికోత్పత్తికి తగిన ముడిసరుకునూ, తగిన అంగళ్ళనూ సంపాదించుకోవలెనన్నా, నిలుపుకోవలెనన్నా సామ్రాజ్య పద్ధతికింద తప్ప సాధ్యంకాదు. శాంతి సమయాలలో అది పారిశ్రామిక తత్వంగానూ, యుద్ధ సమయాలలో సైనికతత్వంగానూ పరిణమిస్తుంది. ఇదంతా కావలసినంత దౌర్జన్యం చేస్తేగాని జరగనిపని, అందువల్లనే యంత్ర పరిశ్రమ 'హింసాసంచలనం' అని సంక్షేపంగానూ, సంపూర్ణాకార సహితంగానూ నిర్వచింపబడ్డది. ఖద్దరు ప్రధానాంగంగా ఉండే గ్రామపరిశ్రమలతో, సాంఘికైకమత్యంతో అస్పృశ్యతానివారణతో కూడిఉన్న కాంగ్రెసు నిర్మాణకార్యక్రమంగూడా అంతసంగ్రహంగానూ, అంతపూర్ణాకారయుక్తంగానూ, 'అహింసాచరణం' అని వివరింపబడింది. అయితే

గాంధీ ఊహించే సంఘలక్షణం ఏతీరుగా ఉంటుంది అని అడుగవచ్చును. అదృష్టవశాత్తు ఒకవేళ ముందున్న వాళ్ళను నలగతొక్కకుండా పోగలిగినప్పటికీ వెనుకనున్న వాళ్ళ నోళ్ళలో, ముక్కులలో, చెవ్వులో, కళ్ళలో దుమ్ముకొట్టి పోయే మోటారుకార్ల సంఘవ్యవస్థకాదు గాంధి భావిస్తూన్నది. అంతమాత్రంతో అది అతిపురాతన కాలం నాటిదో, మధ్య యుగపునాటిదో అయియుంటుందని ఊహించకండి; 1931లో లండనునుండి అమెరికాకు బ్రాడ్ కాస్టు ఉపన్యాసం చేస్తూ ఆయన-

"1900 మైళ్ళ పొడుగూ, 1500 మైళ్ళ వెడల్పూగల భూభాగంలోని చుక్కలవంటి 700,000 గ్రామాలలో చెల్లాచెదరుగా నివసిస్తూ కడుపునిండా కూడులేని కోట్లకొలది జనులను గూర్చి అమెరికాకు తెలియపరిచాడు" అందులో ఆయన చెప్పిందిది.

నిరాడంబరులైన ఆ గ్రామవాసులు సంవత్సరంలో ఆరుమాసాలు పని లేకుండా ఉండవలసిరావడం మహావిషాదకరమయిన విషయం. అది వారి తప్పిదం కాదు. ఇటీవలివరకు ప్రతిగ్రామమూ అన్నవస్త్రాలకు సంబంధించినంతవరకు స్వయం సంపూర్ణంగా ఉంటూ వచ్చింది. మా దురదృష్టవశాత్తు, ఈస్టిండియాకంపెనీవారీదేశంలో అడుగుపెట్టి నే నిక్కడ వర్ణించడానికి యిష్టపడని పద్ధతులద్వారా, గ్రామస్థుల ఆ ఉపవృత్తి కాస్తా నాశనం చేశారు. అందువల్ల ఇంతవరకే ఆధునిక యంత్రమూ తీయలేనంత నాజూకుగా దారం తీయగలరని కీర్తి వహించిన లక్షలాది గ్రామవాసుల అంగుళీకౌశలం నిరుపయోగమైపోయింది. ఉదారమైన వారి వృత్తి ఆకస్మికంగా మాయమయింది. ఆ నాటినుండీ

భారతదేశం క్రమక్రమంగా దరిద్రవంతమయింది. ఇవి కాదని ఎవ రేమి చెప్పినా యేమీ ప్రయోజనం లేదు.

పాశ్చాత్య దేశాలలో

ఇక మనం, పాశ్చాత్య కార్మిక పరిస్థితులలోనూ, ఐశ్వర్యాన్ని గూర్చిన ఆదేశ ప్రజల భావాలలోనూ, యంత్రం యేవిధమైన పరివర్తనం కలిగించిందో విచారిద్దాము. చెపితే విడ్డూరంగా కనిపించవచ్చునుగాని, అక్కడ, వినాశకర పద్ధతుల వల్లనే ఐశ్వర్యం పెరుగుతూన్నది. యంత్రాలలోనూ యంత్రాలయాలలోనూ శ్రమతగ్గించుకోవాలనిచేసే అపూర్వ ప్రయత్నాల మూలకంగా నిరుద్యోగ సమస్య తీవ్రరూపం తాలుస్తూన్నది. వ్యవసాయం, యంత్ర పరిశ్రమలముందు ఎందుకూ కొరగాకుండా పోతూన్నది. ఇంగ్లాండులో 91% పరిశ్రమలు, 8% మాత్రమే వ్యవసాయం. ఒకప్పుడు ఎక్కువగా వ్యవసాయదేశాలుగానున్న ఇటలీ రష్యాలు, పారిశ్రామిక దేశాలతో పోటీచేయడానికి జరిగిన ఇరవై సంవత్సరాలలో తమ యావచ్ఛక్తినీ వినియోగించినై. ఇంగ్లండులో ఉత్పత్తి అయ్యే ఆహారపదార్థా లాదేశంలోని ప్రజలకు సంవత్సరంలో అయిదు వారాలకుమాత్రం సరిపోగలవనే సంగతి మనకందరికీ తెలిసిందే. తక్కిన 47 వారాలలో వాళ్ళకు కావలసిన మాంసం న్యూజీలాండు, ఆస్ట్రేలియా దేశాలనుండీ; గుడ్లు డెన్మార్కునుండి; పాలు, పాలద్రవ్యాలూ హాలెండు, బెల్జియములనుండి; బియ్యం ఇండియా బర్మాలనుండి; కాఫీ సింహళంనుండీ తెప్పించుకొంటూరు. ఈ దిగుమతీ అయిన

సరుకులన్నిటికీ గాను ఇంగ్లాండు బొగ్గూ ఇనుమూ అయినా ఎగుమతిచేయాలి. లేదా విదేశాలనుండి ఆ దేశానికి దిగుమతి అయిన ముడిసరుకులు-పత్తి పత్తివిత్తులు, తోళ్ళు, చర్మాలు, వేరుసెనగ, జీడిపప్పు- మొదలైన వాటితో తయారుచేసిన వస్తువుల ఎగుమతిద్వారానైనా సొమ్ముసరిపెట్టాలి. వెనుకటి ఐరోపా యుద్ధంనాటి అనుభవాలను, యుద్ధం ముగియడం తోనే మఱచి పోయింది బ్రిటను. యుద్ధంజరిగిన 1914-18 సంవత్సరాలలో ఉద్యానవనాలను, మృగయా విహార భూములను పచ్చిక బీళ్ళనూకూడా కొంతవరకు పంట పొలాలుగా మార్చి యుద్ధం ముగియగానే అనగా 1919-30 సంవత్సరాలమధ్య, 25 లక్షల ఎకరాల పంట పొలాన్ని తిరిగీ పచ్చిక బీడుగా చేసింది ఇంగ్లాండు దేశం. ఇప్పు డది ఆహారంకోసం ఇతర దేశాలపైన ఆధారపడి ఉండవలసిందే.

పెద్దఎత్తున జరుగుతూన్న ఈ ఎగుమతి దిగుమతి వ్యాపారాలను సరిపుచ్చడానికి (International barter) అంతర్జాతీయ వస్తుమారక పద్ధతిద్వారా సాధ్యం కాకపోవడంచేత డబ్బును ఉపయోగించవలసిన అవసరం చాలా ఎక్కువయింది. అందువల్లనా ణెముల ఉత్పత్తివిషయంలో, కరెన్సీ విషయంలో, మారకంవిషయంలో, కృత్రిమ ప్రమాణాలను ప్రవేశపెట్టవలసివచ్చింది. ప్రచారంలోనున్న కరెన్సీ నోట్లను ఎచ్చించడం, కుంచించడం తటస్థించింది. మామూలుగా ఋతువులను బట్టీ పంటల ఎక్కువ తక్కువలను బట్టీ వస్తు

వుల ధరలలో కలుగవలసిన మార్పులు, కొత్తగా పుట్టిన కరెన్సీనోట్ల మూలమునను, ధనోత్పత్తి మూలకము లయిన యితర కారణముల వల్లనూ కలుగుతూన్నవి. కాబట్టి అంగళ్ళను స్వాధీనపఱచుకొనే నిమిత్తమే యావత్తు ఉత్పత్తి జరుగుతూన్నది. అందువల్లనే ఖరీదులు నియామకం చేయ బడుతూన్నవి. అది కారణంగా అంగడిలోనున్న వస్తువు లోని ఆహారమూల్యం కాక దాని ఖరీదు మాత్రమే ఆకర్షి స్తూన్నది ఆయా దేశాల ప్రజలను. వింతగానూ విరుద్ధంగా తోస్తే తోచవచ్చును గాని ఆస్తిని నాశనం చేసుకోవడం వల్లనే ఐశ్వర్యం వృద్ధి అవుతూన్నదనే మాట కివే నిదర్శ నాలు.

ఈజిప్టు దేశంలోని పత్తిపండే భూమి విస్తీర్ణమును ప్రతి సంవత్సరం మూడోవంతు చొప్పున మూడేండ్ల వరకూ తగ్గిస్తూండవలసిందని 1926లో ఈజిప్టు ప్రభుత్వం ప్రజలను కోరినట్లు వింటున్నాము. అదే విధంగా 1927లో క్యూబా అధ్యక్షుడు 4½ మిలియనుల (45 లక్షలు) టన్నులను మించి పంచదార పండించకూడదని నియమం చేశాడు. బ్రెజిల్ 120 లక్షల బస్తాల కాఫీగింజలు అంటే (185,55,24,000 పౌనులు) 1931 లో నాశనం చేసింది; 1933 నాటికి తగులబెట్టికాని, సముద్రంలో ముంచికానీ 220 లక్షల బస్తాల కాఫీగింజలు నాశనం చేసింది; పాల ఖరీదును ప్రియంగా ఉంచేటందుకు జెర్సీ (Jersey) ఆవులను కృత్రి మంగా ఎండిపోయేటట్లు చేశారు. మెక్సికో అత్తిపళ్ళను కుళ్ళబెట్టిందికూడా అటువంటి కారణాలకోసమే. యునైటె

టెడ్ స్టేట్సులోని రైతులకు కావలసినంత గోధుమపంట ఉన్నది. కాని వంటచెఱకు లేదు. అందువలన గోధుమలనే వంటచెఱకుగా వాడుతున్నారు.* లక్షలాది బుషెలుల పళ్ళను కోయకుండా చెట్లమీదనే విడచివేయడానికి పండించే వాళ్ళు ఒప్పుకొంటూన్నారనీ, ఫెడరల్ ఫారంబోర్డువారు నాలుగుపత్తిచాళ్లకొకటివంతున దున్నిపారేయాలని ఆజ్ఞాపించారనీ, పండిన గోధుమలను నిర్దాక్షిణ్యంగా నాశనం చేస్తూన్నారనీ తెలిసినప్పుడు దేశం అన్నవస్త్రాలకు లోపం లేకుండా సుభిక్షంగా ఉన్నదనుకొంటాము. నిరుద్యోగ సమస్య నిర్మూలమయినట్లు భావిస్తాము. యంత్రాల ఒత్తిడి వల్లప్రభుత్వం ఇటువంటి కృత్రిమ విధానాలకు పూనుకొన్నప్పటికీ, ప్రజలకు కడుపునిండా కూడూ, వంటినిండా గుడ్డా లేదు సరికదా చివరకు నిరుద్యోగుల సంఖ్యకూడా తగ్గలేదు.

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలో 1919-33 సంవత్సరాల మధ్య యంత్రసహాయంతో పనిచేసే కూలీల ఉత్పత్తి నూటికి 71 వంతున పెరిగింది కాని ఆ సంవత్సరాలలోనే నిరుద్యోగులైన వారిసంఖ్య 15 లక్షలనుండి 120 లక్షలకు పెరిగింది. "తరువాత అంతకంటె యెక్కువ శాస్త్రజ్ఞానం" వినియోగించినందుకు ఇంకో 40 లక్షల నిరుద్యోగులెక్కువయినారు.§

హిందూదేశపు నిరుద్యోగుల సంఖ్య 400 లక్షలు. యంత్రసహాయంతో వ్యవసాయం చేయడం ప్రారంభిస్తే

* 39, 40 పుటలు 'స్వదేశీ ఎందుకు?' కర్త : అగర్వాలా.

§ Page 36 "Why Swadeshi" by M. R. Agarwala.

ఇంకా ఎక్కువమందికి పనిలేకుండా పోయి గ్రామాలు విడచిపెట్టివలసి వస్తుంది. ‡ నిరుద్యోగ సమస్య ఇండియాకు రావలసినది కాదు. కాని మన అర్థశాస్త్ర విధానం, శ్రమ తగ్గించుకోవడానికి తయారవుతూన్న యంత్రాలు, లాంకో షైరు యంత్రనిర్మాణంలో ప్రతిరోజూ జరుగుతూన్న అభివృద్ధి (ఈ కిటుకు బర్మింగ్ హాం యంత్ర నిర్మాతలకు మాత్రమే తెలుసు) భారతదేశంలో వట్టి భాషాజ్ఞానం తప్ప వృత్తి విద్య లేకపోవడం-ఇవన్నీ నిరుద్యోగసమస్యను సృజించి ఎక్కువ పెంపొందిస్తూన్నవి. ప్రపంచవ్యాపారం (Markets)లో గలిగే మార్పులు, కరెన్సీ, మారకం, ఎగుమతి దిగుమతీ పన్నులు, రైల్వే రేట్లు ఈఅన్నిటిలో అవలంబింపబడే కృత్రిమ విధానాలు-ఇవన్నీ ఈసమస్యకు మఱింత దోహదం చేస్తూన్నవి. జనసంఖ్యగానీ, పనిచేసేవాళ్ళ సంఖ్యగానీ, పెరిగినందువలన పనిలేకుండా పోదు. అమెరికా సామ్రాజ్య వ్యతిరేక దేశమయినట్లుగా బడాయి కొట్టుకొంటుంది. అక్కడి ప్రజలు ప్రజాపాలన, ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాలు కలవారంటారు. అయినా ఆ దేశంలో గల 130,000,000 జనాభాలో మూడవ వంతుకు సరియైనకూడు, గుడ్డ, ఇల్లూ లేదు. "చాలాకాలం క్రిందట పిచ్చిఆసుపత్రిలో చేర్చబడిన ఒకమనిషి నేటి ఫ్యాక్టరీల ఆరోగ్య పరిస్థితులనుగూర్చి కలగన్నాడట! అలాగే నిరంతరం యంత్రాల యశోగానంచేసే మనంకూడా నూతన సంఘ వ్యవస్థనుగూర్చి కల గనే పిచ్చివాళ్ళుగా భావించబడవచ్చును" యంత్రాలను వాటి హద్దులలో ఉంచండి;

‡ Page 37 Why Swadeshi by M, R. Agarwala.

ముఖ్యంగా ప్రజలకు కావలసిన కూడు గుడ్డల విషయంలో పనిచేసే గ్రామస్థుల కార్యరంగంలోకి వాటిని చొరనీయకండి; అప్పుడు దేశంలో శాంతి సౌభాగ్యాలకు కొదువ ఉండదు. బ్రతుకుకోసం పోరాడవలసిన అవసరం ఉండదు. గ్రామాలలోనుండి పట్టణాలకూ నగరాలకూ పోయి, గాలిలేని ఇరుకు సందులలో కాపురంచేస్తూ, కుటుంబజీవితాన్ని భగ్నం చేసుకొని వీథులలో తిరుగుతూ రోడ్లమీద పడి నిద్రపోవలసిన దురవస్థ పట్టదు. జీవిత ప్రమాణాన్ని ఎక్కువ చేయాలని నిరంతరం ప్రయత్నిస్తూంటాము; కాని యంత్రాలవల్ల యే కొద్దిమంది జీవిత ప్రమాణమో పెరిగేమాట నిజమే; కాని అందుకు బదులుగా నిస్సహాయులైన అనేక మంది జీవిత ప్రమాణం తగ్గిపోతుంది. ఇండియాలో జీవిత ప్రమాణం హెచ్చు చేయాలనే మాట ఒప్పుకొని తీరాలి; కాని అది ఎంతవరకు? ప్రతిమనిషికీ తగిన కూడు, గుడ్డ ఇల్లు లభించేటంతవరకే యంత్రంవల్ల తగిలిన ఎదురుదెబ్బతో రక్తనాళాలలో నెత్తురు గూడుకట్టి గ్రామమనే హృదయ కేంద్రానికి ఉద్వేగ మెక్కువై దౌర్బల్యం కలిగింది; అందువల్ల శరీరాన్ని వలె 35 కోట్ల జనసంఖ్యనూ పోషించగల రక్తవాహినీక్రమం (Arterial Sistem) పాడయిపోయింది. కాళ్ళలో నంజు, మొగంలో వాపూ ఉన్నమనిషి పైకిబాగా కనిపించవచ్చును. కాని అతడు జీవించడం కష్టం. అలాగే అత్యంతమైన ఐశ్వర్యం ఒకచోట గూడుకట్టుకొని ఉండి తక్కినచోట్ల దరిద్రము తాండవమాడుతూంటే ఆ జాతికూడా జీవించదు.

యంత్రంవల్ల ఉపయోగా లనేకం ఉండవచ్చును గాక; కాని అది ప్రజలను బానిసలనుగా చేసింది; మానవ నైపుణ్యాన్ని నాశన మొనర్చింది; సంసారంలో గుట్టు చెడ గొట్టింది; కుటుంబ నీతులను ధ్వంసం చేసింది; శిల్పకారుని సృజనశక్తిని కొంచెపరిచింది. అతని వ్యక్తిత్వాన్నీ స్వాతంత్ర్యాన్నీ కూడా చంపివేసింది; దేశాల పరస్పర సంబంధాలలో సహాకారభావం పెంపొందింప చేయడానికి బదులుగా స్పర్థాభావాన్ని పెంచి అంతర్జాతీయ కల్లోలానికి కారణమయింది. అంతేకాదు; పారిశ్రామికతత్వ, సైనిక తత్వాల భయంకర దృశ్యములతో కూడిన సామ్రాజ్య తత్వాన్ని కూడా రేకెత్తించిం దది. కాలాన్నీ, దూరాన్నీ మాయం చేసి ప్రపంచంలోని దేశాలను దగ్గరకు తీసుకొనివచ్చినమాట నిజమే; కాని జాతులనుమాత్రం ఎంతో దూరం చేసింది. అది మనుష్య శరీరాలను దగ్గరకుచేర్చి ఆత్మలనూ హృదయాలనూ దూరదూరంగా విసిరివేసింది. క్రైస్తవ మత దృక్పథాన్ని సంకుచితపఱచి సామ్రాజ్యతత్వానికి తోకగా చేసింది. పాశ్చాత్య పద్ధతులలో తయారైన సోషలిస్టు, విశ్రాంతి అని భారతీయ సమస్యను మఱింత చిక్కు పఱుస్తున్నాడు. భారతదేశపు శిల్పకారుడు తాను చేసే పనిలో మునిగిపోతాడు. అంతేకాని గంటలనుబట్టీ, కూలినిబట్టీ పని చేయడు. ఇక్కడ విశ్రాంతి సమస్య లేనేలేదు. పనీ, విశ్రాంతీ రెంటికీ యిక్కడ ఒక్కటే అర్థం. శిల్పి వట్టి బండరాతిపైన జగన్మోహినీ కేశవస్వాముల బొమ్మలను,

మనోహరంగానూ మహాద్భుతంగానూ చెక్కుతూన్నప్పుడు, ఈతగాడు ఉత్తుంగ సముద్ర తరంగాలపైన ఈదుతూన్నప్పుడు పొందే ఆనందం పొందుతూంటాడు. ఇండియాలో పనే విశ్రాంతి; విశ్రాంతియే పని; పనియే శిల్పం. పని ఆనందమూ, వినోదము; శిల్పికి పని ఆత్మసాక్షాత్కారం; అది అతనికి ఆత్మశాంతి; ఇండియాలో నిజమైన సమస్య విశ్రాంతి ఉన్నవాళ్ళకు పని చూపించడం. అంతేగాని పని వాళ్ళకు విశ్రాంతి చూపించడం కానేకాదు.

> ఇంగ్లాండులో విశ్రాంతి ఉపయోగమునుగూర్చి విచారణచేసే నిమిత్తం, 200 పైచిలుకు స్వతంత్ర సంస్థల ప్రతినిధులు, విద్యాశాఖాధికారులు, పారిశ్రామిక వ్యవస్థాపకులూ కలసి ఇటీవల ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు.
>
> సర్ వింధం డీడ్సు దానికి అధ్యక్షత వహించి ఇలా అన్నాడు: "పారిశ్రామికులైన సోమరులుగా గాక, మానవులుగా తమ కిష్టమైన పని చేయడానికి వీలుకలిగించే స్వతంత్ర కాలమే విశ్రాంతి. పనిచేసే కాలం తక్కువే కాని లక్షలాది ప్రజల విషయంలో విశ్రాంతి అంటే వట్టి వెక్కిరింత అయిపోయింది;
>
> పారిశ్రామిక మనస్తత్వశాస్త్ర జాతీయ సంస్థకు (National institute of Industrial Psychology) చెందిన కెప్టెన్ కె. హెచ్. బ్లాస్కీ, జనసంఖ్యలో నూటికి 90 మంది తమ మేధాశక్తికి తక్కువైన పనినే చేస్తున్నారన్నాడు. ఇంకొకఉపన్యాసకుడు ఇలా అన్నాడు: మనలో 1% మంది తప్ప తక్కినవాళ్లు తమ మేధాశక్తికి తగినంత పని చేయడంలేదు. దీని భావమేమో ఆలోచించండి, 6 వ ఫారం చదివే విద్యార్థిని 4 వ ఫారం వాడితో కలిసి పనిచేయడమంటేనూ సమర్థుడై అనుభవంగల డాక్టరును వైద్య

విద్యార్థివలె కాలక్షేపం చేయమంటేనూ ఎలా ఉంటుందో యోజిం చండి.

సజీవంగా ఉన్న ప్రతి మనిషీ నేర్చుకొని అభివృద్ధి పొందుతూం డాలి. ఒకేచోట నిలబడి పోయినట్లయితే ఆయనలో యేదో మృతి పొందేమాట నిజము.

ఈ అధికోత్పత్తి పద్ధతులు కొంతకాలమైన పిమ్మట మనిషిలో ఇటువంటి పరివర్తనాన్నే కలిగిస్తాయి. అవి అతనిని అచేతనుణ్ణిగా చేస్తాయి. అవి అతని మానసికాభివృద్ధిని విరోధిస్తాయి. "కాని యువకులిలా క్రమంగా హత్యకావడానికే అలవాటు పడుతున్నారు" అన్నాడు మఠొకాయన.

కొంతమంది యంత్రం దుష్టవస్తువనుకొన ప్రారంభించారు. క్రిష్ట మస్ పండుగ ఆనందాన్ని అనుభవించేవాని బైసికిల్‌కంటె అది ఎక్కువ దుష్టవస్తువని అనుకోము. ఒకూ్వపై తెలియకుండా ప్రవర్తించే మనస్థితియే దీనికంతకూ కారణం. మన కేమి తటస్థి స్తూన్నదో మనం గ్రహించలేక పోతున్నాము. యంత్రం మనను గోతిలోకి తోసేటట్టుగా చేసుకొంటున్నాము. అదీ మన చావుకు కారణం. పనిలేకపోతే జీతంలేదనే నియమంవలన కూలీల శ్రమ ఆత్మవినాశ హేతువైన విసుగుగా పరిణమిస్తుంది. విశ్రాంతి కాల మొక పార్సు అవుతుంది. ఇక విశ్రాంతి! ఈ మాట చెబితే భయం వేస్తున్నది. నల్లమందు భాయీలు కలలు గనవచ్చునేమో. కాని వాస్తవం గ్రహించలేరు. ఆలోచించుకొనేటందుకు మనకు సావకాశ మీయకపోవడమే మంచిది. నకనకలాడే కడుపుతో ఎక్కువ ధ్యానం చేయడం ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధికికూడా కొఱగాని పని అని సెంటు కేథరన్ అన్నాడు; మనిషి తినాలి; తినాలంటే పనిచేస్తూనే ఉండాలి.

3

విషచక్రాలు

ఆధునిక నాగరిక పరిస్థితులలో సేవకంటె ఐశ్వర్యాలకి ఎక్కువ ఆధిక్యత ఇస్తున్నాము. కాలాన్ని ధనంతో ముడి వేస్తున్నాము. కార్యకారణాలు రెండూ ఒకదాన్ని ఒకటి బలంచేసుకొంటూన్న దుష్టచక్రాల గొలుసు అయిపోయింది జీవితం. ఉదయం మొదలు సాయంకాలం వరకూ, సాయంకాలం మొదలు ఉదయంవరకూ తప్పులు చేయడం, దిద్దుకోవడంతో సరిపోతూన్నది. కాలం ధనంగామారిన వెంటనే వేగగమనం, ఆధునికయుగంలో ఒక ముఖ్యశిల్పంగా తయారయింది. దుమ్ము లేవకుండా చేయడానికి రోడ్లకు తారు వేయవలసి వచ్చింది. తారుకైన ఎక్కువ ఖర్చులను పూడ్చడానికి రేట్లూ, పన్నులూ పెరుగుతున్నాయి. ఇది అసంతృప్తికీ, అధర్మానికీ కారణా లయినవి. ఈ రెండూ సాహచర్యాన్నీ, సుహృద్భావాన్నీ లోపింపచేసి దురాశనూ, లుబ్ధత్వాన్నీ పెంచుతూన్నాయి. అందువల్ల మళ్ళీ మొదటికే వస్తున్నాము. అప్పుడు తిరిగీ వేగగమనం కావాలి. అది ఆకస్మికాపాయాలకు దారి తీస్తుంది. వాటిని తప్పించుకోవడానికి పక్కని నడవలు వేయవలసి వస్తున్నది. ఆ ఖర్చుల కోసం మళ్ళీ పన్ను లెక్కువ చేయాలి. తిరిగీ ఎప్పటాటే కాటన్నా, వెనుక వల్లించిన పాతపాట మళ్ళీ పాడాలి.

ఇక రెండోది:—

పైకం కరెన్సీనోట్ల రూపంలోనో నాణెముల రూపం లోనో ఉంటుంది. ఉత్పత్తిలోని పోటీవలన మీా ఎగుమతులు పాడయిపోతయి. మీా మారకపువిలువ తగ్గించుకొని అంగళ్ళను ఆకర్షించుకొంటారు. కట్టకు దొంగతూముపెట్టి చెరువులోని నీరంతా తీసుకొన్నట్లే ఉంటుం దీపద్ధతి. మారకపుధర తగ్గితే ఎగుమతు లెక్కువ అయ్యేమాట వాస్తవమే కాని, అందుకు బదులుగా మీారీయవలసిన అంతర్జాతీయ ఋణాలు పెరుగుతయి. కాబట్టి మళ్ళీ మారకపుధరను పెంచవలసివస్తుంది. వెంటనే తిరిగి ఎగుమతులు పడిపోతయి. అప్పుడు ప్రతిష్టంభన ఏర్పడుతుంది. ఫ్రాన్సు అమెరికాకు చేసినట్లుగా అప్పు లెగబెట్టవలసివస్తుంది.

మూడో విషచక్రం:-

యుద్ధాలవల్ల సృజింపబడింది. యుద్ధాలలో చిక్కుకొన్న దేశాలలోని బంగారం అంతా అయిపోయింది. అందువల్ల వారు బంగారుప్రమాణాన్ని తీసివేస్తారు. బంగారం కరెన్సీ నోట్లకు వెనుక, హామీానిధిగా ఉండడమేగాక, అంతర్జాతీయ వ్యాపారంలోని ఎచ్చుతగ్గులను చదును చేయడానికి కూడా వినియోగిస్తుంది. అమెరికా ఫ్రాన్సుదేశాలు బంగారం బాగా కూడబెట్టుకొన్నాయి. కాని బంగారు ప్రమాణాన్ని విరమించుకొన్నవారు అమెరికా విదేశవ్యాపారానికి బలిష్ఠులైన పోటీదార్లయినారు. కాబట్టి అమెరికా ఎగుమతులు తగ్గిపోయినయి. అందువల్ల ఆదేశం తన దిగుమతులకుగాను బంగారంలో సొమ్ము చెల్లించవలసివచ్చింది. కనుక

అమెరికాకూడబెట్టిన బంగారురాసులు వాటంతటవే హరించి పోయినయి. బ్రిటను బంగారు ప్రమాణాన్ని తీసివేసి నాలుగోచక్రాన్ని సృష్టించింది.

ఆ దేశం తన వర్తకాన్నీ, బడ్జెట్టునూ సరిపుచ్చుకొంది. ఆంతరంగికంగా అభివృద్ధి పొందుతూన్నట్లు చూపించింది. అంగళ్ళలో ఆ దేశపు కరెన్సీకి విలువ హెచ్చుగానే ఉంది. ఇదంతా నిజమేకాని మరొక కొత్త అపాయం వచ్చింది. కరెన్సీని దేనికీ ముడిపెట్టకుండా గాలిలో వదలి వేశారు. అందువల్ల మనీమార్కెటులో సాహసవ్యాపారస్థుల ఆట బాగా సాగింది. వాళ్ల సదుపాయాన్నిబట్టి కరెన్సీకి ధర తగ్గించడమో హెచ్చించడమో చేయగలిగారు. దానితో జాతీయ కరెన్సీ జారవిడువబడింది.

అయిదోచక్రం బ్యాంకురేటు:- బ్యాంకురేటు తగ్గిస్తే డబ్బు చౌకవుతూన్నది. పరిశ్రమ లభివృద్ధి పొందుతూన్నాయి. కాని డిపాజిట్లు తగ్గిపోతున్నయి. డబ్బెక్కువయిన కొద్దీ కోరిక లెక్కువవు తూన్నయి. కాబట్టి డబ్బుమీద ఒత్తిడిని తగ్గించడానికి బ్యాంకురేటు హెచ్చుతూన్నది. ఇంతలో జాతీయఋణంచెల్లించవలసిన వాయిదా ఒకటి వస్తుంది. అప్పుడు బ్యాంకురేటు పేపరురేటుకంటె తగ్గించబడుతుంది. దానిఫలితంగా సెక్యూరిటీల రేట్లు పేపరురేట్లు తగ్గించి అచ్చువేస్తారు. తిరిగీ అప్పుడు మళ్ళీ బ్యాంకురేటు హెచ్చింపబడుతుంది.

ఆరోచక్రం: పన్ను లెంతవరకెచ్చుచేయడానికి వీలుంటుందో అంతవరకూ హెచ్చుచేసి, బడ్జెట్టును సరిపుచ్చు

తుంది ఇంగ్లాండు. అప్పుడు పన్నులను తగ్గించాలని ఆందోళన బయలుదేరుతుంది. తగ్గింపు, బడ్జెట్టును భగ్నం చేస్తుంది. స్టెర్లింగు విలువ మరీ తగ్గిందా అది పతనచిహ్నం. అది మరీ పెరిగిందా మతిభ్రంశానికి దారితీసే జ్వరతీవ్రతకు సూచన అది. రెండూ మరణహేతువులే.

అట్టావా ఒడంబడిక ఏడో చక్రానికి కారణమైంది. ఇంగ్లాండు తనకు కావలసిన గోధుమ ధాన్యమంతా అధినివేశ రాజ్యాలనుండి కొనగోరుతుంది. అంతకు పూర్వం రష్యా బ్రిటనునుండి యంత్రసామగ్రిని కొనుక్కొని గోధుమలను బ్రిటనుకు పంపేది. అట్టావా ఒడంబడికవలన ఇంగ్లాండుకు విదేశాలనుండి దిగుమతులు తగ్గిపోయినయి. పోనీ వెన్న విషయం ఆలోచించండి. ఇంగ్లాండు సామ్రాజ్యం లోని దేశాలనుండి పౌ 23,000,000 వెన్న కొంటుంది. పరాయి దేశాలనుండి పౌ 24,000,000 ల వెన్న కొంటుంది. (మొత్తం 70 కోట్ల రూపాయిలది.) బెల్జియం, హాలెండు దేశాలనుండి వెన్న కొనడం లేదు; కాబట్టి తన సామానులను నెదర్లాండుకు అమ్మకం చేయడం లేదు; అందువల్ల ఎగుమతుల విషయంలో చాల దెబ్బతిన్నది.

వెనుకటి యుద్ధంలో జర్మనీని గెలిచినందువలన ఇంగ్లాండుకు ఎనిమిదో విషచక్రం తయారయింది. బ్రిటను అమెరికాకు పౌ 2,282,000,000 లు 62 సంవత్సరాలలో తీర్చివేసే పద్ధతిని బాకీపడింది. జర్మనీ ఈయవలసిన నష్టపరిహారాల మొత్తం పౌ 6,576,000,000 లు 58 సం॥ రాలలో చెల్లించవలసి ఉండెను. జర్మనీ చెల్లించవలసిన బాకీ వస్తురూపంలో

ఇచ్చింది ఫ్రాన్సుకు. అందువల్ల బ్రిటను ఫ్రాన్సుకుపంపే ఎగుమతులు తగ్గిపోయినయి. జర్మను పరిశ్రమాలయాలు జోరుగా పనిచేస్తున్నయి. అక్కడి కార్మికులకు కావలసినంత కూలి లభిస్తూన్నది. యుద్ధం ముగిసిన తక్షణం ఇంగ్లాండులో నిరుద్యోగుల సంఖ్య 110 లక్షలకు పెరిగింది. ఇటువంటి విష చక్రాలనే గాంధీ జీవచక్రాలుగా మార్చవలెనని కోరుతున్నాడు.

రాజకీయం ఒక పెద్ద రైలువంటిది నాయకుడు ఇంజన్ డ్రైవరు ఈ రైలు ఎక్కడతొందరగా నడపాలో, ఎక్కడ మందంగా నడపాలో, ఎక్కడ ఆపాలో, ఎప్పుడు బయలుదేరాలో, ఎక్కడ పెట్టెలను తగిలించుకోవాలో, ఎలావిడచిపెట్టాలో, ఎప్పుడు బాటసారులను తీసుకువెళ్ళాలో, ఎప్పుడు సామానులను వేసికొని వెళ్ళాలో ఈ అన్నీ ఆయనకు తెలిసి ఉంటవి. బాటసారులూ, సామానులూకూడా కలిసివుంటే బరువు చాలా ఎక్కువవుతుంది. విడదీస్తే బాటసారులకు విసుగు పుడుతుంది. కాని లంకణాలు చేయడంకంటే నయమే కదా విసుగుపుట్టడం. సామానులు లేకపోతే సప్లయిశాఖ వుండదు. ఈ విధంగా నాయకుడు ఒకప్పుడు వేగంగానూ మఱొకప్పుడు మందంగానూ ఇంకొకప్పుడు నాన్ కోఆపరేషన్, సివిల్ డిజొబీడియన్సులతో ఎక్స్ప్రెస్‌లోనూ, ఇంకొకప్పుడు - హరిజన, ఖద్దరు, మద్యపాని నిషేధ సాంఘిక కైకమత్యాలనే సామానుల సరఫరాశాఖతోనూ నడుపుతూన్నాడు మన రైలును. ముందు కొందఱు పాఱలూ, పలుగులూ పుచ్చుకొనిపోయి దుబ్బులు, పొదలు, కంపలు,

చెట్లూకొట్టి అడవిలోనుండి దోవచేస్తూ పట్టాలువేసి రోడ్డు నిర్మిస్తున్నారు. మార్గంలో మరణించినైనా వాళ్ళు వెనుక వాళ్లు సుఖంగా నడవడానికి వీలుకలిగిస్తూన్నారు. ఈ విధంగా వ్యాపారం అత్యుదాత్తమైన దివ్యసందేశంగానూ, బంగారంపైన ఉన్న అత్యాశ దైవాన్వేషణ తత్పరత్వంగానూ పరిణతి పొందింది.

అధ్యాయము ౧౧

భారతదేశ గ్రామము

౧

పరరాజ్యాన్ని స్వరాజ్యంగా మార్చడమే హిందూ దేశపు సమస్య. నేటి రాజ్యంలో ఉన్న పరత్వ భావ మేమిటి? దేశీయ సంస్థలన్నిటిలోనూ పాశ్చాత్య భావం నిండి ఉండడమా లేక ప్రాచ్య తత్వానికి బదులుగా పాశ్చాత్యతత్వం స్థాపింప బడి ఉండడమా? ప్రస్తుత పరిస్థితులలో మొదటి దానికంటె రెండోదే ఎక్కువగా కనిపిస్తూన్న మాట వాస్తవం. కాబట్టి మనం తిరిగీ ఇండియాలోని ప్రతి అంగుళమూ, ప్రతిరంగమూ, ప్రతి పరిపాలనా శాఖా, ప్రతిసంఘ విభాగమూ గెలుచుకో ప్రయత్నిస్తూన్నాము. కనుక నేడు ప్రజల కిందకు తగిన నూతన చైతన్యం కలిగించడమే మన ప్రధాన కర్తవ్యము. పూర్వ సదాచారాలు, పూర్వపద్ధతులు, పూర్వబాంధవ్యాలు, పూర్వ ఆదర్శాలు - వీటిని గూర్చిన వివేకం కలగాలి యిప్పుడు మన దేశీయులకు. నూటయాభై యేండ్ల పర పరిపాలనం వలన మనవాళ్ళు కొత్తపద్ధతులకు, కొత్తవ్యవస్థలకు, కొత్తవేష భాషలకు, కొత్తకోరికలకు, కొత్త భోగాలకూ అలవాటయినారు. సంఘ క్షేమం కంటె వ్యక్తిక్షేమం యెక్కువగా పరిగణింప బడుతూన్నది. ధర్మాలు నశించి హక్కులు విజృంభిస్తున్నయి. ముందుసంగతి యేమైనాసరే ప్రస్తుతం విషయం ఆలోచించు కొంటున్నారంతా. కార్యసాధనోపాయం

ముందు సిద్ధాంతం ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోతూన్నది. సేవకంటె ఐశ్వర్యానికి ఆధిక్యత చూపిస్తున్నారు ప్రజలు. పని తీరికగానూ సమగ్రంగానూ చేయడంకంటె తొందర తొందరగా పూర్తిచేయడం ప్రధాన మనుకొంటున్నారు. అనుకొన్న వేళకు పని పూర్తిచేయడం సుగుణం కావచ్చును గాని, ఆ కాల పరిమితి యెప్పుడూ పని విశుద్ధతకు, పరిపక్వ స్థితికీ అభ్యంతరం కలిగిస్తూండడం మాత్రం అన్యాయం. అన్నిటిలోకి కాలపరిమితియే ప్రధానమై నిజాయితీకి గాని సంప్రదాయ సదాచారాలకుగానీ విలువ లేకుండా పోయింది. "వస్తువు చౌకగా ఉంటే సరి పాడుగా ఉన్నా సరే" చలామణీ అవుతుంది ఈకాలంలో. ఇది యంత్ర పారిశ్రామిక పద్ధతిలో ఇమిడి ఉన్న అసలు రహస్యం. ఈదుష్టపరిణామాలన్నిటికీ కారణమైన మూలతత్వాన్ని గ్రహిస్తేనే గాని తిరిగీ మన జాతి, తొలినాటి భారతీయ గ్రామజీవితాన్ని పునరుద్ధరించడానికి తగిన పునాదులను వేయజాలదు. "తిరిగీ గ్రామాలకు పోండి" అని అందఱికీ ఉపదేశిస్తూ ఉంటాము. మనం మాత్రం పట్టణాలలోనూ నగరాలలోనూ మన వృత్తులను చేసుకొంటూనే ఉంటాము. పంచాయితీల స్థాపనగుఱించి గంభీరోపన్యాసం చేస్తాము. కాని మన దేశాచారాలకు సంబంధించక, అసలు తగాదా జరిగిన ప్రదేశానికి దూరంగా ఉండి, అబద్ధపు సాక్ష్యాలకు అసత్య ప్రమాణాలకూ తావలములైన కోర్టులలో వకీళ్ళుగా పనిచేస్తూంటాము. మానవ భ్రాతృత్వంపైన మనసులు కఱిగేట్లు మాట్లాడుతాము. కాని భర్త చనిపోతూండగా సగం పిచ్చి

పట్టినట్లు కనిపిస్తూన్న, కాబోయే వితంతువు కడనుండి పది రూపాయలు సంపాదించాలని ప్రయత్నించడంలో సిగ్గు పడము. మేడపైన చనిపోయిన వాని కళేబరం బయటికి పోకమునుపే కింద పెళ్ళిళ్లు చేసుకొంటాము. గ్రామ కళా కౌశలాన్నీ కుటీర పరిశ్రమలనూ కీర్తిస్తూనే మన పిల్లలను ఆత్మ రహితమైన, యంత్రానురూపమైన, విద్యాపద్ధతిలో ప్రవేశ పెడతాము. వితంతువులకు, తలిదండ్రులు లేని బిడ్డలకు సహాయం చేయాలని జాలిమాటలు చెబుతూనే దేశీయ వృత్తులనూ, జీవితాన్నీ నాశనంచేసిన యంత్రాలయాలకు దాసానుదాసులుగా పనిచేస్తూంటాము. భారతీయ గ్రామ జీవితాదర్శాన్ని పరమావధిగా ఉంచుకొని కూడా పట్టణాలలో తమ కాలాన్నీ శక్తినీ వినియోగిస్తూన్న కొంతమంది జీవితంలోని ఈ పరస్పర విరుద్ధభావాన్ని వారు గ్రహించవలసి ఉంటుంది.

కాబట్టి మన దేశాన్ని తిరిగీ మనం గెలుచుకోవాలంటే ఈ నూతన సంప్రదాయాలకు విరుద్ధంగా చిత్తపరివర్తనం కలగాలి మనకు. మన కుమాళ్ళకు కుమార్తెలకూ యిప్పుడు మనమిస్తూన్న శిక్షణకు వ్యతిరేకంగా దండయాత్ర సాగించాలి. కాని సంఘంలో మనం పెద్ద వాళ్ళనుగాచేసి గౌరవిస్తూన్న మన మంత్రుల, విశ్వ విద్యాలయోపాధ్యక్షుల, అధ్యాపకుల, ఆచార్యుల, లాయర్ల, డాక్టర్ల, పారిశ్రామిక ప్రధాన పురుషుల, వాణిజ్య ప్రభువుల - భౌతిక ప్రయోజన పరత్వమునుండి బ్రతికి బయట పడగలుగుదుమా అనేది నేడు గమనించవలసిన విషాదకర పరిస్థితి. అందువల్ల మన

ఆలోచనలనుగానీ అభిప్రాయాలను గానీ వీరి పెద్దఱికానికి భయపడి దాచకూడదు. ఇప్పుడు జరగవలసిన పరివర్తనం వెనుకవైపుకు పోవడమే. ఇంగ్లాండులో వోటింగుఅధికారం విపులం చేయబడినప్పుడు 19వ శతాబ్ది మధ్యలో రాబర్టులో 'మన గురువులకు చదువుచెప్పాలిమనమిప్పు' డన్నాడు. అదే నిజంగా మనంకూడా నే డవలంబించవలసిన పద్ధతి. ఏ కొద్ది మంది సంస్కారులో అశిక్షితులైన అనేకమందికి చదువు చెప్పడం కాదిప్పుడు కావలసింది. గౌరవ మందిరాలలో అధికార స్థానాలను అలంకరించి కూర్చున్న కొద్దిమంది వాక్చతురులకు లక్షలాది నోరులేని జనులు పాఠాలు చెప్పవలసిన తరుణమిది. కాబట్టి భారతదేశ గ్రామోద్ధరణం కొండపై కెక్కడం వంటిది. ఆంగ్లేయులు మనదేశాన్ని విడచి వెళ్ళిన తరువాత మన సంస్కృతిని పునరుద్ధరించుకోవడానికి, మన సభ్యతను పునరుజ్జీవింప చేసుకొనేటందుకు కొన్ని పురుషాంతరాల వరకూ మన యువకులకు చేతినిండా పనిఉంటుంది. కాబట్టి యీ సమస్యలోని ప్రధానవిషయాన్ని అర్థంచేసుకొనేటంత ఆత్మవికాసం ప్రజా సామాన్యంలో కలిగించడమే మన ముఖ్యకర్తవ్యం. అది జరిగిందా సమస్యాపరిష్కారం దానివెంటనే జరుగుతుంది.

౭

భారతదేశ గ్రామము - దాని నిర్మాణము

స్వరాజ్య ప్రభుత్వంలో, నవ్యభారత వర్షమున గ్రామ నిర్మాణం యే స్థితిలో ఉండాలో దాని ప్రాధాన్య

మేమిటో యోచించవలెనంటే 150 సంవత్సరాలక్రిందట మన గ్రామాలెలా ఉన్నవో ఏవిధంగా అభివృద్ధిపొందుతూ వచ్చినవో పరిశీలించవలసి ఉంటుంది. అందుకు 1814 ఏప్రిల్ 25 వ తేదీని "కోర్టు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు" ఇంగ్లాండుకు పంపిన న్యాయ్యసభా నివేదిక (Judicial despatch) లోని ఈ భాగం మనకు చాలా సహాయకారి కాగలదు. మనువుకాలంనుండి దాదాపు నేటివరకు భారతీయ గ్రామం చెక్కుచెదరకుండా ఎలా నిలచివున్నదో, కొన్ని రాష్ట్రాలలో ప్రవేశపెట్టబడిన రైత్వారీ పద్ధతి దానినెలా చీకాకుపఱిచిందో ఈ నివేదిక తెలియజేస్తున్నది.

దత్తమండలాలనుండి కర్నల్ మన్రో 1806 మే 15 వ తేదీని పంపిన నివేదికలో మా కిలా వ్రాస్తున్నాడు: "ప్రతి గ్రామము తన పండ్రెండు (Ayangadues) పాలెములతోనూ ఒక చిన్న ప్రజాస్వామ్యంగా (Republic) నడుస్తూన్నది. దానికి నాయకుడు పటేలు. ఇండియా అంతా అటువంటి ప్రజాస్వామ్యాలతో అల్లుకొని ఉంది. యుద్ధ సమయాలలో ప్రజలు ముఖ్యంగా వాళ్ళ పటేలుమీద ఆధారపడిఉంటారు. రాజ్యాలు విచ్ఛిన్నమైపోయినాసరే, విభాజ్యమైపోయినాసరే వారికేమీ పట్టదు. వాళ్ళ గ్రామం వాళ్ళకు చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నట్లయితే, అది ఎవరి అధికారంక్రిందకు పోయినప్పటికీ వాళ్ళకు లెక్కలేదు. దాని ఆంతారంగిక పరిపాలనలో ఏమీ మార్పుండను. ఇప్పటికీ పటేలే కలక్టరు, మేజస్ట్రీటు, పెద్దకాపూను. మనువుకాలంనుండి యిప్పటి వరకు సెటిల్మెంట్లు పటేలు ద్వారాగానీ, పటేలుతోనేగానీ జరుగుతూ వచ్చినయి. రాష్ట్రాన్ని ఎవరు పాలించినప్పటికీ గ్రామ పరిపాలకుడు మాత్రం పటేలే' అని ఆయన మఱియొక్క నివేదికలో వ్రాశాడు. ఇండియాలోని గ్రామ సంఘాలనుగూర్చిన ఈ నివేదికలోని వర్ణన, మీ రెవిన్యూబోర్డువారి 1808 ఏప్రిల్ 25 వ తేదీ నివేదికలోని అతి

ప్రాయాలతో సరిపోతూన్నది, భూగోళశాస్త్ర ప్రకారం ఆలోచిస్తే గ్రామమనగా కొన్ని వందలో, వేలో ఎకరాల వైశాల్యంగల పంట పొలములతోనూ, బంజరుపొలములతోనూ ఉండే భూఖండం. రాజకీయంగా ఆలోచిస్తే అది ఒక మున్సిపాల్టీనో, కార్పొరేషనో పోలి ఉంటుంది, దాని ఉద్యోగస్థులు, నౌకర్లు ఈ విధంగా ఉంటారు.

పటేలు లేక గ్రామ పెద్ద:- ఈయన గ్రామ వ్యవహారాలన్నిటినీ తనిఖీ చేస్తూంటాడు. పోలీసు పని చూస్తాడు. తన గ్రామంలో రెవిన్యూ వసూలు చేస్తూంటాడు. ఈయనకు గ్రామస్థులతోను గ్రామ వ్యవహారాలతోనూ సన్నిహిత సంబంధ ముంతడంచేత ఈపని కీయన చాలా అర్హుడు.

కరణం :- ఈయన వ్యవసాయానికి సంబంధించిన లెక్కలు వ్రాస్తూంటాడు. రిజిష్టర్లు వ్రాస్తూంటాడు.

తలారి :- ఇతనికి చాలా దూరపు పను లున్నట్లు కనిపిస్తుంది. జరిగిన నేరాల భోగట్టా తెలుసుకోవడం, ఒక గ్రామమునుండి మరొక గ్రామమునకుపోయే బాటసారులకు తోడుగా వెళ్ళుతూ వాళ్ళను కాపాడడం వీని ముఖ్యధర్మాలు.

తోటీ:-ఇతని పని చాలావరకు గ్రామానికి సంబంధించే ఉంటు ఇతడు ంటలను కావలి కాయడం, వాటి కొలతలలో సహాయ చేయడం.

పొలిమేరకాపు :-ఇతను గ్రామాల పొలిమేరలను కాపాడుతూంటాడు. తగాదాలు వచ్చినప్పుడు సరిహద్దులనుగూర్చి సాక్ష్యమీయడం ఈతని ధర్మం.

చెఱువులను, పంట కాలువలను తనిఖీచేసే మనిషి :—
వ్యవసాయానికి కావలసిన నీరు సక్రమంగా వదిలిపెడుతూంటాడు.

బ్రాహ్మణుడు :- గ్రామములో పూజాపురస్కారాలను నిర్వహిస్తూంటాడు.

బడిపంతులు :- పిల్లలచేత ఇసుకలో అక్షరాలు వ్రాయించి చదివిస్తూంటాడు.

పంచాంగం బ్రాహ్మణుడు : విత్తనాలు నాటడానికీ, మహసూల్ చేయడానికీ మంచికార్తెను చెబుతాడు.

కమ్మరి, వడ్రంగి : వ్యవసాయానికి కావలసిన పనిముట్లు తయారుచేసి రైతులకు ఇళ్లు కట్టిపెడతారు.

కుమ్మరి, చాకలి, మంగలి, గొల్ల. వైద్యుడు ఉంటారు. దేవదాసి (ఈమె ఉత్సవాలలో హాజరవుతూంది) గాయకుడు, కవి, సాధారణంగా ఈ ఉద్యోగులూ, నౌకర్లూను గ్రామ సిబ్బందీ అంతే, కాని కొన్నిచోట్ల ఇంతమంది ఉండరు. పైనచెప్పిన పనులు కొన్నికొన్ని ఒక్కమనిషే నిర్వహిస్తూంటాడు. మఱికొన్ని ప్రదేశాలలో ఈ పైనచెప్పిన వారికన్న ఎక్కువమంది ఉంటారు.

ఈ నిరాడంబరమైన మున్సిపల్ పరిపాలనా పద్ధతిక్రింద గ్రామస్థులు అనాదికాలంనుండీ ఉంటున్నారు. గ్రామ పొలిమేరలలో ఎన్నడూ మార్పురాదు. యుద్ధం, కరువు, రోగాలు వీటివలన గ్రామాలు పీడింపబడినప్పటికీ చివరకు పాడుబడినప్పటికీకూడా ఆ పేరులు, ఆ పొలిమేరలు, ఆ మిరాసీలు, ఆ కుటుంబాలుకూడా అలాగే తరతరాలవఱకూ నిలచి ఉన్నాయి రాజ్యాలు విచ్ఛిన్నం కానీయండి విభాజ్యం కానీయండి తమ గ్రామం చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నంతవరకు గ్రామస్థులకు చీమకుట్టదు. ఆ గ్రామం ఎవరి పాలనలోనికి పోయినా వారికి లెక్కలేదు. ఎవరు దానికి ప్రభువైనా ఒకటే. దాని అంతరంగిక వ్యవహార నీతికేమీ మార్పుండదు. పటేల్ ఆ గ్రామస్థులకు పెద్దగా ఉంటాడు. వాళ్ళకాయనే చిన్నజడ్జి, మేజస్ట్రీటు, కలెక్టరు, పిల్లజమీందారూను.

దేవాలయ సిబ్బందికి, స్థానిక గవర్నమెంటు ఉద్యోగులకు, గ్రామ నౌకరులకు వారివారి ధర్మాలను నిర్వహించేటందు కొసంగబడిన భూములుగాక గ్రామాలలో పండిన పంటలో కొంతభాగంకూడా ప్రతి

సంవత్సరమూ పారితోషికంగా లభిస్తుండేది. ఈ పారితోషికం రైతులు ప్రభుత్వానికి ఈయవలసిన భాగం ఈయకమునుపే ఆ యా ఉద్యోగస్థులకు ప్రత్యేకించి ముట్టచెబుతూండేవారు. కాని ఇటీవల ప్రభుత్వానికి చెల్లించవలసిన భాగం చెల్లించబడిన తరువాత యిస్తున్నారు. ముసలితనమువలనగానీ ఆకస్మికంగా సంభవించిన అపాయం వలనగానీ అశక్తులైన ప్రజాసేవకులకు (Public Servants) పైన ఉదాహరింపబడిన పద్ధతి ప్రకార మేదో కొంత జీవనాధారం కల్పించబడినట్లు కన్పిస్తుంది. రెవిన్యూ ఉద్యోగస్థులూ, గ్రామసేవకులూ వారివారి ఉద్యోగ ధర్మాలను నిర్వహిస్తూన్నందుకు తీసుకొనే ప్రతిఫలంలో కొంత శాయరూ (దేశీయ వసువులపై సరుకులపై పన్ను) సముద్ర భూమార్గాలనుండి దిగుమతియైన సుంకములద్వారానూ లభించిన ద్రవ్యంలోనుంచి ముట్టుతూఉంటుంది.

ఇండియాలో అష్టాదశ శిల్పు లున్నట్లు (౧౮) వింటున్నాము. పారశీకులు 32 మంది ఉన్నట్లు చెబుతున్నారు. పార్శీ అగ్నులు 32 అనిన్నీ - 32 అగ్నులూ 32 వృత్తులకు సంబంధించినవని మిగిలినది మెఱుపునుండి పుట్టిన మొదటి అగ్ని అనీ - ఆ మొదటి అగ్నిని వేయి సంవత్సరాలక్రిందట ఇండియాకువచ్చిన మొట్టమొదటి పారశీక యాత్రికులు తెచ్చినారనీ ప్రతీతి. 32 మంది శిల్పులను వరుసగా ఇక్కడ పేర్కొన ప్రయత్నించెదము గాక.

౧. వడ్రంగి ౨. కమ్మరి 3. రజతకారుడు ౪. స్వర్ణకారుడు ౫. కుమ్మరి ౬. చెప్పులుకుట్టే మనిషి ౭. చాకలి ౮. రంగులువేసే మనిషి ౯ కలంకారీ పనిచేసే మనిషి ౧౦. నట్టుపనిచేసే మనిషి ౧౧ కంచరి ౧౨. రైతు ౧౩. పౌరోహితుడు ౧౪. వైద్యుడు ౧౫. మంగలి ౧౬. కాటికాపరి

౧౭. ముచ్చి ౧౮. తాపీమనిషి ౧౯. కరణం ౨౦. మున్సిఫ్ ౨౧. కోమటి ౨౨. ఈడిగ ౨౩. జ్యోతిష్కుడు ౨౪. నూలువడికే మనిషి ౨౫. పాకీమనిషి ౨౬. వర్తకి ౨౭. గాయకుడు ౨౮. సాలి ౨౯. ఊరికాపరి ౩౦. నీటికాపరి ౩౧. మల్లు ౩౨. జదుగార్. (Jadugar)

గ్రామాలలో

ఒకక్షణం గ్రామాలలోకిపోయి పూర్వపరస్థితులనూ, నూత్న పరిణామ ప్రభావఫలితంగా కలిగిన నేటి సంఘ పరిస్థితులనూ పరిశీలన చేదాం. ఇటీవలివరకు గ్రామ మొక సమిష్టి సంఘం. ఇప్పటికికూడా ఒకవిధంగా అంతే. కొన్ని శతాబ్దాలక్రిందట సమిష్టిఉత్పత్తి, సమిష్టిహక్కులూకూడా ఉండేవి. నేడలా లేకపోయినప్పటికీ గ్రామం స్వయం సంపూర్ణ స్వావలంబన జాతీయతా కేంద్రంగానే ఉంటూన్నది. భారతజాతి తన వ్యక్తిత్వాన్నీ, సంపూర్ణతనూ కోల్పోకుండా ఉండాలంటే గ్రామం ఇదేవిధంగా ఉండి తీరాలి. గ్రామాని కవసరమైన సామగ్రి అంతా దాని సరిహద్దులలోనే లభిస్తూండడంచేత దానిని 'సూక్ష్మ జగత్తు' అని చెబితే తప్పుకాదు. వడంగ్రి, కమ్మరి, వాస్తుశాస్త్రజ్ఞుడు, స్వర్ణకారుడు, చెప్పులుకుట్టే మనిషి, కాపు, మంగలి, చాకలి, వర్తకుడు, షాహుకారు, నూలువడికేమనిషి, సాలి, పురోహితుడు, వైద్యుడు - అంతా గ్రామములో ఉండనే ఉన్నారని ఇదివరకే చెప్పిఉన్నాము. గ్రామాన్ని తక్కిన ప్రపంచంతో కొంతకాలం సంబంధం

లేకుండా చేసినాకూడా పోయేదేమీలేదు. మనిషికి కావల సిన ప్రధాన వస్తువులు - అన్నవస్త్రాలక్కడ ఎప్పుడూ సిద్ధంగా ఉంటయి. ఇతర గ్రామాలతో సంబంధం కేవలం సాంఘిక సంతోషంకోసం తప్ప అవసరంలేదు. ఇక పట్టణా లతో సంబంధం కలగడం, లాయర్లద్వారా, డాక్టర్లద్వారా, కమీషన్ ఏజంట్లద్వారా పల్లెటూళ్ళ ధనం పట్టణాలలోకీ అక్కడనుండి నగరాలలోకీ, చివరకు ఖండాంతర దేశా లకూ పోవడానికి మాత్రమే వినియోగపడుతుంది. పూర్వం కూడా మనదేశాలలో పెద్ద పెద్ద నగరాలుండేవి. కాని అవి భారతదేశపు కళాకౌశలాన్ని ప్రదర్శించే విపణివీథులు గానూ ప్రపంచ వర్తకులకు వ్యాపార స్థానాలుగానూ ఉండేవి. మనం ఉత్పత్తిచేసిన ఉత్తమోత్తమ వస్తువులను ప్రపంచానికి సప్లయి చేశాము. మన అన్నవస్త్రాల కెప్పుడూ మనం ఇతరులపైన ఆధారపడలేదు. దురదృష్టవశాత్తు అదంతా మారిపోయింది. మనం కేవలం బానిసలంగా తయారయినాము. ఒకప్పుడెంతో గొప్పసభ్యజాతిగా నుండి బంగారం పండే భారతవర్షం నేడు ఇంగ్లాండు దేశానికి తల చావడిగా మారిపోయింది.

జాతిహృదయాలను ఆకర్షించి మనస్సును జయించే టందుకు ఆంగ్లేయులు రెండోకంటివానికి తెలియకుండా సడీచప్పుడూ లేకుండా, ఇంతపని చేయగలిగారు. సిపాయి తిరుగుబాటని ఆంగ్లే యులచేతపిలువబడే భారతస్వాతంత్ర్య ప్రథమసంగ్రామం అపజయంపొందినమాత్రంతో భారతీయ స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నాలు నిలచిపోలేదని వారికి తెలుసును

కనుక "తిరుగుబాటు" జరిగిన మఱుసంవత్సరమే 1858 లో వారు బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా నగరాలలో విశ్వ విద్యాలయాలను స్థాపించారు. 1860 లో హైకోర్టులను, 1861 లో శాసనసభలనూ స్థాపించారు. కళాశాలలు, హైకోర్టులు, శాసనసభలు - ఈ మూడుసంస్థలు ప్రజల దృష్టినిఆకర్షించి ఇండియాలో బ్రిటిష్‌రాజ్యాధికారానికిఅభయ హస్త మిచ్చినయి. ఇంగ్లీషుభాష ప్రచారంలోనికి వచ్చింది. ఇంగ్లీషులో చదువు చెప్పడం, ఇంగ్లీషులో పరీక్షలు ప్రారంభం చేయడమయింది. ఉద్యోగస్థులంతా ఇంగ్లీషులోనే వ్యవహరించడం మొదలుపెట్టారు. ఇంగ్లీషు న్యాయచట్టం దేశంలోకి దిగుమతీ అయింది. వాది, ప్రతివాది, ఇద్దరి పక్షపు ప్లీడర్లు, జడ్జీ, జ్యూరీ, సాక్షులు ఈ అందరూ తెలుగు వారే అయినప్పటికీ సాక్షిని ఇంగ్లీషులో అనువాదకుని ద్వారా ప్రశ్నలడిగి సమ ధానాలు పుచ్చుకోవడం ఆచార మయింది. తీర్పులన్నీ ఇంగ్లీషులోనే వ్రాస్తున్నారు జడ్జీలు. కోర్టులలో "సత్యమే చెబుతాను. అంతా సత్యమే చెబు తాను. సత్యంతప్ప ఏమీచెప్పను" అని చేస్తున్న ప్రమాణం "అసత్యమే చెబుతాను అంతా అసత్యమే చెబుతాను. అసత్యంతప్ప ఏమీ చెప్పను" అనే అర్థంగా పరిణమిస్తూ న్నది. నేరంగానీ, వివాదంగానీ జరిగిన ప్రదేశానికి పదుల కొలదీ మైళ్ళదూరంలో కోర్టులుండటంచేత, జంకూ కొంకూ లేకుండా అబద్ధంచెప్పి స్వేచ్ఛగా తప్పించుకోవడానికి వీలైన జూదపుటిళ్లా అనిపిస్తూంటవవి. మానవుల నిత్యాను భవంలో ఉన్న విషయాలు, రోజూ కళ్లారా చూస్తున్న

ప్రత్యక్ష సందర్భాలుకూడా కోర్టులో నిస్సందేహంగా కాదనేస్తారు కొందఱు సాక్షులు. అనేక అప్పీలు కోర్టులుండడంచేత అదృష్టంమీద ఆధారపడే వ్యాజ్యాలకోరులు తయారవుతున్నారు. కోర్టులమూలాన కొత్తవర్గ మొకటి బయలుదేరింది. వారిని 'టౌట్లు' అంటారు. వ్యాజ్యాల కోర్లకూ ప్లీడర్లకూ సంబంధం కలుపుతూంటారు వారు. వ్యాజ్యం కేవలం ఇద్దరికీ సంబంధించిన వివాద విషయంగా కాక, కసితీర్చుకోవడానికీ, పగ సాధించడానికీ మార్గాంతరంగా పరిణమించింది. దాని దుష్ఫలితాలు చెప్పతరం గాదు. భాగ్యవంతులు, పేదవాళ్ళను చావకుండానూ బ్రతకకుండానూ పెట్టే యాతననే వ్యాజ్యమనాలి. స్వరాజ్యంలో ఇటువంటివన్నీ రూపుమాసిపోవాలి. పంచాయతీలు ఆచరణలోకి రావాలి; గ్రామ పంచాయతీ, ఊరి ఆరోగ్య రక్షణ, సహకారసంఘం, న్యాయవిచారణ-ఈవిషయాలలో పనిచేయగలిగినదిగా ఉండాలి. అడవులనూ పంటబోదెలనూ కాపాడుతూ ఉండాలి. లైబ్రరీని నడిపించాలి. గ్రామ పరిశ్రమలను, కళలను పునరుద్ధరించాలి. ఈపైన చెప్పిన అన్ని ప్రయోజనకరములైన పనులుచేస్తూ సర్వతోముఖ కార్య నిర్వహణ సంస్థగా ఉండాలి. ఒక పంచాయితీయే ఈ పనులన్నిటినీ ఒక్కసారిగా సాధించలేకపోవచ్చును. ఆ సందర్భంలో చాలినన్ని పంచాయితీలను స్థాపించవచ్చును. న్యాయవిచారణకు సంబంధించినంతవరకు ఏ సందర్భములోనూకూడా గవర్నమెంటు ప్లీడరు అంగీకరిస్తేనేగాని అప్పీలు చేయడానికి వీలుండకూడదు.

గ్రామ పంచాయతీ సంఘం

గ్రామస్థులు కలహప్రియులు, కక్షలుకట్టి వాటితో కిందా మీదా పడుతూంటారు; అందువల్ల పంచాయతీలు పనికిరావని కొందఱభ్యంతరపెడతారు. గ్రామాలలో కక్షలు పెఱిగిపోయినమాట కాదనము కాని వాటికి కారణం నేటి కోర్టులు, వాటి న్యాయవిచారణా పద్ధతినీ. లాయరు వృత్తి విరోధం పెంచడానికేగాని ఐకమత్యం కలిగించడానికి ఉపయోగపడడంలేదు. కోర్టు న్యాయం చేయడానికి కాక చట్టాన్ని అమలుపరచడానికి వినియోగిస్తున్నది. న్యాయ్యం ప్రజామోదకరంగా ఉండాలంటే తొందరగా జరగాలి; చౌకగా లభించాలి; అసందిగ్ధంగా ఉండాలి; ఇది పంచాయితీలోనే సాధ్యమౌతుంది. మేజస్ట్రీటు కోర్టులు ఉండి, క్రిమినల్ కేసులు పెట్టడానికి వీలవడంవల్లనే సివిల్ క్రిమినల్ వ్యాజ్యాలు పెంచుకొని పరస్పరం పగ సాధించుకోనడానికి వాటిని పరికరాలుగా ఉపయోగిస్తున్నారు కొందఱు. 'లా' రిపోర్టులను తగులపెట్టి, కేసు 'లా'ను గమనించడం మానివేసి అప్పీళ్ళకు పరిమితి యేర్పాటుచేస్తే అప్పుడు కొత్తయుగం ప్రారంభమవుతుంది. సమాన ప్రతిపత్తిగల గ్రామస్థులారుగురు నేరంకానీ, వివాదంకానీ జరిగినచోట కూర్చుని న్యాయవిచారణ చేయడానికి వీలున్నప్పుడు గ్రామపెద్దలు యే విధమైన కష్టమూ లేకుండా వచ్చి సాక్ష్యమిస్తూంటే గ్రామస్థులందరికీ తెలిసిన విషయంలో అబద్ధం చెప్పడానికి సాధ్యమౌతుందా? అప్పుడు నోటితో చెప్పిన మాట లేదని అనగలడా? అందువల్ల ప్రజల నిజాయితీ తిరిగి

అభివృద్ధి పొందుతుంది. అబద్ధంవల్లనే కలహాలువస్తూన్నాయి. అబద్ధాన్ని ఆపగలిగినప్పుడు వ్యాజ్యాలే ఉండవు. ఈ పనిని చేయగలిగిన సంస్థ పంచాయితీ ఒక్కటే. కొత్త మార్పు వచ్చేటప్పుడు కొన్ని లోపాలు జరిగితే జరుగవచ్చును. ఆ లోపాలురావడం మన రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనలో, మన జిల్లాబోర్డు మున్సిపాలిటీలలో, గ్రామపరిశ్రమల నిర్మాణములో, జాతీయవిద్యా కార్యక్రమంలో, హరిజన ఉద్యమంలో, అన్నిటిలోనూ తప్పనిసరి.

ఇండియాను మనం క్రొత్తగా జయించుకోవాలి. ప్రతి శాఖను పునర్నిర్మాణంచేయాలి. జాతీయ జీవితంలోని ప్రతి విషయాన్ని తిరిగీ ఒకక్రమంలోకి తీసుకొనిరావాలి. జాతీయ విద్యనుగూర్చి ఇంకకొక అధ్యాయంలో వ్రాశాను. నిరంకుశాధికార సంస్థలోగాని, ప్రొఫెసర్లు, జడ్జీలు, కార్యనిర్వాహకోద్యోగులు, మంత్రులు - వీరిలోగానీ మనుష్యులు మారినంత మాత్రాన మనకు స్వరాజ్యం రాదు. హృదయంలో, ఉద్దేశ్యంలో, దృక్పథంలో మార్పురావాలి. అప్పుడు సగుణసంపన్నమైన స్వరాజ్యం మనకు లభించి గ్రామాలు తిరిగీ స్వయం సంపూర్ణాలవుతయి. ఇదే గాంధీజంలోని ప్రధానాదర్శం.

ఎదిరివాదం

మనపూర్వులు కేవలం గ్రామాలలోనే నివసించారేమో విచారిద్దాము. చరిత్ర అందుకు వ్యతిరేకంగా చెబుతూన్నదంటారు. నగరాలు నశించకూడదనీ పైపెచ్చు

గ్రామాలు నగరాలుగా అభివృద్ధి కావాలని నిశ్చితాభిప్రాయం గలవారు కొంతమంది ఉన్నారు. నగరాలు మురికిగానూ, ఇరుకుగానూ ఉంటవనీ అంగీకరిస్తారు వారు. పల్లె ప్రజలు సొమ్ముకు ఆశపడక నగరాలవైపుకు చూడకుండా ఉంటే మంచిదేనంటారు. కాని అది ఒకవిధమైన మందకొడి వ్యవహారమని వారి దృఢాభిప్రాయం. అది ఆదర్శ మానవ జీవితంకాదట; అజ్ఞానం వలన కలిగే ఆనందమట.

"పరాయిరాజుల దండయాత్రల విషయంలోగానీ, ఆంతరంగిక కల్లోలముల సందర్భములోగాని ఆ గ్రామాలు స్వసంరక్షణ చేసుకోలేవు; కాబట్టి అవి నగరాలు కావాలంటారు" వారు. పూర్వరాజులు గ్రామాలనే ఎక్కువ శ్రద్ధగా కాపాడుతూవచ్చారనే సంగతి మేము విశ్వసించము. మనదేశము 'గ్రామాలదేశము' అనేమాట వాస్తవమే. కాని పూర్వం ఎక్కువగా అనేకవస్తువులను నగరాలకు ఎగుమతి చేస్తూ ఉండేవి మనగ్రామాలు. మన దేశంలో సన్న్యాసులూ, సాధువులే ఉన్నారంటే ఎంతనిజమో - గ్రామాలే ఉన్నవి కాని నగరాలు లేవంటే అంతేనిజం. ఋషులు అడవులలో ఆశ్రమాలు కట్టుకొన్నంత మాత్రాన గ్రామముల గొప్పతనం ఋజువుకాదు. పూర్వం అడవులూ, గ్రామాలూ నగరాలూకూడా ఉన్నయి. 'గ్రామ్య' అనేమాట 'నాగరిక' అనేమాటకు వ్యతిరేకంగా నిందాభావంలో ఉపయోగపడుతూన్నది 'గనుకనూ, నాగరికం' అనేమాట సంస్కారార్థంలో ప్రయోగింపబడుటచేతనూ, నగరం నీతిలోగానీ సంస్కృతిలోగానీ గ్రామాలను అతిక్రమిస్తూన్నదని అర్థం

చెప్పకూడదు. నగరాలలో పైకి కనుపించే నాజూకు నేటికి కూడా గ్రామాలలో కొఱవడి ఉన్నమాట నిజమే కావచ్చును. 'నగరాల చెడుగులను కళ్ళారా చూస్తూన్న కారణం చేత గ్రామాలకు పోవలెననిపించేమాట కూడా నిజమే. ప్రకృతి పూజ, పసిబిడ్డల అమాయకత్వము రూసోను ఆకర్షించినట్లుగా మనను పురాణయుగము ఆకర్షించవచ్చును. కాని అది సరియైన దృక్పథం కాదు. అది పసిబిడ్డల విద్యకు మాత్రం ఉపయోగపడుతుందని' అంటారు పై పక్షపువారు. ఋషిదృష్టితో ప్రకృతి సౌందర్యాలను చూడగల శక్తి నిస్తుందది. గ్రామాలవైపుకు మనం తిరిగి చూచినప్పుడు వాటికి మనం నిజంగా సహించరానంత గొప్ప అన్యాయం చేశామనీ, తత్కారణంగా అవి కూలిపోయినవనీ అర్థమవుతుంది గదా! ఈ సంగతి తెలియచెప్పడం గ్రామాల అజ్ఞానాన్ని తొలగించేటందుకు మనం సహాయపడడంకావచ్చు; కాని బుద్ధిమంతులెవ్వరూ రెండు అసత్యాలను పట్టుకొని వాటి మధ్య ఊగులాడుతూ ఉండకూడదు. నిజమెక్కడున్నదో తెలుసుకొని, అక్కడనుండి ఆలోచించి పనిసాగించాలి. గ్రామాలను పునస్సమృద్ధములుగా చేయమనడం పట్టణాలను పాడుచేయమనడం కాదు. అలా చేసినట్లయితే తలకాయిని నరుకుకొని కాళ్ళమీద నిలబడ ప్రయత్నించినట్లవుతుంది. నిజానికి మంచిగ్రామాలు నగరాలకు పుష్టి కలుగజేస్తాయి. దేశక్షేమం కోరే నగరాలుగ్రామాల రక్తంపీల్చవు. పై పెచ్చు తమ అధికైశ్వర్యంవలన గ్రామాలను తిరిగి సమృద్ధములుగా చేస్తాయి. నేటి నగరాలు విదేశీ వస్తువులను

గ్రామాలకు దిగుమతి చేస్తున్నాయి. అది గొప్పతప్పు. న్యాయానికి గ్రామకళానైపుణ్యం నగర ప్రాసాదాలను అలంకరించాలి. గ్రామాలలో తయారైన చేతి పరిశ్రమలను ఎగుమతి చేయాలి నగరాలు.

సాంఘిక సమస్యలను పరిశీలించి పరిష్కరించాలి కాని విడచిపెట్టి ఊరుకోకూడదు సుహృద్భావం గలిగిన సహకార ప్రయత్నాలవలన ఆపని సులభసాధ్యంకావచ్చును. మొట్టమొదట కొంత నిర్బంధముగా కనుపి చినప్పటికీ పోను పోను, బిడ్డ నడకకు అలవాటు పడ్డట్టుగా బుద్ధిపూర్వకంగా చేసే సహకార ప్రయత్నం స్వభావంగా మారిపోతుంది. అందువల్లనే సమిష్టి కుటుంబ మొక సహకార సంఘం గానూ, కులం ఒక కో-ఆపరేటివ్ ఫెడరేషన్ గానూ, గ్రామ మొక కో-ఆపరేటివ్ కాలనిగానూ వ్యవహరిస్తూన్నవి. గ్రామాలలో పనిసమిష్టి ప్రయత్నంవలన జరుగుతూన్నది. వాణిజ్యం వస్తు మారకంవలన నడుస్తూన్నది. పరస్పర సుహృద్భావంవలన శాంతి ఉన్నది.

గ్రామ పునరుద్ధరణం గ్రామాలను ధనవంతాలుగా చేయడంవలన జరగాలి. ఇందుకు గ్రామస్థులు పట్టణవాసులను అనుకరించడం మాన్పించాలి. కోర్టులు, కళాశాలలు గ్రామాలకూ పట్టణాలకూ సంబంధం కలిగిస్తూన్నవి. వాటిని పునర్నిర్మాణముచేయాలి. న్యాయ్యము, సంస్కృతీ, పరిశ్రమలూ కూడా రాజకీయాలు పోయినట్లుగానే గ్రామాలకు పోవాలి. కొత్త విషపుకోరలుగల అభిప్రాయాల దౌష్ట్యము నుండి తప్పించుకొని గ్రామాలు నూతన భావాలకూ

నవచైతన్యానికీ కేంద్రాలు కావాలి. మార్క్స్ యిలా అన్నాడు "సాంఘిక విప్లవం పాత జమిందారీ వ్యవస్థను నాశనం చేసింది. అది హిందూ నేతపనివానిని, వడుకుపని వానినిగూడా రూపుమాపింది." మార్క్సుకు గ్రామసంఘ వ్యవస్థలంటే అంత సరదా లేదు. ఆయన వాటిని గూర్చి ఇలా అన్నాడు.

> అవి ప్రాచ్యదేశాల నిరంకుశాధికారానికి గట్టి పునాదులు. మానవ బుద్ధిని సాధ్యమైనంత సంకుచిత పరిధిలో బంధించి మూఢవిశ్వాసాలకు ఎదురులేని పరికరంగా వినియోగిస్తున్నవి; అంతేకాదు; చారిత్రక శక్తులకూ మహావైభవానికీ దూరంచేసి సంప్రదాయ నియమాలతో దానిని నిరోధిస్తున్నవి.

కాని గ్రామీణ జీవితమును ప్రతిబింబింపచేసిన కావ్యములలోని దృశ్యములను సాంఘిక విప్లవం నాశనం చేసినందువలన చాలా నష్టము కలిగిందనికూడా ఆయన ఒప్పుకున్నాడు.

3

స్వయం సంపూర్ణత

ఈ స్వయం సంపూర్ణత ఆదర్శాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ముందు మనం హిందూసంఘ నిర్మాణాన్ని గూర్చి దాని ధర్మాలనుగూర్చి పరిశీలించాలి. హిందూసంఘంలోని ప్రతి మనిషికీ అన్నవస్త్రాలను తప్పకుండా అందించే రక్షణలు, ఆధారాలు నిష్కారుణంగా ఎలా భగ్నం చేయబడినవో యోజించాలి. ఇండియాలో ఈ రోజున ప్రాదేశికంగా, సాంఘికంగా, వృత్తి విషయికంగా (Professionally)

చీలిక లేర్పడినవి. స్వతంత్ర రాజ్యాలకూ రాష్ట్రాలకూ పడదు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, సిక్కులు, ఇండియాలో కాపురమున్న పరదేశీయులు - వీరెవరికీ పరస్పరం పడదు. గ్రామాలకూ పట్టణాలకూ పడదు. గ్రామాలలోని రైతులకూ పట్టణాలలోని కూలీలకూ పడదు. అయితే ఈ పురాతన భూమి ఇలా చీలికలు చేయబడడంవలన కలిగిన అపకారం చాలా తక్కువని చెప్పాలి. అసలు సంఘ పునాదులే అగపడకుండా నాశన మొనర్చబడినప్పుడా అపకార మెంతటిది! జర్మనీని ఉదాహరణంగా తీసుకొని స్వయంసంపూర్ణత అని చెప్పడం ఒక ఆచారం అయిపోయింది. కొంతమంది గవర్నరు లర్థంలేకుండా అలా మాట్లాడడం ప్రారంభిస్తున్నారు. ఇప్పుడు వారు చెబుతూన్న స్వయంసంపూర్ణత భారతీయ సంఘానికి శతాబ్దాలనుండీ పునాదిగా ఉంది. గ్రామం జాతీయ జీవితానికి ప్రమాణంగా ఉంది. ఆ గ్రామం ఎటువంటిది? జీవితాన్ని సంపూర్ణంగానూ, ఆనందమయంగానూ చేసే అన్ని వృత్తులతోనూ నిండిఉన్న గ్రామం. జీవితానికి ప్రయోజనకరములై సౌందర్య నిలయములైన చేతిపనులుగల గ్రామం. కాని పాశ్చాత్య నాగరికతా స్పర్శ అటువంటి గ్రామాన్ని, దాని మనోహరములైన ఉత్పత్తి పదార్థాలను ఎడతెగని వృత్తులను, ప్రధాన జీవితావసర వస్తు నిర్మాణశక్తిని నాశనం చేసింది. ప్రతిరోజూ దేశంలోని మారుమూల గ్రామాలలో కూడా వీథులవెంట అందచందాలులేక మిడిసిపడుతూన్న చౌక విదేశీ సరుకులను మూటలువేసుకొని అమ్మే చిల్లర

వర్తకులు, పట్టణాలలోని టోకువ్యాపారస్తులు గ్రామాల దుస్థితికి కారణమయినారు. చిట్టచివరకు గ్రామంలోని మంగలి జర్మనీదేశపు కత్తినీ, వడ్రంగి విదేశీ మరమేకునూ ఉపయోగించవలసిన అవస్థ రావడంతో ఊళ్లో కమ్మరి వృత్తి పూర్తిగా నశించింది. కమ్మరి విదేశీబట్ట వినియోగించడంతో, సాలీలపని చప్పబడ్డది. సాలి, జపాను చెప్పులు ఉపయోగించడంతో వానివృత్తి మాయమయింది. చెప్పులుకుట్టే మాదిగ పింగాణీ బొచ్చెలు వాడడతో కుమ్మరివృత్తి కూలిపోయింది. ఈ విధంగా ఒకరి వృత్తిని మరొకరు నాశనం చేసుకొన్నారు. పర్యవసానానికి గ్రామమంతా పాడయింది. గ్రామం నాశనంకావడంచేత స్వయం సంపూర్ణత పల్లెలలోనూ పట్టణాలలోనూకూడా లేకుండాపోయింది. నాటినుండీ జాతీయ సామర్థ్యంచచ్చి నిరుద్యోగత హెచ్చింది. ఒకప్పుడు సమిష్టిసౌభాగ్యము, సంఘ క్షేత్రములను పునాదిగా కలిగిన హిందూ సంఘం నేడు వ్యక్తిద్వేషాలకు, పరస్పర స్పర్థలకు, నిరంతర సంఘట్టనలకు, తావలమై అవినీతికరమైన, నీచమైన జాతీయ లక్షణానికి యే విధంగా దారితీస్తున్నదో పైన వివరించిన విషయాలనుబట్టి తెలియగలదు.

దేశంలోని ప్రతి భూభాగమూ ప్రతి గ్రామమూ స్వయంసంపూర్ణంగా ఉండే పురాతన సంఘ నిర్మాణంగల దేశం ఇండియా అని ఇంతవరకూ చెప్పి ఉన్నాము. పాశ్చాత్య పారిశ్రామిక దండయాత్రలవలన ఆ సంఘ వ్యవస్థ సర్వనాశనమయింది. పోటీ ఖరీదులపైన, అధికోత్పత్తిపైన ఆధారపడి ఉంది పాశ్చాత్య పారిశ్రామిక విధానం. కాబట్టి

పోటీపడి ఉత్పత్తిచేస్తూన్న జాతుల తగాదాకు ప్రపంచ వ్యాపారస్థలాలు కారణాలైనయి. పూర్వపు ఐరోపాఖండ యుద్ధానికీ నేడు జరుగుతూన్న యుద్ధానికీకూడా ఒక కారణ మదే. పాశ్చాత్య పారిశ్రామిక జాతులకు కావలసిన వ్యాపార స్థలాలు ప్రాచ్యఖండంలో స్థాపించబడినయి. అయితే ఆ దేశాల కంత కంత కాత్మస్మృతిగలిగి వాటికి తట స్థించిన బానిసత్వాన్ని గుర్తించినయి. తూర్పుదేశాలు, జపాను మొదలు ఈజిప్టువరకూ తమ అంగళ్ళపైన విదేశీ వస్తువులు చేస్తూన్న దండయాత్రల కెదురుతిరిగి నిలబడ్డయి. కాబట్టి ఇప్పుడు రెండుపనులు జరగాలి. తూర్పుదేశాలు తమ ఉత్పత్తులను ఎక్కువ చేసుకొని కోరికలను తగ్గించు కోవాలి. పశ్చిమదేశాలు తమ ఉత్పత్తిని తగ్గించుకొని, తమకు కావలసిన ముడిసరుకులను, ఆహారాన్నీ ఎక్కువగా పండించుకోవాలి. అప్పుడు తూర్పు పడమరల కలయిక సాధ్యమవుతుంది. ఇప్పుడు రెండూ చెరొకవైపుకూపోతూ న్నాయి. ఈ సందర్భంలో ముందు తూర్పుదేశాలు ఒరవడి పెట్టాలి. పడమరదేశాలు గట్టిగా దెబ్బతింటేనేగాని ఏ సంగతీ నేర్చుకోవు. ఇప్పుడిప్పుడే దెబ్బతిని నేర్చుకోవడం ప్రారంభించినవవి. ఈ ప్రధాన సూత్రాలను ఒకసారి అర్థం చేసుకొన్న తరువాత పని ఎలా ప్రారంభించాలి అనే వివరా లలో ఆలస్యముండనక్కరలేదు. ఇండియాలో ఈ పనిని మొట్టమొదట ప్రారంభించిన జాతీయ మహాసంస్థ కాంగ్రెసు. కాంగ్రెసు ఖద్దరు సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించిననాడే జాతీయ పునర్నిర్మాణమునకు అంకురార్పణ జరిగింది. భారతదేశపు

అంగళ్ళలోనుండి దేశీయవస్త్రాలు, విదేశీబట్టలను వెళ్లగొట్ట గలవని చాలామంది అనుకొని ఉండరు. ఈ పని దాదాపు జరగనే జరిగింది. ప్రబుద్ధ జాతీయ చైతన్యం నిజమైన యుక్తాయుక్త వివేకాన్ని రేకెత్తిస్తుంది. శాసనాలు, ఎగుమతి దిగుమతి పన్నులు, కోటాలు, సరిహద్దులు, ప్రభుత్వ గ్రాంటులు, కరెన్సీ విలువల తగ్గింపులు - వీటన్నిటినీ మించిన శక్తి గలిగినదది. ఖద్దరు గ్రామపరిశ్రమలకు రాజు; అది దాని ధర్మాన్ని చక్కగా నిర్వర్తించింది. కాని గ్రామ పునరుద్ధరణానికి మార్గదర్శకమైన ఆ పరిశ్రమ తదితర పరిశ్రమల అభివృద్ధికి దోహదంచేయాలి. కాంగ్రెసు ఆదేశానుసారంగా అఖిలభారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘం ద్వారా గాంధీ ఆ పనికి పూనుకొన్నాడు.

అధ్యాయము ౧౨

ఆర్థికాభివృద్ధి

ఖద్దరు

ఇండియా జనసంఖ్య ప్రపంచంలో ఆరోవంతు. ఇండియా సభ్యత అతి పురాతనము. అటువంటిదేశం విదేశీ ప్రభుత్వ యాజమాన్యంకింద విద్యాభ్యాసంచేయడం, వారు తయారుచేసి యిచ్చిన వస్త్రాలను ధరించడం, వారికి దోసిలొగ్గుతూ వారి పరిపాలన కింద ఉండడం - ఈ అపూర్వ దృశ్యం ప్రపంచంలో ఎవరూ ఇంకెక్కడా కనీ వినీ ఉండరు. ఇండియాలోని అతి ప్రాచీన ప్రతిష్ఠగల బ్రహ్మాండమైన ప్రాచ్యజాతి, ఒక స్వల్పాతి స్వల్పమైన ఆధునిక ద్వీపాని కెదురుగా నిలబడవలసి వచ్చింది. అయితే ఈ చిన్నలంక తన ఆయుధబలాన్ని, తన సాహసాన్ని, తన రాజనీతి చతురతను, అన్నింటినీ వినియోగించి తన బ్రతుకు తెరువుకోసం, తన ఆహారసమస్యా పరిష్కారంకోసం; చారిత్రక పరిస్థితులను అవకాశంగా చేసికొని 'రవి అస్తమింపని' సామ్రాజ్యాన్ని ఎలాగో స్థాపించుకో గలిగింది.

ఒకప్పు డీ దేశంలోని ప్రజలు చేతితో వడికిన నూలుతో చేతితో నేసిన బట్టలను మాత్రమే ధరిస్తూండేవారనే సర్వసాధారణవిషయంకూడా చాలామందికి తెలియదు. ఈస్టిండియా కంపెనీవారు కేవలం కోస్తా పట్టణాలలో తయారైన బట్టలను షోగుచేసుకొని పోవడానికి ఫ్యాక్టరీలను, అంటే 'గోదాము'

(Godowns) లను స్థాపించారనికూడా తెలియదు వారికి. మనమిప్పుడు చూస్తూన్న ఫ్యాక్టరీలను స్థాపించడాని కానాడు ఇంజన్లులేవు. 1632 నాటికి ఆవిరిశక్తి (Steam Power) లేనేలేదు. కాబట్టి అప్పుడు ఫ్యాక్టరీలని వాడిన పదానికి 'డిపో' లనిగానీ, 'గోదాము' లనికానీ అర్థం. ఈ విధంగా పోగుచేసికొనిపోయిన బట్టలను ఇంగ్లాండులో లాభానికి అమ్ముకొంటూండేవాళ్ళు. అక్కడి ప్రభుత్వం ఆబట్టలను ఉపయోగించరాదని నిషేధిస్తే ఇతరదేశాలకు తీసికొని పోయేవాళ్ళు. ఈ వ్యాపారం చేసేవర్తకులు పెద్దపెద్దలాభాలు తీసేవాళ్ళు. నూటికి 300 వరకు కూడా లాభాలు సంపాదించేవాళ్ళు. ఒకప్పు ఇంగ్లాండులో ధనవంతుల ఇండ్లలోని నేలపై పరచబడిన ఈ వస్త్రాలు కొద్దికాలంలో రాణుల కటిసీమలను అలంకరించినవి. దేశీయసరుకుల అమ్మకాన్ని తగ్గించినవి. ఈ వ్యాపారం చేసే కంపెనీని గురించి అక్కడివారు అవహేళనం చేయ ప్రారంభించారు. తరువాత కొంతకాలానికి మురిషదాబాదు పట్టు ఇంగ్లీషు సంఘాన్ని ఆవరించింది. ఇంగ్లీషు ప్రభువులు, జమీందారుల బిరుదాంకితులు అందరూ - ఈ సిల్కుసూట్లు వేసికొని తిరుగుతూండేవారు. అదిచూచి 'మురిషదాబాదు బట్టలు వేసికొని సాటోపంగా సంచరిస్తున్నారు మీరంతా; అందువల్ల మన మాతృదేశపు వర్తకం ఎంత తగ్గిపోతూన్నదో తెలుసునా?' అని డానియల్ డిఫో గట్టిగా మందలించాడు వారిని.

ఇండియాదేశపు పట్టుబట్ట ధరించిన ఇంగ్లీషు దేశీయునకు 5 పౌనులు జరిమానా వేయబడునని 1700లో శాసనం

చేయబడిన సంగతి అందరికీ తెలిసినదే. 1735లో ఇండియా పట్టును అమ్మిన ఇంగ్లీషువానికి 25 పౌనులు జరిమానా వేయబడునని మరొకచట్టం చేయబడింది. అంతేకాదు; వారింకా దూరం పోయినారు; ఇంగ్లాండులో శవాన్ని ఉన్నిబట్టతో కాక మరేబట్టతో కప్పినప్పటికీ 5 పౌనులు జరిమానా వేయబడునని ఇంకొక శాసనం చేశారు. ఇండియాపట్టు ఇంగ్లాండులోకి దిగుమతి కాకుండా ఉండేందుకు వారు పన్నులను విధించారు. ఈ విధంగా విదేశీబట్టల దండయాత్రనుండి తమ దేశాన్ని రక్షించుకోవడానికి ఈపనులన్నీ చేశారు. ఈలోగా 1783లో స్టీమ్ఇంజన్ కనిపెట్టబడింది. అప్పుడు మగ్గానికీ రాటానికీకూడా ఆవిరి శక్తిని ఉపయోగించ ప్రారంభించారు. అందువల్ల గవర్నమెంటువారి పన్నులవిధానంకంటే ఎక్కువ లాభప్రదమైన అద్భుతమైన ప్రయోజనాలు కలిగినవి.

నాటినుండి ఇంగ్లాండులో దూదిబట్టల ఉత్పత్తి పెరిగిపోవడం మొదలుపెట్టింది. మిల్లుల ఉత్పత్తిగజాల లెక్కలో ఉండదు. బేళ్ళలెక్కల్లో ఉంటుంది. అవి పెద్ద రాక్షసులు; అవి తినేతిండి తులాలలోనూ బిన్నులలోనూ ఉండదు. హండ్రెడ్ వేయిట్లలోనూ టన్నులలోనూ ఉంటుంది. 1803లో మొదటిసారి ఇంగ్లాండునుండి ఇండియాకు బట్టలు దిగుమతీఅయినవి. ఆ సంవత్సరం వచ్చింది 3 లక్షల రూపాయీల విలువగల బట్టమాత్రమే. 1829లో 29 లక్షల రూపాయీల బట్ట దిగుమతీ అయింది. 1929లో 66 కోట్లరూపాయీల నూలు దిగింది. ఈవిధంగా లాంక్ షైరుకూ ఇతర దేశాలకూ ఇండియా చక్కని వ్యాపారస్థల మయింది. కాబట్టి ఇండియాలోని

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యం శాసనక్రమాలవలనగానీ, విశ్వవిద్యాలయ బోధనా పద్ధతివలనగానీ, కోర్టులు, కళాశాలలు, కౌన్సిళ్లు, బిరుదాంకితుల వలనగానీ స్థాపించబడలేదనీ నూలు వడికి బట్టలునేసే లాంక్ షైరు ఆవిరిశక్తి (స్టీమింజన్)వలన మాత్రమే సాపించబడిందనీ అర్థం చేసుకోవాలి.

అందువలననే 1908 మొదలు 1915 వరకూ జరిగిన మితవాద కాంగ్రెసులలోకూడా బట్టల పరిశ్రమకు, అనధికార జాతీయ పారితోషికం (founty) ఈయవలెననే సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించి తీర్మానాలు చేయబడినవి. ఇటీవలి సంవత్సరాలలో చేనేత పరిశ్రమను ప్రోత్సాహపరచి నిలబెట్టడానికి ఏడాదికి 15 లక్షల రూపాయీలవరకు కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు గ్రాంటులిస్తున్నారు. కాంగ్రెసూ,కాంగ్రెసు పక్షాన ప్రాతినిధ్యం వహించిన అఖిలభారతచరఖాసంఘమూ ఇంకొక అడుగు ముందుకువేసి నూలుకూడా చేతితో వడికిందిగానే ఉండాలన్నారు. ఖద్దరు ఉత్పత్తిని అభివృద్ధిచేసి వ్యాపకం చేయడానికి వారు కొన్ని ముఖ్య నియమాలను చేశారు. ఖద్దరనగా చేతితో వడికి చేతితో నేసిన బట్ట మాత్రమేకాదు. ఖద్దరుబట్టను ఉత్పత్తిచేసే పనివారందరూ అనగా దూది ఏకేవారు, నూలువడికేవారు, నేసేవారు, రంగులద్దేవారు, రంగులు వేసేవారు, తెలుపుచేసేవారు, - ఈ అందరూ అఖిలభారత చరఖా సంఘంవారేర్పాటుచేసిన మజూరీ పొందితీరాలి. అలా తయారయిన బట్టయే ఖద్దరని నిర్వచనం చేశారు. కాబట్టి ఖద్దరనే పదానికి న్యాయ్యశాస్త్ర

సంబంధమైన నిర్వచన మేదైనప్పటికీ పనివాళ్ళందరూ— మొదటినుండి చివరవరకూ అ.భా.చ.సం. వారు నిర్ణయించిన మజూరీలను పుచ్చుకొని తయారుచేసిన బట్టను మాత్రమే రాజకీయంగానూ, ఆర్థికంగానూ ఖద్దరని అర్థం. అందు వలననే సర్టిఫైడు షాపులనుండి మాత్రమే ఖద్దరు కొనవలె నని మేము ప్రజలను హెచ్చరిస్తున్నాము.

రాటమూ ఒక యంత్రమే

ఈ ప్రాచీన పరిశ్రమను పునరుద్ధరించడం గడియారం ముల్లును వెనుకకు త్రిప్పడమని మామూలుగా ఆక్షేపణ చేస్తూంటారు. అందుకు గ్రెగ్గు సరియైన జవాబిచ్చాడు. అది గడియారాన్ని నడిచేటట్టు చేస్తుంది. అంతేకాని వెనుకకు తిప్పదన్నాడు. రాటమూ చిన్నయంత్రమే - అయితే అది ప్రతియింటికి తీసికొనిపోదగిన యంత్రం. 'మనం గ్రామస్తుణ్ణి పరిశ్రమ దగ్గరకు తీసికొని పోవాలా? లేక పరిశ్రమను గ్రామస్థుని కడకు తీసికొని రావాలా? అని బార్కు రడిగిన ప్రశ్న బహు సమంజసంగా ఉంది. మొదటి ప్రశ్న కర్థం మిల్లులలో పనిచేయడం. రెండో ప్రశ్న కర్థం రాటంమీద పనిచేయడం. జాతి కేవలం భాగ్యవంతంగానేగాక నిజంగా బలిష్ఠంగాకూడా కావాలంటే కష్టజీవుల క్షేమంపైన, వారి పరిశ్రమలకు లభించే సహకారంపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. ఇదే జాతికి అసలైన ఐశ్వర్యం. ప్రతిదేశంలోనూ అధిక సంఖ్యాకులు పేదవాళ్లు కాబట్టి దేశం పేదవాళ్ళది. ఇదే గాంధీ ఉపదేశాలలోని సారాంశం. జాతినిబట్టీ రంగునుబట్టీ

హక్కులు ఉండవనే అపోహను తొలగించుకోవాలని ఆయన పదే పదే చెబుతూంటాడు. 'మనిషికిగల ఆంతరంగిక శక్తులనుబట్టి హక్కు లేర్పడతయి. ప్రజలను స్వాతంత్ర్యార్హులనుగా చేయడానికి మార్గం వాళ్ళకు స్వతంత్రమీయడమే. రాజకీయాధికారాలి స్తేనేగాని వాటిని ఎలా ఉపయోగించాలో వాళ్ళకు తెలియదు. ఇదీ అసలు రహస్యం. స్వాతంత్ర్య సమానప్రతిపత్తులు ఒకరు ప్రసాదించేవీ మరి ఒకరు గ్రహించేవీ కావు. శక్తిఉన్న వాళ్ళకవి దేవునినుండే లభిస్తయి. అంతేకాని ప్రజాపీడకులనుండి, అవి లభిస్తవనుకోవడం వట్టి పొరపాటు' అని గాంధీజీకి గట్టి నమ్మకం. 'గాంధీ తనదేశానికి అతిసన్నిహితంగా కావలసిన అకృత్రిమ అవసరాలను అర్థం చేసుకొన్న విధానాన్ని సూచిస్తుంది ఆయన రాటం' అన్నాడు అర్నెస్టు బార్కర్. (P. 61 M. Gandhi) మగ్గము, దానికి కావలసిన నూలును సప్లయిచేసే రాటము - ఈ రెంటివల్లా లక్షలాది కుటుంబాల కయ్యే ఖర్చులో అయిదోవంతుగాని, ఆరోవంతుకాని పూడ్చుకో వచ్చునని గ్రెగ్గు లెక్కవేసి చూపిస్తున్నాడు. ఇండియాలోని అడవులలోను పొలాలలోనూ పనిచేసే మూడోవంతు ప్రజకు దాదాపు సంవత్సరంలో నాలుగునెలలు మొదలు ఆరు నెలలవరకూ పనిఉండదు. ఈ లెక్కలేని ప్రజాసమూహానికి దినమునకు ఒక అణాగాని, రెండణాలుగాని ఆదావచ్చే మరొక పని చూపించగలరా అని ఆయన యంత్రపూజా పరాయణులైనవారినీ నాగరిక వైజ్ఞానిక ప్రపంచాన్నీ అనేకసార్లడిగాడు. ఈ ప్రశ్నకు జవాబు రానంత

వరకు, ఈ యుగంలోకెల్ల గొప్ప ఆర్థిక శాస్త్రజ్ఞు డాయనే అని ఒప్పుకోకతీరదు. గాంధీ వట్టి మూఢవిశ్వాసానికి గానీ, పూర్వాచారపరాయణతకు గానీ, పాశ్చాత్య విజ్ఞాన విద్వేషమునకు గానీ బలికాలేదు. ఆయనకు విజ్ఞానశాస్త్రంపైన చాలా పక్షపాతం. ఆయన వైజ్ఞానిక దృష్టికి సమన్వయం కాని పనిని దేనినీ నమ్మడు; అంగీకరించడు; చేయడు; ఆయన ప్రతీవిషయంలోనూ చాలా లోతుకు దిగి ఆలోచిస్తాడు. తనకు తెలిసిన విషయాలకు భిన్నంగా ఉన్నా, తన సందేహాలను నివృత్తి చేయకపోయినా ఏ సిద్ధాంతాన్నీ నమ్మడు. శాస్త్రవిరుద్ధంగా ఉన్నదని అసహ్యించుకొని తృణీకరింపబడుతూన్న చరఖాను ప్రతి సూక్ష్మాంశంలోనూ శాస్త్రప్రమాణానికి సంపూర్ణానుగుణంగా ఉండేటట్టు చేశాడు. దాని నిర్మాణములోనేమి, ఉత్పత్తిలోనేమి చెప్పుకోదగిన అభివృద్ధి కావించాడు. కాని గ్రామంలో మరమ్మతు చేయడానికి వీలులేని కొత్తచిక్కులను వేటినీ అందులో కల్పించలేదు. గాంధీకి విజ్ఞానశాస్త్ర నైపుణ్యమునందు, నిర్దోషిత్వమునందూ గల అభిమానానికి చిహ్నంగా ఎరవాడా రాట్నాన్ని చూపవచ్చును. గాంధీ దాదాపు విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలకు 'విరోధి' అనే నిందారోపణకు ప్రత్యుత్తరంగా ఆర్. బి. గ్రెగ్ వ్రాసిన దానిలోని ముఖ్యభాగాన్ని (మహాత్మాగాంధీ-సర్ రాధాకృష్ణ పేజి 80) ఇక్కడ ఉదాహరిస్తున్నాము.

ప్రెగ్గు చెప్పిన మాటలు

ఆయన సాంఘిక విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త. అందువల్లనే ఆయన సాంఘిక సత్యాలను శాస్త్రదృష్టితో పరిశీలించి సహజ జ్ఞాన ధిషణా తర్కములతో ఆలోచించి ప్రయోగరీత్యా పరీక్షిస్తేనేగాని అనుసరించడు. పాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తలు చాలామంది తమమూల సిద్ధాంతాన్ని తమమీద ప్రయోగించుకొని పరీక్షచేసుకోని కారణంచేత వారు పండితులైనట్లుగా భావించనని ఒకప్పుడాయన నాతో అన్నాడు. కాని ఆయనమాత్రం ప్రతిమూల సిద్ధాంతాల్ని ముందు తనపైన ప్రయోగించుకొని పరిశీలిస్తేనేగాని ఇతరులకు చెప్పడు. ఆ సిద్ధాంతం, ఆహారం, ఆరోగ్యం, రాటం, సంఘసంస్కారం, సత్యాగ్రహం — వీటిలో దేనికి సంబంధించిందైనా కావచ్చు. కనుకనే ఆయన స్వీయచరిత్రకు 'నా సత్యాన్వేషణ ప్రయోగాలు' అని పేరుపెట్టుకొన్నాడు.

ఆయన మామూలు శాస్త్రవేత్తకాడు. గొప్ప శాస్త్రవేత్త. ఆయన ఏరీ కోరీ నిర్ణయించుకొన్న సమస్యలు, వాటిని పరిష్కరించే పద్ధతులు, వాటిని సూక్ష్మాతిసూక్ష్మంగా పరిశోధించడంలో చూపే దృఢప్రసక్తి ఆయనకుగల పరేంగితజ్ఞానము—వీటన్నిటివలన అంతగొప్ప శాస్త్రవేత్త అయినాడు. ప్రజల సంస్కృతికి, భావవికాసమునకు. ఆర్థిక సంపత్తికి కళానైపుణ్యమునకూ, సన్నిహితంగా ఉండే పద్ధతులను అవలంబించడంలోనే సమాజ విధాతగా కూడా ఆయన గొప్పతనం వ్యక్తమవుతుంది. దేనిని త్యజించాలో దేనిని అవలంభించాలో దేనిని పరీక్షించాలో, విచక్షణ చేసుకోవడంలో కూడా ఆయన గొప్పతనముందని నా తలంపు. అంతేకాదు; సంస్కారణలను ప్రవేశపెట్టడంలోనూ, సాగించడంలోనూ, ఆయన చూపించే వేగపరిమితినిబట్టికూడా ఆయన గొప్పతనం అర్థమవుతుంది. ప్రతిసంఘానికీ ఆయా దశలలో ప్రత్యేక పరిణామం సహజంగా కలుగుతూంటుందనే సంగతి ఆయనకు తెలుసు. సంఘంలో కొన్ని పరివర్తనాలు చాలాకాలం గర్భితంగా ఉండి ఆకస్మి

కంగా ఆవిర్భవించవచ్చుననీ, మఱికొన్ని మార్పులు రావడానికి కనీసం మూడు తరాలైనా పడుతుందనీ, దీనికి కారణం పరంపరాగతములైన సంప్రదాయములనూ ఆచారాలనూ దులిపివేసుకొని, కొత్తవాటికి అల వాటు పడడంలో సంఘంపడే గుంజాటన అనీ ఆయన ఎఱుగును. ఆయన చేయబూనుకొన్న ప్రతి సంఘసంస్కరణమునూ సమర్థతతో ఆచరణలో పెట్టేనిమిత్తమొక గట్టిసంస్థను స్థాపిస్తాడు. ఇదికూడా ఆయన సంఘ సంవిధానంలో ఒక గొప్పతనం. సంస్థా నిర్మాణంలోగాని, పరి పాలనా విధానంలోగాని, వివరాలను నిర్ణయించడంలో ఆయన అందె వేసిన చేయి, వివిధరంగాలలో ఆయన నిర్వర్తించిన పనుల ఫలితాలు ఇప్పటి కప్పుడే ఆయన గొప్పతనాన్ని ఘోషిస్తున్నాయి. ఇప్పుడిప్పుడే ఆయన పని మొదలు పెట్టినచోట్ల కలుగబోయే ఫలితాలనుబట్టి ఆయన గొప్పతనాన్ని ముందుచరిత్రయే చాటగలదు.

గాంధీజీ ఖద్దరు స్వదేశీసిద్ధాంతం ఇండియాకు ఆచరణ యోగ్యమైన కార్యక్రమాన్ని సూచిస్తున్నది. అబ్రహాం లింకన్ ఎన్నో ఏండ్లకింద చెప్పినమాట కూడా ఇదే. 'నాకయితే అర్థశాస్త్రమంత ఎక్కువగా తెలియదు; కాని ఇంతమాత్రం తెలుసు:— 'మనం విదేశాలలోని సరుకులను కొంటే మనకు సరుకులు లభిస్తయి. విదేశస్థులకు సొమ్ము లభిస్తుంది; మనదేశపు వస్తువులనే మనం కొనుక్కుంటే సొమ్మూ మనకే ఉంటుంది: వస్తువులూ మనకే వుంటాయి'

నిర్మాణకార్యక్రమము : సత్యాగ్రహం

గాంధీ ఇటీవల ప్రారంభించిన సత్యాగ్రహంలో (1940 నవంబరు) తిరిగీ నిర్మాణ కార్యక్రమంయొక్క ముఖ్యావశ్య కతను ప్రకటించాడు. వినోబాభావే నిర్బంధంగానీ, జవహార లాల్ నిర్బంధం కానీ, యెట్టి శాసనోల్లంఘన ప్రారంభము నకూ సంకేతంగా భావింపరాదనడానికి తగిన జాగ్రత్త

వహించాడాయన. ఆయన ఉత్తరువులకు భిన్నంగాచేయబడిన శాసనోల్లంఘనము శిష్టసమ్మత మనిపించుకోదు. ప్రజా సామాన్యం అత్యుత్సాహంతో నిర్మాణకార్యక్రమాన్ని సాగించడమే ఈఉద్యమానికి సహాయం చేయడమని ఆయన వివరించాడు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారిచే ప్రకటింపబడిన యే జిల్లా పూర్వచరిత్రను చూచినప్పటికీ, ఆ జిల్లాలోని ఖద్దరక్కడి ప్రజలకు సరిపోగా, మిగిలినది ఈస్టిండియా కంపెనీవారు పైకి ఎగుమతి చేస్తూండేవారనీ, నేడది అపురూపమై పోయిందనీ బోధపడుతుంది. ఇందులోని సత్యమాయా జిల్లాలకు పోయి చూచినప్పుడు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తుంది. మచ్చుకు తూర్పు గోదావరిజిల్లా అంకెలు మనకళ్ళు తెరిపిస్తూన్నవి. 1803 లోను తరువాతనూ కోరింగా, కొమరగిరిపట్నం, నీలపల్లి మొదలగు కోస్తాపట్నాలనుండి ప్రతి సంవత్సరము 15 లక్షల రూపాయిల విలువగల ఖద్దరుసరుకు ఎగుమతీ అవుతూండేది. ఈ ఎగుమతులు 1825 నాటికి 10 లక్షలకు దిగిపోయినయి. 1845 నాటికి రెండులక్షలై తరువాత అసలే లేకుండా పోయినయి. గ్రామస్థులకీ సంగతి బాగా తెలుసు. తమ కోస్తావ్యాపారం పడిపోవడంమూలాన, తమకు కావలసిన బట్టలను పైనుండి దిగుమతీ చేసుకోవడం మూలాన, ఈ దరిద్రం పట్టిందని గ్రామస్థు లెరుగుదురు. నేటి ధనప్రవాహం తలక్రిందులయింది. నదులు సముద్రంలో పడేటప్పుడు, మంచినీరంతా సముద్రంలోకి పోతుంది. తిరిగీ సముద్రపు నీరుతో నదీముఖద్వారాలు నిండిపోతయి. ఆ ప్రాంతీయ గ్రామాలవారికి నది దగ్గరగా ఉన్నప్పటికీ

తాగడానికి మంచినీరు లభించదు. అలాగే ఇప్పుడా గ్రామాలవారు సీమబట్టలనే ఉప్పునీరు పుచ్చుకోవలసి వచ్చింది.

ఇండియాలో ఇప్పుడు కావలసిన 632 కోట్లగజాల బట్టలో 410 కోట్లగజాల బట్ట దేశీయ మిల్లులలోనే తయారవుతూన్నది. 152 కోట్లగజాల బట్టమాత్రం మిల్లు నూలుతో చేమగ్గంమీద తయారవుతూన్నది. 70 కోట్ల గజాలబట్ట విదేశాలనుండి దిగుమతీ అవుతున్నది. ఖద్దరుబట్ట 1½ కోట్ల గజాలు మాత్రమే తయారవుతూన్నది. కాబట్టి లాంక్ షైరు బట్టల దిగుమతి తగ్గిపోవడంవల్ల ఆదావచ్చిన 44 కోట్ల రూపాయిలు గ్రామాలకు పోలేదు. ఆ సొమ్ము ధనవంతులను ఇంకా ధనవంతులుగా చేయడానికీ, పేదవాళ్ళను మరీ పేదవాళ్ళుగా చేయడానికీ మాత్రమే ఉపయోగించింది. విదేశీబట్టల దిగుమతి ఆగిపోయినందున గ్రామస్థుల కుపకారం కలుగలేదు; నగరాలే బాగుపడ్డయి. ఈ సంగతికూడా గ్రామస్థులు చక్కగా తెలుసుకొన్నారు. కాబట్టి ఖద్దరు ఉత్పత్తికి కావలసిన అన్నిదశలలోనూ - అంటే ఏకడం, ఏకులు తీయడం, వడకడం, నేయడం - ఈ అన్నిటిలోనూ పునరుజ్జీవనం కలిగించాలని పట్టుదలగా ఉన్నారు. గాంధీ సత్యాగ్రహాన్ని మొట్టమొదట్లో ఇద్దరికి మాత్రమే వర్తింప చేయడం వలనకూడా ప్రజలలోని సృజనశక్తి తీవ్రరూపం దాల్చింది. ప్రజలు రాట్నం చేబట్టినందున ప్రతివారూ రాట్న పరిశ్రమను పునరుద్ధరించ కోరుతున్నారు.

ప్రజోత్సాహం

ఒకానొకపట్టణం (మచిలీపట్టణం)లోని స్త్రీలు - 50 మంది ముసల్మానుస్త్రీలు, 150మంది తదితరస్త్రీలు రాట్నాలు తిప్పుతూ మంచి మజూరీ సంపాదిస్తున్నారు. కొంతమంది వారు వడికిన నూలువల్ల వారానికి రు. 0-15-3 లు సంపాదిస్తున్నారు. ఒక స్త్రీ ఇంట్లోకూర్చొని వారానికి 0-15-3 సంపాదించగలిగితే, భారతదేశపు ఆదాయం దాదాపు రెట్టింపు అయిందని చెప్పవచ్చును. ఈ పట్టణంలో సత్యాగ్రహోద్యమ మూలకంగా వేయిరాటాలు పనిచేస్తూన్నవి.

ఎవరి ఏకులు వారు చేసుకొని వడుకుకోవడం, ఎవరి అన్నం వారు వండుకొని తినడంలాంటిది. అంగడిలో కొన్న ఏకులలో చాలా నలకలు, దుమ్ము, గాలీ ఉంటుంది. అందువలన బాగా దారంరాదు. ఏకులు అంగడిలో దొరకవు కూడా. మన బజారులో కావలసినన్ని ఐరోపా, అమెరికా దేశాల సరకులు దొరుకుతయిగాని, ఏకులు చేయడానికి ఒకపీశెడు పత్తి కావలసినా, నూలు వడకడానికొక పీశెడు ఏకులు కావలసినా దొరకవు. కాబట్టి మా అంతట మేమొక పనిచేయదలచుకొన్నాము. వేలకొలదీ నూలు వడికేవారు మంచిదూదీ, ఏకులుకావాలని రోజూవస్తూంటే ఏంచేయాలి? పత్తిలో గింజలు తీయడం, శుభ్రపరచడం, ఏకడం, ఏకులు చేయడం - ఇవన్నీ ముఖ్యంగా పిల్లలూ ఆడవాళ్లూ చేయదగిన పనులు. మేము కొంతమంది స్త్రీలకీ విషయంలో తగిన శిక్షణ యిచ్చాము. కాని దేశమంతటా వారు సరిపోరు.

మే మెక్కడికిపోయినా కొందఱు వారి స్త్రీల కీవిషయంలో తగిన శిక్షణ యిప్పించవలసిందని కోరడం ప్రారంభించారు. అది జరిగేలోపుగా, హరిజన్ పాఠశాలలలోని చిన్నపిల్లలు గ్రామాలలో పనిలేకుండా తిరిగే పిల్లలూ పత్తిని శుభ్రపరచడం మొదలుకొని నూలు తీసేటంతవరకూ అంతపనినీ ఒక్క నెలలో చక్కగా నేర్చుకోనచ్చును. ఒక్కొక్క పిల్లవాడప్పుడు దినానికి నాలుగణాలు సంపాదించగలవాడవుతాడు, ఇది చిన్న విషయంకాదు. 'సవర్ణ' విద్యావనితలలో నిరుద్యోగతను సృజించిన చదువునే హరిజన బాలురు కూడా చాలా శ్రమపడి జిల్లాముఖ్యపట్టణాలలోనూ తదితర గ్రామాలలోనూ చదువుతున్నారు. హరిజనులు మన సానుభూతిని తప్పుగా అర్థం చేసుకుంటారేమో ననే భయంచేత మనముకూడా నిరుద్యోగానికి దారితీసే అర్థంలేని ఆ చదువునే వారిని చదువనిస్తున్నాం. కాబట్టి హరిజన సంఘాలు తమ రక్షణకిందఉన్న హరిజన బాలబాలికలకు వృత్తిని చేకూర్చి పోషించగల విద్యాపద్ధతిని ఆలోచించవలసిన తరుణం వచ్చింది. ఏకడం, ఏకులు చేయడంలో ఒక నెల రోజులు శిక్షణయిస్తే ప్రతి బాలుడు, బాలికా నెలకు ఏడెనిమిది రూపాయిాలకు తక్కువలేకుండా సంపాదించగలరు. అయితే ఈ పిల్లల సంపాదనకంటెకూడా గ్రామస్థులకు కావలసిన మంచిఏకులను తయారుచేసి యివ్వడం అవసరం. కొంతకాలానికి గ్రామస్థులే ఈ పనిని నేర్చుకొంటారు. విదేశీబట్టలవల్ల 50 లక్షల మగ్గాలకు పనిలేకుండా పోయింది. అంటే ఈ మగ్గాలకు దారం వడికిఇచ్చే 10 కోట్ల రాటాలకు,

25 లక్షలమంది దూదేకేవారికి, 50 లక్షలమంది చాకళ్ళకు, అద్దకం పనివారికి, రంగువేసేవారికి, నేతకు సంబంధించిన తదితర వృత్తులుచేసే మఱొక యాభై లక్షలమందికీ పని లేకుండా పోయిందని అర్థం. పూర్తిగా చేతితో తయారైన బట్టమాత్రమే ఇండియా ప్రజలు ధరించినందువలన తక్షణం 12 కోట్లమంది దేశీయులకు వృత్తి లభిస్తుందని ఈపై అంకె లనుబట్టి తెలుస్తుంది. వారు పెట్టవలసిన పెట్టుబడి ఆయా పనుల ననుసరించి నాలుగణాలనుండి మూడు రూపాయిల వరకూ ఉంటుంది.

వినడానికి వింతగా కనిపిస్తే కనిపించవచ్చునుగాని, అధునిక సభ్యత ఎక్కువ అవుతూన్నకొద్దీ నిరుద్యోగత కూడా పెరుగుతూన్నమాట వాస్తవం. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలో యంత్రసహాయంతో పనిచేసే కూలీల ఉత్పత్తి 1919, 1933 సంవత్సరాలమధ్య నూటికి 71 వంతున పెరిగితే నిరుద్యోగుల సంఖ్య 15 లక్షలనుండి 120 లక్షలవరకూ హెచ్చినట్లు తెలుస్తూన్నది. అనగా నూటికి 800 వంతున పెరిగిందని అర్థం. ఎక్కువగా శాస్త్రజ్ఞానం (Scientific knowledge) వ్యాపించినందువలన మఱొక 40 లక్షలమంది నిరుద్యోగులు పెరిగారు. అనగా నాగరికత పెరిగి నూటికి 1250 మంది నిరుద్యోగులను ఎక్కువ చేసిందని అర్థం. భారతీయ నిరుద్యోగులలో వ్యవసాయ నిరుద్యోగుల సంఖ్య 40 లక్షలుంటుందని అంచనా వేయబడింది. ఇప్పుడు మన వాళ్ళంతా వ్యవసాయానికి యంత్రాలను ఉపయోగించా లంటున్నారు. అప్పుడు నిరుద్యోగుల సంఖ్య ఇంకా ఎక్కువ

పెరుగుతుంది. నూలువడికే పని, చేతిమగ్గపు నేత - ఈ రెంటినీ పునరుద్ధరించినందువలన 12 లక్షలమందికి వృత్తి లభిస్తుందని ఇంతకుపూర్వమే చెప్పిఉన్నాము. అదేవిధంగా చేతితో దంచిన బియ్యం చేతితో విసిరిన పిండి - వీటిని ఉపయోగించినందువలన రెండుకోట్లమందికి పొట్ట నిండుతుంది. ఇక అఖిలభారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘంవారి సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి మనం చేతితో వడికిన నూలు, చేతితో నేసిన బట్ట, చేతితో దంచిన బియ్యం, చేతితో విసిరిన పిండి, చేతితో చేసిన బెల్లం, గానుగలో తయారైన నూనె, చేతితో తయారైన కాగితం ఉపయోగిస్తే ఇండియాలో నిరుద్యోగ సమస్య ఉండనే ఉండదు. అప్పుడు గ్రామాలు స్వయం సంపూర్ణములై నూతన సంఘ వ్యవస్థ ప్రారంభమవుతుంది. ఈపైన పేర్కొనబడిన ఏడున్నూ జాతీయ పునరుజ్జీవనానికీ, గ్రామపునర్నిర్మాణానికీ 'సప్తాక్షరి'.

చేతినూలు - మిల్లునూలు

మిల్లునూలుతో, చేతినూలు సన్నదనంలో ఎంతవరకు పోగలదని ఒక స్నేహితు డడిగాడు.

ఈ విషయం చారిత్రక కౌతుకాన్ని రేకెత్తించి చేనూలు పరిశ్రమ ఉచ్చదశలోనుండి, జనసంఖ్య నానాటి కభివృద్ధి అవుతూన్న తొలిరోజులను జ్ఞాపకం చేస్తుంది. పాఠకు లీ విషయం తెలుసుకోవలెనని కుతూహల పడుతూంటారు.

దేశంలో కొంతవరకు మిల్లులు స్థాపించబడి చేతితో ఉత్పత్తిఅయిన సరుకులను సాగనంపి మిల్లుబట్టలు అంగళ్లను ఆక్రమించిన పిమ్మటనే ఒకప్పుడు మిల్లునూలుతో చేతి నూలును పోల్చిచూడడ మనే ప్రశ్న ఉదయించింది. ఆ రోజులలో మజ్లిన్‌ల నూలువంటి సన్ననూలు మిల్లులు తయారు చేయగలవని అనుకొంటూండేవారు. మజ్లిన్‌లను అనుకరించాలనికూడా ప్రయత్నాలు జరిగినయి. కాని అప జయం పొందారు. మిల్లు మజ్లిన్‌లను, అసలు మజ్లిన్‌లను పోల్చిచూచిన ఫలితాలు వాట్సన్ వ్రాసిన 'టెక్స్టయిల్ మ్యాన్యుఫ్యాక్చరర్సు'లో ఉదహరింప బడినవి. దానిని 1866లో ఇండియా కార్యాలయం వారు ప్రచురించారు.

వాట్సన్ మూడు మజ్లిన్ ముక్కలను పరీక్షించి వివరించాడు. ఒకటి థామస్ హోల్డ్సువర్తు కంపెనీవారు తయారుచేసిన ఫ్రెంచి మజ్లిన్ 440 నెంబరుది. ఇది 1862 అంతర్జాతీయ ప్రదర్శనలో ప్రదర్శింపబడెంది. రెండోది 1851 అంతర్జాతీయ ప్రదర్శనలో ప్రదర్శింపబడిన ఇంగ్లీషు మజ్లిన్, దాని నెంబరు 540 అని అన్నారు. మూడోది ఇండియన్ మ్యూజియంలోనుండి తీసిన అసలు ఢక్కా మజ్లిన్ 404 నెంబరు 'మల్మల్ ఖాన్'. ఇంగ్లీషు మజ్లిన్ ముక్క 540 ఉండదని తగాదావచ్చింది. "ఈ నెంబరు యథార్థతనుగూర్చి సందేహించడానికి మంచి కారణముం" దన్నాడు వాట్సన్.

ఢక్కా నూలు

కాని ఈ నెంబర్లను గూర్చిన నిర్ణయాలు అంత్య నిర్ణయాలని చెప్పడానికి వీలులేదు. ఇవి నూలును పరీక్షించి నిర్ణయించినవి కావు. నేసినబట్టను పరీక్షించి నిర్ణయించారు. నేసేటప్పుడు నూలుకు గంజి పెడతారు. తరువాత ఉతుకు లలో గంజితోపాటు నూలు చిక్కదనంకూడా కొంత పోతుంది. అందువల్ల మొట్టమొదటి నూలు బరువు కొంత తగ్గవచ్చును. ఉతికిన తరువాత బట్టలకు మళ్ళీ గంజి పెట్ట వచ్చును. కాబట్టి ఈ అన్నిదశలు, వివిధ విధాలుగా మార్పు చేస్తయి. అందువల్ల నెంబరు కనుక్కోవడానికి మామూ లుగా ప్రయోగించే ఉపాయాలవల్ల నిజం తేలడం కష్టం. నూలు నమోనాలను సూక్ష్మదర్శినీ పరీక్షకు పంపి దారపు వ్యాసం, (diameter) దారంలోని యేసుల (filaments) సంఖ్యనూ పరిశీలించవలెనని సూచించబడింది. అలా చేసి చూచినప్పుడు "ఢక్కా-నూలు వ్యాసం అత్యంత సున్నిత మైన ఐరోపా ఖండపు నూలు వ్యాసం కంటె తక్కువగా" కనిపించింది. "ఐరోపాఖండపు దారంలోని యేసుల సంఖ్య కంటె ఢక్కా-దారంలోని యేసుల సంఖ్య చాలా తక్కువ" అని కూడా తేలింది. ఢక్కా-దారంలో 8 యేసులుంటే మిల్లుల దారంలో 14 యేసు లున్నవి. కాని, ఒకే యేసుగల ఢక్కా-దారం వ్యాసం ఎక్కువ పెద్దది. ఈ ఒకే యేసు దారాలు మిల్లుబట్టలను నేసే 'సీ-ఐలెండు' పత్తిదారాల యేసుకంటె ఎక్కువ బలవత్తరములుగా ఉంటయి.'ఢక్కా-

దారంలో తక్కువ పేసు లుండడమే అది ఎక్కువ సన్నంగా ఉండడానికి కారణం; వడికే పద్ధతివలనకూడా ఆ దారం ఎక్కువ గట్టిగా నొక్కుకొంటుంది. కాని, అందువలన ఫలితంలో ఎక్కువమార్పు కలుగుతుందనుకోవడానికి వీలులేదు' అని పరిశోధకులు నిర్ణయించారు. అయితే దీనితో సరిపోయిం దనుకోకండి. మిల్లుల మీదకూడా సన్నంగా దారం వడికి నేయవచ్చునని చూపించడానికి మాత్రమే మిల్లుమజ్లీలు ప్రదర్శింపబడినవి. కాని అవి చాల దుర్బలంగా ఉండడంచేత ధరించడానికి పనికిరావు. 'ధరించడానికి ఈ సన్నని యూరోపియను మిల్లు మజ్లినులు ఏమాత్రమూ పనికిరావు. ఇండియాలో చేతితో తయారయినవి చిరకాలం ఉపయోగపడడమేకాక, చాలా ఉతుకులకు కూడా ఆగుతయి. ఇంగ్లీషు మజ్లినులుకానీ, తదితర యూరోపియన్ మజ్లినులుగానీ ఆగవు'.

ఢక్కాపత్తిలోని గుణమే ఢక్కానూలు ఆధిక్యతకు కొంత కారణమని పరీక్షకులు నిర్ణయించారు. సీ-ఐలెండు పత్తిలోని పేసులు ఎక్కువపొడుగు, సన్నమూను. ఢక్కా పత్తి పేసు (fibres) ఎక్కువ పొట్టి, ఎక్కువ మందమూను. ఒకేనెంబరుగల రెండు దారాలను పరీక్ష చేస్తే ఢక్కా దారం ఆధిక్యత వహించింది.

బహుశా ప్రయోగ ఫలితాలవల్లనే ఢక్కా మజిలినులను అనుకరించాలనే ప్రయత్నం విరమింపబడిం దనుకొంటాము. సీ-ఐలెండు పత్తితో మిల్లుమీద తీయగలిగినదారం

300 నెంబరుకు మించదని తెలుసుకొన్నారు. కాబట్టి మిల్లు మీద 300 నెంబరుకంటె ఎక్కువ సన్నంగా తీయడం సాధ్యం కాదనీ చేతితో 400 నెంబరు దారంకూడా తీయవచ్చుననీ తెలిసింది మన కిప్పటికి. కాని ఇదే డక్కా నూలు సన్నదనానికి పరమావధి అనుకోకండి! డక్కానూలు 700 మొదలు 1,000 నెంబరువరకుకూడా ఉన్నట్లుచదివాను. ఇది నిజం కావచ్చుకూడా, 9 మేసులు గల డక్కా దారం 400 నెంబరుకు వచ్చిందంటే 5, 4, 3 మేసులుగల దారం 600 మొదలు 1000 నెంబరు వరకూ రావడం ఎందుకు సాధ్యంకాదు.

అయితే డక్కా మజిలిన్ కుపయోగించిన దూదిని మిల్లులు కూడా ఉపయోగిస్తే అంత మంచి నూలూ రావచ్చునని కొందరు వాదించవచ్చును. కాని అది నిజం కాదు. డక్కా మజిలిన్ దూది మిల్లులలో ఉపయోగించి చాలా ఆశాభంగం పొందారు.

మిల్లునూలులో మఱీ సన్నని నూలు

ప్రస్తుతం సీ-ఐలెండు ప్రత్తినుండి తీసిన మిల్లునూలులో మఱీ సన్నని నూలు 300 నెంబరుకు మించిలేదు. ఇది సాధించ డానికి తగిన పరిమితి. మొదటి రకపు ప్రత్తి అయితేనే ఈ నెంబరు వరకూ నూలు తీయడం సాధ్యం. సీ-ఐలెండులో కొంచెం తక్కువ రకపు ప్రత్తి లేక ఫ్లోరిడా ప్రత్తి, సీ-ఐలెం డులో 'జార్జియా' రకం ప్రత్తి, ఈజిప్టుదేశపు అతి నాజూకు ప్రత్తి (the finest) — ఈ రకాలను ఉపయోగిస్తే పదుగు

నూలుకు 100 లేక 70 నంబరు తయారవుతుంది. పేకకు 120 నెంబరు వరకూ తయారవుతుంది.

(The world's eotton crops, 1923 : Todd.)

డక్కాలోనే కాకుండా ఇండియాలోని ఇతర ప్రదేశాలలోకూడా స్థానికంగా పండిన పత్తివలన ఎక్కువ సన్నని నూలు తయారయింది. అయితే డక్కానూలు సన్నదనాని కెక్కడా సాటిలేదు.

1867 నాటి బీరారు మధ్యరాష్ట్రాల పత్తిశాఖా కార్యదర్శి నివేదికనుండి (The report of the Operations of the Cotton Department of the Central provinces, Berar 1867) ఈ భాగం ఉదాహరిస్తున్నాము.

> నాగపూరు, జబ్బల్‌పూరు, అకోలా పట్టణములందలి ప్రదర్శనాలలోని నూలు, అక్కడ ఎదురుగా కనిపిస్తూన్న ముత్తాతలనాటి మోటు రాటం మీద గ్రామస్థులు చేతితో వడికినదని చెప్పి ఒప్పించడం కష్టమైపోయింది. అకోలాలో నేను ప్రదర్శించిన పల్లెటూరి చేతినూలుఅత్యంత సున్నితంగా ఉంది. అటువంటిది ఒక పౌను దారం 117 మైళ్ళ పొడవు ఉంటుందని లెక్కకట్టాను.

పౌను నూలు పొడుగు 117 మైళ్ళుంటే, నూలు 240-250 ఉంటుంది. ఈ సంగతి అడుగున పరాలో ఉదాహరింపబడింది. అందులో ఇంకా కొంత భోగట్టా కూడా ఉంది.

> 400 నెంబరు నూలు వడికినట్లుగా రికార్డులో ఉంది.........పైన ఉదాహరించిన చాందా నమోనా, ఇంగ్లీషు లెక్క ప్రకారం 244 నెంబరవుతుంది. ఇది ధేరులు ఉత్పత్తి చేశారు. సన్నని ధోవతులకు పనికి

వచ్చే 140 నెంబరు నూలు నాగపూరులోనూ, ఓమ్‌రాయర్‌లోనూ సాధారణంగా వడుకుతూనే ఉంటారు.

ఆ ఢేరు లెక్కడికి పోయినారు? ఆ పత్తి, ఆ ధోవతులూ యేమయినయి? డక్కా మజిలిన్ వలెనే యంత్రాల దండయాత్రతో అవన్నీ కూడా తుడిచి పెట్టుకొనిపోయినయి. 1867 నివేదికలో ఉదహరింపబడిన నాగపూరు ప్రదర్శనాలు నిజానికి బ్రిటిష్ మిల్లుబట్టలను ప్రచారం చేయడాని కేర్పాటు చేయబడ్డయి. మధ్యరాష్ట్రాల ప్రజలకు కావలసిన బట్ట అంతా దాదాపు అక్కడే తయారవుతూండేది. అందువల్ల మిల్లులు ఎక్కువగా పోటీ చేయవలసి వచ్చింది.

1864 డిసెంబరు నివేదికనుబట్టి జమూరుఘట్టాలో (చాందా) వారం వారం జరిగే సంతకు వివిధ తరగతుల వర్తకులవి 521 దుకాణాలు వచ్చేవనీ, అందులో 5 మాత్రమే సీమబట్టలను అమ్ముతూండేవనీ ఈ దిగువ వివరాలనుబట్టి తెలియగలదు.

౧	ఖరీదుగల తలపాగాలు, ధోతీలు, శాలువలు మొదలయినవి — దేశీయులు తయారుచేసినవి అమ్మే దుకాణాలు	....	25
౨	సీమబట్టలు అమ్మే దుకాణాలు	....	5
౩	కోష్టీలు—సన్నని దేశీయ వస్త్రాలను నేసేవారు		110
౪	రంగ్‌రేజ్ — రంగులు వేసేవారు, రంగులు అద్దకాలు వేసిన దేశీయ బట్టల దుకాణాలవారు		26

౫ స్త్రీలకు కావలసిన రంగుబట్టలమ్మే సేల్వారు దుకాణాలు ACC NO - 49835 5

౬ ధేరులు సొంతంగా తయారు చేసుకొన్న ముతక బట్టల దుకాణాలు 350

మొత్తం 521

ఇందులో 4 మంది వ్యాపారం వృత్తిగాగల పెద్ద వర్తకులు. వారు సంతకు బళ్ళమీద సరుకులు తెచ్చుకొని రెండురోజులు నిలవ ఉండే వారు. మిగిలినవారు పేదవాళ్ళు. వాళ్ళు చిన్న చిన్న మూటలను వీపులమీద మోసుకొనివచ్చేవారు. వారి అమ్మకంకూడా తక్కువే.

దేశంలో తయారయిన ఆ ఖరీదుగల తలపాగాలను ధోవతీలను అమ్మే వర్తకు లేమయినారు? చాందాజిల్లా, చిన్నూరు పరగణాలోని జమూరుఘట్టా వార సంతలకు వస్తూండే ఆ 'కోష్టిల' 'రంగరేజ్' 'సేల్వారుల' 'ధేరుల' దుకాణా లేమయినయి?

320.55 PAT

రాష్ట్రవాణి 31—10....40

నూలు వడకడమే తుది శరణ్యం

హరిజన్ నుండి; 12-50

నిన్న మొన్నటివరకూ నిరంతర దరిద్రబాధనుండి ఎలాగో తప్పించుకొని, ఏరోజు కారోజు కావలసిన అన్నం సంపాదించుకోవడానికి నిరుపేదలకు నూలు వడకడం తుది శరణ్యంగా ఉండేది. ఇది ఒక ఇండియాలోనేకాదు; అరేబియాలోను, పశ్చిమ ఆసియా ఖండమందలి తదితర దేశములలోనూకూడా ఇంతే. అరబ్బీభాషలో వ్రాయబడిన ఒక భక్తుని కథనుండి (అలీఫ్ లాయలావాలాయలా) ఈ సంగతి చక్కగా

వ్యక్తమవుతుంది. సర్ రిఛార్డు బర్టన్ నేటి కనుగుణంగా కొద్ది మార్పులతో ఆ కథకు వ్రాసిన అనువాద మిది:—

ఒకప్పు డొక భక్తుడైన యూదు డుండేవాడు, అతని కుటుంబం నూలు వడుకుతూండేది. ప్రతిరోజూ ఆయన బజారుపోయి నూ లమ్మి, దూది కొనుక్కొని మిగిలిన డబ్బుతో కుటుంబానికి కావలసిన ఆహారం కొనుక్కొంటూండేవాడు. ఒక ఉదయం మామూలు ప్రకారమే ఆయన బజారుపోయి ఆనాటి నూలు అమ్మిన తరువాత తనవంటి నిరుపేద సోదరుడే కనపడి ఆకలవుతూన్నదన్నాడు. అప్పు డా నూలు విక్రయించిన డబ్బు ఆయన కిచ్చివేసి ఇంటికి వట్టిచేతులతో వచ్చాడు. అప్పుడు కుటుంబంలోనివారు "దూదేమయింది? మన ఆహార మేమయింది?" అన్నారు. "మనవంటివాడే ఒక సోదరుడు కనబడి ఆకలిగా ఉందన్నాడు. ఆయన కానూలు డబ్బిచ్చివేశాను" అని జవాబు చెప్పాడు. 'ఇప్పుడు మన మేమి చేయాలి? అమ్మేటందుకైనా ఇంకేమీలేదే' అన్నారు వారు.

(హరిజన్ 11 జనవరి 1936)

మిల్లుబట్ట - ఖద్దరుబట్ట

ఖద్దరూ స్వదేశీ ప్రదర్శనాలలో మిల్లుబట్టను ఎందుకు వెలివేయవలసి వచ్చింది? మిల్లుబట్టకూడా స్వదేశీయే కదా! కాంగ్రెసు సంఘాల కార్యకర్తలను మిల్లుబట్టల నెందుకు కట్టుకోనీయరు? అని అనేకమంది ప్రశ్నిస్తుంటారు. మిల్లుబట్ట ధనవంతుల పెట్టుపోతలలో పెరుగుతూన్నది గనుక, మనపేదల ప్రదర్శనాలలో దానికి ప్రకటన అనవసరం. కాంగ్రెసులో ఎన్నిక స్థానాలకు నిలబడేవారు ఖద్దరు కట్టి తీరాలి అనే నిర్బంధమున్నమాట నిజమే. ఖద్దరువల్ల పేదలకు అన్నం దొరుకుతుంది; ఖద్దరువల్ల నగరాలలోని డబ్బు

పట్టణాలకూ, అక్కడనుండి పల్లెటూళ్ళకూ పోతుంది; గనుక ఆ నియమ మేర్పాటు చేయబడింది.

కాని కొంతమంది బాధ్యతగల మనుష్యులే ఇటీవల మిల్లుబట్టను ఉపయోగిస్తున్నారు. మిల్లుబట్టల ఉపయోగం లోని, ఆర్థిక నైతిక భావాలను చాలమంది అర్థం చేసుకోవడంలేదు. 'అది మాత్రం స్వదేశీ కాదా' అని అడుగుతారు వారు. 'అవును స్వదేశీయే కాని స్వదేశీ అయిందల్లా పేద వాడికి ఉపయోగకారి కాదు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యతత్వం నుండి దేశాన్ని రక్షించుకొనేందుకేగాక భారతీయ పెట్టుబడి దారులనుండి తప్పించుకోవడానికి కూడా తగినట్లు మన సంఘ వ్యవస్థ పునర్నిర్మాణం కావాలి.

మిల్లులన్నీ గొప్ప గొప్ప ధనవంతులవి. వాటిలో పని చేయడానికి గ్రామాలనుండి కూలిజనం వస్తారు. పల్లెటూళ్ళలో ఉన్నప్పటి వారి జీవితాన్ని మిల్లులలో పనిచేసే నాటి జీవిత పరిస్థితులతో పోల్చి చూస్తే, ఆ భేదం మీకు దుఃఖం కలిగించక తప్పదు.

మిల్లుకూలీలకు చేతులు తప్ప—తలకానీ హృదయం కానీ ఉంటుందనుకోరు. అందువల్లనే వారిని 'మిల్ హ్యాండ్సు' అంటారు ఇంగ్లీషులో—వారికి కల్పనాశక్తి నశిస్తుంది. వాళ్ళేవస్తువునూ మొదటినుండి చివరదాకా తయారు చేయరు. వాళ్లు యంత్రానికి సరుకు లందించడమో; దారం తీయడమో, ప్యాకెట్లు లెక్కపెట్టడమో, పనిముట్లకు నూనెరాయడమో, తిప్పడమో, చుట్టడమో యేదో చేసే

సరికి రోజు గడుస్తుంది. సాయంకాలానికి వాళ్ళు మజూరీ కోసం యెదురు చూస్తూంటారు. కాని చేసిన పనివంక చూడరు. నిర్జీవమైన వస్తువుకు దేనికీ సరియైన చక్కని రూపమిచ్చి సజీవంగా తయారుచేసే భాగ్యంలేదు వారికి.

ఒక శిల్పిని తీసుకోండి; ఆయన ఒక కఱకు రాతి ముక్క పుచ్చుకొని దానిలో చక్కని విగ్రహాన్ని చెక్కు తాడు. లేదా పూవులూ, లతలూ చిత్రిస్తాడు. సాలీని తీసుకోండి; సాయంకాల మయ్యేసరికి చక్కని బట్టను నేసు కొంటాడు. అది అతనిది; అతను కట్టుకోవచ్చు; అమ్ముకో వచ్చు; తాకట్టు పెట్టుకోవచ్చు; కొడుకు పెళ్ళికి దాచుకో వచ్చు; మిల్లుకూలీ దినమంతా అసంతోషదాయకములగు అసహజ పరిస్థితులలో పనిచేసి తన కూలిలో సగమో, ముప్పాతికో తాను పడ్డ కష్టం తెలియకుండా ఉండేటందుకు తాగి ఇంటికి పోతాడు. మానవ చిత్తానికి ఆనందం కలిగించేది కేవలం కూలిడబ్బుకాదు. చేసేపనివల్లనే కలుగుతుంది ఆనందం. మిల్లుకూలీకి ఆఆనందం ఎలాఉంటుందో తెలియదు.

ఇక నైతికదృష్టితో ఆలోచిద్దాము. మిల్లులో పనిచేసే కూలీలలో ఒకేకుటుంబంలోని స్త్రీపురుషులు చీలిపోవడము, వేరువేరు కుటుంబాలలోని స్త్రీపురుషులుకలసి పనిచేయవలసి రావడమూ తటస్థిస్తుంది. మిల్లులలోని కూలీల కుటుంబాలు కళాకౌశలాన్ని ప్రదర్శించేటందుకు శ్రుతికలిపి పనిచేసే ఒకే వర్గంగా ఉండవు; కేవలం విచ్ఛిన్నమై పోతయి. తల్లుల ఒడి లోని బిడ్డలవిషయంలోకూడా అంతే. మిల్లులలోని కూలీలు కూడా సరుకులవలెనే ఒకే మూసలో తయారవుతారు.

కుటీరపరిశ్రమలలో గృహమర్యాదలకు భంగంరాకపోవడమే కాక ఎవరు తయారుచేసుకొన్న వస్తువు వారిదే అవుతుంది.

మిల్లుబట్ట చౌక అని చెప్పుకొంటారు జనం. కాని ఈ చౌకదనంలోనే తమ ప్రక్కనున్న పేదల చావు ఉందని వారికి తెలియదు. మిల్లు 15000 చదరపు గజాల బట్టను ప్రతి రోజూ తయారుచేస్తుందని సంతోషిస్తారే కాని 1,000 మంది సాలీలవృత్తి నాశనమయిందని గమనించరు. సాలీలు పని లేని జనంలో చేరారు. ఇండియాలో వ్యవసాయం తరువాత పెద్ద పరిశ్రమ నేత, జీవితానికి ఆహారం తరువాత బట్టే కదా కావలసింది. కాబట్టి మీరు ఆహారపదార్థాలను, వస్త్రాలను దిగుమతీచేసుకోవడం ప్రారంభించినప్పటినుండీ మీ ముఖ్య పరిశ్రమలు రెండూ పాడయిపోయినయి. అందువలననే మేము దేశంలో పండిన పంటను తిని, చేతితో నేసిన బట్టను కట్టుకోవలసిందని ప్రజలకు సలహా ఇస్తున్నాము.

చేతితో నేసిన బట్టను ఉపయోగించడం ఉచితమైతే మిల్లుబట్టను ఉపయోగించడం కూడా ఉచితమే అంటారు కొంతమంది. మేమది ఒప్పుకోము. చేతితో నేసిన బట్టలను ఉపయోగించినందువలన సాలివానికి వృత్తి లభిస్తుంది. కాని గ్రామాలలో దిక్కులేకుండా ఉన్న అనేకమంది వితంతువులకు పోషణ జరగదు.

పైగా మిల్లు యజమానులయొక్కయు, మిల్లుయేజెంట్లయొక్కయు ఐశ్వర్యం, వారి పెట్టుబడి, వారి ఉత్పత్తి, వారి కమీషను, వారి లాభాలు, వారి బంగళాలు, వాళ్ళ క్రీడా

సరోవరాలు, వాళ్ళ మోటార్లు, గుర్రాలు, వాళ్ళ వేసంగి ప్రయాణాలు, ఖండాంతర యాత్రలు, వాళ్ళ భోగాలు, వాళ్ళ దుబారాఖర్చులు—ఇవన్నీ చూస్తే మీరిలా అనరు. గ్రామాలలో కడుపునిండా అన్నం, ఒంటినిండా బట్టా లేని వాళ్ళను అన్యాయంచేసి వీళ్ళకా మీరు సహాయం చేస్తారు? వీళ్ళకు మీ సహాయం కావాలా అసలు?

మిల్లుబట్ట - చేనేతబట్ట

మిల్లు పరిశ్రమ ఇండియాలోని చేనేత పరిశ్రమకు పోటీ. ఈ పోటీని తగ్గించడానికే స్వచ్ఛమైన మిల్లుబట్టల దుకాణదారులను మద్రాసులోని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం లైసెన్సులు తీసుకోవలసిందని కోరింది. ఈ చట్టంవలన గొప్ప ఫలితాలు కలిగినవని మేము చెప్పడంలేదు. కాని ఈ రెండు రకాల బట్టలకు పోటీ ఉందని మాత్రం హెచ్చరించడాని కది ఉపయోగపడుతుంది. ఈ సందర్భంలో మిల్లు యజమానుల అభిప్రాయాలు, చేనేతపరిశ్రమను ప్రోత్సహించవలెనన్న వారి అభిప్రాయాలు ఒకచోట పెట్టి పోల్చిచూడవలెనని కుతూహలపడుతున్నాము.

చేనేత పరిశ్రమను సంరక్షించవలెనన్న సందర్భంలో ఇండియా ప్రభుత్వం వారికి బెంగాలు మిల్లు యజమానుల సంఘంవారు వ్రాసిన ఉత్తరంలో చేనేత పరిశ్రమ చక్కగా సంస్థాపింపబడలేదన్న అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించారు. దేశీయ వస్త్ర పరిశ్రమపైన అప్పుడప్పుడు వేస్తూవచ్చిన పన్నుల భారమును పరిశీలిస్తే ఇక కొత్త పన్నులు వేయ డానికి సావకాశం లేదని ఆ సంఘం మొఱబెట్టుకొన్నది. మిల్లులో తయారైన దేశీయ వస్త్రాలపైన యేమైన పన్ను వేసినట్లయితే అందు

వల్ల కరిగే నష్టాన్ని పూడ్చడానికి, దేశంలోకి దిగుమతిఅయ్యే, అటువంటిసరుకు లన్నిటిమీద సమభారపు పన్ను వేయవలసి ఉంటుందని ఆ సంఘం కోరింది. దీని ఫలితంగా అన్ని బట్టలకు — చేనేత బట్టలు కానీ, మిల్లుబట్టలుకానీ — స్థానికంగా తయారైన బట్టకానీ — దిగుమతి అయిన బట్టకానీ — ధర పెరుగుతుంది. ప్రజలకు కొనుక్కొనే తాహతు లేనందువలన అసలు బట్టల ఖర్చు చాలా తగ్గిపోతుంది; బెంగాలు మిల్లులు వివిధ రకాల బట్టను తయారుచేయడం లేదు. రెండు మూడు రకాలను మాత్రమే తయారుచేస్తూన్నవి. అందువల్ల అవి ఆర్థికంగా అంత లాభదాయకం కాని స్వల్పద్రవ్యంతో పని చేయవలసి వస్తూన్నది. అటువంటప్పుడు ఉత్పత్తి చేసే రకాలనుబట్టి పరిమితివి యేర్పాటు చేయడమంటే స్థానిక మిల్లులను మూసివేయమని చెప్పడం. అంతేకాక నూలుపైన పన్నును తగ్గించనట్లయితే దేశీయ మిల్లులను విదేశీసరుకుల పోటీకి గురిచేసి అభివృద్ధి పొందుతూన్న దేశీయ పరిశ్రమను చేతులారా చంపడమవుతుంది.

ఇక చేనేత పరిశ్రమ ముడిసరుకులను సంపాదించుకొంటూన్న షరతులు దానికి లాభకరములైనవికావు. ఆ పరిశ్రమ కేవలం షాహుకారు దయా దాక్షిణ్యాలమీద ఆధారపడి ఉంది. దానికి తగిన పెట్టుబడిలేదు. తగిన అంగళ్ళు లేవు. అంతేకాదు; కావలసినంత కాలం శ్రమ, బలం నూలు చేయడంలోనే వృథా అయిపోతూన్నది. 'గవర్నమెంటు తనిఖీ కింద సహకార క్రయ సంస్థ స్థాపింపబడి నేతగాళ్ళకు ఉచితమైన ఖరీదులలో ముడిసరుకులను సప్లయిచేయడానికి సహాయ పడినట్లయితె వాళ్ళకుకొంత ఉపకారం కలుగవచ్చును. 'చేనేత పరిశ్రమకు ప్రథమంలో చేయవలసిన పనులను నిర్వర్తించడానికి అక్కడక్కడా ఆపెం యంత్రకేంద్రాలను నిర్మించడం మంచిది' అని ఆ సంఘం సూచించింది.

ఖాదీపిగూర్చి గుల్జారీలాల్ నందా

హిందూదేశపు యంత్రాలు 50 కోట్ల విలువగల బట్టను ఉత్పత్తి జేస్తయి. ఇందులో షుమారు 10 కోట్ల రూపాయిలు కూలీకింద ఖర్చుఅవుతుంది. అంతే ఖరీదుగల ఖాదీ 35కోట్ల రూపాయిలు కూలికింద వెచ్చించవలసి వస్తుంది. అదే పరిణామంగల ముడిపత్తితో తయారైన ఖాదీ ఇప్పటి పరిస్థితులలో నూరుకోట్ల రూపాయీలకు అమ్మవచ్చును. అందులో 70 కోట్లు కూలికి వెచ్చించబడుతుంది. బట్టఖరీదు 50కోట్లకు పెరిగితే కూలికింద యిచ్చే పైకం 60 కోట్లకు పెరుగుతూన్నది. అంటే ఖాదీలో పనిచేసే కూలీల సంఖ్యకంటె చాలా తక్కువమంది కూలీలను నియమించి పనిచేస్తూన్న మిల్లులు కూలీలో మిగిల్చే 60 కోట్ల రూపాయీలలోను 50 కోట్లుమాత్రమే కొనుక్కునే వాళ్ళకింద వినియోగ పడుతూన్నదనీ, మిగిలిన 10 కోట్లు అధిక బాడుగలు, వడ్డీలు, లాభాల కింద పోతూన్నదనీ అర్థం. అంతేకాదు; ఖాదీకి తీసికొంటూన్న ఎక్కువ ధరవలన దేశమంతటిలోనూ కొనుక్కొనేవాళ్ళ కొనుగోలు శక్తి తగ్గిన 50 కోట్లున్నూ తేరగా వచ్చే లాభాలనుండి, పన్నులనుండి 10 కోట్ల రూపాయిలున్నూ — ఈ మొత్తం అంతా ముఖ్యంగా పల్లెటూళ్ళలో కూడులేని కూలీలకు, రైతులకు చేరుతూన్నదనికూడా తెలుసుకోవాలి. ఎక్కువ ధర పెట్టి కొనడంవలన పట్టణాల లోని ధనవంతులు ఖాదీకి వెచ్చించిన అధిక మొత్తమున్నూ, మిల్లు బట్టల ధరలలో చేర్చబడిన లాభాలు వడ్డీలు వగైరాలు మిగిలిపోయినందున కనపడే అదా 10 కోట్ల రూపాయలనూ గ్రామస్థుల కొనుగోలు శక్తిని ఎక్కువ చేస్తూన్నవి. అయితే మిల్లుబట్టకు బదులుగా ఖాదీ బట్టను ఉపయోగించడంవల్ల గ్రామస్థులకయ్యే బట్టలవ్యయం కూడా పెరిగేమాట వాస్తవమే. కాని ఖాదీ ఉత్పత్తివలన వారికిముట్టే ఎక్కువ మజూరీ వారి ఖాదీబట్ట కయ్యే ఎక్కువ వ్యయంకంటె అధికంగానే ఉంటుంది. నిజానికి బట్టల విషయంలో తిరిగి వారు స్వయం సంపూర్ణ

తను పొందడానికి ఈమార్పు చక్కగా ఉపకరిస్తుంది. మిల్లు బట్టనుండి ఖాదీ బట్టలకు మారినందువలన పట్టణస్థుల కొనుగోలు శక్తి కొంతతగ్గి గ్రామస్థుల కొనుగోలు శక్తి కొంత హెచ్చుతుంది. అనగా పట్టణాలలో భోగాలకు తమాషాలకు వెచ్చించే డబ్బు గ్రామాలలో ఆరోగ్యానికీ, సత్తువకు కావలసిన వస్తువులను, నిపుణులను సంపాదించుకోవడానికి ఉపకరిస్తుంది. ఖరీదు హెచ్చడంవలన బట్టలు కొనడం కొంత తగ్గుతుంది నిజమే కాని అందువల్ల దేశంలో కావలసిన బట్టకంటె ఎక్కువ బట్టలను ఉపయోగించే అలవాటు చాలవరకు పోతుంది. అంటే ఈ వాదం విదేశబట్టల విషయంలో ఇంకా ఎక్కువగా వర్తిస్తుంది. విదేశీ బట్టలు తయారు కావడంలో ముట్టిన కూలి అంతా ఇండియాలో కూడు లేని కష్టజీవుల కడుపుగొట్టి వారెరుగని భోగా లనుభవిస్తూన్న విదేశీ కూలీలకే ముదుతూన్నది. మిల్లు పరిశ్రమలో వెచ్చింపబడే కూలి రోజుకు సగటున ఒక్కొక్కనికి 10 అణాలవంతున 4 లక్షల మందికి ముట్టుతూన్నది. ఖాదీ రోజు 1కి సగటున మనిషికి 0-3-0 చొప్పున షుమారు కోటిమందికి 70 కోట్ల రూపాయీలు మజూరీకింద యిస్తూన్నది. అంతేకాదు. మిల్లుకూలీకి ముట్టిన ప్రతి రూపాయలోనూ చాలా భాగం వడ్డీకిందకానీ, అద్దెకిందగానీ, లాభంకిందగానీ తిరిగి ధనవంతులకే చేరుతూన్నది. గ్రామానికి ముట్టిన ప్రతిరూపాయి జీవనాధారములయిన వస్తువుల ఉత్పత్తికి సహాయంచేసి స్థయిర్యాన్ని చేకూరుస్తున్నది.

ఖాదీ అంతర్జాతీయ శాంతికి ముఖ్య సాధనమనికూడా అంటున్నా డాయన చూడండి;—

మిల్లుబట్టవలన పనిలేకుండాపోయిన ఇండియాలోని కష్టజీవులందఱూ యంత్రోత్పత్తికి పూనుకొన్నట్లయితే, ఇండియాకు ఏడాది పొడుగునా కావలసిన బట్ట తయారుకాగా, ప్రపంచ మంతటికి చాలా ఏళ్ళవరకు సరిపోయేటంత బట్ట సిద్ధమవుతుంది. ఇండియాలో మిగిలిపోయిన

బట్టను ప్రపంచంలోని యితర దేశాలమీద రుద్దగలిగినట్లయితే ఆయా దేశాలలోని లక్షలాది ప్రజల పనిపోయి వారికి బ్రతుకుతెరువుండదు. యంత్రోత్పత్తివలన యేదో ఒక జాతిలోని కొంతమంది వ్యక్తులకో కొన్ని సంఘాలకో జీవనం పోవడమేకాదు, జాతుల ఐక్యత, రక్షణ, స్వాతంత్ర్యం, ఆనందం ఇవన్నీ నశిస్తయి.

ఇక ఆయన ఖాదీ సంస్కృతినిగూర్చి ఇలా అన్నాడు.

చేతి పనిచేసే బత్తుడు తన వస్తువులలో తన సహజ ప్రకృతిని ప్రవేశ పెడతాడు. యంత్రం దూరదేశాలకోసం ఉత్పత్తి చేస్తుంది. ఉత్పత్తి దారునకూ, కొనుక్కునేవానికి పరస్పర సంబంధంగానీ మొగమోటం గానీ ఉండదు. కాబట్టి యంత్రంలో తయారైన వస్తువులు ఆత్మరంహితములయిన సామానుల గుట్ట.

ఖాదీ అర్థశాస్త్రంపైన ఆయన వ్రాసిన విషయాలు కూడా చాలా ఆకర్షవంతాలుగా ఉన్నవి. ఆయన 'కేవల మూల్యసిద్ధాంతం' (Absolute price theory) అసంగతమని తోసిపారేశాడు.

ఇండియాలో ప్రభుత్వంవారు కొన్ని విదేశీ సరుకుల విషయంలో అవలంబించే విధానానికీ, మహాత్మాగాంధీ ఖాదీ విషయంలో అవలంబించే విధానానికీ పరిణామంలోనూ (degree) పద్ధతిలోనూ మాత్రమే భేదం. (సిద్ధాంతంలో భేదంలేదు) మిల్లుసరుకుల రక్షణకోసం విదేశీసరుకులు కొన్నింటిమీద ప్రభుత్వంవారు నూటికి 50 వంతున దిగుమతిపన్ను విధించి వాటిని మిల్లు సరుకులకంటె నూటికి 40 వంతున తక్కువ ఖరీదులో కొనుక్కోవడానికి వీలులేకుండా ఆటంకపరుస్తున్నారు. మహాత్మా గాంధీ మిల్లుబట్టకు వ్యయంచేసే పైకంలో నూటికి నూరు వంతున ఎక్కువ ఖర్చు అయినా ఖద్దరునే కొనవలసిందని ప్రజలను పదేపదే హెచ్చరిస్తున్నారు. చౌకబట్టల దండయాత్రలకు తట్టుకొవి

పరాయి సహాయం లేకుండా తమ కాళ్ళమీద తాము నిలబడేటందుకు ఖద్దరు కానీ, మిల్లుబట్టలు కానీ శక్తి కలవి కావు. ఆ విధంగా రెండూ ఆర్థికంగా సమర్థనీయములు కావు.

ఖాదీకి పెట్టే ఎక్కువ వెల నిరుద్యోగుల కిచ్చే దిన బత్తెములకంటె చెడిపోయిందా? అని ఆయన అడుగుతున్నాడు. దానికీ దీనికీ పోలికే లేదు. నిరుద్యోగుల దిన బత్తెములవల్ల ప్రజాద్రవ్యం ప్రయోజన రహితముగా వినియోగింపబడుతూన్నది. ఖాదీలో అలా కాదు.

ఖాదీనుండివచ్చే ఆదాయం గణింపదగినదికాదా! ఫ్యాక్టరీవిధానం కిందవచ్చే కుటుంబపు మొత్తపు ఆదాయంకంటె కుటీర పరిశ్రమ పద్ధతివలన లభించే కుటుంబాదాయం ఎక్కువవన్నమాట నిశ్చయం.

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలు కావలసినంత ధన సహాయం చేసి పత్తి పంటను సంరక్షిస్తూన్నప్పుడు, ఇండియా ప్రభుత్వం 1924 ఉక్కుపరిశ్రమల రక్షణచట్టంకింద, గొప్ప ద్రవ్యసహాయంచేసి ఆ పరిశ్రమను నిలబెడుతూన్నప్పుడు, ఖాదీకి ధనమిచ్చి, విదేశీవస్త్రాలను దేశంలోకి రాకుండా పూర్తిగా నిషేధించి మిల్లుబట్టల ఉత్పత్తికీ వ్యాపారానికీ పరిమితిని ఎందుకేర్పాటు చేయకూడదు? రాజకీయ వాతావరణం ఇంతకంటె బాగున్న సమయంలో జరుగవలసిన పనియిది.

చేతితో చేసే పనివలన తగినంత ఉత్పత్తి కాగలదనే నమ్మకం ఉందా? అని ప్రశ్న. మిల్లులలో పనిచేసే కూలీలు

చేతితో పనిచేసే కూలీలకంటె 50 రెట్లెక్కువ పనిని, సగం ఖరీదులో చేయగలరని నందా చెప్పిన మాటలను బట్టి దేశంలో నూరు రెట్లైశ్వర్యం ఎక్కువయినట్లుగా భావించ కూడదు. 50లో ఒక్కనికిమాత్రమే మిల్లులలో పని దొరుకు తూన్నది. తక్కిన 49 మందీ ఏవిధమైన ఐశ్వర్యోత్పత్తి చేయడం లేదు.

నందా తన వివరణాన్ని ఈవిధంగా ముగించాడు.

> ఖాదీనుండి మిల్లుబట్టకు మారినందున ఖాదీ ఖరీదుకంటె మిల్లుబట్ట తక్కువ ఖరీదు కాబట్టి 50 కోట్ల రూపాయీలు లాభం కనిపించే మాట నిజమే, కాని గ్రామవాసుల పని లేని దినాలకు లెక్కకడితే సంవత్సరానికి కనీసం 300 కోట్లు తేలతయి. ఈ రోజులు లాభం వచ్చిన పైకము కంటే యేమాత్రమూ తక్కువ ఖరీదు కలవి కావు. ఈ రోజున ఖాదీ ఉత్పత్తికి ఇస్తూన్న రేట్లనుబట్టి ఈ కూలిజనపు కాయకష్టపు ఖరీదు 70 కోట్లు (ఏడాదికి). [హరిజన్ 1936 మే 7.]

ఖాదీ ప్రదర్శనాల స్వభావంకూడా ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరాలనుండి మారిపోయింది. లక్నో ప్రదర్శనంలో మహాత్మాగాంధీ ఇలా ఉపన్యసించాడు.

> మీ కన్నులకు చెవులకు భోగేచ్ఛ ప్రేరేపించి ఆకర్షించే సినీమా ప్రదర్శనాలు కావివి. విద్యా విలువలేని ప్రతి వస్తువును ఈప్రదర్శనం నుండి బహిష్కరించడానికి ప్రయత్నించాను. ఈ ప్రదర్శనాన్ని మేము పవిత్రమైన పుణ్యక్షేత్రంగా మీకు కన్నులపండువుగా, వీనుల విందుగా, మీ భావాలను అకలంకంగా చేయగల ఆధ్యాత్మిక సంతర్పణంగా నొనర్పవలెనని కృషిచేశాము. ఇదంతా ఎందుకోసమో చెబుతాను. మీరు బరిస్సాను, అక్కడి భూమికల పోగులను ఎదుగుదుర

గదా! సరే, అయితే! ఆకలితోనూ దరిద్రంతోనూ అల్లాడుతూన్న ఆ అస్థిపంజరాల దేశంలోనుండి, బొమ్మికలతోనూ, కొమ్ముతోనూ, వెండితోను అద్భుత కల్పనలను కావించినవా రిక్కడకు వచ్చారు. వెళ్ళి ఆ వస్తువులను చూడండి; తయారైన వస్తువులే కాదు? తయారవుతూన్నవికూడా ఉన్నవి. ఆకలితో చిక్కిపోయిన మానవ శరీరం లోని ఆత్మకూడా నిర్జీవములైన లోహాలకు, కొమ్ములకు, ఎలా ఊపిరి పోస్తున్నదో చూడండి. మట్టిలోనుండి అలౌకిక సృష్టిచేశాడు పాపమా పేద కుమ్మరి. నేను కొన్ని అణాల ఖరీదుంటవనుకొన్న వస్తువులు ఒకటో రెండో రాగి డబ్బుల ఖరీదట! అయితే యేమి? అవి సుకుమార శిల్ప కళారేఖలు. ఒక ప్రియసోదరి నిన్ననే దంతపు బాలకృష్ణుణ్ణి కొనుక్కొన్నది. ఆమెకు కృష్ణభగవానుణ్ణి ఇదివరకు పూజించే అలవాటు లేదు. ఇప్పుడీ మనోహర బాలరూపాన్ని పూజచేయడం ప్రారంభించిందట.

ఈ ప్రదర్శనం కేవలం కౌతుకాత్మక దృశ్యం కాదు. ఒక విధమయిన స్వర్గధామము. కాని మన అభిరుచు లధోగతికి పోయినవి. అందువల్ల మన కళ్ళయెదుట ఉన్న అద్భుత దృశ్యాలను ఈసడించి అవతలనుండి వచ్చిన అల్ప వస్తువులను చిత్తాకర్షక శిల్పకళగా అనందిస్తున్నాము. దూరంగా ఉన్న ఐరోపాఖండంలోని అర్థంకాని ఏదో పేరుగల సొన నీరు మనను అద్భుతంగా ఆకర్షిస్తుంది. అఘరహితమనీ సహజపూతిహరమనీ ప్రసిద్ధిగల గంగా పవిత్రజలం మనకు మురికి గుంటలోని నీరు.

డివేలరా ఆర్థిక సిద్ధాంతం

ప్రపంచ ఆర్థికమహాసభ జరగడానికి కొన్నివారాలు ముందుగా, 1933 జూనునెలలో ప్యారిసునగరమునందు అమెరికన్ క్లబ్బువారు డివెలరా గౌరవార్థ మొక విందుచేశారు. అందులో ఆయన తన ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్ని స్పష్టంగా వివరిం

చాడు. స్వేచ్ఛావాణిజ్య పద్ధతి ప్రపంచంలోని చెడుగు లన్నిటిలోకీ గొప్పచెడుగు. 'దేశంలో కాగా మిగిలిన ఉత్పత్తులను మాత్రమే ఎగుమతి చేయవలెననే పరిమితిని యేర్పాటు చేస్తేనే తప్ప, లేకుంటే నిజంగా అంతర్జాతీయ వ్యాపారమే క్రూరం. (ఉదా:- ఇటీవల పునరుద్ధరింపబడిన 1935 జనవరిలోని రాష్ట్రసిబొగ్గు, పశువులను కూర్చిన ఒడం బడిక)' స్వేచ్ఛావ్యాపార' మనే పేరుతో ఇంగ్లాండు— ఐర్లాండు పరిశ్రమలను చంపి, ఆ దేశాన్ని జనసంఖ్య తక్కువ గల ఆహారపదార్థ నిలయంగా తయారుచేసింది. తనను లొంగదీసి అధికోత్పత్తి చేస్తూన్న పక్క దేశంపైన ఆధార పడి ఉండే పద్ధతినుండి బయట పడడమే ఇప్పు డయిర్లాం డవలంబించవలసిన రాజనీతి.

డివేలరా వాదంలో చాలా అర్థముంది. 90 సంవత్స రాలకిందట ఇప్పటి 'సొర్ స్టాట్ ఐరీన్' (Saorstat Eircann) ప్రదేశంలో 670,000 ఎకరాల గోధుమపంట ఉండేది. ప్రతి దేశము ఆ ఎకరాల అభివృద్ధికి కారణమయింది. ఐర్లాండు తనకు కావలసిన పంటను పండించుకోవడమేగాక ఇతర దేశాలకుకూడా ఎక్కువ ఉంటే ఎగుమతి చేస్తూండేది. ధాన్యపు చట్టాలను (corn laws) రద్దుచేసి, 1847 లో స్వేచ్ఛా వ్యాపార సిద్ధాంతాన్ని ఐర్లండుకు వర్తింపచేసిన పిమ్మట అమెరికానుండి చౌక సప్లయిలతో అంగళ్లు నిండిపోయినయి. ఐర్లండు గోధుమపొలాలు పశుపోషక స్థలాలుగా మారిపోయి నయి. కుటుంబాలు లేచిపోయినయి. పంట పొలాలుగా

పచ్చికబీళ్లయినయి. 1931 నాటికి పంటపొలం 21,000 ఎక రాలకు క్షీణించింది. నేడు (1935 పంట) ఎన్నోవిధాల ప్రోత్సాహమిచ్చి ప్రచారంచేస్తే తిరిగి 170,000 ఎకరాలకు పెరిగింది. గోధుమకాక ఇతర ఆహార ధాన్యాలపంట అంత ఎక్కువ వేయడం లేదక్కడ. కాని పశువుల దాణాకింద దిగుమతి అయ్యే సరుకులను నిరోధించడంచేత, ఇంకా కొంత భూమి దున్నవలసి వచ్చింది. మొక్కజొన్న పిండితో తయారుచేసే ఆహారంలో కొంతభాగమునకు దేశంలో పండిన ధాన్యం వినియోగింపబడవలెనని నియమం చేయ బడింది. మొక్కజొన్న పంటను ఆహారరూపంలో ఎగుమతి చేయడం పూర్తిగా నిషేధింపబడింది. ధాన్యరూపంలోని ఎగుమతికి లైసెన్సు పద్ధతికింద పరిమితి ఏర్పాటు చేయ బడింది. ఈ నీతిని అవలంబించడంవలన 100,000 ఎకరాలలో పండిన ధాన్యాన్ని దేశంలోనే భుజిస్తున్నారు.

గ్రామ సౌభాగ్యాన్నిగూర్చి 'సర్ ఆలమ్‌పిమ్'

ఇంగ్లాండులోని భారతీయ గ్రామ సౌభాగ్య సంఘ (Indian Village Welfare Association) పక్షాన సర్ ఆలమ్ పిమ్ ఒక చిన్న పుస్తకాన్ని ప్రచురించాడు అందులో గ్రామాల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవస్థలనుగూర్చి విలువగల విష యాలు దొరికినయి మాకు. జనసంఖ్య పెరిగి పొలం తక్కువ గావడం, ఋణాలు హెచ్చడం-ఈ రెండే ఎక్కడ చూచినా గ్రామస్థులను ఎక్కువగా చీకాకుపరుస్తూన్న సమస్యలు.

ఇండియాలో ఇవి మరీ ఎక్కువ. మన జనసంఖ్య, చదరపు మైలుకు 248. నేడు కేవలం వ్యవసాయ దేశంగా పరిణమించిన ఇక్కడ ఈ

జనసంఖ్య చాలా ఎక్కువ. అందువలన సగటున ఒక్కొక్క పొలం యొక్క విస్తీర్ణం చాలా తక్కువ. వివిధ రకములైన పంటలు పండించడానికి వీలుండి, అంగళ్ళకు త్రోవలుండి, కోఆపరేటివ్ వ్యాపార పద్ధతి ఉండి, తీరిక కాలంలో ఇంకొక ఉపవృత్తి ఉంటే ఈ చిన్న చిన్న పొలాలలో ఒక కుటుంబం కొంతవరకు మర్యాదగా జీవితం గడపవచ్చునని సర్ ఆలమ్‌పిమ్ ఉదహరిస్తూన్నాడు. జపానులో నూటికి 25 మంది మాత్రమే ?: ఎకరాలకంటె ఎక్కువ పొలల ఉన్నవా రున్నారు. అన్ని విధములైన వ్యవసాయ సంస్థలు యేర్పాటు చేయబడినవి. ఎక్కడా దుబారా అనేది లేదు. పొలాలను చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చీల్చడం చాలావరకు నిషేధింపబడింది. పట్టుపురుగులను పెంచడంలాంటి ఉపవృత్తులలో చాలామంది పనిచేస్తున్నారు. ఇండియాలోని గ్రామస్థుల నిరుద్యోగమును తగ్గించే ఆశాకిరణం మహాత్మాగాంధీ 'చరఖా ఉద్యమం'లోనే ఉన్నది. నిజమైన లోటును పూరించే ప్రయత్నాని కది చిహ్నం. చైనాలో సగటున ఒక్కొక్క కుటుంబాని కొక ఎకరం పొలం ఉంది. ఇండియాలో ఐదెకరాలు.

ఖాదీ ఆర్థికంగా లాభదాయకమేనా?

'మిల్లుబట్టతో పోల్చిచూస్తే ఖాదీ ఆర్థికంగా లాభదాయకమా?' అనే విషయంపైన గాంధీకిన్ని సుప్రసిద్ధ ఆర్థిక శాస్త్రజ్ఞులకున్నూ జరిగిన చక్కని సంవాదాన్ని ప్యారీలాలు చెబుతూన్నాడు. ఆ సందర్భంలోనే చేతి పరిశ్రమల విషయం కూడా యాదృచ్ఛికంగా చర్చింపబడింది. ఇండియా దేశపు ప్రస్తుత పరిణామదశలో ఖాదీ తదితర గృహపరిశ్రమలూ పనిలేనివారికి పని కల్పించి కొంతవరకు సహాయపడడానికి ఉపకరించినమాట నిజమే. అందువల్ల వాటి నిప్పుడు ప్రోత్సాహపరచవలసిందే. కాని జాతీయ

పరిశ్రమల నిర్మాణ కార్యక్రమంలో వాటికి ప్రధాన స్థాన మీయడానికి వీలులేదని అర్థశాస్త్రజ్ఞమిత్రు లభిప్రాయ పడ్డారు. వారి భావప్రకారం ఆర్థికంగా లాభప్రదములు గాని 'ఖాదీని ఇతర చేతిపనులను' యంత్రములమీద ఉత్పత్తి అయ్యే సరుకులకు పోటీగా ప్రోత్సాహపఱచి, యంత్రోత్పత్తులకు నష్టం కలిగించడం సిద్ధాంతంలో తప్పుఅని; అందువల్ల దేశంలోని ఉత్పత్తిశక్తి క్షీణించిపోతుందని వాదించారు. ఈ రోజున నిజానికి చేతిపరిశ్రమలకు నష్టదాయకంగా యంత్రము లనేక విధముల సంఘముచేత ఎలా ప్రోత్సహింపబడుతూన్నవో గాంధీ వ్యక్తంచేశాడు. అందు కుదాహరణంగా రైల్వేలో తక్కువ రేట్లకు సరుకులను, చేరవేయడం మున్సిపాలిటీవారు ప్రత్యేక సౌకర్యాలు చేయడం, అనే. ముఖ్యపరిశ్రమలు ఫ్యాక్టరీ ఉత్పత్తికి సహాయపడడం, బ్యాంకింగు భీమా యేర్పాట్లను చేయడం, అనేకమంది శాస్త్రనిపుణులకు శిక్షణ యిప్పించడం ఇవన్నీ ఫ్యాక్టరీ పద్ధతికి సహాయపడి దానిని జయప్రదంగా చేస్తూన్నవని చూపించాడు. ఇవి ఎంతో వ్యయంచేస్తేనేగాని జరగని పనులు. కాని సంఘం గునియకుండా ఒప్పుకుంటూన్నది. అందుకు కారణం ఈ అన్నిటికీ ఆనుషంగికంగా, వేగప్రయాణ సౌకర్యాలు, మోటారుకారులు, సినీమాలు, రేడియోలు, ఎలెక్ట్రిక్ దీపాలు, ఇంకా అనేకం మన నాగరిక విద్యాధిక సంఘ నాయకుల కిష్టమైనవి లభించడమే. వీటికి స్టూఆర్టుచేజ్ 'నాగరిక క్రీడా వస్తువు' లని పేరుపెట్టాడు. ఇక చేతిపనులు వేరువిధమైన ఆర్థిక పద్ధతిపైన ఆధారపడి

ఉన్నవి. గ్రామీణ పక్షపాతంగల సంఘం యేదైనా వీటికి సహాయపడినట్లయితే ప్రపంచంలో యేశక్తీ వీటితో పోటీ చేయజాలదు. అయితే వారు, పల్లెటూరి పరిసరాల నిరాడంబర జీవితంతోనూ, అకృత్రిమ ఆనందంతోనూ సంతృప్తిపడిఉండాలి. అంతేగాని అన్నిగ్రామాలకు 'ఆధునిక సౌకర్యాలు' చేకూరుతయ్యనే ఊహాప్రపంచంలో విహరించే వారుగా ఉండకూడదు. ఈ రోజున ఫ్యాక్టరీ ఉత్పత్తిని చేతిపనులతో పోల్చి లాభదాయకంగా ఉందనడం కేవలం ఫ్యాక్టరీ పద్ధతిలో ఉన్న సహజగుణంవలనకాదు. కాని నేటి సంఘానికి యిష్టమైన ప్రమాణాలనుబట్టి విలువకట్టడంవలన దాని కా లక్షణం ఆపాదింపబడింది. ఒక వృత్తిగానీ, ఉత్పత్తి విధానంగానీ లాభదాయకమా కాదా అనే సంగతి విచారించాలంటే మార్పులేని మంచి పరీక్ష ఒక్కటే— అది జీవిత ప్రధానావసరాల కెంతవరకు ప్రయోజనకరం? ఉత్పత్తిదారు విషయంలో ఆ పని ఎటువంటి పరిణామం కలిగిస్తుంది? అని ప్రశ్నించుకోవడమే.

ఎల్లెన్ హెచ్. ఈస్టన్ అభిప్రాయం

ఎల్లెన్ హెచ్. ఈస్టన్ 'దక్షిణోన్నత ప్రదేశాల చేతిపనులు' (Handicrafts of Southern High Lands) అను పేరుతో రస్సెల్ సంస్థా సంపుటం (Russel Foundation Volume) ఒకటి ప్రచురించాడు. అందులో పైన ఉదాహరింపబడిన అభిప్రాయా న్ననుసరించి చేతిపరిశ్రమల స్థితిగతులను పరిశీలించాడు. దాని ప్రతి ఒకటి గాంధీగారి కాయన

పంపాడు. రస్సెల్ సేజి సంస్థను 'అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలోని సాంఘిక, జీవిత విధానాభివృద్ధికొఱకు' రస్సెల్ సేజి 1909లో స్థాపించాడు. దాని ఉద్దేశాలను నిర్వర్తించే నిమిత్తం ఆ సంస్థ ప్రత్యేకం ఒక సిబ్బందిని పోషిస్తున్నది. వారు జనరల్ డైరెక్టరు అధికారం కింద సాంఘిక పరిస్థితులను పరీక్షించి, అవసరమైన కొత్త భోగట్టాను సంపాదించి, దానిని విమర్శించి, వ్యాఖ్యానంచేసి, అభివృద్ధికనుగుణము, ఆచరణయోగ్యమూ అయిన కార్యవిధానాన్ని సూచిస్తూంటారు. అప్పుడప్పుడు వారి పరిశోధనా ఫలితాలను పుస్తకంగా గాని, కరపత్రంగా గాని ప్రకటిస్తూంటారు.

చరఖా 'మేరో రాయ్ రంగీలో'

ఒకప్పుడు రాటం భారతదేశానికి ప్రాణప్రదంగా ఉండేది. యాభై సంవత్సరాల కిందట కూడా చరఖావల్ల జీవిస్తూన్న ముదుసలి వితంతువు 'నా ప్రసన్న ప్రభూ!' అని రాటాన్ని పిలుస్తూండడం అసాధారణ విషయంకాదు. కాని తరువాత మిల్లుబట్టల మెఱుపులో రాటం కనిపించకుండా పోయింది. జరిగిన ఇరవై యేండ్లనుండి గాంధీ దానిని పునరుద్ధరించే ప్రయత్నాలు చేస్తూన్నాడు.

ఖాదీ గ్రామ పునర్నిర్మాణానికీ, పవిత్రతకు, జాతీయతకూ చిహ్నం. 1938లో అఖిలభారత చరఖాసంఘం చేసిన పనిని పరిశీలిస్తే ఖాదీ అభివృద్ధి అర్థమవుతుంది.

అఖిలభారత చరఖా సంఘం చేసిన పనిని 40,000

కదుళ్ళు 1000 మగ్గాలు, తెలుపుచేసి రంగులువేసే యంత్ర నిర్మాణమూ గల మిల్లుపనితో పోల్చి పరిశీలిద్దాము.

	అ.భా.చ.సం.	మిల్లు
పెట్టుబడి	రు 29,54,717	రు 50,00,000
ఉత్పత్తి అయిన బట్టల మొత్తం విలువ	55,10,525	22,50,000
,, చదరపు గజాలు	1,25,82,499	1,70,00,000
ఉపయోగించిన గ్రామాల సంఖ్య	13,265	
ఉత్పత్తి కేంద్రాలు ;		
అ. భా. చ. సం. శాఖలు	666	
సర్టిఫైడ్ సంస్థలు	2,17,883	
ఉపకారం పొందిన వడుకు పనివారు	2,81,880	200
నేత పనివారి సంఖ్య	18,632	500
ఇతర కర్మకారుల, కూలీల సంఖ్య	9,324	650
ప్రయోజనం పొందిన జనుల సంఖ్య	3,09,836	1350

మిల్లు ఉత్పత్తిదారు వినియోగించే పెట్టుబడిలో నూటికి 60 వంతున మాత్రమే అ.భా.చ.సం. ఉపయోగిస్తూన్నది. కాని మిల్లు పోషిస్తూన్న భారతీయులలో నూటికి 24,000 చొప్పన పోషిస్తూన్నది. మిల్లులో పెట్టినంత పెట్టుబడిని అ.భా.చ.సం.లో పెడితే, ఈ రెండో సంస్థలో మిల్లువల్ల ప్రయోజనం పొందే వారికంటె 400 రెట్లమందికి ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది. అనగా 5,00,000 మందికి లాభం చేకూరుస్తుందన్నమాట.

ఖద్దరు ఆర్థికంగా నిలబడుతుందా?

ఖద్దరు ఆర్థికంగా నిలబడుతుందా అని చాలా మంది అడుగుతూంటారు. అస లీ ప్రశ్న వేసే పద్ధతిలోనే మొట్ట మొదటి తప్పున్నది. బజారులో బహిరంగంగా విక్రయానికి పెట్టినప్పుడు, చక్కగా సంస్థాపింపబడిన పరిశ్రమ, బాగా స్థాపింపబడని పరిశ్రమను రూపుమాపగలదు. అందులో అనంతమైన పెట్టుబడితో, ప్రభుత్వ గ్రాంటులతో ప్రోత్స హింపబడుతూన్న మిల్లు పరిశ్రమ తన వస్తువులను తాత్కా లికంగా కొంత నష్టానికికూడా విక్రయించగలిగి ఉన్నప్పు డింక చెప్పవలసిం దేమిటి? బ్రిటిష్‌వాళ్ళు చలిచీమలు లాగున చప్పుడులేకుండా మన దేశంలో ప్రవేశించిన విధా నమే మిల్లు సరుకులవలన మన గృహపరిశ్రమలు చేతిపనులు చల్లగా సమసిపోవడానికి సాధనమయింది. ఇది కారణంగా దరిద్రులు మరీ దరిద్రులైనారు. భాగ్యవంతులు మరీ భాగ్య వంతులైనారు. కాని గాంధీ మాత్రం ధైర్యంగా ఇలా అన్నాడు. 'భారత దేశంలోని ప్రతి గ్రామంలోనూ పద హారేళ్ళకుపైబడి శరీరబలంగల స్త్రీ పురుషులకు తగిన ప్రతి ఫలంతో పొలములోనో, పాకలోనో చివరకు గ్రామ కార్ఖా నాలోనో పనిచూపించగలిగే విధానం దొరికేటంతవరకు గానీ, లేదా మంచి నియమబద్ధమైన జీవితానికి కావలసిన సౌకర్యాలను, సంతోషాలను గ్రామస్థులకు చేకూర్చేటం దుకు చాలినన్ని నగరాలను గ్రామాలకు బదులుగా నిర్మించ గలిగేటంత వరకుగానీ, లక్షలాది గ్రామస్థుల విషయంలో ఖాదీ ఒక్కటే నిజమైన ఆర్థిక ప్రణాళిక.' అంతేకాదు; 'పని

చేసేటందుకు, ఆలోచించేటందుకు చివరకు జీవించేటందుకు కూడ ఇచ్ఛ లేకుండా పోతూన్న లక్షలాది గ్రామస్థులకు పని చూపించడ మొక పెద్ద సమస్య' అంటున్నాడు గాంధీ. ఖాదీ, వారికి పని చూపిస్తూన్నది; పరికరాల నిస్తూన్నది; సరుకులను కొనే అంగడిని సంసిద్ధం చేసింది. నిన్న మొన్నటి వరకూ నిరాశగా ఉన్న వారికి నేడాశాజ్యోతి కనిపిస్తూన్నది. ఖాదీ 12 కోట్లనుందికీ; వడ్లదంపు, పిండి విసరడం పనులు మఱి రెండు కోట్లకు వృత్తికల్పిస్తూన్నవి.

ఖద్దరు - మనోభావము

సాధారణ అర్థ శాస్త్రానికీ ఖద్దరు అర్థశాస్త్రానికీ భేద ముందనేమాట ఖద్దరుధారులు తెలుసుకోవాలి. మొదటి దానికి మూలం స్పర్థ. అంతేకాని దేశభక్తి, మానవ భ్రాతృత్వం, భావ వికాసం—ఇవేవీ లేవు దానిలో. రెండో దానిలో స్పర్థలేదు. దేశభక్తి, మానవ సౌభ్రాత్రం, భావ వికాసం—ఈ అన్నీ ఉన్నాయి. ఇటీవల హెచ్చించిన మజూరీవలన ఖాదీ ఖరీదు పెరిగినమాట నిజమేకాని మజూరీ హెచ్చుదలకు, దామాషాగా ఖరీదు పెఱుగ లేదు. ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటు లిచ్చి పోషించక పోయినప్పటికీ అది ఖాదీధారు లిస్తూన్న గ్రాంటు అని చెప్పాలి. ఖాదీ చాలా వరకు మధ్యతరగతి పేదలచేత మాత్రమే పోషింప బడుతూన్నదని ఒక ఆరోపణ ఉన్నమాట వాస్తవమే. కాని ఖాదీకిచ్చిన ద్రవ్యం తిరిగీ మరొక రూపంలో మాత్రమే బజారుకు పోతూన్నది గదా అని వారికి కొంత ఊరడింపు. ఒక

వస్తువు అమ్మకపు సొమ్ము మరొక వస్తువు అమ్మేవానికి చేరే పరిస్థితి ఉండడం అవసరం. అప్పుడు స్థానికంగా పరస్పర వ్యాపారమూ పరిశ్రమలు వర్ధిల్లి ఆప్రదేశం భాగ్యవంత మవుతుంది. అక్కడిక కఱువు, నిరుద్యోగములు ఉండనే ఉండవు.

ఖాదీ అహింసకు మూలంగానూ ప్రతిబింబంగానూ భావించబడుతూన్నది. నిజమైన ఖద్దరుధారి అబద్ధం చెప్పడు. హింస, మోసం, అపవిత్రత అతనికి పనికిరావు. గ్రామంలో జరిగే కాంగ్రెసు మహాసభ రు 5,000 లతో పూర్తి అయ్యేట్లుండాలి. కాని విఠల్‌నగరం 7½ లక్షల వ్యయంతో నిర్మింపబడింది. గాంధీ ఫైజ్‌పూరు, హరిపురా కాంగ్రెసులకు తనను కాలినడకను తీసికొని వెళ్ళలేదని అసంతుష్టిని వెల్లడించాడు. 'నన్ను రెండెడ్ల బండిలోకూడా తీసుకొనిపోలేదు' అన్నాడాయన.

> కాంగ్రెసు ప్రదర్శనస్థలాలు మనకు కాశీ మక్కాలవంటి పుణ్యక్షేత్రాలు. అక్కడ స్వాతంత్ర్య పూజలుచేసి మాతృదేశ సేవకు ఆత్మార్పణ చేసుకోవడానికి మన మంతా వచ్చాం. పేద రైతుల నెత్తిపైన కూర్చోవడానికి రాలే దిక్కడికి మనం. వారి దినకష్టంలో పాల్గొంటూ మన పిండి మనం విసురుకొని, మన బట్టలు మనం ఉతుక్కొని, మన మఱుగు దొడ్లను మనం శుభ్రపఱచుకొని వారికి కష్టం గలిగించకుండా మెలగడ మెలాగో తెలుసుకోవడానికి వచ్చాం. జనసామాన్యంపైన ఎక్కి కూర్చున్నట్లుగా వారు మనలను భావించకూడదు. ప్రజాసేవకులలో అగ్రగణ్యులు కావడంచేతనే ప్రజాదరణకు పాత్రులై నాయకులు నాయకులుగా ఉన్నారు. కాంగ్రెస్ రంగం పుణ్యక్షేత్రం. ఇక్కడ అంతా ఒకటే. అందఱూ ఆ జగన్నాథుని ప్రసాదంలో పాల్గొనాలి.

చేతితో చేసే పనివలన, బుద్ధితో చేయవలసిన పనికి శక్తి నశిస్తుందని భయపడేవారికోసం ఆర్. బి. గ్రెగ్గు అభిప్రాయ మిక్కడ ఉదాహరిస్తున్నాము. 'ఖాదీ అహింసా కార్య విధానంలో భాగం' 'మానవ పరిణామ దశలో హస్త వికాసం మేధా వికాసానికి తోడ్పడ్డది' అని వ్రాశాడాయన. 1936 లోని యూరపుఖండ పరిస్థితి నెదుర్కొనేటందుకు ఇంగ్లాండులోని క్యానన్ షెప్పర్డు, జార్జి లాన్సుబరీ, లార్డు పోన్సబ్బీ మొదలయిన యుద్ధ వ్యతిరేకులు గ్రెగ్గు సహాయం కోరినసంగతి మీకు జ్ఞాపకముండియుండవచ్చును. అహింసావర్తనము, బుద్ధితో చేసేపని—ఈ రెండూ అత్యంత సన్నిహిత విషయాలు. కొన్ని బుద్ధిజాడ్యాలకు చేతితో చేసే పనులను, ముఖ్యంగా— నేత, వడ్రంగం, కుమ్మరిపని, మేదర పని—వీటిని 'వృత్తిచికిత్సా విధానంగా' నిర్దేశించారు. ఈ వృత్తులు జీవితానికి ఉత్సాహము, ఆనందము, ధైర్యము, చిత్తస్వాస్థ్యము కలిగిస్తయ్యంటారు.

అధ్యాయము ౧౩

అఖిల భారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘం

1934 లో బొంబాయి కాంగ్రెసు జరిగినప్పుడు అఖిల భారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘం స్థాపింపబడింది. దాని సాంవత్సరిక నివేదిక లన్నిటిలోనూ తెలుసుకోదగిన విషయాలు చాల ఉన్నవి. వాటిలో కుటీరపరిశ్రమల యొక్కయు గ్రామీణ వృత్తుల యొక్కయు అభివృద్ధిని గూర్చిన విషయాలే కాక గ్రామ పరిశుభ్రత, ఆరోగ్యరక్షణ, ఆహార గుణవృద్ధి, చచ్చిపోయిన, చచ్చిపోతూన్న పరిశ్రమల పునరుజ్జీవనం-ఈ అన్ని విషయాలూ కూడా ఉన్నాయి. ఈసంస్థ పెట్టుబడి లేకుండా పని చేసింది. మొదటి సంవత్సరంలో ఎక్కడనో రు 45,000 చందాల ద్వారా సంపాదించింది. మొట్టమొదట పరిశుభ్రతనుగూర్చి పని ప్రారంభించింది. పట్టణాలలోను గ్రామాలలోనూగూడా వీథులను - వీథులనే కాదు-మైదానాలను ఏటి సెజ్జలను మరుగు దొడ్లుగా ఉపయోగించే శతాబ్దాలనుండి వస్తూన్న దురభ్యాసాన్ని రూపుమాపడానికి దండయాత్ర సాగించింది. మానవుల మలమూత్రాలు మంచి ఎరువు; కాని ప్రజలలో వ్యాపించిన మూఢ విశ్వాసములు అవిమర్శా భావములు పోతేనే గాని ఈ చిన్న విషయాన్ని వారు గ్రహించలేరు. వారివెనుక దొడ్లో ఉన్న బంగారుగనిని గమనించలేనంత అమాయకులు వారు. కాకపోతే వారు పశువుల ఎరువునుపిడకలు చేసి పొయిలో

పెట్టుకుంటారా! ఇది ఆర్థికంగా ఎంతో గొప్ప నష్టం. బెంగాలులోని కొన్ని ప్రాంతాలలో మానవుల మల మూత్రాలు ఎఱువుగా ఎంత విలువగలవో చూపించడానికి ప్రదర్శనాలేర్పాటు చేయబడ్డవి. మఱుగు దొడ్లను శుభ్రం చేసేపని సంఘంలోని చివరి తరగతుల వారికి వృత్తిగా యేర్పాటు కానడంవలన ఈకీడు వాటిల్లినది. పై తరగతులవారీపని మంచి వృత్తి అనుకొని చేయ ప్రారంభించినప్పుడు జాతిలో కలిగిన తరతరాలనాటి ఈ తప్పుడూహ తొలగిపోయి మనుష్యుల మలమూత్రాలను ఎరువుగా ఉపయోగించడాని కలవాటవుతారు. సంఘ కేంద్రాలున్న ప్రతి ప్రదేశంలోనూ రోడ్లు తుడవడం, ముళ్లు, పొదలు, కంచెలు తీసివేయడం, పనికిమాలిన చెత్త చెదారం లేకుండా చేయడం- ఈ పనులన్నీ నిత్యమూ జరుగుతూన్నవి. నగర వాసులకు గ్రామాలలో పని చేయడ మొక శిష్టాచారం కిందకు వచ్చింది. సంవత్సరంలో ఒక రోజు నిర్ణయించి ఆనాడు పెద్ద ఉద్యోగస్థులు జిల్లా అధికారులు కూడా గ్రామాలకు పోయి రోడ్లు తుడుస్తున్నారు. పంజాబులోని కొన్ని గ్రామాలలో ప్రతి ఏకాదశిరోజున గ్రామస్థులే రోడ్లు ఊడ్చుకోవలెనని నిర్ణయించుకొన్నారు.

గాంధీ సలహాలు

ఆదర్శ గ్రామ సేవకులకు గాంధీ యిచ్చిన సలహాలు చాలా ముఖ్యంగా గమనింపదగినవి. వాటిని ఇక్కడ ఉదాహరిస్తున్నాము:-

నే నీ రోజున సేవాజీవితాదర్శములనుగూర్చి మీకు చెప్పదలచు కొన్నాను. వాటిని మీరు మనస్సులో ఉంచుకొని పనిచేయ కోరు తున్నాను. నేటికాలంలో స్వార్థంకోసం పనిచేసుకోవడం అభివృద్ధిగా భావిస్తున్నారు, మీ రిక్కడకు వచ్చినదందుకుగాదు. ఈనాడు మనిషి విలువ రూపాయాల అణాల పైసలలో లెక్క వేస్తున్నారు. మనిషి చదువుకొన్న చదువు వర్తకపు సరుకు కిందకు వచ్చింది. ఆ కొలతతో మీ రిక్కడకు వచ్చినట్లయితే మీ కాశాభంగం కలుగక తీరదు. మీ చదువు పూర్తి అయిన తరువాత పది రూపాయిల గౌరవవేతనంతో మీ జీవితం ప్రారంభమై దానితోనే పూర్తి కావచ్చును. ఒక కంపెనీ మానేజరో లేక ఒక పెద్ద ఉద్యోగియో పొందుతూన్న జీతంతో దీనిని పోల్చి చూడకూడదు. నేడు చలామణిలో ఉన్న ప్రమాణాలను మనం మార్చితీరాలి. మీకు ఏవిధమైన లౌకికాభ్యున్నతినీ మేము వాగ్దానము చేయజాలము. అటువంటి పెద్దపెద్ద కోరికలనుండి మిమ్ములను తప్పిం చాలనికూడా మా ఆశయము. మీ భోజనపు ఖర్చు నెలకు ఆరురూపాయి లకు మించకూడదని మా వాంఛ. ఐ. సి యస్. ఉద్యోగి భోజనపు ఖర్చు నెలకు రు 60 లు ఉండవచ్చును. అందువలన ఆయన శరీర కంగా గానీ, వైజ్ఞానికంగాగానీ, నైతికంగాగానీ మీ కంటె అధికుడని అర్థంకాదు. ఆయన ఎంత భోగపరాయణుడుగా జీవించినప్పటికీ ఈ అన్ని విషయాలలోను మీకంటె తక్కువకూడా కావచ్చును. మీరు మీ యోగ్యతను లోహంతో విలువకట్టుకోవడంలేదు గనుకనే మీ రిక్క డకు వచ్చారని భావిస్తున్నాను. మీరు నామమాత్ర వేతనంతో దేశసేవ చేయకోరుతున్నారు. స్టాక్ ఎక్స్చేంజిలో ఒక మనిషి వేలకొలది రూపాయిలను సంపాదిస్తూండవచ్చును. కాని ఆయన మన పనుల కెందుకూ పనికిరాడు. వారు మన దరిద్రపరిసరాలలో ఆనందంగా ఉంద లేరు. వారి పరిసరాలలో మనంఆనందంగా ఉండలేము. మన దేశక్షేమం కోసం మన కిప్పుడు ఆదర్శ కష్టజీవులు కావాలి. వారికి లభించిన ఆహా రంతో సరిపెట్టుకోవాలి; వారు సేవించే గ్రామస్థులిచ్చే ఆతిథ్యం వారికి

మహద్భాగ్యంగా ఉండాలి. అవసరాలకు కేవలం దేవునిపైన ఆధారపడి ఉండాలి. వారికికలిగే కష్ట పరంపరలను సంతోషంతో భరించాలి, 7,00,000 గ్రామాలు గల మన దేశంలో ఇది తప్పనిసరి. జీతాలిచ్చి సిబ్బందిని యేర్పాటుచేయలేము. వారి కన్నెప్పుడూ ప్రమోషన్లపైన ప్రావిడెంటు ఫండుపైన పింఛనులపైన ఉంటుంది. గ్రామస్థులకు నమ్మకంగా సేవచేయడంలో ఒక విధమైన ఆనందముంది. మీలో కొంత మంది గ్రామస్థులకుకూడా ఇదే ప్రమాణమా అని అడుగవచ్చును. ఎంతమాత్రమూ కాదు. ఇది సేవకులమైన మనకుగాని యజమానులైన గ్రామస్థులకుకాదు. ఇన్నాళ్ళనుండీ మనం వాళ్ళ మెడలమీద కూర్చు న్నాం. ఈరోజున మనం బుద్ధిపూర్వకంగా పేదరికాన్ని చేపట్టి మన యజమానుల జీవితం ఇంతకంటె ఎక్కువ సౌభాగ్యవంతంగా చేయదలచుకొన్నాం. ఈ రోజున వారు సంపాదిస్తూన్న దానికంటె ఎక్కువ సంపాదించుకొనే ఉపాయాలు వారికి చెప్పాలి. అదే ఈగ్రామ పరిశ్రమల సంఘాదర్శం. నే నిప్పుడు వర్ణించిన సేవకుల సంఖ్య నానాటికి పెరుగుతూంటేనేగాని మన సంఘం అభివృద్ధికాదు; మీరట్టి సేవకు లగుదురుగాక.

యంత్రం - హింసాప్రవృత్తి

నిర్మాణ కార్యక్రమం అహింసా ప్రవృత్తియైనట్లుగానే యంత్ర పరిశ్రమ హింసాప్రవృత్తి అని చూపడానికి అఖిలభారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘం చాలా కృషిచేసింది. కేంద్రీకరణోత్పత్తి విధానమే హింస. దాని పుట్టుకకు పోషణకు అభివృద్ధికీ కారణమైన ఆర్థిక నిర్మాణముయొక్క మూలములోనే హింస ఇమిడిఉన్నది. ఉపయోగం కోసం గాక ఎగుమతికోసం చేసే అధికోత్పత్తి వలన అమ్మకానికి అంగళ్లు కావలసి వస్తాయి. వాటిని సంపాదించుకోవడానికి

రాజకీయౌన్నత్యం కావలసివస్తుంది. దానిని నిలబెట్టుకోవడానికి సైనికాధిక్యత కావాలి. అనగా కేంద్రీకరణోత్పత్తి విధాన మవలంబించిన జాతి, ఎగుమతికోసం చేసే ఉత్పత్తి కేవలం ఆర్థిక రాజకీయ జీవితంలో ఆజాతి చేయగల హింస మీాదనే ఆధారపడి ఉంటుందని అర్థం. అటువంటి విధానంలో స్పర్థ ఉండకతీరదు. అదే హింసకు మూలమవుతుంది. అక్కడ కాలం డబ్బు. ఎంత తక్కువ కాలంలో ఎంత ఎక్కువ ఉత్పత్తి అయితే అంత ఖర్చు తగ్గిపోతుంది. అందువల్ల వస్తువులు ఎక్కువ చౌకవుతాయి. చౌకయిన కొద్దీ వ్యాపక మెక్కువవుతుంది. వస్తువులు త్వరగా అంగడికి చేరవలెనంటే వేగప్రయాణ సౌకర్యాలు కావాలి. అవి ఉండడంతోనే ఇంకా ఎక్కువ ఉత్పత్తికి తగిన గిరాకీ (Demand) ఉండాలి. ఇందుకోసం 'వెనుకపడి ఉన్న జాతులను నాగరికులనుగా చేయాలి'. ఆవిధంగా అంగళ్ళపైన రాజకీయాధికారం సంపాదించాలి. ఈ పద్ధతిని హింస అనకమ రేమనాలి? సాధ్యమైనంత తక్కువకూలితో పనిచేయించుకోడానికి యంత్రాలయాధికారులు ప్రయత్నించక తప్పదు. ఐశ్వర్యాన్ని దోచుకోవడానికి వారు వేసే పెద్ద కన్న మదే!

గ్రామ పరిశ్రమాభివృద్ధి విషయంలో కాంగ్రెసు ప్రారంభించి చేసిన పని 1939 నాటికి ఇండియా ప్రభుత్వ దృష్టిని ఆకర్షించింది. వారు మన గ్రామాలలోఉన్న నూనె గానుగలనుగూర్చి చేతితో తయారుచేసిన కాగితమును - ముఖ్యంగా ఖాదీప్రతిష్ఠానంవారు చేసిన కాగితమునుగూర్చి ఒక పెద్ద నివేదికను ప్రచురించారు. ఈ సంఘం కాగితమును

చేనేటందుకు 96 మందికి శిక్షణ యిచ్చింది. 52 మందికి నూనెగానుగ ఆడడంలో, 24 మందికి వ్యవసాయంలో, 18 మందికి తాటిబెల్లంచేయుడంలో, 10మందికి వస్తువంచడం లోనూ, పిండి విసరడంలోనూ శిక్షణ యిచ్చింది. ఈ సంఘ యాజమాన్యంకింద పనిచేసే నిమిత్తం బీరారులోనూ, మధ్య రాష్ట్రాలలోనూ 38 కేంద్రాలు స్థాపించబడినవి. మద్రాసు, బొంబాయి, ఒరిస్సా రాష్ట్రాలలో నూనెగానుగ ఆడడం, తాటిబెల్లం చేయడం, తేనె తీయడం, కాగితాలు చేయడం మొదలైన పనులను నేర్పడానికి ప్రత్యేక ప్రయత్నాలు చేసింది గ్రామపరిశ్రమల సంఘం. 'ఉద్యోగ భవన' స్థాపన ఆ సంవత్సరం జరిగిన ముఖ్య సంఘటనం. 1938 లో గాంధీ దానిని లాంఛనంగా ప్రారంభించాడు. అందులో అన్నిశాఖల కార్ఖానాలూ ఉన్నయి. ఏటికితోడు మగన్ సంగ్రహాలయ మనే పేరుతో ఒక మ్యూజియం ఉన్నది. అది అ.భా.చ.సం; అ. భా. గ్రా. ప. సం;ల సమిష్టి యాజమాన్యంకింద నడు స్తూంటుంది. అక్కడ వివిధ కుటీర పరిశ్రమల పనినిగూర్చిన భోగట్టా అంతా లభిస్తుంది. ఒక్కసారి మన మీా సంస్థకు పోయిచూస్తే మన మొక కొత్త ప్రపంచంలో ఉన్నట్లు తోస్తుంది. జాతీయ పునర్నిర్మాణంకింద స్వరాజ్య మెలా ఉంటుందో తెలుస్తుంది. నూరుసంవత్సరాలకిందటి హిందూ దేశంతో పోలిస్తే ఇప్పటి మనదేశాన్ని ఏవిధంగా ఆన వాలు పట్టలేమో, అలాగే రాబోయే స్వరాజ్యంలోని ఆ దేశాన్నికూడ ఆనవాలు పట్టలేమని అర్థమాతుంది. అన్ని శాఖలలోకంటె పరిశుభ్రతకు సంబంధించిన శాఖలో పని

చాలా తక్కువ జరుగుతూండడం చిరాకు కలిగిస్తూన్నది. మనుష్యులలో చాలా అశ్రద్ధ పెచ్చుపెరిగి ఉండడంచేత ఎవరి సలహాలనూ వారు సరిగా వినడంలేదు. వీధులను తమ చేతులతో స్వయంగా తుడవవలెననే పాఠాన్ని వారు గ్రహించి ఇంకా ఆచరణలో పెట్టడంలేదు. అయినప్పటికీ 1939 లో ఒక పద్ధతిని అవలంబించి నూరుమంది గ్రామస్థులు వారి వీధులను వారు ఊడ్చుకొన్నారు. 27 గ్రామాలలో నూతులు, చెఱువులు పూడిక తీయబడి పరిశుభ్రం చేయబడ్డవి. 16 కేంద్రాలలో గ్రామోత్పత్తి వస్తువిక్రయశాల లేర్పాటు చేయబడినవి. బెంగాలులో ముఖ్యంగా కూరలు కాయించడం అభివృద్ధిచేశారు. మద్రాసు రాజధానిలో అనేకచోట్ల వడ్లు దంపేటందుకు, పిండి విసిరేటందుకూ కేంద్రాలు నిర్మింపబడినవి. ఒక్క గుంటూరు జిల్లాసంఘమే రు 41,000 విలువగల దంపుడుబియ్యం అమ్మింది. సాధ్యమైనంత ఎక్కువ నూలు తీయడానికి వీలుగా గానుగలను అభివృద్ధి చేశారు. సంఘ కేంద్రస్థానంలోనే అన్ని రకాల గింజలలో నుండీ మొత్తం 28,870 సేర్ల నూనె తయారయింది. బెల్లం చేయడం అంతకంతకు ఎక్కువ వ్యాపకమవుతూన్నది. పంచదారకు బదులుగా ప్రజలు బెల్లం వాడడం ప్రారంభించారు. అందువల్ల బెల్లాన్ని ఇంకా ఎక్కువ పరిశుభ్రం చేస్తున్నారు. ఈ సందర్భంలో మద్రాసులోని తీపికల్లు నిబంధనలు ఇండియాలోకల్లా ఎక్కువ బాగున్నవని అనుకొంటున్నారు. చాలా యితర రాష్ట్రాలలోని ఉత్పత్తి పన్నుల విధానం లోపభూయిష్ఠంగా కనిపిస్తూన్నది.

తేనెటీగలను పెంచే పని విస్తారంగా వ్యాపిస్తూన్నది. చాలా మంది యువకుల కది ఉత్సాహజనకంగా ఉంది. ఈ వృత్తి హిందూదేశమంతా పాకుతూన్నట్లు కనిపిస్తుంది. ప్రతియేటా కాగితంచేసే కేంద్రాలు పెరుగుతూన్నవి. కాగితం చేయడంలో పనివాళ్ళ కిచ్చే మజూరీ చాలా ఎక్కువ కావడం చేత కాగితం ఖరీదెక్కువవుతూన్నది. ఇండియాలో ఉత్తమోత్తమమైన కాగితం తయారుచేస్తున్నామనుకొనే కేంద్రాలలోకూడా అది వ్యాపార సరళిలో సాగడంలేదు. సబ్బులు చేయడంలో చాలా మార్పు వచ్చింది. సబర్మతీ కార్యాలయంలో, దిగుమతిఅయిన కాస్టిక్ సోడాను సబ్బుపరిశ్రమకు ఉపయోగించడం మాని 'మహువా' నూనెను ఒందుమట్టినీ వాడుతున్నారు. 1937 లో 33,590 పౌనుల సబ్బు తయారయింది. 1938 లో 82,813 పౌనులకు పెరిగింది.

చెఱుకుగడలను నిలవచేయడంలో కొంత అభివృద్ధి జరిగింది. చెఱుకుగడలకు చెక్కుదీసి చిన్న చిన్న గుండ్రని ముక్కలుగా కోసి ఎండబెట్టి కుండలలో ఉంచుతారు. అవసరమైనప్పుడు వాటిని నీళ్ళలో నానవేసి ఉపయోగిస్తారు. కొత్తగా కోసితెచ్చిన చెఱకుగడను నిలవ వుంచిన చెఱుకుముక్కలతో పోల్చి పరీక్షచేయగా రెండింటిలోనూ సమానమైన గుణమే ఉన్నట్లు తేలింది. కాకపోతే రెండోదానిలో ఆహారవస్తుగుణా లెక్కువగా ఒకచోట గుమికూడి ఉన్నట్లు తెలిసింది. నిలవచేసిన చెఱుకులో ఇనుమెక్కువ ఉండడానికి కారణం ఇనపపాత్రలునిలవచేయడంవల్లనని ఊహిస్తున్నారు.

వడ్లు దంచడానికి చక్కీలు ప్రచారంలోకి వచ్చినయి. మహారాష్ట్ర దేశంలోని ఒక్కొక్క చక్కీ గంటకు 80 పౌనుల వడ్లు దంచుతుంది. దాని ఖరీదు రు 6.

తాటికల్లు పులుపును తీసివేసి తీపిచేసేటందుకూ, వేసిన సున్నాన్ని తొలగించడానికీ ఒకవిధమైన రాతి వడ పోత యోగ్యమైనదని మద్రాసు గవర్నమెంటువారి పారిశ్రామిక రసాయనశాస్త్రజ్ఞుడు సూచించాడు. అది చాలా ఉపయోగకరంగా ఉన్నట్లు గ్రామ పరిశ్రమల సంఘంవారు గమనించారు.

కాగితాల పరిశ్రమలో గుడ్డపేలికలు, జనపనార, అరటితూట, జనపనార సంచులు, వెదురుచెత్త - ఇవన్నీ ఉపయోగపడుతూన్నవి. బోద గడ్డి, మారుల్ నార (Marul fibre) బాగా ఉపయోగపడుతున్నయి. ఈ పరిశ్రమకు చిత్తుకాగితాల వర్గీకరణంలోకూడా మంచి పద్ధతులు కనిపెట్టబడినయి. మన్ను వేయడం, తొక్కడం, కడగడం— ఈ పద్ధతులన్నీ జాగ్రత్తగా పరిశోధించబడుతూన్నవి.

అ.భా. గ్రా. ప. సం. పరిశోధనలు

అ. భా. గ్రా. ప. సం. అన్వేషణ, పరిశోధనా విషయాలలో చేస్తూన్నపని రసాయనశాస్త్ర పద్ధతులమీాద నడుస్తూన్నదని వారి సర్క్యులర్లనుబట్టి తెలుసుకోవచ్చును. బెల్లంలోని విలువగల లోహపదార్థాలు పోని కారణంచేత బాగా తయారయిన పంచదారకంటె కూడా అది ఎక్కువప్రయోజనకారి కాగలదు. ఉడకబెట్టిన పండుకాని, పాకంలో నిలవ

చేసిన పండుకాని,పచ్చికాయ, లేక సహజంగా పండినపండు ఉన్నట్లుండదనేమాట మాత్రం నిజం. మనకు లభించే వస్తువులలో తేనెకు బదులుగా ఉపయోగించదగిన ఉత్తమోత్తమ వస్తువు బెల్లం. కాని తీపిలో భేదమున్నది. జీర్ణం కావడం ఎక్కువ కష్టం. శరీరమునకు తేనె తగిఉన్నట్లు బెల్లం తగి ఉండదు. ఆల్కాలీని ముందుగా ఉపయోగించవలసిన చోట్ల సోడా బైకార్బనేటు తాత్కాలిక చికిత్సగా ఉపయోగపడుతుంది. కాని పండ్లలోను, ప్రకృతి ధాన్యాలలోను ఉన్న సహజ క్షారాలకు అది యెంతమాత్రమూ సరిపోదు. వెన్న సహజ స్థితిలో పులుపూ (ఆమ్లము) కాదు, క్షారమూ కాదు. కాచిన పాలలో పులుపు చేరుకొంటుంది. జీవబిందువులోని క్షారాన్ని (Tissue) తొలగించడాని కది ఉపయోగపడుతుంది. పాలను కాచడమే ఇప్పటికి మన కందుబాటులో ఉన్న సురక్షిత పద్ధతి. పెరుగులో ధూళివలె తయారయ్యే పుల్లని క్షారాలు ఎక్కువగా ఉంటవి. పెరుగులో నాలుగు వంతులు క్షారపదార్థాలు, ఒకవంతు పులుపు పదార్థమూ ఉండడం ఉచితం. నేయి సహజంగా ఆమ్లపదార్థం కాదు. కాని దానితో కొన్ని వస్తువులను వండినప్పు డది కొన్ని క్షారపదార్థాలను తొలగిస్తుంది. ఆవిధంగా తయారైన ఆహారం సహజంగా పులుపు కాకపోయినప్పటికీ పులుపు గుణాలను కలిగిఉంటుంది. ఇటువంటి ఉపయోగకరములైన విషయాలన్నీ చదువరులకు తెలిసేటందుకు కొంద అడిగే ప్రశ్నలకు జవాబుగా 'హరిజన్'లో ప్రచురింపబడుతూంటాయి. ఈ జవాబులన్నీ డాక్టరు మెంకెల్ వ్రాస్తూంటారు.

పాశ్చాత్య సంప్రదాయాలలో శిక్షణపొందిన అర్థ శాస్త్రజ్ఞులున్నూ, మనకళాశాలాధ్యాపకులున్నూ ప్రజల జీవితప్రమాణాన్ని హెచ్చించాలని తఱచుగా అంటూ ఉంటారు. జీవితప్రమాణాన్ని హెచ్చించడమంటే జీవితావసరాలకు ఉపయోగపడే వస్తువుల విక్రయం సృష్టిచేయడమని వారర్థంచేసుకొన్నట్లు కనిపించదు. వేషంకోసం ఉపయోగించే వస్తువుల ద్వారానే తఱచుగా ద్రవ్యం పట్టణాలకు నగరాలకు అక్కడనుంచి విదేశాలకు పోతూన్నది. కాబట్టి జీవితప్రమాణాన్ని వృద్ధిచేసే వస్తుసముదాయంలో ఇవి చేరకూడదు. అ. భా. గ్రా. ప. సం. వారి ఉద్దేశం డబ్బు స్థానికంగా తిరుగుతూండాలని. అప్పుడా అమ్మకపుసొమ్ము స్థానిక వ్యాపారానికీ పరిశ్రమలకూ ప్రోత్సాహకరంగా ఉండి ఎక్కువ ఉత్పత్తి కావడానికి దారితీస్తుంది. పని వాళ్ళకు కొనుగోలుశక్తినీ సరుకులనూ సప్లయిచేసే తెలిసిన ప్రదేశంలోనే వస్తువుల అమ్మకపు డబ్బు తిరుగుతూండాలని కుమారప్ప చెప్పినమాట బాగాఉంది. విదేశీవస్తువులను ఎక్కువగా కొనడమంటే ముడివస్తువులను ఆహారపదార్థాలను ఎక్కువగా ఎగుమతి చేయడమన్నమాట. అంతేకాదు; విదేశాల కొనుగోలు శక్తిని ఎక్కువచేసి మనదేశంలో నిరుద్యోగాన్ని, దరిద్రాన్ని పెంచుకోవడం. "మనిషి ఆకలిగా ఉన్నప్పుడు కోరికలను పెంచుకోవడం ఆకలిమంట ప్రజ్వలింపచేసుకోవడమే" అని కుమారప్ప సత్యాన్నిసంగ్రహంగా చెప్పినాడు. జీవిత ప్రమాణాన్ని హెచ్చించడమంటే మన వాళ్ళ అర్థమేమిటో తెలుసునా? జపాను చాపలు, పారసీకపు

తివాచీలు, ఆస్ట్రియన్ లాంతర్లు, అమెరికన్ ఫౌయ్యి, బర్మింగ్ హామ్ కాఫీపొడిచేసే యంత్రం, సీమ కప్పులు, సాసర్లు, జర్మన్ ఫోర్కులు, చంచాలు, జెకోస్లోవేకియా మూడు మడత బల్లలు, లాంకషైరు టేబిల్ బట్ట, ఆస్ట్రియన్ మడత కుర్చీలు, అయిరో బ్యాట్లు, బంతులు, లండన్ బిలియర్డు బల్లలు,కుర్చీలు, రీడింగు బిస్కట్లు, ఆస్ట్రేలియన్ పాలు, జావా పంచదార, ఫ్రెంచి కాఫీ, ఇంగ్లీష్ పండ్ల మురబ్బాలు ఇవన్నీ కొనడం. దీనికర్థం విదేశాలకు డబ్బు దోచిపెట్టడం; ఈ దేశం లోని లక్షలాది జనులు దాదాపు పస్తులు పడుకొంటూన్న సంగతి అందరికీ తెలిసినదే. వారి నికృష్ట జీవిత ప్రమాణం అభివృద్ధి కావలసిందే. కానిమధ్యతరగతుల విషయంలోనూ, ఉన్నత మధ్యతరగతుల సందర్భంలోనూ, ఈపని తలపెట్టడం అన్న వస్త్రాలు దొరకక బాధపడుతూన్న కోట్లకొలది జన సామాన్యాన్ని నాశనం చేయడం.

ఆర్థిక విజయం

భారతదేశంపైన బ్రిటిష్‌వారి ఆర్థిక విజయాన్ని మన విద్యావంతులుకూడా సరిగా గ్రహించలేదు. బ్రిటిష్ విజయం కేవలం ప్రాదేశిక విజయమేకాదు. సాంఘిక, ఆర్థిక నైతిక, ఆధ్యాత్మిక లేక అనాధ్యాత్మిక విజయమనాలి. ఇండియాలో బ్రిటిష్ పరిపాలనకు నిజంగా మూలమని చెప్పదగిన ఈస్టిండియా కంపెనీ, అత్యంతాభివృద్ధిపొంది ఇంగ్లీషు వాళ్ళను ధనవంతులనుగా చేసిన మొట్టమొదటి జాయింటు స్టాకు కంపెనీ. డచ్చివాళ్లు మిరియాల ధరను పౌను మూడు

షిల్లింగులనుండి 6 షిల్లింగుల 8 పెన్నీలకు పెంచి విశేష లాభాలుతీయడమే ఈస్టిండియా కంపెనీ పుట్టుకకు కారణం.

క్లైవు కాలంలో కావలసినంత ఇంగ్లాండుకు తీసికొని వెళ్ళారు. ఒక్క బెంగాలునుండి ఈస్టిండియా కంపెనీవారు, వారి నౌకర్లు, 1757—1766ల మధ్య లంచాల రూపంలో పౌ 600,000 గుంజుకొన్నట్లు తెలుస్తూన్నది. 1767లో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఈ దోపిడీలో ప్రత్యక్షంగా భాగంకావాలని పట్టు పట్టింది. అందువల్ల కంపెనీ ప్రతి సంవత్సరము 400,000 పౌనులు ప్రభుత్వ ఖజానాకు జమకట్టేట్టు ఒప్పుకోక తప్పిందికాదు. ఇంగ్లాండు భారతదేశాన్ని ప్రత్యక్షంగా దోచుకొంటూండంవల్లనూ, వలసరాష్ట్రాలలో పోటీ అనేది లేకుండా వ్యాపారం యావత్తు తమ ఒక్కరి చేతులలోనే ఉంచుకోవడం వల్లనూ వేగంగా పోగైన పెట్టుబడియేఅక్కడి పారిశ్రామిక విప్లవానికి కారణమయిందని ఆర్థిక చరిత్రకారులు వ్రాస్తున్నారు. 1813లో ఈస్టిండియా కంపెనీ వారి ఏకాధిపత్య వర్తక పద్ధతిని రద్దుచేయడమే బ్రిటను భారత దేశము నెడల అవలంబించిన దోపిడీ విధానానికి ఒక కొత్త దశ. 1803లో మొదటిసారి ఇండియాకు లాంకుషైరుబట్ట దిగుమతి అయింది. 1803లో దిగుమతి అయిన బట్టలవిలువ మూడులక్షలే. 1820లో 2 కోట్ల విలువగల బట్టలు దిగుమతి అయినవి. ఆ వర్తకమే ఇండియాలోని చేనేత పరిశ్రమను నాశనం చేసింది. "దరిద్రుడైన భారతీయ నేతపనివాని వల పోత వింటే అంతులేని జాలి వేస్తూన్నది. అతడు అన్నం

లేక వస్తులుంటున్నాడు. ఇందుకు ముఖ్యకారణమేమిటి? ఇంగ్లండులో తయారైన చౌకబట్టల దిగుమతి. సాలీలలో అనేకులు ఆకలితో చనిపోయినారు. మిగిలినవారు నేతపనిని వదిలిపెట్టి వేరేవృత్తి చూచుకొంటున్నారు. ముఖ్యంగా వ్యవసాయంలోకి దిగారు. నాజూకుతనానికీ, అందానికీ ప్రపంచమంతటా పొగడ్తకెక్కిన డక్కా–మజిలిను లందు వల్లనే అపురూపమై పోయినవి."[1] అని డాక్టరు బ్రాసింగు 1935లో వ్రాశాడు. భారతదేశపు బట్టల పరిశ్రమకు ప్రధాన కేంద్రమైన డక్కా–జనసంఖ్య 1815-1837 సంవత్స రాల మధ్య 150,000 నుండి 20,000కు తగ్గిపోయింది. ఈ విధంగా పారిశ్రామికంగానూ వ్యావసాయికంగానూ కూడా భాగ్యవంతంగా ఉన్న ఇండియాదేశం కేవలం వ్యవసాయదేశమై, ఇంగ్లాండుకు ముడిపదార్థాలను, ఆహా రాన్ని సరఫరాచేస్తూ, ఆ దేశంనుండి యిదివరకు తాను సొంతంగా తయారు చేసుకొంటూండే సరుకులను తెప్పించు కొంటూన్నది యిప్పుడు:-

భారత నౌకావ్యాపార కథకూడ ఇంత విషాదగాథా అవును. తన 'ఇండియా చరిత్రలో' మెడోస్ టేలరు ఇలా వ్రాశాడు.

> ఇడియాదేశపు ఉత్పత్తులతో ఇండియాలో తయారైన నౌకలు లండన్ కోస్తాకు వచ్చినప్పుడు అచటి ఏకాధిపత్యంగల నౌకావ్యాపా రస్తులకు థేమ్సునదిలో శత్రు నౌకాదళం దిగినప్పటికంటె ఎక్కువ

---

1 డక్కా మజిలినుల దీర్ఘ విషాద వృత్తాంతం మరొకచోట ఉన్నది.

భయ సంభ్రమాలు కలిగినయి. లండను కోస్తాలోని నౌకా నిర్మాతలు కొంపమునిగి పోయినట్లుగా గోలచేయడం ప్రారంభించారు. వాళ్ళ వ్యాపారం అపాయంలో పడ్డదన్నారు, నౌకానిర్మాతల కుటుంబాలు 'అన్నమోరామచంద్రా' అని దుఃఖించేరోజు వస్తూన్నదన్నారు.

హిందూదేశంలో తయారైన నౌకలు ఇంగ్లాండు ఇండియా దేశాల మధ్యజరిగే వ్యాపారంలో వినియోగ పడకూడదని 1801 జనవరి 17వ తేదీన ఈస్టిండియా కంపెనీ డైరెక్టరొక నివేదికను తయారు చేశాడు. అందులో వారు చెప్పిన వాదాలలో ఈ దిగువ వాదం ముఖ్యంగా తెలుసుకోదగినది.

ప్రాచ్యదేశాలలోని 'నేటివులు' మనకు లోబడ్డ ప్రజల నావలను మన రేవు పట్నాలకే తీసికొని వస్తూండడం వలన మన దేశానికెంతో సేవచేసిన ఆ ధైర్యశాలురలో ఏ ఒక్కడూ ఆహారం లేకుండా పోవలెనని ఏ బ్రిటిషు హృదయమూ కోర్దదు. కాబట్టి మన నౌకా వ్యాపారంలో ఎక్కువగా ఈ భారతీయ నావికులను చేరనీయడం వలన కలిగే ఫలితాలు ఆర్థిక, నైతిక, వాణిజ్య, రాజకీయ దృష్టితో విచారించినప్పుడు తెలుస్తూనే ఉన్నవి. భారతీయులచే నడపబడుతూన్న నౌకలకు ప్రత్యేక సౌకర్యములు చేయపలెననే సూచనకిది మఱియొక ప్రబలమైన అభ్యంతరం.

"ఆర్థిక, ఆదాయ వ్యవహార నిర్మాణంలో ఇండియా సామ్రాజ్యానికి కేంద్రమూ కొలికిపూసా అయింది" అన్నాడొక బ్రిటిష్ చరిత్రకారుడు. అటువంటి మహోన్నత శిఖరం నుండి పాతాళంలో పడిపోయింది ఇండియా నేడు. నిర్మాణ కార్యక్రమమంటే ఇండియా పునర్నిర్మాణంకోసము; పునర్వి

జయంకోసమూ ఏర్పాటైన కార్యక్రమం; కాబట్టి దానిని మనం జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి.

నిర్మాణ కార్యక్రమము - అహింస

గాంధీ సేవాసంఘ మహాసభ 1939లో బృందావనంలో జరిగినప్పుడు గాంధీ ఇలా ఉపన్యసించాడు.

నిర్మాణ కార్యక్రమానికీ అహింసకూ సంబంధమేమిటి? వాటిని రెంటినీ ఎందుకంత సన్నిహితంగా జోడిస్తున్నారు? అనే ముఖ్య ప్రశ్నలకు నేను మీకు జవాబీయవలసి యున్నది. మంచిది; హిందూ మహమ్మదీయుల సంఘీభావము, మద్య నిషేదము, అస్పృశ్యతా నివారణమూ - ఇవి అహింస లేకుండా జరిగేపనులు కావని స్పష్టంగా తెలిసిన విషయమే ననుకొంటాను. ఇక చరఖా విషయం మిగిలింది. అది అహింసకు చిహ్నం ఎలా అవుతుంది? ముఖ్యంగా మీ భావమును బట్టీ, మీరు దాని కాపాదించే గుణములనుబట్టీ అది మీకు ప్రత్యక్షం కాగలదని ఇదివరకే మీకు చెప్పియున్నాను. క్వైను మాత్రను గూర్చిన మీ భావం అలా ఉండగా దానికి కొన్ని సహజ గుణాలున్నాయి. అటువంటిదికాదు రాటం. దానిలో ఆలాటి సహజ గుణమేమీ లేదు. గాయత్రీ మంత్రం తీసుకోండి. నా పైన దానికున్న ప్రభావం హైందవేతరుల పైన ఉండదు. కల్మా ముసల్మాను హృదయంలో కలిగించే పరివర్తనం నాహృదయంలో కలిగించలేదు. అదేవిధంగా అహింసను బోధించే శక్తిగానీ, స్వరాజ్యాన్ని తెచ్చేశక్తిగానీ, రాటంలో స్వత స్సిద్ధంగాలేదు. కాని మీరు దానికా గుణాలను ఆపాదించి భావిస్తే అది సరిగా అలాగే ప్రత్యక్షమౌతుంది. పేదలను సేవించడమే దానిలోఉన్న విలువ అనే సంగతి స్పష్టమే. అందువల్ల అది అహింసా చిహ్నమనిగానీ, స్వరాజ్య సంపా

దనకు తప్పనిసరి అని గానీ అర్థంచేసుకో నక్కరలేదు. కాని 1920 నుండీ నేను రాటాన్ని స్వరాజ్యంతోనూ అహింసతోనూ ముడిపెట్టాను.

'ఇక ఆత్మ పరిశుద్ధతకు సంబంధించిన కార్యక్రమముంది. దానితో కూడా రాటం సన్నిహిత బాంధవ్యం కలిగేఉంది. ఇంట్లో వడికిన ముతక నూలుబట్ట నిరాడంబర జీవితాన్నీ, తద్వారా పవిత్రతనూ సూచిస్తుంది.

రాటం, హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యము, అస్పృశ్యతా నివారణము- ఇవిలేకుండా శాసనోల్లంఘనంలేదు. శాసనోల్లంఘనం అన్నప్పుడు, మనంతట మన మేర్పాటు చేసుకొన్న నియమాలకు హృదయపూర్వకంగా మనం కట్టుబడి ఉండాలనే భావం ఇమిడిఉంది. అది లేకపోతే శాసనోల్లంఘన మొక క్రూర పరిహాసం. ఇదినాకు 'రాజకోట ప్రయోగశాలలో కలిగిన ద్విగుణీకృత విశ్వాసం. ఈషరతులన్నీ ఒక్క మనిషే నిర్వర్తించినప్పటికీ ఆయన ఒక్కడే స్వరాజ్యాన్ని తీసుకొని రావడానికర్హుడు. నేను ఆదర్శ సత్యాగ్రహిని కావడానికింకా ఎంతో దూరంలో ఉన్నాను. రౌలటు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా సత్యాగ్రహ సన్నాహాలు సాగించవలెననుకొన్నప్పుడుకూడా నేనీ మాటలే చెప్పాను. ఆ సత్యాగ్రహం ప్రారంభించబడినప్పుడు కొద్దిమందిమే ఉన్నాము. ఆ కొద్దిమందిలో నుండే చెప్పుకోదగిన సంస్థను స్థాపించాము. నేను అసంపూర్ణ సత్యాగ్రహిని కావడంచేత మీ సహకారం కోరుతున్నాను. మీ సహకారాన్ని అభిలషించడంలోనూ, సత్యాగ్రహ సంవిధాన ప్రయత్నంలోనూ నిరంతరం ఆత్మపరీక్ష చేసుకొంటూం డడంవలన నేను అభివృద్ధి కాగలను. నేను మీ కిస్తూన్న ఇంత సావకాశమూ మన ఉభయుల క్షేమంకోసమే. మీ క్షేమంకోసం కాకపోతే అధమం నా క్షేమంకోసం. నేను ఆత్మపరీక్ష చేసుకొంటూన్న కొద్దీ పెరుగుతూన్నాను; క్రమపరిణామం పొందుతూన్నాను; ఎవ్వరూ పెరగడానికి వీలులేనంత పెద్దవాళ్లుకారు - ముఖ్యంగా నేను కాను.

ట్రాన్సువాలులో సత్యాగ్రహం పుట్టింది. కాని అక్కడ కొన్నివేల మంది మాత్రమే దానిని ప్రయోగించారు. ఇక్కడో లక్షలాది ప్రజలు ప్రయోగించారు. 1919 ఏప్రిల్ 6 వ తేదీని మద్రాసునుండి నేను పిలవగానే లక్షలాది ప్రజలు ఒక్కటిగా లేచి నిలబడతారని ఎవరను కొన్నారు? కాని అంత్య విజయానికి నిర్మాణ కార్యక్రమం ముఖ్యావసరం. ఈనాడు అహింసా చిహ్నమైన రాటంపైన చేయవలసిన పనిని మనం సరిగా నిర్వర్తించక పోయినట్లయితే మన జాతికి అన్యాయం చేస్తున్నామని నేను నిజంగా అనుకొంటున్నాను. ఎంత కాలమైనా కానీయండి ఈ పని చేసి తీరవలసిందే.

మధ్యరాష్ట్రాలలో పారిశ్రామిక విచారణ సంఘంవారి ఆదర్శ నివేదిక

మధ్యరాష్ట్రాల ప్రభుత్వంవారు 1938 డిశంబరు 15వ తేదీని నియమించిన పారిశ్రామిక విచారణ సంఘం 1939 మే 20 వ తేదీని "ఒక ఆదర్శ నివేదికను" ప్రచురించింది. "అది శాస్త్రవిషయిక విచారణకాదు; ప్రచారక విచారణ కాదు; రుగ్ణవిషయిక (Clinical) విచారణ కాదు. కాని, రోగి ప్రాణాలను కాపాడతగిన మందును సూచించే నిమిత్తం స్వల్పకాలంలో ముగించబడిన రోగ నిదాన విచారణ - అది జాతీయ భావి నిర్ణయ సూచిక-మన కార్యరంగంలో మనకు లభించే ముడివస్తువులనుబట్టి వ్యక్తుల ఆర్థిక క్రియా విధానమును సూచిస్తూన్నదది" అన్నాడు ఆచార్య కుమారప్ప దానినిగూర్చి; అందులోని విషయాలను సంగ్రహంగా మనవి చేస్తాము.

1. ప్ర భు త్వ వి ధు లు

ప్రతి సాంఘిక సంస్థా, పెద్దజాతి కానీయండి; ఒక రాష్ట్రీయ రాజకీయ కేంద్రం కానీయండి; సంకుచిత విశాల దృక్పథాలకు తగిన సమాధానం కుదర్చగలిగి ఉండాలి. వ్యక్తి ప్రయోజనం సాధారణంగా సంకుచితంగా ఉంటుంది. అది జాతీయ క్షేమానికి విరుద్ధంగా ఉన్నప్పుడు, ఉభయుల క్షేమాలను ఉచితపద్ధతిని సమన్వయపఱచడం - సంస్థాపిత సంఘధర్మం. అందువల్ల సంఘం మొత్తానికి అపాయము కలుగకుండా ఉంటుంది. అదేవిధంగా గ్రామస్థుల ఆర్థిక వ్యవస్థకు పారిశ్రామికుల ఆర్థిక వ్యవస్థకూ ప్రయోజనా లలో విరోధం కలిగినప్పుడు, మొత్తంపైన జాతీయ క్షేమం కోసం రెండువ్యవస్థలకూ సమాధానం కుదర్చడం అవసరం. ఈ పని చేయడానికి తగిన సంస్థ ప్రభుత్వంకంటె మఱొకటి లేదు. కాబట్టి రాజ్య పరిపాలనలో ఉన్నవారు అందఱి క్షేమంకోసం ఈ సందర్భంలో జోక్యంకలిగించుకోవడం న్యాయం. దుర్బలుల హక్కులను ప్రభుత్వం రక్షించి తీరాలి. అంతేకాదు, వ్యక్తిచేయజాలని పనులు కొన్ని ప్రభుత్వంచేసి తీరవలసినవి ఉన్నవి. ప్రజల అవసరాలను పరిశీలించి వ్యాపార సౌకర్యాలను యేర్పాటు చేయడం వ్యక్తులకు సాధ్యమైన పనికాదు. అందుకు తగిన కాలంగానీ ధనంగానీ వారు వెచ్చించలేరు.

2. పన్నులు - ఖర్చులు

ప్రజలనుండి పన్నులద్వారా లభించిన ద్రవ్యంవలననే ప్రభుత్వం నడుస్తూన్నది. ప్రభుత్వం ప్రజలకోసమే ఉన్నట్లయితే, ప్రజల ఆర్థికక్షేమానికి విరుద్ధంగా ఎప్పుడూ పన్నులను విధించకూడదు. కాబట్టి పరిపాలకులు పన్నులను వెచ్చించే విధానం మొత్తంపైన జాతీయైశ్వర్యాన్ని పెంపొందించేటట్లు చూచుకోవలెను. పేదలనుండి పన్నులను వసూలుచేసి ధనవంతులను ఇంకా ధనవంతులుగా చేయడానికి వినియోగించినట్లయితే, జాతీయైశ్వర్య విభజనలో మానవవ్యక్తి కీయదగిన విలువ ఈయలేదని అర్థం. అతి కఠినమైన ఆర్థికవిధానంగల ఇండియావంటి పేదదేశం సందర్భంలో ఈ విషయం ఇంకా ఎక్కువగా వర్తిస్తుంది. వస్తువులను చౌకధరలో కొనమని బోధించడమే అర్థశాస్త్రములోని ఉద్దేశంకాదు. ఎందువల్లనంటే ప్రభుత్వం కేవలం ధనదృష్టితోనే వెచ్చించకపోవచ్చును. విదేశీవస్తువులకంటె స్థానికంగా తయారైన వస్తువు లెక్కువ ప్రియంగా ఉన్నప్పటికీ, వాటికి ఎక్కువ ప్రోత్సాహమివ్వాలి. అందువల్ల అక్కడి ద్రవ్యం ఆ రాష్ట్రంలోనే తిరుగుతూంటుంది; వస్తువు ధర పెరుగని పన్నులను భరించే శక్తికి భంగం రానీయదు; ఐశ్వర్యం ఒక్కచోట గూడుకట్టుకొని ఉండక చక్కగా విభజింపబడుతుంది. స్థానిక వ్యాపారం అభివృద్ధి అవుతుంది. విదేశీవస్తువులను కొన్నట్లయితే మారకం స్వేచ్ఛగా జరగడానికి వీలులేకుండా కొనుగోలుశక్తి దేశ

సరిహద్దులను దాటిపోతుంది. ఎగుమతి దిగుమతి పన్నులు, మారక నిర్ణయాధికారము, సరుకుల రాకపోకల రేట్ల నిర్ణయం-మొదలైన అడ్డగోడలను కట్టుకొంటూన్నంతవరకూ స్వేచ్ఛావ్యాపారంవలన కలిగే పరస్పర క్షేమం కలుగుతుందని అనుకోవడానికి వీలులేదు.

నేడు మన ఆర్థికవస్తుసముదాయం కృత్రిమ పద్ధతులతో శాసింపబడుతూన్నది. ప్రజలు ఉత్పత్తిచేసిన వస్తువుల చలామణికి ప్రభుత్వ వ్యయం ఎలా తోడ్పడుతూన్నదో తెలుసుకోవడానికి నిరంతరం కన్నువేసి చూస్తూండాలి. వస్తువుల చౌకదనమే ప్రధానంగా పెట్టుకొని విదేశీ సరుకులను కొనే ప్రభుత్వం, తనరాజ్యంలో నిరుద్యోగతను సృజించిన నేరానికి తానే గురిఅవుతుంది. స్థానికోపయోగం కోసం ఉత్పత్తి అయిన వస్తువు స్థానిక ప్రజలకు పని కల్పిస్తుంది. ఇక ఇతరాష్ట్రంనుండి వస్తువులను తెప్పించుకొన్నప్పుడావస్తువుల గిరాకీవలన కల్పింపబడిన పని అంతా సరుకులను దిగుమతి చేసుకొన్న రాష్ట్రానికి లేకుండా పోయినట్లే. కాబట్టి ప్రభుత్వం పన్నులను వ్యయంచేసే విధానాన్నిబట్టి ప్రజలకు పని కల్పించనూవచ్చు పోగొట్టనూవచ్చు. దిగుమతి చేసుకొన్న వస్తువెంత చౌకగా ఉన్నప్పటికీ, ప్రజలకు పోయిన పనినిబట్టి చూస్తే దానిఖరీదు చాలా ఎక్కువే. కనుక చౌక అనే కారణంతో పైనుండి సరుకులను దిగుమతి చేయించుకొనే ప్రభుత్వం తన ప్రజలకు అపకారం చేస్తూన్నదనేమాట స్పష్టం.

3. పెట్టుబడి - రెక్కలకష్టము

మన ఆర్థిక విధానానికి పాశ్చాత్యుల ఆర్థిక విధానానికి కావలసినంత భేదమున్నది. పెట్టుబడికి కొఱత ఉండదనే భావంతో వారి సంస్థలు నిర్మింపబడినయి. పారిశ్రామిక పరివర్తనానికి ముందు తూర్పు దేశాల సామగ్రి పశ్చిమ దేశాలకు ప్రవహించింది. అప్పటినుండీ వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయడంలో కూలి ఖర్చులను తగ్గించి మధ్య దళారీలకు ఎక్కువ ప్రతిఫలం మట్టేటట్టు ప్రయత్నాలు చేస్తూన్నారు వారు.

మనదేశంలో ఏగ్రామానికి పోయి చూచినా కూలి జనం ఎక్కువగా నున్నట్లు పెట్టుబడి తక్కువగా ఉన్నట్లూ అర్థమవుతుంది. కాబట్టి మన అభ్యుదయవిధానం పెట్టుబడి లభించడం పైన ఆధారపడి ఉండకూడదు. కూలిజనం కావలసినంత ఉన్నదనే జ్ఞానంపైన ఆధారపడి ఉండాలి. పెద్దపెద్ద పెట్టుబడులు కావలసిన ముఖ్య పరిశ్రమల విషయంలోనూ, ప్రజోపయోగ కార్యముల సందర్భంలోనూ, ప్రకృతి సౌభాగ్యాన్ని ప్రజాక్షేమానికోసం వినియోగపరచడంలోనూ, ప్రజల పక్షాన ప్రభుత్వమే పనిచేయవలసి ఉంటుంది. ఇతర సందర్భాలలో ఈ ప్రమాణం పనికిరాదు. మన సందర్భంలో మన ఉత్పత్తి పరికరాలు కారు చౌకగా ఉండాలి. ఏదైనా సరుకును ఉత్పత్తి చేసేటందుకు కూలికింద ఎక్కువ ఖర్చు అయిందంటే, ఆ సరుకు ఉత్పత్తిలోనే, ద్రవ్యవిభజన సరిగా జరిగిందని అర్థం.

సాధారణంగా ప్రభుత్వానికి ఆదాయం ప్రజల సాంవత్సరిక ఉత్పత్తి వలననే వస్తూన్నది. అది వారి పెట్టుబడినుండి వచ్చే ఆదాలో భాగం. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు చాలకాల మవుతుందనే ఉద్దేశంతో కూడా ప్రభుత్వంవారు విదేశీవస్తువును తెప్పిస్తూంటారు. ఇదికూడా అర్థశాస్త్రరీత్యా తప్పు. ప్రజల సంవత్సరాదాయమునుండియే ప్రభుత్వానికి సొమ్ము వస్తూన్నది గనుక ప్రభుత్వం చేసే ఖర్చులుకూడా ప్రజల సంవత్సరాదాయమునకు ఆధారంగా ఉండాలని మా అభిప్రాయం. ఇందుకొక ఉదాహరణ మిస్తున్నాము. మన గ్రామాల ప్రక్కనూ అడవులలోనూ గూడా రైలుమార్గాల దరినున్న టెలిగ్రాఫ్ స్తంభాలు ఉక్కువి. దేశంలో ఎంతో కొయ్య ఉండగా ఆ ఉక్కుస్తంభా లెందుకు వేయాలి? పైగా ఉక్కు విదేశంనుండి దిగుమతి అయింది. కొయ్య స్వదేశిది. భాగ్యవంతములైన అమెరికా ఇంగ్లండు దేశాలలో కూడా ఆ స్తంభాలు కొయ్యవే. ఇనుప స్తంభాలు వేయడానికి (కారణం) ఏమి చెబుతారంటే కొయ్య చెదతిని పోతుంది, పుచ్చుతుంది, ఉక్కు చాలాకాలం మనుతుందని చెబుతారు. దేశక్షేమానికి విరోధంగా ఉండే ఖర్చులుచేసి, ప్రభుత్వంగాని మఱొక ప్రజాసంస్థగానీ యెన్నడూ అటువంటి కుంటి కారణాలు చెప్పకూడదు. కొయ్య ఉపయోగించినట్లయితే కావలసినంత మందికి పని దొరుకుతుంది. కొయ్య కొద్దికాలం మనేమాట నిజమే కాని చాలా చౌకగూడాను. ఎక్కువసార్లు కొత్తవి వేయవలసివస్తే మన పన్నులలోనుండి వెచ్చించబడిన ఆ సొమ్ము దేశంలో ఇంకా

ఎక్కువసార్లు తిరగడానికి సావకాశం కలుగుతుంది. ప్రజల నుండి తీసుకొన్న పన్నులను సాధారణంగా ప్రభుత్వం పెట్టుబడిగా వినియోగించకూడదు. అందువల్ల డబ్బు తిరగడానికి అడ్డంకు కలుగుతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రజల నిరుపేదతనానికికూడా కారణం కావచ్చును. పన్నులు చెల్లించే ప్రజలు దాదాపు జీవితావసరములను సంపాదించుకోగలిగిన వారుగా మాత్రమే ఉంటారు. అటువంటి వారి దగ్గరనుండి డబ్బు పుచ్చుకొని ఎప్పటికో భావికాలానికి దానిని దాచి ఉంచడం సరియైన ఆర్థిక విధానం కాదు. కాబట్టి అటువంటి సొమ్మును పెట్టుబడికింద కాకుండా, రెవిన్యూనుండి ఖర్చుబడేటట్టుగా చూడడమే సరియైన పద్ధతి.

ఈ పద్ధతివలన మఱొక ప్రయోజనంకూడా ఉన్నది. తమకడనున్న సొమ్ము త్వరలో వ్యయమైనట్లయితే ప్రభుత్వం తిరిగీ ప్రజలదగ్గరకు డబ్బుకోసం పోవలసివస్తుంది. అందువల్ల ప్రభుత్వం తమ లావాదేవీలను గూర్చి ప్రజలకు తెలియజెప్పక తీరదు. అప్పుడు ప్రజాపరిపాలనా సంస్థలలో హద్దుపద్దులు లేకుండా డబ్బు ఖర్చుపెట్టడానికి వీలుండదు.

ప్రతిసంవత్సరము గ్రామంనుండి ప్రభుత్వం తీసుకొన్న ఆదాయమూ, ఆగ్రామంమీద ప్రభుత్వం పెట్టినఖర్చూ తెలియపరుస్తూ ఒక నివేదికను తయారు చేసి దానిని గ్రామములో నలుగురికీ కనబడేచోట - పోస్టాఫీసుకో ఆసుపత్రికో పాఠశాలకో అంటించాలని కూడా కమిటీవారు సిఫారసు చేశారు.

మన ఆర్థిక వ్యవస్థలో సాధారణంగా అందరికీ అర్థం కాని విషయ మొకటున్నది. అది తెలుసుకొంటేనే గాని అసలు సంగతి తెలుసుకొన్నట్లుకాదు. ఇండియాలో బాగా వ్యాపించవలసిన పరిశ్రమలు పెట్టుబడి మీద ఆధారపడే విగా గాక పనిమీద ఆధారపడేవిగా ఉండాలని ఇదివరకే చెప్పిఉన్నాము. కేంద్రీకరణ పద్ధతులలో తయారైన విదేశీ వస్తువులతో పోటీ చేసేటంతవరకూ పోయి మన కుటీర గ్రామ పరిశ్రమలను మనం కృశీభూతం చేయ దలచుకోలేదు. గ్రామంలోకి పోయి ఒక్కసారి పరిశీలిస్తే అన్నంలేని పేదవాళ్ల ఇళ్లన్నీ మట్టితోనూ తడికలతోనూ కట్టిఉన్నట్లూ, షాహుకారుల ఇళ్ళూ, వ్యాపారస్థుల ఇళ్ళూ (మాల్ గుజార్లు) రాయి, సున్నం, పెంకులతో కట్టిఉన్నట్లూ తెలుస్తుంది. ఇది కేవలం దరిద్ర చిహ్నమే కాదు; శతాబ్దాల తరబడి పరిస్థితులకు పరిసరాలకు అనుగుణంగా సరిపుచ్చుకొని వస్తూన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఒక భాగమని కూడా అర్థమవుతుంది. గట్టి ఇంటికి మరమ్మతు చేయడానికి బయట నుండి తాపీమనిషి రావాలి. పాకల విషయంలో అలా కాదు. ఇంట్లోవాళ్లే పడిపోయే గోడలకు అండలు వేసుకొని మెత్తు కొంటారు. కాబట్టి రాతితో కట్టిన యిళ్ళను మరమ్మతు చేయడానికి డబ్బు కావలసివచ్చి సాధారణంగా మరమ్మతు లేకుండానే ఉంటున్నాయి ఆ యిళ్లు. మట్టితో కట్టిన యిళ్లు-హరిజన వాడలలోని యిళ్ళుకూడా పరిశుభ్రంగా చూడ ముచ్చటగా ఉంటున్నాయి. దీనికి కారణం వాళ్ళ రెక్కల కష్టమే వాళ్ళకు డబ్బు.

4. డబ్బు-వస్తుమారక పద్ధతి

ఈ సందర్భంలో, ఒక ప్రమాణం యేర్పాటు చేసుకొని, ఆ ప్రకారం కొంతసొమ్మును వస్తురూపంలో ముట్టచెప్పే పద్ధతికూడా తగినదేనని మా అభిప్రాయం. డబ్బు ఉపయోగాన్ని గూర్చి పదేపదే నొక్కి-నొక్కి మాట్లాడుతూంటారు చాలామంది. దీనికీ ప్రభావం పాశ్చాత్య ఆర్థిక నిర్మాణంవలన కలిగింది. అక్కడి పరిశ్రమలకు కావలసిన ముడిసరుకులను దూరప్రదేశాలనుండి తెప్పించుకోవడం ముఖ్యావసరం గనుక డబ్బుతో పని పట్టింది వారికి. ముడిసరుకులకోసం దూరంపోయినకొద్దీ డబ్బుతో అవసరమెక్కువ కలుగుతుంది. డబ్బుకు వచ్చిన ఈ ప్రాముఖ్యమువలన గ్రామస్థులు విదేశీ వ్యాపారస్థుల దయాదాక్షిణ్యాలకు తలలొగ్గవలసి వచ్చింది. వారు తమ వ్యాపార స్థలాలను ఎక్కువ చేసుకొని అక్కడనుండి తమ దేశపు సరుకులను తీసికొనివచ్చి అమ్ముతూంటే ఇక్కడివారు ఆపడాని కధికారంలేక గుడ్లు మిటకరించుకొని చూడవలసి వస్తూన్నది. డబ్బు జీవితానికి కావలసిన ముఖ్య అవసరాలను వేటినీ తీర్చగలిగిన సరుకుకాదు. కాబట్టి మనిషి కేవలం డబ్బుతో బ్రతకలేడు. కాని డబ్బుకువచ్చిన ప్రాముఖ్యతనుబట్టి డబ్బు కలవాడు ఇతర సరుకులు కలవాడికంటే మిన్నగా ఉంటాడు. అందువలన బేరంలో సరుకు గలవాడికంటే డబ్బున్నవాడి చేయి పైగా ఉంటుంది. కాబట్టి డబ్బు ఇతరుల జీవితాలను చేతిలో పెట్టుకోవడానికి మనిషికిగల శక్తిని నిరూపిస్తుంది. బంగారం దానంతటది తరిగిపోదు. కాని దానికి మారుగా

లభించే సరుకులు చాలవరకు సహజంగా కాలం గడచినకొద్దీ తరిగిపోతూంటయి. కాబట్టి మనం నాణెముల ఆర్థిక విధానాన్ని విరివిగా గ్రామాలలో ప్రవేశపెట్టినట్లయితే, పేదలను భాగ్యవంతుల చేతి కప్పగించడమే. డబ్బు లోహరూపంలో ఉండడం మంచిదని ఎంత చెప్పినప్పటికీ, కుళ్ళిపోయే సరుకున్న పేదవానికీ కుళ్ళిపోని లోహముగల భాగ్యవంతునికీ పోటీ వచ్చినప్పుడు పోల్చిచూస్తే అందులోఉన్న అన్యాయం అర్థమవుతుంది. కనుక గ్రామస్థులు ప్రపంచ వాణిజ్యం జోలికిపోక తమ ఉత్పత్తిశక్తిమీద ఆధారపడి ఉండడం ఎక్కువ మంచిది.

5. వస్తుమారక పద్ధతి - ప్రభుత్వ విధులు

ప్రభుత్వ వ్యయంకోసం, ప్రజలనుండి తీసుకోబడుతున్న కొనుగోలు శక్తిలోని మానవ మూల్యమును తగ్గించే వైఖరి ఈ సందర్భంలో ఎక్కువగా కనబడుతుంది. జీవితావసరములనుకూడా సంపాదించుకొనే శక్తిలేనివారు పెద్ద పెద్ద జీతాలు పుచ్చుకొనే ప్రభుత్వోద్యోగులను భరించవలసి వస్తూన్నది. ఈ కమిటీ సభ్యులు గ్రామస్థుల అతిథులుగా ఉండవలసి వచ్చినప్పుడు మట్టినేలమీదనో వసారాలలోనో, లేక అనారోగ్య భూయిష్ఠమైన పశువుల చావడి దగ్గరనో నిద్రించవలసి వచ్చింది. ఇది గ్రామస్థుల ఆతిథ్య లోపంవలన గలిగిన చిక్కుకాదు - పేదవాళ్ళ హృదయాలు పెద్దవిగా ఉంటయి-కాని పాపం వాళ్ళ బొక్కసాలుచిన్నవి. అతిథులకోసం వేరే ఒక చిరిచాప వాళ్ళింట్లో లేదు. ప్రభు

త్వానికి వచ్చే పైకం చాలవరకీ ప్రజలనుండే వస్తూన్నది. కాని ప్రభుత్వ వ్యయ పద్ధతినిబట్టిచూస్తే వారా సంగతిని గమనించినట్లు తోచదు. ఒక్క అసెంబ్లీ విశ్రాంతి గృహం 1,32,000 ఖరీదయింది. భూమిమీద మంచి మంచి తివాచీలు పఱచిఉన్నాయి. గదులన్నీ మహావైభవంగా మనోహరములైన ఉపకరణాలతో నిండిఉన్నాయి; మన శాసన సభ్యులందరు సంవత్సరానికి రు. 15 ల అదాయంగల గృహస్థులకు అతిథులు. కాని ఒక్కొక్క యం. ఎల్. ఎ. ఉండే గది ఖరీదు రు. 3,300. ఇటువంటి రాజ హార్మ్యాల వలననే మానవ మూల్యంలో జాతీయైశ్వర్యం తగ్గిపోతున్నది.

ప్రభుత్వం వారి రెవిన్యూ కొంతవరకైనా వస్తురూపంలో వసూలు చేయబడినట్లయితే, కొంత ఉపయోగకరంగా ఉంటుందని మా అభిప్రాయం. అందువల్ల వారు వసూలుచేసిన వడ్లుకానీ, గోధుమలుకానీ స్థానికోద్యోగుల జీతాలకింద ఈయవచ్చును. ఈ ధాన్యాలను అమ్మడంలో గ్రామస్థులకు పట్టణస్థులకు కలిగే పోటీకూడా కొంత తగ్గుతుంది. ప్రభుత్వానికి ధాన్యం వసూలు చేయడంలో ఎక్కువ ఖర్చయ్యేమాట, కష్టముమాటా నిజమే; కాని అందువల్ల ప్రజలకు కలిగే లాభాలను యోచించినట్లయితే ఆ వ్యయమూ ఆ కష్టమూ ఒక లెక్కలోదికాదు. పూర్తిగా వస్తురూపంలోనే పన్నులన్నీ పుచ్చుకోవలెనని మేము సిఫారసు చేయడంలేదు. కాని సరియైన పద్ధతిలో వస్తురూపంగా కొంతవరకు పన్నులను వసూలుచేసే విధానాన్ని

ఆచరణలో పెట్టినట్లయితే చాలావరకు ప్రజల కష్టాలు గట్టెక్కగలవని మా అభిప్రాయం.

6. ముడిపదార్థాలు - ఉత్పత్తి: లాభం

మరొక ముఖ్య విషయంకూడా ఆలోచించాలి. సాధారణంగా ముడిపదార్థం ఉత్పత్తిఅయిన స్థితిలో శ్రమకు ముట్టే ప్రతిఫలంకంటే, వస్తురూపంలో అమ్మకంకోసం తయారు అయిన స్థితిలో శ్రమకు ముట్టే ప్రతిఫలం ఎక్కువగా ఉంటుంది. దీనికి కారణం కొనేవారు ఆఖర్చును భరించగలిగిన శక్తివంతులుగా ఉండడమే. ఈ సంగతి చాలామంది సరిగా గ్రహించడంలేదు. తక్షణం ఉపయోగించడానికి వీలుగా తయారైన వస్తువు రు. 100 లకు అమ్మితే తేలికగా రు. 5 ల లాభం ఉండవచ్చును. అదే వస్తువు చేసేటందు కుపయోగించిన రు. 10 ల ముడిపదార్థంలో దామాషాగా 8 అణాలు లాభం రావచ్చును. కాని రు. 5 లు లాభం ఉండదు. కాబట్టి ముడిపదార్థం ఉత్పత్తిచేసిన వానికంటె, దానిని వస్తు రూపంలో తయారుచేసిన కర్మకారునకు ఎక్కడ ప్రతిఫలం ముట్టుతుంది. కొన్ని పరిమిత ప్రదేశాలలో, ఈ రెండు పనులూ చేసేవా రుండవచ్చును. అందువలన సంఘం మొత్తం మీద మేలు కలుగుతుంది. కాని ప్రస్తుత సంఘ వ్యవస్థలో కొంతమంది సరుకులను తయారుచేసేవారు, మఱికొంత మంది ముడివస్తువులను ఉత్పత్తిచేసేవారు. ఈ రెండోవారు మొదటి వారికి కొన్నివేల మైళ్ళ దూరంలో ఉండడం వీరిరు

పురి మధ్య అనేక కృత్రిమ ప్రతిబంధకాలుండడం తటస్థి స్తూన్నది. మొదటివారు నిరంతరం హాయిగా తగినంత సంపా దించుకోవడం, రెండోవారు నిరంతరం తగిన విలువ రాక బాధపడడం జరుగుతూన్నది. ముడి వస్తువుల ఎగుమతి పేదరికాన్నీ నిరుద్యోగతనూ కల్పించడానికి కారణమవు తూంటుంది. ముడిపదార్థాలను ఉత్పత్తి చేయడం వరకే అయినట్లయితే మొత్తం మీాద వ్యవసాయం లాభదాయకం కాదు. ప్రతి ప్రభుత్వం మొత్తం సంఘమంతటికీ ఏది ప్రయోజనకరమో ఆలోచించాలి; ఆహార పదార్థాలు ప్రజలకు ఎక్కువగా క్షేమం చేకూరుస్తయ్యనీ, డబ్బు కానీ, ఎగుమతుల కొలకు పండించే వాణిజ్య సస్యాలు కానీ ప్రజలను దరిద్రులనుగా చేస్తయ్యనీ గ్రహించాలి. కిందటి తరం నుండీ వాణిజ్య సస్యాలను వృద్ధిచేయాలన్ని ఒక అనవసర ప్రచారం బయలు దేరింది. దాని దుష్ఫలితం గ్రామాలలో ఇప్పుడు ప్రత్యక్ష మాతూన్నది.

ఫ్యాక్టరీల కోసం వాణిజ్య సస్యాలను వేస్తూన్న రైతుకూ ఫ్యాక్టరీ కూలీలకు భేదంలేదు. ఈ రైతుకూడా తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కోల్పోతున్నాడు. ఫ్యాక్టరీల వారితో తనకు లాభదాయకంగా ఉండేటట్లు బేరమాడుకొనే శక్తి అతనికి లేదు. కాబట్టి అతని ముడి పదార్థానికి బహుతక్కువ విలువ లభిస్తూన్నది. రైతు స్వతంత్రాభిలాషి అని ప్రతీతి కాని అతడు ఆహారపదార్థాలను ఉత్పత్తి చేయడమూ, తానూ తన ఇరుగు పొరుగువారూ కలిసి, ప్రజలకు ఉప

యోగకరములైన సరుకులను తయారుచేసేటందుకు తగిన పంటలను పండించడమూ మానివేసిన కారణముచేత, అతని సంప్రదాయ సిద్ధమైన స్వాతంత్ర్య ప్రియత్వాన్ని పోగొట్టుకొంటున్నాడు.

ఈ మార్పువలన రైతుకు కలుగుతూన్న దుష్ఫలితాలను మన వ్యవసాయ శాఖవారి విధానంకూడా ఇంకా ఎక్కువ చేయిస్తున్నాయి. వారి పరిశోధనలన్నీ ముఖ్యంగా వాణిజ్య సస్యాలను అభివృద్ధిచేసేటందుకే జరుగుతూన్నాయి.* ఇది కేవలం హ్రస్వదృష్టితో చేస్తూన్నపని, గృహపరిశ్రమ ద్వారా పంచదార చేయడానికి తగిన తాడిచెట్లు పుష్కలంగా దేశంనిండా ఉన్నాయి. కాని వాటిని పూర్తిగా నిర్లక్ష్యంచేసి ఫ్యాక్టరీ పంచదారకోసం చెఱుకుపంట పండించమని రైతులకు పదేపదే సలహా ఇస్తున్నారు వారు. అందువలన చక్కగా గోధుమలు పండేభూమి చాలా చెఱుకుపంటకుపయోగపడుతూన్నది. ఇది రైతుల కెక్కువ వ్యయప్రయాసలకు కారణ మవుతూన్నది. ముడిపదార్థాలను ఆహార సామగ్రిగా తయారు చేసేటందు కేమీ ఆలోచనలు జరగడమే లేదు. హిందూదేశంలో నూనె ధాన్యాలు బాగా ఉత్పత్తి అవుతయి. కాని ఈ దేశంలో వాటిని ఉపయోగకర పదార్థాలుగా తయారు చేయడంలేదు; అవి విదేశముల కెగుమతి చేయబడుతూన్నవి. అట్టిపదార్థాల కీదేశంలో ఎక్కువ అవసరం కూడా ఉన్నది. నూనెతో తయారైన

---

* ఇది గ్రంథరచన నాటి పరిస్థితి.

సామగ్రికి తగిన అంగళ్లు ఎక్కువగా ఉన్నట్టయితే, మనం మన పంటనూ నెలతో వెలిగించడానికి తగిన దీపాలను తేలికగా కనిపెట్ట గలిగి ఉండేవాళ్ళము. అప్పుడు మనకు వేలకొలది గ్యాలనుల కిరసనాయిలును దిగుమతి చేసుకో వలసిన అవసరం ఉండేదికాదు.

7, పరిపాలనా దక్షత లేక సృజన శక్తి

పరిపాలనా సామర్థ్యం అనే పేరుతో ప్రభుత్వం బహు సంకుచితంగా పరిణమించింది. కొన్ని హద్దులను దాటినట్లయితే సామర్థ్యం కూడా అపాయకరంగా పరిణమిస్తుంది. పెద్ద ఉద్యోగస్థులు, ఆఫీసు కుఱ్ఱవాళ్ళు చేయగల రోజువారీ పనితో మునిగి తేలుతున్నారు. వాళ్ళకు ఆలోచించడానికి గానీ, తమంతట తామేదైనా పని ప్రారంభించడానికి గానీ సావకాశం లేదు. దాని మామూలు కర్మకాండతో 'పరిపాలనా దక్షత' కరుడు గట్టుకొన్నది. సృజనశక్తులు పూర్తిగా నశించినయి. సాహసమూ వద్దు లాభమూ వద్దు; అనే సూత్రాన్ననుసరించి ప్రభుత్వవ్యయం నడుస్తూన్నట్లు తోస్తూన్నది.

ఉత్పత్తికి అడ్డంకులు

ప్రభుత్వానికి డబ్బు చేకూర్చవలెననే ఆతురతతో వస్తువుల ఉత్పత్తి దశలన్నింటిలోనూ అనేక రకాల పన్నులు విధింపబడుతూన్నవి. వాటి వలన ఉత్పత్తికి అడ్డంకు లేర్పడుతూన్న సంగతి వారాలోచించడం లేదు. ముడిపదార్థానికి

ఈ పన్నెంత సన్నిహితంగా ఉంటే ఉత్పత్తి కంత ఆటంకం కలిగిస్తూన్నది. ఒక పరిమాణంగల ముడిపదార్థాలపైన మొట్టమొదటిదశలో వేసిన ఎనిమిదణాల పన్ను, చివరి దశలో వేయవలసి వచ్చినట్లయితే, పడవలసిన ఎక్కువ పన్నును సాధారణంగా పడకుండా చేస్తుంది. కాని ప్రస్తుత పన్నుల పద్ధతి కల్పవృక్షాన్ని కట్టెపుల్లలకు వినియోగిస్తూ న్నట్లున్నది. గవర్నమెంటువారి పన్నుల భారం పరిశ్రమలను అణచివేస్తూండగా పైపెచ్చు మాల్గుజార్లు, స్థానిక సంస్థలు వాటి స్థితిని దుర్భరం చేస్తూన్నారు. ఈ లోపాన్ని సవరించ డానికి తక్షణం తగిన చర్య తీసుకోక పోయినట్లయితే పరిశ్ర మలు చాలా తొందరలోనే ప్రమాదావస్థలోకి రాగలవు. మాల్గుజారులు డబ్బులాగుతూన్న పద్ధతిని ప్రభుత్వంవారు జాగ్రత్తగా పరిశీలన చేయాలి. అవసరమైతే వారినుండి ప్రజలను రక్షించడానికి తగిన శాసనాలు చేయాలి. పెద్ద గ్రామాలలోని మున్సిపాలిటీలు అవలంబించే ధనసంపాదనా పద్ధతి యెంతమాత్రమూ శాస్త్రసమ్మతంగాలేదు. కావలసిన డబ్బు వసూలుచేయడమే వారి ముఖ్యాభిప్రాయం. గ్రామా లనుండి వచ్చే సరుకులపైనను, తదితర వస్తువులపైనను అనా లోచితంగా సరిహద్దు పన్నులను విధించే మున్సిపాలిటీల మూలకంగా అనేక పరిశ్రమలు నాశనమవుతూన్నాయి. కొన్నిజిల్లా మున్సిపాలిటీలు కూడా ఈ పనినే చేస్తూన్నవి. పాపం గ్రామస్థులకు తాము చెల్లించే పన్నులలో ఉన్న మెళుకువలేమీ తెలియవు. అప్పుడప్పుడూ అజ్ఞానంవల్ల తాము చెల్లించతగిన వాటికంటెకూడా ఎక్కువ పన్నులను

చెల్లించుతూంటారు. కాబట్టి ఈ పన్నుల విధానం శాస్త్ర సమ్మతంగా ఉన్నదో లేదో విచారించడం ప్రభుత్వంవారి విధి. ఇందువలన వారు గ్రామ పరిశ్రమలకు సహాయం చేయలేకపోయినప్పటికీ అధమం అపకారం చేయకుండా ఉన్నవా రవుతారు.

ఇక ప్రస్తుత పన్నుల పద్ధతివలన ముడిపదార్థాల ఖరీదెక్కువవుతూన్నది. పరిశ్రమల పరిస్థితిని గణించకుండా విడదీసి ఆలోచిస్తే, పన్ను తక్కువగానే కనిపిస్తుంది. కాని పన్నులను విధించడంలో దేశ కాల పాత్రాలు సరిగా గమనింపబడడం లేదు.

గ్రామాలలోని అంగళ్ళన్నీ విదేశీ సరుకులతో నిండి ఉన్నవి. విదేశాలు మన ఉత్పత్తి అవకాశాలను ఉపయోగించుకోవడంవలన మన దేశంలో యెంతమందికి పని దొరకకుండా పోతూన్నదో తెలుసుకోవడాని కిది మంచి నిదర్శనం. గ్రామాలకు దిగుమతీ చేయబడుతున్న ఈ విదేశీ సరుకు పైన ఎక్కువ అమ్మకం పన్ను విధించి- స్థానికోత్పత్తుల పైన పన్నులను తీసివేస్తే మున్సిపాలిటీలు గొప్ప ఉపకారం చేసిన వవుతయి. ప్రధాన జీవితావసరములు కూడా గ్రామాలలోకి నేడు దిగుమతి అవుతున్నవి. ఇవి ఎంత ఎక్కువగా గ్రామాలలోకి వస్తే అంత ఎక్కువమందికి గ్రామాలలో పని ఉండకుండా పోతుంది. వస్తువుల రాకపోకలనుకూడా తెలివిగా ఏర్పాటు చేయవలసి ఉన్నది. ఈ పనులన్నీ పరిశ్రమల శాఖవారు చేయవలసినవి. అధమం గ్రామాలలోనైనా విదేశీవస్తువులు కనబడకుండా పోవాలి.

కాని అందుకు విరుద్ధంగా జరుగుతూన్న దిప్పుడు. కాబట్టి గ్రామ ఆర్థిక విధానానికి అపాయకరములైన వస్తువు లేవో జాగ్రత్తగా పరిశీలన జరగాలి.

ఈ నివేదికనుగూర్చి కొన్ని మాటలు సంగ్రహంగా చెప్పదలచుకొన్నాము. ఇది మన ఆర్థికవిధానానికీ పాశ్చాత్య ఆర్థికవిధానానికీ గల భేదాన్ని విశదంగా నిరూపిస్తూన్నది. పాశ్చాత్య దేశాలలో పెట్టుబడి పుష్కలంగా ఉన్నది. ఉత్పత్తికయ్యే కూలి ఖర్చులను తగ్గించి దళారీ వ్యాపారస్థులకు ప్రతిఫలం ఎక్కువ ముట్టేటట్టుగా చూడడం వారి ఉద్దేశం. మనదేశంలో పెట్టుబడి తక్కువ. కాని కూలిజనం ఎక్కువ.

గృహ నిర్మాణమునుగూర్చి ఒక మంచిఆర్థిక విషయం సూచింపబడింది. ఒక గట్టి ఇంటిని మరమ్మతు చేయడానికి మట్టిఇల్లు మరమ్మతుకంటె చాలా ఎక్కువ సొమ్ము ఖర్చవుతుంది. అందువలననే గ్రామస్థుల రెక్కల కష్టానికి ఎక్కువ విలువ ఉండడం. రాతిఇండ్లకంటె గ్రామస్థుల మట్టిళ్ళెక్కువ పరిశుభ్రంగానూ చూడముచ్చటగానూ ఉంటవి. డబ్బు మనిషి ముఖ్యవాంఛలను వేటినీ సంతృప్తిపఱచలేదు. కాబట్టి డబ్బున్నంతమాత్రంతో మనిషి జీవించజాలడు. డబ్బు విదేశాలనుండి ప్రవేశపెట్టబడిన సరుకు. అది ఒకచోట గూడు కట్టుకొని పోతుంది. మరొకచోట మాయమౌతుంది. కరెన్సీపైనా, మారకంపైనా గల సర్వాధికారాలవలన బజారులో డబ్బు ఎక్కువ చేయవచ్చు; తక్కువ చేయవచ్చు. ఖరీదులను పెంచవచ్చు; తగ్గించవచ్చు; ఇవన్నీ వ్యాపార శాంతికి

ఎప్పటికప్పుడు భంగంకలిగించే పరిస్థితులే. కాబట్టి గ్రామ ఆర్థికస్థితి వస్తుమారక పద్ధతిపైన ఆధారపడి ఉండాలి. నాణెముల ఆర్థిక పద్ధతి (Money economy) ని ప్రవేశపెట్టడమంటే పేదవాళ్ళను భాగ్యవంతుల చేతి కప్పగించడం. కుళ్ళిపోయే వస్తువును కుళ్ళిపోని వస్తువుకు పోటీగా తుల తూచవలసివచ్చినప్పుడు, అందులోని అన్యాయ్యం అర్థమవుతుంది. ముడిపదార్థాలను ఉత్పత్తిచేసే వానికంటె, వస్తురూపంలో సరుకులను తయారుచేసేవానికి ఎక్కువ ప్రతిఫలం ముట్టుతుంది. కారణం ముడిపదార్థం కొనే మనిషి కంటె తయారైన వస్తువును కొనే మనిషికి, ఆ ఖర్చు భరించగలశక్తి ఎక్కువ వుండడమే. ఈ సంగతి ఎవ్వరూ సరిగా గమనించడంలేదు. ఇందుకు ఫలితంగా కొంతమంది నిరంతరం హాయిగా తగినంత సంపాదించుకోవడమూ, మఱి కొంతమంది తగిన విలువ రాక నిరంతరం బాధపడుతూండడం జరుగుతూన్నది. ముడిపదార్థాల ఎగుమతి దేశంలో దరిద్ర వ్యాప్తికీ, పనిలేకపోవడానికీ కారణమవుతూన్నది. ఫ్యాక్టరీలకోసం డబ్బు పంటలను పండించే రైతు ఫ్యాక్టరీ కూలీ కంటె అధికుడుకాడు. పారిశ్రామిక సస్యములకంటెను, ఆహారసస్యముల కంటెనూకూడా వాణిజ్య సస్యముల అభివృద్ధినిగూర్చియే మన వ్యవసాయశాఖవా రెక్కువగా పనిచేస్తూన్నారు. వారు తాడిచెట్లమాట మఱిచేపోయినారు. చెఱకుపంటకు చేయవలసిన కృషి చాలా ఎక్కువయినప్పటికీ మిల్లులకు ముడిపదార్థం సప్లయి చేసేటందుకు వారా విషయంలో చాలా శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నారు. దక్షతలనేదానిని

ప్రభుత్వంవారు పరమదైవంగా పూజిస్తున్నారు. కాని 'దక్షత' అనే పేరుతో హద్దులుదాటి డబ్బు ఖర్చుపెట్టడం అపాయకరమని వారు గ్రహించినట్లు కన్పించదు. పరిపాలనా దక్షత మామూలు కర్మకాండలతో పాషాణరూపం తాల్చింది. సృజనశక్తులు చచ్చి మంచువలె గడ్డకట్టుకొని పోయినవి.

కమిటీవారు 606 గ్రామాలనుగూర్చి విచారణచేసి తేల్చిన విషయాలు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తూన్నవి. గ్రామస్థుని సగటు ఆదాయం సంవత్సరానికి రు 12 లను మించి ఉండదని వ్రాశారు. భారతీయుని సగటాదాయం సంవత్సరానికి 65 మొదలు 80 వరకూ వుంటుందని ఇదివరకు కొంతమంది రాజకీయ విశారదులు, పరిపాలనా దక్షులు చెప్పగా విన్నాము. అయితే 65 మొదలు 80 వరకూ వుంటుందన్న సగటాదాయం ఇండియాలోని ప్రజలందరకూ సంబంధించింది. అందులో జమీందారులు, కోటీశ్వరులు, మధ్యతరగతుల వారూకూడా వున్నారు. నేతపరిశ్రమ వంటి కళాకౌశలం చూపవలసిన పనులుచేసే వారి కుటుంబాదాయం కూడా సంవత్సరానికి 50 మొదలు 70 వరకూ మాత్రమే వుంటుంది. మన పరిశ్రమలు పారిశ్రామిక పరిశ్రమలు కాక పోయినట్లయితే సరియైన ఆహారం ఎలా ఏర్పాటు చేయడం? పనివాళ్ళు తినే ఆహారం బియ్యంగాదు సరిగదా ఇంకే ధాన్యముకూడ కాదు. వారు నూకలగంజి త్రాగుతున్నారు. దానిలో ఎంత ఎక్కువ నీరుంటే అంత తొందరగా పొట్ట నిండుతుందని దానినే ఆశిస్తూన్నారు వారు. దీనికితోడు మర

బియ్యం దాపరించినయి. అవి ఆరోగ్యానికీ భంగమే, అర్థికం గానూ నష్టమే. ఒక బియ్యపుమర 7,000 మంది అన్నం తీసివేస్తుంది. పత్తివిత్తులు తీసేమర రోజు 1కి 90 కుటుంబా లకుగానీ లేక 400 మంది వ్యక్తులకు గానీ లభించే అన్నం తీసివేస్తుంది. నేసే మర రోజుకు 1,000 కుంటుంబాల అన్నం లేక 5,000 మంది మనుష్యుల అన్నం తీసివేస్తుంది. నేత వృత్తికి సన్నిహితంగా వుండే ఇతర వృత్తులనుకూడా అది నాశనం చేస్తుంది. అందువల్ల మరి 200 కుటుంబాలకు గానీ, లేక 1,000 కడుపులకు గానీ అన్నం తీసివేస్తుంది. గ్రామా లను పునరుజ్జీవింప చేయవలెనంటే అక్కడి వృత్తులను పున రుజ్జీవింపచేయాలి. గోధుమలు ఆస్ట్రేలియానుండీ, నూకలు సయాంనుండీ రావడం అలా ఉండగా, ఉరలగడ్డలు ఇటలీ నుండీ, యాపిల్సు జపాను నుండీ వస్తూన్నవి. డబ్బులేని రోజులలో పన్నులు వసూలుచేయబడుతూన్నవి. ఇంతకంటె పన్నుల క్రింద వడ్డు ఎందుకు పుచ్చుకోకూడదో తెలియడం లేదు. వయోజన విద్యను గూర్చి ప్రతివారూ మాట్లాడు తున్నారు. గ్రామాలకు రేడియోలు వస్తూన్నాయి. కాని ఇవన్నీ గ్రామస్థుల పొట్టలు నింపవు.

గ్రామాలకు కొత్తభావాలను తీసికొనిపోవడం లేదు. కొత్త పనిముట్లు, పరికరాలు వారికి సప్లయి చేయడంలేదు గ్రామనాయకులకు, ఉద్యోగస్థులకూ సజీవమైన సన్నిహిత సంబంధంలేదు. కేవలం మ్యాజిక్ లాంతర్లు ఉపన్యాసాలవల్ల గ్రామస్థులకు విజ్ఞానం కలుగదు. చిన్నచిన్న పరిశ్రమలను మొదటినుండి చివరవరకూ, పనిచేసి చూపినందువలన అన్నం

లేక అల్లాడుతూన్న కోట్లకొలదీ ప్రజలకు అవి ఏవిధంగా పనిని కల్పిస్తయ్యో అర్థమౌతూంది. ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయంలో చాలాభాగం అధికార్ల జీతాలకే అయిపోతూన్నది. మధ్యరాష్ట్రాల ఆదాయం 4.75 కోట్లు. ఈ పైకం వసూలు చేసే ఖర్చులక్రిదం, ఉద్యోగస్థుల జీతాలక్రిం 3.65 కోట్లు అయిపోతూన్నది. షుమారు ఒక కోటిరూపాయలు మాత్రమే నిర్మాణ కార్యాలకు మిగిలిపోతూన్నది. గ్రామాలలో ఎక్కడా చెప్పుకోదగిన రోడ్లు లేవు. ఆసుపత్రులు, పశువైద్యశాలలు, పోష్టు ఆఫీసులు, విద్యాసౌకర్యాలు, ఆరోగ్యరక్షణకు తగిన ఏర్పాట్లు,అంటుజాడ్యాలు రాకుండా వుండే సదుపాయాలు లేవు సరికదా చిట్టచివరకు నీటివసతులుకూడా లేని గ్రామాల కీచిన్న మొత్తంతో ఏమి ఉపకారం జరుగుతుంది? రేడియోవల్ల ఈపరిస్థితులన్నీ చక్కబడవు. ఆకలితో అల్లాడుతూన్న ఈ ప్రజలకు గ్రామ పరిశ్రమలు మాత్రమే ఆహారం చేకూర్చగలవు. మనుష్యులు త్రాగేనీరు ఎంతో అపరిశుద్ధంగా ఉంటుంది. వ్యవసాయానికి తోడుగాఉండే తాడుపేనడంలాటి పరిశ్రమలు విదేశీ వస్తువుల దిగుమతితో పాడయి పోయినయి. కమిటీవారీ దిగువ గ్రామపరిశ్రమల విషయంలో జాగ్రత్త తీసికొనవలెనని సిఫారసు చేస్తున్నారు:

'వడ్లదంపు, పిండి విసరడం, నూనెగానుగ ఆడడం, బెల్లంచేయడం, పంచదారపరిశ్రమ, తేనె తయారుచేయడం కుండలు చేయడం, గ్లాసుపని, సబ్బులుచేయడం, పత్తితో

చేసేపనులు (అనగా ప_త్తి వలవడం, గింజలుతీయడం, ఏకడం, వడకడం, నేయడం, ఉతకడం, రంగువేయడం) ఉన్ని వడకడం, ఉన్ని నేయడం, గొ_ర్రెలను పెంచడం, వ_డ్రంగం, కమ్మరిపని, పట్టు తయారుచేయడం, చాపలల్లడం తాడు పేనడం; తోలు ఊనడం, మృతకళేబరాలను తగుల బెట్టడం లేక పాతివేయడం, చేపలను పెంచడం, కోళ్ళను పెంచి అభివృద్ధిచేయడం, పాల_ద్రవ్యాలను తయారుచేయడం కంచర పని, బొమ్మలు చేయడం, కాగితం తయారుచేయడం, రాకపోకల ఏర్పాట్లు చేయడం, లక్క_పరి_శ్రమ, వెదురు, నిప్పుపుల్లలను తయారుచేయడం, బీడీ పరి_శ్రమ.

ఎడ్ల బండ్లు

పొలంలో చేసేపనికి కొద్దిదూరం _ప్రయాణం చేయ వలసి నప్పుడూ యం_త్రాలను ఉపయోగించడంకంటె జంతు వుల నుయోగి_స్తేనే తక్కువ ఖర్చవుతుంది. కాబట్టి ఈ రెండు సందర్భాలలోనూ జంతువులు యం_త్రాలతో పోటీచేయ గలవు. ఈ రోజులలో జంతువుల నుపయోగించడం పూ_ర్తిగా మాని యం_త్రాల నుపయోగించడం ఆచారం కిందకు వస్తూన్నది.

ఇందుకొక ఉదాహరణం: నూరు రూపాయాల బండీ, రెండువందల రూపాయిాల ఎడ్లు ఉన్నవనుకోండి. ఈ ఎడ్లు _గామాలలో, మిట్టపల్లాలుగా ఉన్న ఇసుక రోడ్లమిాద 16 బెంగాలు మణుగుల బరువు వేసుకొని రోజుకు 15 మైళ్ళ చొప్పున ఆబండిని ఈడ్చుకొనిపోగలవు. ఇందువల్ల 0-12-0

ఎడ్లకు, 0-6-0 బండివానికీ, 0-4-0 బండీఅరుగుదలకు మొత్తం రోజుకు రు. 1-6-0 ఖర్చవుతుంది. ఒక టన్ను మోసే మోటారు లారీ ఈ 15 మైళ్లే ఈడ్చుకొని పోవడానికి ఒక గ్యాలను పెట్రోలు, కొంత క్రూడ్ ఆయిల్, పోషణ ఖర్చులు, ఎన్నో మరమ్మతు ఖర్చులు, పెద్దజీతం తీసుకొనే డ్రైవరూ కావాలి. 15 మైళ్లు నడవడానికి లూబ్రికేటింగు ఆయలు ఖరీదు, పెట్రోలుఖరీదు రు. 1-12-0, రోజుకు 8 గంటలకు 6-0-0 చొ॥ పోషణ ఖర్చులు, 0-12-0 డ్రైవరు క్లీనరు, లారీపైన సామాను లెక్కించి దింపే మనుష్యులకు కూలి 0-8-0. కాబట్టి మొత్తంఖర్చులు 2-0. 16 వెంగాలు మణుగుల బరువు మోయడానికి బండికి రు. 1-6-0 మాత్రమే అవుతుందన్న మాట. ఒక్క ఎదులబండి ఒక రోజులో గ్రామంలోనుండి అరమైలు దూరాన ఉన్న పొలానికి 7, 8 బళ్ళు ఎరువు తీసికొనిపోతుంది. అందువల్ల రు. 1-6-0 బండి ఖర్చులకు, ఎరువు బండిలో పోయడానికి తీయడానికి కావలసిన పైమనిషికి 0-6-0 మొత్తం 1-12-0 అవుతుంది. ఈ పని చేయడానికి లారీని ఉపయోగించినట్లయితే తక్కువ ఖర్చు కాదు. మంచి కంకరరోడ్డుపైన ఒక్కసారే చాలాదూరం పోవలసివచ్చినట్లయితే మోటారు లారీలు ఎక్కువ లాభదాయకమే. అటువంటి సందర్భాలలో చాలా నెమ్మదిగా నడిచే ఎడ్లబండ్లు లాభదాయకం కావు. అంతేకాక ఒకే పర్యాయం జంతువులను చాలాదూరం నడిపించడంవలన వాటి బలము, శక్తి నశిస్తుంది.

అధ్యాయము ౧౪

విద్యాపునర్నిర్మాణం

జాతీయ విద్య

నేటి సంఘటనలు అపూర్వ లక్షణంతో అత్యంత వేగంగా నడుస్తూన్నవి. మన పిల్లలు పెరుగుతూన్నప్పుడు వారి అవయవ సౌష్ఠవాల్లో గలిగే మార్పులను చూస్తూన్నప్పటికీ ఎలా గమనించలేమో అలాగే దేశంలోకూడా, సాంఘిక నిర్మాణంలో, సిద్ధాంతాలలో ప్రజాసంస్థలలో అతి వేగంగా కలుగుతూన్న సంపూర్ణ పరివర్తనాలను కూడా గమనించలేకుండా ఉన్నాము. దీనికి కారణం రోజురోజూ, గంటగంటా జరిగే అభివృద్ధిని చూస్తూండడమే; ఈ మార్పు యాభై సంవత్సరాలనుండీ మన కళ్ళెదుట జరుగుతూన్నది.

ఈ సంగతి భారత రాజకీయ పోరాటాల విషయంలోనూ, నిర్మాణ కార్యక్రమశాఖల విషయంలోనూ కూడా యథార్థంగా వర్తిస్తుంది. రాజకీయాలు బహిరంగంగా ప్రజల దృష్టిని ఆకర్షిస్తయి. నిర్మాణ కార్యక్రమం నిశ్శబ్దంగా తెలియకుండా జరుగుతూంటుంది. హిందూస్థాన్ తాలిమీ సంఘం మొదటి మూడుసంవత్సరాలలో నిర్వర్తించిన కార్య విస్తీర్ణతను గమనించినప్పుడు మా కాశ్చర్యం గలిగినందున పైమాటలు చెప్పవలసి వచ్చింది. గాంధీజీ విద్యా విషయంలోగానీ, ఆర్థిక విషయాలలోగానీ, నైతిక రాజకీయ విషయాలలోగానీ చెప్పిన అభిప్రాయాలు కొత్తవి

కావు. కాని ఆయన వాటిని బోధించిన విధానం మాత్రం ప్రపంచాని కాశ్చర్యం కలిగించింది. మీరొక రోగికి చికిత్స చేయవలెనంటే ఏ పద్ధతులమీద ఆ చికిత్స ఉండాలో ముందు నిర్ణయించుకోవాలి. రోగంలోని ప్రతి గుణానికి ఔషధాన్ని నిర్ణయించేవాడు చేతకాని వైద్యుడై యుండాలి. ముందు రోగ నిదానంచేసి, చికిత్సా విధానాన్ని నిర్ణయించుకొన్న వైద్యుడు, రోగం కుదర్చగలడని చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడు ఇండియా అనుభవిస్తూన్న వ్యాధి యేమిటి? పట్టణాల ముందు గ్రామాలు నిర్లక్ష్యం చేయబడడమా? గ్రామ పరిశ్రమలు పోయి యంత్రాలు పైకెక్కడమా? స్వదేశీ వస్తువులకు బదులుగా విదేశీ సరుకు దిగుమతీ కావడమా? దేశీయ సంస్కృతి నశించి విదేశ సంస్కారం వ్యాపించడమా? స్వయం సంపూర్ణత అడుగంటి ముడిపదార్థాలకోసం అంగళ్ళకోసం పాకులాడే అడియాస అధికం కావడమా? ఆత్మసంతృప్తిగల జాతీయత, సర్వభక్షక సామ్రాజ్యతత్వం చేత కుంగిపోవడమా, చట్టంముందు న్యాయ్యం అడుగంటడమా, పంచాయితీలుపోయి వ్యాజ్యాలు పెచ్చు పెరగడమా, సత్యం మాయమై లా కోర్టులలోని మోసపు మాటలకు విలువ హెచ్చడమా, ధర్మాలను గమనించకుండా హక్కులకోసం పోరాడడమా, ఐకమత్యంకంటె కక్షలను ప్రధానంగా భావించడమా, నిషేధంలేకుండా మత్తు పదార్థాలను పుచ్చుకోవడమా? సహాకారంకంటె స్పర్థకు చోటీయడమా, ఆనందంగా జీవనం చేయడం మాని పరస్పర హత్యా బుద్ధితో రక్తపిపాసులై సంచరించడమా? - ఇవన్నీ

రోగలక్షణాలు. అహింసపై హింస ఆధిపత్యం వహించడం అసలు రోగం. కాబట్టి గాంధీ సిద్ధాంతంలోని అసలు పని తనమంతా ఆయన నిర్మాణ కార్యక్రమంలో ఇమిడివున్నది. అదే ఆయన రాజకీయ పోరాట విధానానికీ లేక ఆయన నిర్మూలన కార్యక్రమానికీ రెండోవైపు. నిర్మాణ కార్యక్రమాన్ని గూర్చి సంగ్రహంగా చెప్పవలసివస్తే, క్రియా రూపకమైన అహింస అని చెప్పాలి. ఒకచోట ప్రాథమిక విద్యా విధానం సంస్కరింప బడవచ్చును. మరొకచోట ఖద్దరుద్వారా ఆర్థిక నిర్మాణం పునరుద్ధరింపబడవచ్చును. ఇంకొకచోట అస్పృశ్యతా నివారణ మూలకంగా జాతీ యైక్యతకోసం ప్రయత్నాలు జరుగవచ్చును. ఈ అన్నిటి లోనూ అహింసా క్రియ మూర్తీభవించి ఉంది. ఎందు వల్లనంటే విదేశీ వస్తువుల మూలంగా అన్నంలేక అల్లాడు తూన్న గ్రామస్థులకు ఖద్దరు ఆహారం కల్పిస్తుంది. హరి జనుల ఆత్మగౌరవానికీ మర్యాదకూ భంగకరంగా ఉన్న అంటరానితనం రూపుమాయడంవలన వారికి సాంఘి కౌన్నత్యం కలుగుతూన్నది. మనను విదేశీ ప్రభుత్వా నికి దాసులుగాజేసి వారి నైతిక సాంఘిక విజయాలకు దోహదంచేసిన ప్రస్తుత విద్యావిధానానికి బదులుగా జాతీయ విద్యా సంస్థాపనంవలన దేశంలో సర్వతోముఖంగా అభ్యు దయ బీజాలు అంకురిస్తూన్నవి.

బిడ్డ - జాతి

విద్య జాతీయావసరముల కనుగుణంగా బిడ్డను అభి వృద్ధిచేసే ఒకకళ, ఒకశాస్త్రం. అది యువకులను సాంఘిక

యంత్రనిర్మాణంలో తగిన భాగాలుగాచేసే విధానమని కూడా కొందఱంటారు. పుట్టిన ప్రతిబిడ్డా కేవలం తల్లిదండ్రుల సొత్తుకానీ కుటుంబానికి ఆధారం కానీ కాదు. అది జాతిధనం. కాబట్టి ఆ బిడ్డకు ఇచ్చే శిక్షణ జాతీయాదర్శాలకూ, వాంఛలకూ, అనుగుణంగా ఉండాలి. ఏమిటీ ఆదర్శాలు? అవి ప్రాచ్యపాశ్చాత్య దేశాలకు వేరువేరుగా ఉన్నవి. పాశ్చాత్యదేశాల వారికి అనైకారం కావాలి; వారి పరిశ్రమలు అభివృద్ధి కావాలి; అందుకు తగిన ముడిపదార్థాలోకమూలనుండి రావాలి; మరోకమూల వారి వస్తువుల అమ్మకానికి తగిన అంగళ్ళు ఉండాలి; ఇవన్నీ ఉన్నప్పుడు వారి పారిశ్రామిక కౌన్నత్యమును నిలుపుకోడానికీ, సాగించుకోడానికీ రాజకీయాధిక్యతను కోరడం సహజం. ఇదంతా శాంతి సమయంలో - అనగా తక్కిన దేశాలు వారికి బలి కావడానికి, నోరెత్తకుండా ఒప్పుకొంటూన్నప్పుడు జరిగే పని. ఏనాడా దేశాలిందు కంగీకరించవో ఆనాడే యుద్ధం వస్తుంది. కాబట్టి శాంతిసమయంలోనే యుద్ధానికి సన్నాహాలు జరుగుతూండాలి కనుక, ప్రతియుద్ధమూ శాంతితో అంతమైనట్లు, ప్రతిశాంతి స్థాపనము యుద్ధానికి భావిసూచకంగాను సన్నాహంగాను పరిణమిస్తూన్నది. పాలక దేశాల యువకులు సామ్రాజ్యతత్వము నందును, పాలితదేశాలయువకులు దానిసత్వమునందు, సుశిక్షణ పొందవలసివస్తూన్నది. అందువలననే విద్య, పరిశ్రమలు, సాంఘికైకమత్యము, స్వయంసంపూర్ణత — వీటిలో పాలక పాలితదేశాలకు సంఘట్టన కలుగుతూన్నది. పాలిత పాలక దేశాల ఆదర్శాలు భిన్నంగా

ఉండితీరాలి. గాంధీ ప్రారంభించిన ప్రాథమిక విద్యావిధానం చూడగానే స్వప్నవృత్తాంతంగా తోచవచ్చును. కాని స్వపరిపాలిత దేశాలలోని విద్యా విశారదులు ఇంతవరకూ అవలంబిస్తూన్న 'లాబ్స్కు' పద్ధతికీ దీనికీ ఏమీ భేదం లేదు. బ్రిటనులో గ్రామ, కుటీరపరిశ్రమలు ఎక్కడో మారుమూలల్లో ఒదిగి ఒదిగి ఉంటయి. కాని మిల్లులు, ఫ్యాక్టరీలు, యువకులకు నిజమైన శిక్షణాలయాలు. ఇక ఏ కొద్దిమంది యువకులో విశ్వవిద్యాలయ శిక్షణపొంది బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంకింద ఉన్న 62 దేశాలలోనూ పరిపాలకులుగా తయారవుతారు. మన దేశంలోని జనసంఖ్యలో నూటికి 80 మంది గ్రామాలలో నివసించే వారే. కాబట్టి పురాతన గ్రామ పరిశ్రమలను అణగదొక్కే యంత్ర నాగరికత నూటికి 80 మందికి వినాశహేతువుగా పరిణమిస్తుంది. కాబట్టి మన ప్రాథమిక విద్య మన జాతీయ జీవితాని కనుగుణంగా యువకులను తయారుచేసే పద్ధతిలో ఉండాలి.

క్రైస్తవ ధర్మాధ్యాపకునికి అన్ని ఆత్మలూ సమాన విలువ గలవే. జడ్జికి అన్ని హక్కులూ సమానంగా రక్షింపబడ దగినవే.

కాని ప్రొఫెసరుకు అందరి బుద్ధులూ సమానమైన పదును గలవికావు. ధర్మజ్ఞానంలోను న్యాయశాస్త్రంలోనూ అంతా ఒకటే అని చెప్పితే చెప్పవచ్చును కాని యూనివర్సిటీలో మాత్రం అలా చెప్పడానికి వీలులేదు. అక్కడ మధ్యరకపు తెలివి తేటలు పనికిరావు. సోదర మానవులకు మార్గదర్శకమైన అఖండ పాండిత్యం ఉండితీరాలి. తీరికగల భాగ్యవంతులు కష్టజీవుల కంటె అధికులుగా ఎన్నడూ పరిగణింపబడకూడదు.

— జాన్ డ్యూయీ

విద్య పరిసరాల ఫలితం. మనం స్వయంపోషణా, ఆత్మగౌరవం. తెలివితేటలు గలిగి పనిచేయాలి. పారిశ్రామిక జీవితంలోవలె సాంఘిక, ప్రాకృతిక సిద్ధాంత జ్ఞానంలో స్పర్ధ ఉండదు.

విద్య సంఘక్షేమంకోసమే వినియోగింపబడవలె నని గాంధీ అభిప్రాయం. ఇప్పుడది వ్యక్తుల కోరికలను తీర్చడాని కుపయోగపడుతూన్నది.

నేటి యూనివర్సిటీవిద్య పెట్టుబడిదారీ విధానానికి చెలికత్తె. అది పెద్దపెద్ద పరిశ్రమలకోసం భౌతిక శాస్త్రజ్ఞు లనూ ఇంజనీర్లనూ తయారుచేస్తుంది. కాని రాటంవంటి గృహపరిశ్రమలకేమీ ఉపయోగపడదు కాబట్టే గ్రామాల సహాయార్థం వార్ధా విద్యావిధానం ప్రారంభించబడినది.

ఇటీవల భారతజాతీయ మహాసభకు మరియొక అంగంగా, అఖిలభారత జాతీయ విద్యాసంఘం ఒకటి, అ. భా. చ. సంఘమునకూ, అ. భా. హరిజన సంఘమునకూ సమాన ప్రతిపత్తిలో ఉండేపద్ధతిని స్థాపింపబడినది. ఈ విధంగా మన నిర్మాణ కార్యక్రమం అ. భా. చ. సం. ద్వారా పారిశ్రామిక జీవితానికీ, హరిజనసంఘం ద్వారా నైతిక జీవితానికీ, జాతీయ విద్యాసంస్థద్వారా ఆర్థిక సాంఘిక జీవితానికీ నూతన రూపమిస్తూన్నది.

జాతీయ విద్యాసంఘ ఆదర్శాలను, కార్యక్రమాన్ని ఇండియా ప్రభుత్వమునకు చెందిన విద్యాశాఖాధికారి మిస్టరు సార్జెంటు, మద్రాసు విద్యాశాఖా డైరెక్టరు మిస్టరు

స్టాతము, ఇంకా అనేకమంది విద్యాశాఖాధికారులు విద్యా విశారదులూ శ్లాఘించారు. 30 సంవత్సరాలు చేసిన ప్రయత్న ఫలితంగా వ్యతిరేక మార్గాలను నడుస్తూన్న రెండు విద్యా విధానాలను — ప్రభుత్వ, జాతీయ విద్యా విధానాలను—తుదకు ఒకేతోవకు తీసికొని రాగలిగినాము. ఈ ఉభయ విధానాల కలయిక వలన పొంగి పొరలెత్తిన భావతరంగాలు, సంఘ నివేదికల రూపంలో బయల్వెడలి జాతీయ సంస్కృతీ వాహినిని విశాలం చేస్తూన్నవి. అవి కేవలం విద్యా ప్రపంచానికే గాక, జాతీయాదర్శాల కనుగుణంగా శిక్షింపబడిన యువకుని సమన్వయ సామర్థ్యం మీాద ఆధారపడవలసిన భావిభారత భాగ్యోదయానికికూడా ఎంతో అమూల్య సేవ చేస్తూన్నవి.

జీవిత విశ్వవిద్యాలయం

స్వేచ్ఛా వాతావరణంలో, సంఘటనా విద్వత్పరివత్తులలో, మానవ సంభాషణా పాఠ్య మందిరాలలో, సద్గ్రంథ సాహచర్యంలో, ఉదార భావపూరిత కార్యకలాప నియతితో మన జనసామాన్యం, బుద్ధివైభవం, ధైర్య వివేకాలు సంపూర్ణ ఆత్మనిగ్రహం సంపాదించి నరేంద్ర మండలిలో మెలగుతూ వారికి మకుటాయమానంగా ఉండగలగాలి. నేటి విశ్వవిద్యా పరిషత్తుల సంకుచిత విరుద్ధ సిద్ధాంతాలు ఆ విధానాన్ని పరమదైవంగా భావిస్తూన్నవి. వాటిని విడిచి వేయవలసిన తరుణ మాసన్నమయినది. పరీక్షా ఫలితాలు పరమావధిగా ఉండకూడదు.పద్ధతులు మంచివిగాఉండాలి.

పాండిత్యం బుద్ధి వైభవానికి దోహదం చేయాలి. విద్యా పద్ధతి అంతకూ శీలం అలంకరణంగానూ, సంస్కృతి ఆదర్శం గానూ ఉండాలి. నిష్కళంకమైన దృక్పథము, స్పష్టమైన ఊహ, ఉచితమైన భావం, ఉదారమైన సంకల్పము కలిగించి ప్రజలను తమదేశ సౌభాగ్యంకోసం పనిచేసే ప్రవీణులనుగా తయారు చేయగలిగి ఉండాలి విద్య. ఈ విశ్వాసంతో పని చేస్తూన్న జాతి ప్రస్తుత పరివర్తనాలలోగాని, రానున్న పరిణామాలలోనూ పోరాటాలలోనూగాని, లక్షలాది ప్రజల ప్రేమకూ కృతజ్ఞతకూ పాత్రమై, కనీసం పదమూడు వేల సంవత్సరాలనుండి ప్రపంచ సభ్యజాతులలో సగర్వంగా నిలబడ్డ హిందూస్థానాన్ని నిష్కళంకితంగా తమ భావి సంతానానికి సమర్పింపగలదు. ఇదే మన విద్యావిధానాన్ని గూర్చి గాంధీ ఆశయం-ఇదే ప్రజాసమూహంలో ఆకారం తాల్చిన ఆదర్శం - ఇదే విశ్వాసమనే అగ్నిలో ఎఱ్ఱగా కాల్చబడి జీవితానుభవము లనే సమ్మెటపోటు పెట్లతో రూపం పొందిన సిద్ధాంతం. - ఇదే ప్రజలను తనవెంట రమ్మని ఆదేశిస్తూన్న దృక్పథం. ఆఆదర్శంకోసం ఆ సిద్ధాంతంకొఱకు ఆ దృక్పథం నిమిత్తం స్వార్థాలను త్యజించడంవలననే గాంధీకి, గాంధీతో ఉన్న కొంతమందికీ, ఆ కీర్తీ, ఆ దక్షతా కలిగినవి. డిగ్రీలనుబట్టి, ఆస్తినిబట్టి, మరణకాలంలో విడిచి వెళ్ళిన ఐశ్వర్యాన్నిబట్టీ మనుష్యుల విలువనూ, గొప్ప తనాన్నీ కొలుస్తూండడం మానకసహ్యాం. మనిషి స్వప్రయోజనంకోసం జీవిస్తూన్నాడా! లేక ప్రజాక్షేమంకోసం జీవిస్తూన్నాడా అనేదే మనిషి గొప్పతనానికి సరియైన పరీక్ష.

వాడు చదువుకొన్న చదువు స్వార్థంకోసం ఉపయోగపడుతూన్నాదా? ప్రజాసేవలో వినియోగపడుతూన్నదా? అనే ప్రశ్నలకు వచ్చే ప్రత్యుత్తరాన్నిబట్టి విద్యాపద్ధతి మంచిదా కాదా అని నిర్ణయించాలి. ఆర్థిక, జాతీయ సంస్కృతులకు సంబంధించి, జాతీయ విద్యావిధానాన్ని పరిశీలించవలసి యున్నది. ముందు ఆర్థిక విద్యాస్వరూపాన్ని విచారిద్దాము.

(1) ఆర్థిక దృష్టి

ప్రతి కాలంలోనూ, ప్రతి యుగంలోనూ, ప్రతి శకంలోనూ కూడా ఏదో ఒక విషయంపైన ప్రజలలో తీవ్ర విభేదాలూ, వాద ప్రతివాదాలూ చెలరేగుతూనే ఉంటయి. ఒకకాలంలో వ్యక్తిగత నిరంకుశాధికారము, మరొక యుగంలో మధ్యతరాలనాటి జమీందారీ విధానం, మరొక శకంలో జాతీయ తత్వమూ విజృంభిస్తూ ఉండినవి. ఈ విశాల దృక్పథములే అనేక స్థానిక శాఖా విభేదాలుగాను, సాంఘిక విభాగాలుగానూ, వివిధ వర్గాలుగాను, విభిన్న సంప్రదాయ సమూహములుగానూ రూపొందుతూంటయి. ఆ పరివర్తనకాలంలోనే వ్యాపారం లాభాలకోసం చేయాలా ప్రజాక్షేమంకోసం చేయాలా? పరిశ్రమలకూ, శిల్పానికీ సంబంధంలేకుండా చేయవచ్చునా? యంత్రసామగ్రి కళాభివృద్ధికి దోహదం చేస్తుందా; అభ్యంతరం కలిగిస్తుందా? కళాకౌశలమునకు పాండిత్యమూ, జ్ఞానమూ అవసరమా? విద్య దైవపూజవలె వ్యక్తిగతంగా ఉండాలా లేక సామా

*కంగా ఉండాలా? పాఠశాలలు స్వతంత్రంగాను, స్వచ్ఛందంగానూ ఉండాలా; లేక అచ్చును గుద్దినట్లు దేశమంతా ఒకే పద్ధతిని నడుస్తూండాలా? పరీక్ష, తప్పనిసరిగా ఉండదగిన భాగ్యమా లేక తప్పించుకోవడానికి వీలులేని పాపఫలితమా? ఉద్యోగాలూ వివాహ సంబంధాలూ పరీక్షా ఫలితాలనుబట్టీ, డిగ్రీలనుబట్టీ లభించ వలసిందేనా? ఎవడి అంతరాత్మకు తోచినట్లు వాడు నడుచుకోవడంలో జీవితం సుఖప్రదంగా ఉంటుందా లేక శాసనమును బట్టీ ప్రజాభిప్రాయమునుబట్టీ నడుచుకోవడంలోనా? - అనే ఈ ప్రశ్నలన్నీ రాజనీతి విశారదులను, రాజకీయ ధురంధరులను, విద్యా ప్రవీణులను, సంఘ సంస్కర్తలను, ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలను, భౌతికశాస్త్రజ్ఞులను ఎదుర్కొంటూ దేశంలోని స్త్రీ పురుషుల తీరిక సమయాలలో తీవ్రవాద ప్రతివాదములకు కారణము లవుతూన్నవి.

అక్షర జ్ఞానము : సంస్కృతి

విషయాన్ని విచారించడంలో, చదువుకోనివాళ్ళంతా సంస్కారం లేనివాళ్ళనీ, చదువనూ వ్రాయనూ తెలిసిన వాళ్లుమాత్రమే సంస్కారం కలవాళ్ళనే సర్వసాధారణాభిప్రాయాన్ని ముందుగా మన మనస్సులలోనుండి మనం తొలగించుకోవాలి. హిందూదేశంలోని మన గొప్ప గొప్ప పండితులలోనూ, ఉలేమాలలోనూ అనేకమందికి అక్షర జ్ఞానమే లేని సంగతి మనకు తెలుసు. ఇది వింత విషయమే. కాని వారు చక్షురక్షరసంయోగంలేకుండా శాస్త్రం కంఠస్థం

చేసుకొన్నమాటమాత్రం నిజం. సంస్కారానికి అక్షరజ్ఞానం ప్రధానం కాదు. యుగయుగాలనుండీ కూడా ఇదేవిధంగా భారతీయ విజ్ఞానం నిలబడి వ్యాపిస్తూన్నది. ఒక్క విజ్ఞానమే కాదు సంస్కృతికూడా తండ్రినుండి కొడుకుకు పరంపరగా వస్తూనే ఉన్నది. ప్రతి యిల్లూ పాఠశాలయే. ప్రతి తండ్రీ ఉపాధ్యాయుడే. ప్రతి కుటీరమూ కర్మాగారమే. ప్రతి రోజూ చేసే పనియే శిక్షణ. పనిలోని ప్రతి పరిణామ విధానమూ ఒక పరీక్ష. ఉత్పత్తిచేసిన ప్రతి వస్తువూ ఒక డిగ్రీ. ఈ విధంగా ప్రతి కర్మకారుడూ జీవిత విశ్వవిద్యాలయంలో మానవ పరిశ్రమ కళామందిరంలో సుప్రసిద్ధ శిల్పాచార్యుల, లేక శాస్త్రవేత్తల సాహచర్యంలో, సంభాషణా పరంపరలలో ఒక పట్టభద్రు డవుతూన్నాడు.

మనదేశంలో చదువుకు మొదలు పట్టి విసుగు వచ్చే పాఠ్యక్రమా (syllabuses) లేర్పాటు చేయబడినవి. అవి అందఱికీ ఒక్కటే. విద్యార్థుల యోగ్యతలతో, అభిరుచులతో, తెలివితేటలతో, సంఘ మర్యాదలతో, సభ్యతలతో, జీవితావసరాలతో, నివాస ప్రదేశాలతో యేమీ సంబంధ ముండదు వాటికి. అది విద్యకాదు - ముద్రాణా యంత్రం; సంస్కృతి కాదు - అర్థంలేని చదువు; పరీక్ష కాదు - జూదం; విజయంకాదు - గాలి పాటు. ఇంతా అయితే అతనికి అన్నివైపులా శూన్యం, ఎక్కడచూచినా పెద్ద గొయ్యి. కింద అంతులేని అగాధం, పైన అంటరాని ఆకాశం. విశ్వవిద్యాలయాలు స్థాపించబడి నప్పటినుండి ఈనాటివరకూ ఈ మార్గాలలో 80 సంవత్స

రాలు గడిపాము. ఇంకా ఎంతకాలం ఈ అసాస్తవ ప్రయత్నంలో మన జీవితాన్ని వృథాచేయాలి.

జీవితము - విద్య

మనం పుట్టిన క్షణంనుండీ రోజూ నేర్చుకొంటూనే ఉన్నాము: ఏకష్టమూ లేకుండా ముందు ఊపిరి పీల్చడం తరువాత కారణంలేని చిరునవ్వులు నవ్వడం, పిదప పాల కోసం ఏడవడం, పిమ్మట ఉయ్యాలలో దొర్లడం, చివరకు కూర్చోవడం, నిల్చుండడం, నడవడం, పరుగెత్తడం, పడడం లేవడం, ఉరకడం, ఆడడం అన్నీ నేర్చుకొంటూన్నాము. మూడేళ్ళ బిడ్డ చిట్టిచిట్టి మాటలు చెప్పడమేకాదు పెద్దపెద్ద వాక్యాలు దొర్లిస్తుంది. ఐదేళ్ళ బిడ్డ నీతో వాదించి తప్పు పట్టుకొంటుంది. ఏడేళ్ళ అల్లరిపిల్లకాయ భౌతికశాస్త్రంలోని ఆశ్చర్యకర విషయాలనుగూర్చి ప్రశ్నించి మనకు తెలియదనిపిస్తాడు. పదేళ్ళ బిడ్డకు స్వతంత్రాలోచన ప్రారంభ మవుతుంది. పదునాలుగేళ్ళవాడు పనిచేయడం ప్రారంభిస్తాడు. 18 ఏండ్లవాడు కళాకౌశలం సంపాదించి మనకు కావలసిన గృహోపకరణాలను, జీవితావసర వస్తువులను తయారు చేయడం మొదలుపెడతాడు. శిల్ప కళావస్తువుల నమూనాలను గీసుకొని ఆ ప్రకారం తయారుచేస్తాడు వాటిని. ఇళ్లను మనోహరంగా అలంకరిస్తాడు. ప్రకృత దృశ్యాలను చిత్రిస్తాడు. బొమ్మలు వేస్తాడు. బట్టలు నేస్తాడు. నగలు చేస్తాడు. పరిసరాలను సౌందర్యవంతంగా చేస్తాడు, వంట చేస్తాడు, రోగుల కుపచారం చేస్తాడు; ఇళ్లు కడతాడు, పనిముట్లను

తయారు చేస్తాడు. పంటలు పండిస్తాడు, తోటలు వేస్తాడు, పశువులను మేపుతాడు, దున్నుతాడు, విత్తనాలు వేస్తాడు, కలుపు తీస్తాడు. కోతకోసి ధాన్యం నూరుస్తాడు.

వృత్తి పక్షపాతం

వేలకొలదీ వృత్తులు, కళలు, శిల్పవిద్యలు, వ్యాపారాలు ఉన్నవి ఇండియాలో - వీటిని బోధిస్తూన్నవారెవరు? పరీక్షలలో జయాపజయాలను నిరూపిస్తూన్న దెవరు? గెలిచిన వారికి బహుమానాలు, తప్పినవారికి శిక్షలూ యెవరు నిర్ణయిస్తున్నారు? - కుటుంబం తల్లిదండ్రులు, మే(స్త్రీ), ముఠానాయకుడు, సంఘం - వీరి మూలమున భారతీయ సంస్కార రేఖలు చెక్కుచెదరకుండా అనేక రూపాలలో విరాజిల్లుతూన్నయి. కాబట్టి ఇప్పుడు మనకు కావలసినది ఒక విధమైన విద్యాలయాల పాఠశాలల పద్ధతి. ఆ పద్ధతి ప్రకారం పురాతన శిల్పకళల యెడల వృత్తుల యెడల, పరిశ్రమల యెడల పక్షపాతంవహించి విద్యార్థులకు శిల్పాన్ని ప్రయోజనంతో మేళవింపగల దక్షత చేకూర్చడమే మన కర్తవ్యము. ప్రతి వస్తువూ ఉపయోగకరంగా కళానైపుణ్యంతో ముద్దులు మూటగట్టుతూ ఉండాలి. ఇటువంటి సంఘ నిర్మాణం గలిగినందువలననే హిందూదేశ మొక పెద్ద సహకార సంస్థవలె - అనేక సమిష్టి కుటుంబాలనే కార్మిక సంఘములతో కూడిన కో-ఆపరేటివ్ ఫెడరేషనువలె ఉండేది. ఇందువలన భారతదేశమే గాక దాదాపు దేశంలోని ప్రతిగ్రామమూ కూడా స్వయం సంపూర్ణంగా

ఉండేది. నేటి పాశ్చాత్య యంత్రోత్పత్తుల మూలమున కలిగిన నిరుద్యోగ సమస్యకిది ఒక్కటే నివారణోపాయము.

కాబట్టి భావి భారతదేశంలోని విద్యావిధానం చాలా ప్రముఖ స్థానం వహించవలసి ఉన్నది. మన యువకులకు, ఏపనికి వారు తగియుండేటట్లుగా మనం శిక్షణ ఈయాలో నిర్ణయించుకోవాలి. పోటీపడి ఉత్పత్తి చేసే విధానం మన కక్కరలేదు. మనకు కావలసినది స్వయం సంపూర్ణత. అందుకు గాను మన పురాతన వృత్తులపైన వారికి అభిమానం కలిగించి తగిన శిక్షణ ఈయాలి. అప్పుడు హిందూ దేశపు మూలలు కూడా స్వయం సంపూర్ణాలుగా ఉండగలవు. వార్ధా ప్రణాళికలోని విద్యా విధానమిదే. కాలం గడచిన కొద్దీ దానిలోని ఆదర్శాలింకా వెల్లడియై ప్రజల సందేహాలకూ ప్రభుత్వోద్యోగుల విమర్శలకూ సమాధానం కుదురగలదు. ఖద్దరు విషయంలో జరిగిందంతే కదా? ఇరవై సంవత్సరాల నుండి అవిశ్వాసంతో అభ్యంతరాలు పెట్టినవారు నేడు ఆహాహా అంటున్నారు.

నూతన వ్యవస్థ

ఖద్దరు అర్థశాస్త్రంలో ఒక క్రొత్తపంథాను చూపిస్తూన్నది. విద్య; ఆర్థిక విషయాలు-ఈ రెండూ ఒక దానిపైన ఒకటి ఆధారపడి ఉంటయి. కాబట్టి ఖద్దరూ, తదితర గ్రామ పరిశ్రమలూ ప్రచారంలోకి రాగానే, విద్యా విధానంలో వాటి కనుగుణ మయిన మార్పును కాంగ్రెసు అవలంబించ వలసియున్నది. బ్రిటిష్ వారి విద్యావిధాన

మిప్పుడు పనికిరాదు. అది వారవలంబించిన ఆర్థిక విధానాని కనుగుణంగా ఉంది. మన ఆర్థిక విధానాని కనుగుణంగా మన విద్యా పద్ధతి ఉండాలి. ఇందులో ఏమాత్రం పొరపాటు పడకూడదు. మన మిప్పుడు ప్రతి విషయంలోనూ సంపూర్ణ మయిన మార్పులు కోరుతున్నాము. పాతపద్ధతులు మూటా ముల్లే కట్టుకొని పోవచ్చు నిక. ప్రతివృత్తిలోనూ నూతన విధానం ఆరంభమై స్థిరపడి పోవాలి.

అయితే మనకు కొన్నిచిక్కులు లేకపోలేదు; మన మంత్రులకూ పెద్దపెద్ద పర్మనెంటు ఉద్యోగస్థులకూ కూడా పూర్వపక్షపాతాలూ పూర్వ వాసనలూ పోలేదు. మనప్రతి కూల విధానమునుండి ఉత్పత్తి అయిన సరుకది. కాబట్టి అందుకు భిన్నంగా వారుండజాలరు. కనుక వారి సభలను, వారి తీర్మానాలను గమనించేటప్పుడు మనమూ సంగతి మాత్రం మఱచిపోగూడదు. మొదలు సత్యాగ్రహం దుస్తర మనిపించింది. పిదప సత్యాగ్రహం ఫలితాల కనుగుణంగా పునర్నిర్మాణం చేయప్రారంభించినపుడు మాకది ఏటికి ఎదురీత వలె కనిపించింది. కాని తరువాత సులువైనది. అదే విధంగా వార్థా విద్యావిధానంకింద నడచే పాఠశాలలుకూడా కేవల ప్రదర్శన కేంద్రాలుగా గాక జాతీయ పునర్నిర్మాణ మహా కార్యక్రమంలో మార్గదర్శకములయ్యేరోజు తొందరలోనే రాగలదు. వాటిని ఆర్థిక సంస్థలనండి; విద్యా సంస్థలనండి. రెండిటికీ అవినాభావ సంబంధమే.

సంస్కార దృష్టి

కాంగ్రెసు మంత్రు లధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత కూడా ఇంకా జాతీయ విద్యనుగూర్చి మాట్లాడుతూనే ఉంటారు; ఇప్పుడా విద్యా విధానాన్ని ఆచరణలోకి తీసికొని రావచ్చునుగదా? దాని స్వరూపమేమిటో ఇప్పుడేల వెల్లడించ రాదని మమ్ములను చాలా మంది అడుగుతూంటారు. ఇది నిజమే కాని మా మంత్రుల అధికారం నామ మాత్రం. వారు ఉద్యోగంలో ఉన్నారు. కాని సంపూర్ణాధికారాలు చలాయించ లేకుండా ఉన్నారు. నిజమైన అధికారాలన్నీ ఆయా శాఖల ఉన్నతోద్యోగుల చేతులలో ఉన్నవి. వారు పూర్తిగా కాదు సరిగదా కొంత వఱకైనా మంత్రుల ఆజ్ఞలను లోబడడం లేదు. అంతేకాదు మంత్రుల ఆశయాలతోగాని, భావ ప్రవృత్తులతోగానీ వారికేమీ సానుభూతి లేదు. మన మింకా గానుగ ఎద్దువలె ఆ పూర్వపు గాడిలోనే అడుగు తప్పకుండా చుట్టుతిరుగు తున్నాము. బళ్ళో చేసినప్పటి నుండి చదువు ముగించే వరకు మాతృభాషలో మన బాలురకు పాఠాలు చెప్పించలేకుండా ఉన్నాము. పరీక్షలపైన వ్యామోహం పూర్వం ఎంత ఎక్కువగా ఉన్నదో ఇప్పుడూ అంత ఎక్కువగానూ ఉన్నది. కేవలం భాష నేర్చుకోవడమే విద్య అనే దురభిప్రాయం నేటికీ, ఉపాధ్యాయులలో గాని బాలురలోగాని, తల్లిదండ్రులలో గాని పోలేదు. అందువలన జనం ఎక్కువకావడం తప్ప ప్రయోజనం లేదని తెలిసికూడా ఆ చదువు మానలేకుండా ఉన్నాము. ఒక వంక ఎంతో డబ్బు ఖర్చుపెట్టి నిరుద్యోగ

తను చేతులారా తెచ్చుకొని మరొకవంక దేశం నిరుద్యోగ సమస్యతో పీడింపబడుతూన్నదని గోల చేస్తూన్నాము. ఈ రోజున యువకులకు ఇంకా విశ్వవిద్యాలయ పట్ట పరీక్షలపైన వ్యామోహం పోలేదు. వారికి పరిశ్రమలపైన శిల్పకళలపైన, వర్తకంపైన, మోజుకలిగినట్లయితే గౌరవంగా జీవించవచ్చునుగదా? అయితే మన బాలురకు మనము నేర్పగలపరిశ్రమగానీ, వృత్తిగానీ వ్యాపారంగానీ యేమిటని మళ్ళీప్రశ్న వస్తుంది. మన యువకుల భావిభాగ్య సూచకమైన జాతీయ విద్యా సమస్యకూడా దేశంలోని పౌరుల భవిష్యద్భాగధేయమన దగిన జాతీయ స్వాతంత్ర్య సమస్య వంటిదే. మనకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం ఉంటేనేగాని మన జాతీయాభ్యుదయమునకు కావలసిన, వాణిజ్య పారిశ్రామిక, శాస్త్రీయ అధికారాలను వినియోగించడానికి వీలులేదు. అనగా పరాయిదేశాల వారి శ్రేయస్సు కొఱకేర్పడిన పారిశ్రామిక వాణిజ్య రక్షణలు లేని సంపూర్ణ స్వరాజ్యంలోనే తప్ప భారతదేశ క్షేమాభ్యుదయాలు చిరస్థాయిగా ఉండవు. జాతీయవిద్య సర్వతోముఖంగా నిర్వర్తించవలసిన ఆదర్శమిదే. కాబట్టి విదేశపరిపాలనా దాస్యమునుండీ విదేశ పారిశ్రామిక వాణిజ్యశృంఖలములనుండీ మనదేశాన్నివిముక్తి చేసే ప్రయత్నా లేకకాలమందు జరగాలి. ఇందుకు గాను మన జాతీయ సంస్కృతి యందు, దేశీయ శిల్పకళా కౌశలము నందూ మన యువకుల హృదయాలలో ఆసక్తి కలిగించాలి. ఇదే జాతీయ విద్యా సమస్యలోని కీలకము. ఇందుకే బ్రిటిష్ విజయం కేవలం రాజకీయ విజయమే

కాదు; వాణిజ్య, వైజ్ఞానిక, ఆధ్యాత్మిక విజయమని మేమంతా నెత్తిని నోరు పెట్టుకొని చెబుతూన్నది. యువకుల మనస్సులను, బ్రిటిష్ వారికి అనుకూలంగా ఉండే పద్ధతిని ఒకే అచ్చులో పోత పోస్తూండడం ఇండియాలోని ఇంగ్లీషువారి స్వప్రయోజనం కోసం. అందువల్లనే ఇంగ్లీషు విజ్ఞానానికీ, ఇంగ్లీషు డిగ్రీలకు, బిరుదులకు, అధికారాలకు, పదవులకు, పింఛనులకు పొంగి బోర్లపడే శిక్షణ యిస్తున్నారు వారు మన యువకులకు. మన వాళ్ళకు ఇంగ్లీషులో మాట్లాడడమంటే చాలా సరదా. ఇంటికి ఇంగ్లీషులోనే ఉత్తరాలు వ్రాస్తూంటారు. శుభలేఖలు ఇంగ్లీషులోఅచ్చు వేయిస్తారు. ఇంగ్లీషు రాజభాష అని కొంతమందీ, కోర్టులలో, కళాశాలలలో, గాన సభలలో ఉపయోగిస్తూన్న భాషఅని కొంతమందీ, ప్రభుత్వంవారి ఆర్డర్లు రూల్సు, రెగ్యులేషనులు, స్టాండింగు ఆర్డర్లు, అన్నీ ఇంగ్లీషులోనే ఉంటూన్నయ్యని కొంతమందీ, ఇంగ్లీషుకు ఎక్కడలేని ప్రాముఖ్యతా అంటగట్టారు. అందువల్ల ప్రజలలోఅన్నితరగతులవారికీ తమలో తాము మాట్లాడుకొనేటప్పుడు కూడా ఇంగ్లీషు భాషను ఉపయోగించడమే సంస్కృతికి ప్రధాన చిహ్నమనే అపోహ బాగా వ్యాపించింది. శాసన సభలలో, కళాశాలలలో, కోర్టులలో మన మాతృభాషలోనే మాట్లాడవలసిందని మామిత్రులను ప్రోత్సహించడం మాకు చాలా కష్టమనిపిస్తూన్నది. మాతృభాష ద్వారా విశ్వవిద్యాలయాలలో యావత్తు సాహిత్యమూ బోధించవచ్చుననీ, దేశంలోని రాష్ట్రాలు భాషలను బట్టి విభజింప బడవలెననీ, కోర్టు వ్యవ

హారాలు కక్షిదారులకు తెలిసిన భాషలో జరిగేయెడల న్యాయ్య పరిపాలన ఎక్కువ సౌష్ఠవంగా ఉంటుందనీ ఎంతో కాలంనుండి మేము వాదిస్తున్నాము. కాని చాలా మందికి ఈ సందర్భాలలో విదేశీభాష నుపయోగించడం వింతగా తోచడంలేదు.

శిల్పపు గనులు

భాషస్థితి ఇలా ఉండగా ఇక సంస్కృతికి సంబంధించిన స్థితి ఇంత కంటే దుర్భరంగా ఉంది. ఈ దేశంలో చిత్రలేఖనమే లేదని నమ్మేటంత వరకూ చదువుకొన్నాము మనం. శిల్పం ఎలా ఉంటుందో ఇక్కడి ప్రజలెరుగనే ఎరుగరనీ పడమరనుండి వెలుగు రావాలి గాని తూర్పు నుండి రానే రాదనీ, మనకు నేర్పిన విద్యలోని సారాంశము. వస్తువుల యథార్థ స్వరూపాలను అనుకరింపవలెననే ఉత్సాహం, అధ్యాత్మిక చిత్రాలను రచించవలెననేకోరికను మరుగు పరుస్తున్నది. దేశంలో శిల్పకళయే విపరీతంగా మారిపోయింది. జయపూరు, ఉదయపూరులను, ఆగ్రా ఢిల్లీ నగరాలను, బీజాపూరు ఔరంగాబాదులను, మధుర తంజావూరులను అలంకరించిన పురాతన శిల్పకళా విన్యాసములను చులకనగా చూస్తున్నారు. ప్రాచీన దేవాలయ శిల్పనైపుణ్యం, ప్రతిమా నిర్మాణ కౌశలం, చిత్రకళా విన్యాసం - ఇవన్నీ పరిశీలించేవారు లేక పాడైపోతూన్నాయి. ఇప్పుడైనా ఈ కళలలో అభిరుచి కలిగించడానికి మన మంత్రులకు అధమం అయిదువేల రూపాయలైనా ఖర్చు పెట్టడం అవస

రంగా కనిపించలేదు. తంజావూరు గ్రంథాలయంలోని వ్రాత పుస్తకాలు శతాబ్దాల నుండీ అశ్రద్ధ చేయడంవలన జీర్ణించి పోతున్నాయి. అవి పునరుజ్జీవనం పొందే శుభముహూర్త మెప్పుడు వస్తుందో తెలియదు. ఆ తాటాకు ముక్కల కుప్పలోనూ జీర్ణించి పోతూన్న పాత కాగితాలలోనూ ఉన్న విజ్ఞాన సర్వస్వమును వెలికి దీయవలె నంటే ఎంతో మహా ప్రయత్నంచేసి, వ్రాత ప్రతులన్నింటికీ తిరిగీ నకళ్ళు వ్రాయించవలసి ఉన్నది. అందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఇంకా కొంత ఎక్కువ పైకం వెచ్చించక తప్పదు.

భారతీయ శిల్పం

దేశంలో ఏమూలకైనా వెళ్ళండి, ఆ పురాతన శిల్ప కళల ఔన్నత్యం, వైభవం, ప్రతిష్ఠ, అన్నీ కళకళ లాడుతూ చెక్కు చెదరకుండా ప్రత్యక్ష మౌతూంటాయి. కాలంగానీ, విదేశీయుల దౌష్ట్యముగానీ వాటిని రూపుమాప లేకపోయి నయి. ఈ అత్యద్భుత విషయాలను పరిశీలించడానికి ఎక్కడ ప్రారంభించాలి! ఎక్కడ ముగించాలి! అత్యంత శ్రద్ధా భక్తులతో శతాబ్దాల తరబడి చేసిన కృషి ఫలితంగా రాతి లోనూ రంగుల్లోనూ, ఇటుకలోనూ చిత్రించబడిన ఈపురా తన ఆదర్శ స్మృతి చిహ్నాలనుగూర్చి వేగంగా సింహావ లోకనం చేయదలచుకొన్నాం. కులశేఖర మంటపంతో ప్రారంభించి తిరువేంద్రం దేవాలయ వితానముల పైని మనక కగా కనపడుతూన్న చిత్రములను చూచి మధురలోని అనంత శిల్ప కౌశలాన్ని దర్శించి, తంజావూరి ప్రతిమా నిర్మాణ కోమల విన్యాసములను వీక్షించి, అక్కడ నుండి

రాతి చెక్కడములతో రమణీయములైన బేలూరు హాలిబీడులకు పోయి, కచ్చిలోని వెండి బంగారు నాజూకు తీగల నగిషీ అల్లికలను స్మరించి, తంజావూరు, మైసూరు, బేలూరు, హాలి బీడులలో మహోత్కృష్టములని ప్రసిద్ధిగాంచిన నంది మూర్తులను పరస్పరం పోల్చుకొని పరిశీలిస్తూన్నప్పుడు ఇంత పని చేయడానికి ఎంతకాలం పట్టిందో, ఎంతధనం వెచ్చింపబడిందో అని ఆశ్చర్య పడతాం. లేపాక్షి దేవాలయ వితానములన్నీ మనోహరములైన చిత్రాలతో నిండి ఉన్నవి. అవి నాలుగైదు వందల ఏండ్ల నాటివి. వాటిలో రాజుల సౌఖ్యయు సిద్ధుల మహోద్దీపక చరిత్రలలోని కొన్ని దృశ్యాలు రాతిలో చెక్కి, రంగులతో తీర్చి దిద్దబడినవి. ఇవికాక లేపాక్షిలో అనేక అద్భుత శిల్పకళా విషయాలు కలవు. పెద్దపెద్ద స్తంభాలు పైనుండి కిందకు వ్రేలాడుతూంటాయి. కాని కింద ఆనవు. అంతే కాదు; కొన్ని స్తంభాలు గిరగిరా తిరుగుతూంటాయి. తాడిపత్రి, పెనుగొండలలో ఎక్కడ చూచినా దేవాలయాలే. దీనిని బట్టి ఒకప్పుడు కళాశిల్పములకోసం మన పూర్వు లెంత శ్రమపడ్డారో ఎంత సొమ్ము వెచ్చించారో అర్థమవుతుంది. ఈ రోజున వాటి శిథిలావస్థకు కారకులయిన అధికారవర్గం వారి అశ్రద్ధ నిందార్హం. రచనా విన్యాస ప్రాచీనతలోనేమి నిర్వహణ కౌశలములోనేమి సూక్ష్మాంశ పరిశీలనా నైపుణ్యములో నేమి, వంకబెట్ట వీలులేని పనితనములో నేమి, భావప్రకటనా ప్రాబల్యములో నేమి, శిల్ప సౌందర్యంతో శాస్త్రమును మేళవించుటలో నేమి, గర్భగుళ్ళలో కన్ను పొడుచు

కున్నా కానరాని చీకటి కోణాలలో అత్యంత మనోహర ములయిన చిత్తరువులను, చెక్కడములను ఘటించుటలో నేమి, ఈ సంస్థలన్నీ ఇండియాలో అగ్రస్థాన మలంకరిస్తూ న్నవి. బేలూరు హాలిబీడెల మండపాలలోని రాతి స్తంభా లను తడిబట్టతో కొంచెం చెమ్మగిలచేస్తే చుట్టూ ఉన్న వస్తువులన్నీ అందులో అనేక విధాలుగా ప్రతిబింబిస్తూం టయి ఒక ప్రతిబింబం ఒక రాతిలో కనిపించే తీరుగా మఱొక ఱాతిలో కనిపించదు. వేరువేరుగా కనిపిస్తూంటుంది. లేపాక్షి దేవాలయంలోని కటిక చీకట్లో వీరభద్రస్వామి మూర్తిని దర్శించవలెనంటే, తక్షణమైన విద్యుద్దీపంతో గాని వీలుకాదు. అప్పుడు కూడా ఆ మహత్తమ రూపాన్ని పూర్తిగా చూడజాలము. భాగాలు భాగాలుగా మాత్రమే చూడగలము. ఆ విగ్రహము పొడవు ఒక కొననుండి మఱొక కొనవరకు 35 అడుగులు. ఇంకా కొంచెం పడమరకు పోతే బీజాపురం విస్పరింగు గ్యాలరీ ఉన్న పెద్దగుమ్మటం కనబడు తుంది. ఆంధ్రదేశంలోని ఉండవల్లి గుహాలను, కన్నడ దేశంలోని బాదామీ గుహాలను కటీచలనే కనుగొన్నారు. బీజాపూరు గుమ్మటంలోని శబ్దగ్రహణ గుణంగానీ, బేలూరు హాలిబీడెలలోని స్తంభాల బింబగ్రహణ గుణంగాని శిల్ప చాతుర్యం వలన కలిగినవా లేక కాకతాళ న్యాయంగా తటస్థించినవా అని ఆశ్చర్యంతో ప్రశ్నించుకుంటూంటాము. ఈ మహోత్కృష్ట దేవాలయ శిల్పమున్నూ, అంతులేని ఎల్లోరా అజంతా గుహాలలో చెక్కబడిన శిలా ప్రతిమ లున్నూ, ఊహాతీతమయిన విస్తీర్ణతగల ఎలిఫెంటా గుహ

లున్నా వాటికవే సాటి. అజంటాలోని 27 గుహాలను నిర్మించడానికి ఏడుశతాబ్దాలు పట్టిందట. వీటికోసం ఎంత సొమ్ము వెచ్చించబడిందో ఊహించగలమా? తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని ర్యాలీ గ్రామంలోనున్న కేశవ జగన్మోహన విగ్రహానికి ఇండియాలోని ఏ శిలావిగ్రహమూ సరిపోలదు. అది రాతిలోని రత్నం వాటి నిర్మాణంలో డబ్బు లెక్కేమిటి? ఎంత శ్రమపడితే ఆ బొమ్మ అంత చక్కగా తయారయిందో ఆలోచించండి. ఈ పని అంతా అసలు శిల్పి కానీ తక్కిన పనివాళ్ళు కానీ టెండర్లు పెట్టి, కాంట్రాక్టు పుచ్చుకొని, కాలపరిమితి నేర్పాటు చేసుకొని ప్లానులు గీచుకొచేశారా? వాళ్ళ ఆత్మలను, పాటలో రాతిలో; రంగులో మేళవించితే అయినపనిఅది. ఆతయారైన రూపమే వాళ్ళ ఆనందానికి ప్రతిబింబం. పూర్వకాలంలో శిల్పులు డబ్బు కోసం పనిచేసిన వారు కారు. తమ ఆత్మోపలబ్ధి కోసం చేశారు. ఆ రోజులలో జ్ఞానాన్ని వాణిజ్య వస్తువుగా ఉపయోగించేవారు కారు. పుస్తకాలుమ్ముకొని బ్రతికే వృత్తి అప్పుడు లేదు. పాండిత్యము, సంస్కారమూ కలిగి ఉన్నందుకు ఫలం డబ్బు సంపాదించడం కాదు. ఇంకా ఉత్తరానికి పోతే అహమ్మద్ నగరం తగులుతుంది. అక్కడి మశీదు శిఖరాలు ఊగుతూండడం ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది. మనకు ఒకదాని కొకటి 40 అడుగుల ఎడంగా రెండు శిఖరాలున్నాయి. ఒక్కొక్క దాని వ్యాసం 6 అడుగులు. ఒక దానిలోపలికి పోయి గట్టిగా చేతితో చలిస్తే ఇది కదలగా, రెండోదికూడా దీనితో సానుభూతి చూపి

స్తున్నదా అన్నట్లు కదులుతుంది. బ్రిటిష్ ఇంజనీయర్లు పరిశోధన చేయడానికి ఇందులో ఒక దానిని పడగొట్టి మళ్ళీ కట్టారు. కాని ఆ ఊగడం ఆగిపోయింది. అహమ్మదాబాదులో ఇంకాకొన్ని వింతలున్నాయి. అక్కడి పెద్దనూయి గొప్ప అద్భుత విషయం. మైసూరు రాజ్యంలోని శ్రావణ బేలగులలో నున్న గోమఠేశ్వర విగ్రహం అద్భుతం కాదు; అలౌకిక విషయం. ఇక చిట్టచివరకు ఆగ్రా ఢిల్లీ రాజప్రాసాదాల రమణీయ దృశ్యాలను పరిశీలిద్దాము. ఆగ్రాలోని తాజ్‌మహాల్‌కు చలువరాతిలోని స్వప్నమనిపేరు. తాజ్ సౌందర్యం మనోహరం. దానిలోని అభిరుచి అతి లలితం. ఆకళా వస్తువులో ప్రతిసూక్ష్మాంశమూ తీర్చిదిద్దినట్లు కనిపిస్తుంది. ఆ నిర్మాణానికి మూలమైన భావనాపటిమా, కృషీ అందులోని శిల్పరహస్యాలను విశదీకరించపూనుకొన్న ప్రయత్నాలను భగ్నం చేస్తూన్నాయి. ఆబూపర్వతం పైన కనిపించే వాస్తు నిర్మాణరీతులకు గానీ శిలాప్రతిమా విన్నాణములకు కానీ అంతులేదు. అమృతసర స్వర్ణ దేవాలయ సౌందర్యాన్నిగూర్చి వేరే చెప్పనక్కరనేలేదు. మూంటు ఆబూకు పోటీ అనన్య సాధారణ భావ స్ఫురణము, విశిష్ట వైభవోపేతము, విస్తృతమూ అయిన అజంతా యే. ఇంక తూర్పుకు పోతే జగన్నాథ భువనేశ్వర కన్‌రాకు దేవాలయాలు కనిపిస్తయి. వాటి ప్రత్యేకత వాటి కున్నది.

ఈ జ్ఞానానికి మూలమేమిటి? ఇటువంటి భావోద్వేగం ఎక్కడనుండి కలిగింది? వీటిని రచించిన శాస్త్రకోవిదు లేమైనారు? వీటిని నిర్మించిన పనివాళ్ళెక్కడ? ఈ సంగతు లన్నిటినీ

పరిశీలించడమే నిజమైన జాతీయ విద్యావిధానం. వైద్యం, చిత్రలేఖనం, కవిత్వం, నాటక రచన ఈ అన్నిటిలోనూ ఇటువంటి అద్భుతాలు కనిపిస్తూనే ఉన్నవి. మన నాటకం ఇంగ్లీషునాటకంకంటె కనీసం 800 సంవత్సరాలైనా ముందు పుట్టి ఉండాలి. వైద్యవిషయంలో పాశ్చాత్య పండితులు, భౌతిక శాస్త్రజ్ఞులూ ఇటీవల 60 సంవత్సరాల కిందట కని పెట్టిన విషయాలు, మనపూర్వులు వేలకొలదీ సంవత్సరాల కిందట గ్రహించినట్లు తెలుస్తుంది.

భౌతికశాస్త్ర కళారహస్యాలను వెల్లడిచేయాలి

ఈ భౌతికశాస్త్రకళారహస్యాలనూ, మన ఇంజనీరింగు వైద్యం, న్యాయ్యశాస్త్రం, సాహిత్యం వీటిలోని నిగూఢ తత్వాలనూ వెల్లడిచేయాలి. అదే నిజమైన జాతీయవిద్య. జాతీయవిద్యా పట్టభద్రులమైన మనము మనవృత్తులను చూచుకోవడమేగాక, ప్రాచీన కాలంలోనే ప్రసిద్ధతగడించి, కొన్ని శతాబ్దాలకిందట అభివృద్ధి, ఆగిపోయిన ఈ శాస్త్ర విజ్ఞానాలను బాగా పరిశోధించాలి. విదేశీ పరిపాలనకింద మనసాహిత్యానికీ, మన శిల్పకళలకూ కూడా ప్రజా సంస్థ లకు, సాంఘికశాసనాలకు రాజకీయాలకువలెనే, ప్రభు ప్రోత్సాహం లేకుండా పోయింది. రాజు కేవలం భోగా సక్తుడుగా నుండి విలాసలాలసుడుగా ఉండకూడదు. శాంతి, శాసనాలను కాపాడుతూండడ మొక్కటే అతని పనికాదు. ఆధ్యాత్మిక సత్ప్రవర్తనా విషయాలలో ప్రజలకు సదుపదేశకుడు గాను, శిక్షకుడుగానూ ఉండాలి. ఆచారంలో మార్పు జరు

గకపోతే ఒక్కొక్కప్పుడు అభివృద్ధికి ఆటంకంగా ఉంటుంది. విదేశ పరిపాలకులు ఆచార పరంపరగా వస్తూన్న శాసనాలను మార్చడానికి ఇష్టపడక పోవడంవలన సాంఘిక విషయాలలో అభివృద్ధి ఆగిపోయి భారత దేశం బాధపడుతూన్నది. పూర్వం ఉండిన ప్రజాభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమున కిప్పుడు అక్కడక్కడా చిహ్నాలు మాత్రం కనిపిస్తూన్నవి. విజ్ఞానం ఆచరణలో లేదని చెప్పడమే న్యాయ్యం. అనువంశిక ఆచారం కరుడుగట్టుకొని మార్పులేకుండా పోయింది. విజ్ఞానము, శాస్త్రము ఎదుగు బొదుగులు లేనివైనవి. విదేశీ సభ్యతవలన నూతన వేషభాషలు ఆచరణలోకి వచ్చి పూర్వ విజ్ఞానమంటే అసహ్యమూ, ఆక్షేపణా ఎక్కువయింది. శతాబ్దములకొలదీ అవిచ్ఛిన్నంగా ప్రవహించిన విజ్ఞాన పరిశోధనా సాహిత్య స్రవంతులు, వక్రగతి సంచరించే ప్రతికూల స్రోతస్సులవలన ఆగిపోవడమేగాక, ఇసుక పూడికూడాపోయినవి. ఇప్పుడాపూడికనుతీసి, నాడునిరాటంకంగా జరిగిన అభివృద్ధిని గ్రహించి, అప్పటి ఆశ్చర్యకరాభ్యుదయ హేతువులను పరిశీలించడం మన మొదటి కర్తవ్యం. ఈ సందర్భంలో సర్ వాల్టరు ర్యాలి ఇలాఅన్నాడు. "విశ్వవిద్యాలయంపరంపరాగత జ్ఞానరక్షణకోస మేర్పడిన సంస్థ. అది ప్రధాన ప్రాచీన భావాలనన్నిటినీ పునర్విమర్శచేసి మార్పులు చేస్తూంటుంది. అది పునాదినుండి ప్రారంభించి నిర్మాణం చేస్తుంది. పాతపొలాలను దున్ని కొత్తపైరులను వేస్తుందది. విజ్ఞాన సీమలను అది నిరంతరం బహుజాగరూకతతో కాపాడుతుంది. వెనుకటి అభివృద్ధి ఆగిపోవడానికి

కారణం అజ్ఞానమూ, స్వప్రయోజన పరత్వమూను. విశ్వ విద్యాలయాలలో పరీక్షలకు తప్ప ఇంక దేనికీ ప్రాముఖ్యత లేకుండా పోయినందువలన కొంత మంది విద్యా విశారదులు, పరిపాలనాధికారులు, వ్యాపారస్థులు, ప్రస్తుత విద్యావిధానములోని నిష్ప్రయోజకత్వమునూ దౌష్ట్యమునూ నిస్స్వార్థ బుద్ధితో వెల్లడిస్తూన్నప్పటికీ యేమీ ఉపకారం కలగడంలేదు. బాలురు అజ్ఞానం వలన, తల్లిదండ్రులుజడత్వమువలన, ఉపాధ్యాయులుజీవనోపాధికోసమూ ఈ విద్యాపద్ధతినే అవలంబిస్తున్నారు. మన విద్యాశాఖా మంత్రులే ఈవికల విద్యావిధానమువలన ఉత్పత్తి కావడం చేత, అభివృద్ధి నిరోధకులుగా ఉంటారు. ఆధునిక భావాలు నవీన సంస్కృతీ ఇవి మనం మేధావులను కొనేవారి చిత్తాలను అజాతీయాలుగా చేసివైచినవి. అందువలన వారు, జాతీయసంస్కార నిరంతరవాహినియే జాతీయ సభ్యత-అనే ప్రాథమిక సూత్రాన్నే విస్మరిస్తున్నారు. జాతీయ సంస్కృతి భూతవర్తమాన భవిష్యత్కాలములలో జీవనదివలె ఎడతెగక జాలువారుతూంటూందనీ, ప్రతిజాతీ భూత కాలం నుండి వర్తమాన కాలానికీ, వర్తమానంనుండి భవిష్యత్తుకూ నడుస్తూనే ఉంటుందనీ కూడా వారు గ్రహిస్తున్నట్లు లేదు. భూతకాలపు లక్షణాలు వర్తమానంలో ఉంటయి. వర్తమానం భవిష్యత్తును సూచిస్తూంటుంది. మన నైతిక ప్రమాణాలు స్మృతులూ అన్నీ తరతరాలనాటి అనుభవాల కలయిక. అదేవిధంగా మన సభ్యతగూడా భూత వర్తమానముల సమ్మేళనమే కాక ప్రాచ్యపాశ్చాత్య నాగరికతల

మిశ్రమమని చెప్పవచ్చు. అంతర్జాతీయ సంబంధాలు వాణిజ్య రూపంలోనే కాక సంస్కారరూపంలో కూడా వ్యాపిస్తూన్న కాలంలో సభ్యతకు అనేక ముఖాలూ అనేక వైపులూ ఉంటయి. ప్రతి ముఖంనుండీ ప్రతివైపునుండీ వెలిగ్రక్కుతూన్న వివిధ సంస్కృతుల తేజోకిరణాల సమ్మేళనమే ఆ సభ్యత. నేటినాయకులు తమ నింత వాళ్ళనుగాచేసిన తమ నవీనసంస్కారమునకు ఇంకా మురుసుకొంటూనే ఉన్నారు. వారి మనస్సులు సరియైన మార్గాలనుబట్టి అభివృద్ధి పొందేటంత వరకూ, మన జాతీయ సంస్థలు జాతీయ చ్ఛాయలలో అణగిమణిగి కాలక్షేపం చేస్తూండాలి. తమ కష్ట సుఖాలలో మార్గదర్శకంగా ఉన్న వెలుగు, జాతీయ స్వాతంత్ర్య యాత్రలో తమ దేశీయుల త్రోవనుకూడా ప్రకాశవంతంగాచేసే రోజు త్వరలోనే వచ్చి తీరుతుందనే ఆశతో ధ్యానిస్తూ ఉండాలిఅవి.

అధ్యాయము ౧౫

సంఘసాయ్యం

సంఘసేవ చేసేనిమిత్త మిండియాలో అనేక వ్యవస్థలు కలవు. వివేకానంద మఠము, రామకృష్ణధర్మ ప్రచార మండలి (Ramakrishna Mission) మత విద్యా, సంస్కార విషయాలలో హిందువులను సేవిస్తూన్నవి. 40 యేండ్లకింనట గోఖేలు 'భారత సేవక సంఘం.' (Servants of India Society) అనే పేరుతో ఒక సంస్థను స్థాపించాడు. అది విద్యార్థికుల వ్యవస్థ. పేదరికాన్ని స్వీకరించి ప్రజాసేవ చేయడం వారి మతం. కాని వారు రాజకీయవాంఛలకు లోబడకూడదని ఎక్కడా నిషేధం లేదు. తరువాత ఇరవై సంవత్సరాలకు ప్రసిద్ధ పాంచాలదేశ పండితుడు లాలా లజపతిరాయలు 'ప్రజాసేవక సంఘం' (Servants of the People's Society) అనే పేరుతో మఱొక సంస్థను స్థాపించాడు. అందులోఉన్న సభ్యులుకూడా గొప్ప సంస్కారులు. కాని వారికి కూడా 'స్వార్థ నిరసన వ్రతం' లేదు. తరువాత గాంధీకూడా మఱొక నూతన వ్యవస్థకు మూల పురుషుడైనాడు. అందులో ఆయన మొదటి సేవకుడు. దీనిని స్థాపించడంలో ఆయన హృదయవైశాల్యమూ, ఉదార దృక్పథమూ వెల్లడి అవుతూన్నవి. "మానవ సేవకులలో ఆయన అగ్రగామి."

అయంనిజో పరోవేతి

గణనా లఘుచేతసాం

ఉదార చరితానాం తు
వసుధైవ కుటుంబకం'

"నా వాడు, పరాయివాడు అనే భావం లఘు బుద్ధులకు; ఉదార చరితులకు లోకమే కుటుంబం," అని ఆయన మతం. కాని అంతమాత్రంతో ఆయన విశ్వమానవ సౌభ్రాత్రజాలంలో చిక్కుకోలేదు. జాతీయత సర్వ జాతీయ సమభావమున కొకమెట్టు. వ్యక్తులుగానీ, జాతులుగానీ సమత్వ, సాహచర్య భావపూరితులు కానియెడల సౌభ్రాత్రమనేమాట వట్టి కల్లగా పరిణమిస్తుంది. కాబట్టి గాంధీ హిందూదేశానికి సంపూర్ణ స్వరాజ్యం కోరడం న్యాయ్యం. భారత దేశం సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును పొందినప్పుడే ప్రపంచ జాతుల సుహృత్సమితిలో సమాన స్థానమాక్రమించ గలదు. అంతే కాని ఇండియా ప్రపంచానికి వెలిగా ఉండవలెనని కానీ, లేక తన నూతన స్థితిని ఇతర జాతులపైన అధికారం చలాయించేటందు కుపయోగించ వలెననికానీ గాంధీ అభిప్రాయం కాదు. అందుకొఱ కాయన దేశంలోని పరస్పర సంఘర్షణలను, దూషణలను, మత పోరాటాలను సాంఘిక స్పర్ధలను, నిర్మూలింప చూస్తున్నాడు. భారత జాతీయతకు కళంకంగా, మానవత్వమునకు మచ్చగా, దైవద్రోహంగా కనిపిస్తూన్న అంటరాని తనాన్ని తుడిచివేయ వలెనని ప్రయత్నిస్తున్నాడు. పురుషుని అభ్యుదయానికీ త్యాగమునకూ కారణమైన స్త్రీని, ఆమె తొలినాటి ఉన్నత స్థానమునకు కొనిపోవలెనని కోరుతున్నాడు. వ్యభిచారం వృత్తిగాగల కులాన్ని, మద్యపాన పిశాచాన్ని, పుట్టుకవలన వచ్చిన ఎక్కువ తక్కు

వలను, కనపడకుండా చేయవలెనని కృషి చేస్తున్నాడు. మనుష్యులలో 'అధమాధముని' యందు ఆయనకు సానుభూతి. ముందు జన్మలో తాకంటరానివాడుగా జన్మించకోరుతున్నానని చేసిన ప్రకటనయే ఇందుకు ప్రబల నిదర్శనం.

జీవితంలో పతితులైనవారిని లేవనెత్తవలెనంటే మనం వంగితేనే కాని లేవనెత్తలేము. నీళ్ళలో మునిగి పోతూన్న మనిషిని గట్టుమీద కూర్చొని పైకిలాగలేము. మనంకూడా నీళ్ళలో దిగాలి అతనిని రక్షించడానికి. గాంధీ యెన్నడూ తాను నమ్మిన అనుచరులు, తనను ఒంటరిగా విడిచి వేసినట్లు అనుకోలేదు. ఆయన కవిశ్వాసం కానీ అధైర్యం కానీ యెన్నడూ కలుగలేదు. వారు దిగినప్పుడు వారితోపాటు తానూ దిగి తిరిగీ వారిని పైకి లేవనెత్తే స్వభావమాయనది. నిజంగా నాయకుడు చేయవలసిన పనిఅదే. ఆదర్శానికీవాస్తవికతకూ సమన్వయం చేసుకోగల చతురత ఉందాయనకు నిరంతరం తమ ఉన్నతాదర్శాలలోనే అణగి మణగి ఉంటే ఎప్పుడూ వారు తమతమ చుట్టూవున్న ప్రపంచంలోని వాస్తవిక విషయాలను గుర్తించలేక రాజీకి ఒప్పుకోరు. రాజీ అనగానే తమ ఆదర్శాలు క్షీణించిపోయినట్లు తాము నీతి భ్రష్టులైపోయినట్లు భావించి నిరంతరం కుంగిపోతుంటారు

అంటరానితనం

ఇండియా జనసంఖ్యలో ఐదవవంతు ప్రజలను అంటరాని వాళ్ళుగా పరిగణిస్తున్నాము. ఆ ఒక్క కారణం చాలు భారతదేశం పరాయి ప్రభుత్వంకింద బానిసగా ఉండతగిన

దేశమని నిరూపించడానికి. ఆర్యులిండియాలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొని 13,000 యేండ్లయినప్పటికీ దేవుడు సృజించిన ఈ 7 కోట్ల మందిని వారిలో కలుపుకొనలేక పోయినప్పుడు, 350 కోట్లమంది భారతీయులను బ్రిటిష్‌వారు అంటరాని వాళ్ళుగా, దరిచేరరానివాళ్ళుగా, కలవరానివాళ్ళుగా భావిస్తే హిందువులు వారినేమొగం పెట్టుకొని నిందించ గలరు? తరతరాల నాటి ఈ దురాచారం, జాతీయ కళంకమే గాక దైవద్రోహం కూడానని భావించి, నిరసించిన సంఘ సంస్కర్తలనేకమంది ఇదివరకే గడ్డమీద జన్మించారు. కాని ఖద్దరు, సాంఘికైకమత్యము, మద్యపాన నిషేధములతో సమాన ప్రతిపత్తిగల కాంగ్రెసు కార్యక్రమంగా అస్పృశ్యతా నివారణమును కూడా అంగీకరింపచేసే పని గాంధీ వంతుకు వచ్చింది.

అంటరాని తనమును నిర్మూలించ వలెననేది కొత్త అభిప్రాయంకాదు. కాని దానిని రాజకీయ నిర్మాణ కార్యక్రమంలో ముఖ్యాంగంగా చేయడం కొత్తసంగతి. నిజానికి గాంధీజీ నిర్మాణ కార్యక్రమంలో, ఒక్క ఖాదీ పునరుద్ధరణ తప్ప ఇంకేదీ కొత్తదిలేదు. సాంఘిక, ఆర్థిక, నైతిక విషయాల సమ్మేళనమే ఆయన కార్యక్రమ స్వరూపం. ఆయన ఈ దేశంలో ఒకకొననుండి మఱొకకొనకు అనేకసార్లు సంచారం చేశాడు. అసంఖ్యాకులైన దీనులాయన కరపడి శరణాగతులైనారు. కొన్నిచోట్ల పతితస్త్రీలు, మరికొన్ని చోట్ల అస్పృశ్యులు ఆయన దయకు పాత్రులైనారు. దిక్కు

లేక అకలితో అల్లాడుతూన్న బిడ్డలను, త్రాగుబోతుల, వ్యభిచారుల నిస్సహాయ కుటుంబాలను ఆయన ఎన్నిచోట్లనో చూచాడు. ఆయన చుట్టూ ఏమూలచూచినా దుఃఖమూ దైన్యమూ ప్రత్యక్షమైనవి. కాని ఆయనకు నిరాశ జనించ లేదు. శుష్క వేదాంతివలె అడవులకు పోయి తపస్సు చేసుకొన బుద్ధిపుట్టలేదాయనకు. ఆయన నిజమైన మానవుడు. ఆపాదమస్తమూ ఆయనలో మానవత్వము పరిపూర్ణతను పొందింది. కాబట్టి పతిత స్త్రీలను అస్పృశ్యులను, దిగంబరులను, పానప్రమత్తులను, వ్యభిచారులను, క్షుధాతురులను, రక్షించేటందు కుపాయాల నన్వేషింప ప్రారంభించాడు. ఆయనకు అనుభవం కలిగినకొద్దీ ఆలోచన చేసినకొద్దీ అనేక ఉపాయాలు స్ఫురించినయి. వాటి ఫలితమే జాతీయ నిర్మాణ కార్యక్రమం. అస్పృశ్యతా నివారణకు మూల మది.

పూర్వ చరిత్ర

నూరు సంవత్సరాల కిందట రాజా రామమోహన రాయలువారీ విషయంలో చాలా కృషిచేశారు. పిదప ఆయన అనుయాయులు - ముఖ్యంగా బ్రహ్మసమాజమును నడుపుతూన్నవారు - ఆయన ప్రారంభించిన ఈ మహత్కార్యము నిరిఘ్నంగా సాగిస్తూవచ్చారు. వారి యాజమాన్యం కింద అనేక మంది హరిజన బాలికలు పతనం గాకుండా రక్షించబడ్డారు; అనేకమంది హరిజన బాలురు పెరిగి పెద్దవారై విద్యాబుద్ధులను గడించి గౌరవనీయులైన తదితర పౌరులవలెనే ఆరోగ్యంగా, ఆనందంగా, జీవిస్తూన్నారు.

పూర్వచరిత్ర లేకుండా ఏమహోద్యమమూ ఒక్కసారిగా ఆకాశంనుండి ఊడిపడదు. రామానుజుని వంటి మహర్షులతో ప్రారంభమైన మతసాంఘికోద్యమం, అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడూ ఈ విధంగా జరిగిన నూరు సంవత్సరాల పనివలన బలిష్ఠమయింది. ఇదంతా నేటి తరంవారికి పైతృక ధనంగా లభించి గాంధీకి భావోద్రేక కారణమయింది. అందువలననే ఆయన అంటరాని వాళ్ళని వ్యవహరింప బడుతూన్న వారికి హరిజనులని నామకరణంచేసి వారి సాంఘిక ఆర్థికాభివృద్ధికి జాతీయ కార్యక్రమంలో స్థానం కల్పించాడు.

కాంగ్రెసుయొక్క ఈ నూతన కార్యక్రమ ఫలితంగా హిమాలయము మొదలగు కన్యాకుమారివరకు ఒక ఉత్తుంగ భావతరంగం వ్యాపించింది. సవర్ణులనుకొనేవారు 'అవర్ణులకు' సహాయం చేయడం ఒకధర్మంగా భావించ ప్రారంభించారు. ఆ భావం కార్యరూపంలో అనేక విధాల వెల్లడింప బడింది. హరిజన విద్యార్థులకు హైస్కూళ్ళలో ఉచిత వేతనాలీయడం వాళ్ళవృత్తులకు - అనగా చెప్పులు కుట్టడం, చొక్కాలు వగైరా కుట్టడం, తోలుఊనడం, వడ్రంగం, నేత, హోమియోవైద్యం, ఆయుర్వేదం, చాపలల్లడం, రంగుల అద్దకం; పేముపని, కళాయివేయడం, మాట్లువేయడం, ఈ పనులన్నీ నేర్పడం, చిన్నచిన్న ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించడం, హాస్టళ్ళను కట్టించటం, వైద్యసహాయ కేంద్రాల నేర్పాటుచేయడం, వైద్యపరీక్ష చేయించడం, కొత్తగా నూతులు తవ్వించడం, ఫ్యాక్టరీలలో కంపెనీలలో షాపులలో ఇళ్ళలో వాళ్ళకుద్యోగాలిప్పించడం, పత్రిక లమ్మిం

చడం, మంగలిపని, చాకలిపని నేర్పించి సవర్ణుల గ్రామాలలో ఉంచడం, హరిజన గ్రామాలకు ఎక్కువ సహాయం చేయడం, హరిజన కూలీలను ఎక్కువగా ఏర్పాటు చేసుకోవడం. కూలి ఎక్కువచేయడం, పుస్తకాలయాలను స్కూళ్ళను స్థాపించడం, హరిజన పిల్లలకు దుస్తులు, పెద్ద వాళ్ళకు కంబళ్ళు యివ్వడం, ఇవన్నీ ధర్మమనుకొని గాంధీజీచేత సంస్థాపింపబడిన హరిజనసంస్థ నిర్వహిస్తూన్నది.

ఇంక హరిజనులపైన పూర్వంనుండీ సవర్ణులు కొన్ని ఆంక్షలు పెట్టారు. గరవాల్‌జిల్లాలో హరిజనులు పెళ్ళి ఊరేగింపులలో పాలకీలుకాని, డోలుగానీ ఎక్కకూడదని ఒక ఆంక్ష ఉన్నది. అలహాబాదు హైకోర్టులో హరిజనులకు ఆ హక్కు స్థిరపరపబడింది. మధ్య హిందూ దేశములో పాకీ వాళ్ళను బస్సుడ్రైవర్లు బస్సులలో ఎక్కించుకోనడానికి నిరాకరిస్తూండేవారు. షాజాపూరు పాకీవాండ్లు ఈ హక్కును సంపాదించారు. ఈ మార్పంతా ఎలాకలిగింది. అక్కడక్కడా సంఘసంస్కర్తలు చేస్తూవచ్చిన పనివలనకాదు. ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు, మతాధిపతులు చేసిన మహోపన్యాసములవలన కాదు; 22 కోట్లమంది హిందువులనుండి 4 కోట్లమంది హరిజనులను ప్రత్యేకించకూడదనే ఉద్దేశంతో, ప్రాణాన్ని తృణప్రాయంగా అర్పించదలచుకొని ప్రాయోపవేశంచేసిన మహా నాయకుని అమోఘ తపశ్శక్తియే జాతి అంతటిలోను ఇంత మహత్తమ చైతన్యాన్ని కలిగించింది.

లోకోత్తరోపవాసము

నేటి రాజకీయరంగంలో ప్రధాన పురుషులుగా నున్నవారు తమ పనిని ముగించుకొని కాల గర్భంలో కలిసి పోయినప్పుడు, నేటి రాజకీయ సమస్యలన్నీ సవ్యంగా పరిష్కరింపబడి భవిష్యత్తులో చరిత్రాత్మక విషయాలుగా మారిపోయినప్పుడు, నేటి ఇండియా జనసంఖ్యలో అయిదోవంతు అంటరానివాళ్ళున్నారనే సంప్రదాయమునే ప్రపంచం మరచి పోయినప్పుడు, భారత భావి సంతానం శతాబ్దముల వరకూ జ్ఞాపకం ఉంచుకోగలిగిన లోకోత్తర సంఘటన ఒక్కటే. అది గాంధీ 1932 సెప్టెంబరు 20 తేదీని ప్రారంభించిన ప్రాయోపవేశవ్రతం; భారత స్వాతంత్ర్య సమర స్వరూపాన్ని సంపూర్ణంగా మార్చివైచిన చారిత్రిక ప్రతిమది. సంఘంలోని ఒక చెడుగును సావకాశంగా తీసికొని రాజకీయ స్వార్థదృష్టితో హిందూ సమాజంలోని అల్ప సంఖ్యాకు లనబడేవారికీ, అధిక సంఖ్యాకులనబడే వారికీ ఎన్న తెగని చీలిక కలిగించే ప్రయత్నాన్ని భగ్నపరచేటందుకే అది ఉద్దేశింపబడింది. ఆ ప్రయత్నమే కొనసాగి నట్లయితే ఆ తరువాత హరిజనులను ప్రత్యేక రాజకీయ వర్గంగా నిర్ణయించి ఉండేవారు ప్రభుత్వం వారు. ఇది ‘చీలదీసి పాలించు’ అనే సామ్రాజ్య తత్వ మూలసిద్ధాంతానుగుణంగా నడుస్తూన్న రాజకీయతంత్రం. ముసల్మానులను సిక్కులనూ హిందువులనుండి ఈలాగే చీలదీశారు. ఇప్పుడు హరిజనులను చీలదీయ ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఈ రాజకీయ కైతవం గాంధీని

ఆపాదమస్తకం కదిలించివైచింది. అస్పృశ్యులను ప్రత్యేక తరగతిగా విభజించే పద్ధతి కాయన అంగీకరించలేదు. 'సిక్కులు మహమ్మదీయులు శాశ్వతంగా వేరువేరుగా ఉంటే ఉందురు గాక! కాని అస్పృశ్యత జీవించి ఉన్నదంటే హిందూమతం మృతిపొందినట్లుగా భావిస్తాను' అన్నాడు ఆయన. రెండో రౌండుటేబిలు మహాసభ జరిగినప్పుడు, మరొక సందర్భంలో 'హిందూదేశ స్వాతంత్ర్య సంపాదన కోసం సైతం అస్పృశ్యుల ప్రధాన ప్రయోజనాలను విక్రయించ జాలను' అన్నాడు.

గాంధీ తన సదుద్యమంలోనూ, హిందూ సంఘంలోనూ, మానవ ప్రకృతిలోనూ, ప్రభుత్వోద్యోగులలోనూ సంపూర్ణ విశ్వాసంతో ఆ ఉపవాసవ్రతం ప్రారంభం చేశాడు. పరమ పవిత్రము, సదుద్దేశజనితము, ఉన్నతాదర్శ పూర్వకమూ అయిన ఆ ఉపవాసవ్రతం జయప్రదం అయి తీరాలి; కాకుంటే బరిగిన నాలుగు సంవత్సరాలలో హరిజన సేవాసంఘం అంతపని ఎలా చేయగలిగి ఉండేది?

ఎక్కడచూచినా హరిజనమహాసభలు, హరిజనులలో మతవిషయక విద్యాప్రచారము, హరిజన భజన సంఘాలు, హరిజనకర్మకాండలల్లో వేదపఠనం, హరిజన కేంద్రవిచారణ సంఘాలు, హరిజన పారిశ్రామిక, వృత్తివిద్యా మందిరాలూను దేశంలో ఒక నూతన వాతావరణం చెలరేగింది. హరిజన సంక్షేమంలో ఒక నూతనాసక్తి ప్రజ్వలించింది. మహాత్మాజీ తన సబర్మతీ ఆశ్రమాన్ని హరిజనోద్యమానికి ధారపోయడం, దేశీయులను హరిజనాభ్యుదయ భావప్రేరితు

లనుగా చేసింది. గాంధీసొంతమని చెప్పకోదగినదా సబర్మతీ ఆశ్రమ మొక్కటే. దానిని హరిజనుల కిచ్చివేయడంతో 'గాలిలో తిరిగే పక్షులకు గూళ్ళూ, పొలాలలో తిరిగే పురుగు బుట్టలకు కలుగులూ అయినా ఉన్నవిగాని మనిషికి తలదాచుకొనే చోటుకూడా లేదు.' అని చెప్పినమాట గాంధీ యెడల అక్షరాలా నిజమైనది.

జాతీయపచారాన్ని తొలగించాలి

మనం హరిజనులను తాకినంత మాత్రంతో మనపని పూర్తి అయినట్లుగా భావించకూడదు. ఇంకా ముందుకు పోవాలి. వాళ్ళను మన కుటుంబాలలోకి తీసికొనివచ్చి వాళ్ళ ఆర్థిక స్థితిని చక్కచేయాలి. హరిజన స్త్రీపురుషులను సోదరీ సోదర భావంతో చూడాలి. జాతీయ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో వారి సేవలను గ్రహించాలి. అప్పుడు మన భారత స్వరాజ్యం ఇతర మార్గాలకంటె తొందరగా చేకూరగలదు. తిరువాన్కూరు మహారాజు లతీసంస్థానాధిపతులు హరిజన దేవాలయ ప్రవేశాని కంగీకరించడం మహద్విషయమే. కాని ఆర్థికంగా వారికి జరిగే అన్యాయాని కది ప్రతి ఫలం కాజాలదు. హరిజనోద్యమంలో ఆత్మ పరిశుద్ధత, సాంఘికోపకారమూ, ఈ రెండూ ఇమిడి ఉన్నవి. అంతే కాదు; అందులో ఆర్థిక, సాంఘిక నైతిక, మత విషయక సమస్యలు లీనమై ఉన్నవి. కాబట్టి ఈ జాతీయాపచారాన్ని తొలగించి మన సోదరులను పౌర స్వత్వముల లోను, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యంలోను మనతో పాటు

సమాన భాగస్వాములనుగా చేయవలసి ఉంది. 'మనసు మారితేనేగాని అంటరాని తనం పోదు. డబ్బు ఖర్చు పెట్టడం వివేకం గావచ్చును. గానీ అంత మాత్రంతో మన స్సులు మారవు. మనకు తగినంతమంది ఆధ్యాత్మిక చింతగల నిస్స్వార్థపరులైన మనుష్యులు దొరికినప్పుడా మార్పు వస్తుంది' అన్నాడు గాంధీజీ.

హరిజనోద్యమం

హరిజనోద్యమం లోని అసలు లక్షణాన్ని పాఠకులు తెలుసుకోవడం అవసరం. హరిజనోద్యమానికి వెనుక రాజకీయోద్దేశమేమి లేదు. అంటరాని తనాన్ని పోగొట్టవలెననే ప్రయత్నం యే విధంగానూ రాజకీయం కాజాలదు. అంతే కాదు; కేవలంవారి ఆర్థికాభివృద్ధికీ, సాంఘిక పునరుద్ధరణము నకూ చేసే పనికూడా కాదు. ఇలా అనడంవలన కోట్లకొలదీ ఉన్న ఈ ప్రజల ఆర్థిక సాంఘికౌన్నత్యంకొఱకు పనిచేయడం మా అభిప్రాయంకాని భావించకూడదు. కాని మూలలక్ష్యం వేరు. 'అంటరానితనం హిందూమతానికి కళంకం. దానిని తొలగించి తీరాలి; అది దైవద్రోహం కూడా. అది విషం, తొందరలో నిర్మూలించకపోతే హిందూమతాన్ని నాశనం చేస్తుంది, అంటాడు మహాత్మాజీ. హరిజనులు. త్రాగుడూ చచ్చిన జంతువులను తినడముమాని పరిశుభ్రంగా ఉంటే, అంటరానితనాన్ని తొలగిస్తామంటారు సవర్ణహిందువులు. వారిలో ఎన్నిలోపాలున్నప్పటికీ వారిని మనం ప్రేమతో కౌగిలించుకోవాలి. హరిజనుల శరీరాలకంటె సవర్ణుల మన

స్సులు ముందుగా పరిశుభ్రం కావాలి. 'మీరు అంటరాని తనాన్ని నిర్మూలించనైనా నిర్మూలించాలి. లేదా నాశన మైనా కావాలి' అన్నప్పుడు గాంధీ హృదయమెంత క్షోభించిందో!

దేవాలయ ప్రవేశం

హరిజనోద్యమం ఆర్థికమూ నైతికమూ కూడా. హరిజనుల దేవాలయ ప్రవేశాన్ని అంగీకరించడం హిందువుల ధర్మం. ఆ ధర్మాన్ని గుర్తించినప్పుడే హిందూమతంలోని కళంకం పోతుంది. 1939 జులై 8న దక్షిణ భారత దేవాలయాలలోకెల్ల పెద్దదయిన మీనాక్షి దేవాలయంలో హరిజనులను ప్రవేశింపచేయడం లోకోత్తర విషయం. తిరువాన్కూరు రాజ్యంలోని దేవాలయాలన్నిటిలోనూ హరిజన ప్రవేశాన్ని అంగీకరించడం కూడా మహత్కార్యమే. కాని ఆపని ఒకమహారాజూ ఆయన దివానూ తలచుకొన్నంత మాత్రంతో జరిగింది. మహారాజు, మహారాణి, దివాన్ - ఈ ముగ్గురికే దక్కింది ఆ కీర్తి. మధురలో జన సామాన్యం చేసిన పని అది. ప్రజాభిప్రాయాన్ని నిరోధించలేక ధర్మకర్తలు మధుర దేవాలయద్వారాలు హరిజనులకు తెరువవలసి వచ్చింది. అస్పృశ్యతా నివారణ చరిత్రలో తిరువాన్కూరు దర్బారువారు 1936 నవంబరులో చేసిన ఈ ప్రకటన ఎక్కువగా ఎన్నదగిన సంఘటన.

మా మతంలోని సత్య ప్రామాణ్యములయందు గాఢ ప్రత్యయం గలిగి, అది దైవ ప్రేరణపైనను సమగ్రసహన భావంపైనను

ఆధారపడి ఉన్నదనే నమ్మకంతో, శతాబ్దముల తరబడి కాలపరివర్తనాల కనుగుణంగానే అది ఆచరణలో నడుస్తూన్నదనే విషయాన్ని గ్రహించి మా పౌరులలో ఎవ్వరూ పుట్టుకవలన గాని, కులంవలన గాని, సంఘంవలనగాని, హిందూమతములోని సాంత్వన సమాశ్వాసములకు దూరం చేయబడకూడదనే తలంపుతో, మా స్వాధీనంలోనూ మా ప్రభుత్వ స్వాధీనంలోనూ ఉన్న దేవాలయాలలో ప్రవేశించి పూజచేసే విషయంలో, పుట్టుకవలనగాని మతం వలనగాని, హిందువైన యెవ్వరికీ అభ్యంతరం కలిగించరాదని నిర్ణయించి, ఇందుమూలకంగా ప్రకటిస్తూన్నాము, వినియోగిస్తూన్నాము, ఆజ్ఞాపిస్తూన్నాము. అయితే ఈ ఉత్తరువు ఆ దేవాలయాలలో సముచిత వాతావరణమును నిలబెట్టేటందుకున్నూ, విధ్యనుష్ఠానములనూ ఆచారములనూ పోషించేటందుకున్నూ, మేముచేసే నియమాలకు కట్టుబాట్లకు లోబడి అమలు జరుగుతూంటుంది.

కళావస్తువనదగిన హిందూమతం కొన్ని వేల సంవత్సరాలకిందట పుట్టినట్లు తెలుస్తుంది. అది పుట్టి పెరిగిన ఇంతకాలంలోనూ అనేక దురదృష్టములకు గురియైనది. ముఖ్యంగా విదేశీ సభ్యత చేసిన దండయాత్రలకు తట్టుకోవలసి వచ్చింది. ఇక ఆచార వ్యవహారాలు, విధ్యనుష్ఠానాలు సాంఘిక శాసనాలు, పౌరవ్యవస్థలు, ఇవన్నీ నానాటికి విశ్వాసంలేని బాహ్యాడంబరాలుగా పరిణమించినవి. శ్రద్ధాభక్తులు కలవాడివన్నీ, సజీవములుగానూ శక్తిమంతములుగానూ ఉండేవి. కనుకనే గాంధీ వర్ణాశ్రమాలనుగూర్చి వివరిస్తూ అవి హిందూ సంస్కృతికి పునాదులన్నాడు.

శాస్త్రులు నేటి అంటరానితనాన్ని సమర్థించే టట్లయితే, నేను హిందువునని చెప్పుకోవడం మానివేస్తానని చెప్పినమాట నా మనస్సులో

నిశ్చయించుకొన్నదే. అదేవిధంగా మనకు నేడు భీషణ రూపంలో కనిపిస్తున్న కులాన్ని అవి సమర్థించే పక్షంలో అంతర్భోజనాలకూ అంతర్వివాహాలకూ అభ్యంతరంలేని నేను హిందువునని పిల్చుకోను: హిందువుగా ఉండను." అన్నాడాయన.

శ్రీమతి రామేశ్వరి నెహ్రూ హరిజన సేవ

అస్పృశ్యులను ఇతరమతాలలో కలుపుకోవలెనన్న పిచ్చి దేశమంతటా బాగా వ్యాపించింది. దక్కన్ హైదరాబాదులో మహమ్మదీయ మతప్రచారకులు, కేరళ రాష్ట్రంలో క్రైస్తవమతోపదేశకులు చేస్తున్న పని ఇదే. కేరళ దేవాలయ ప్రవేశోద్యమం నడుస్తున్న రోజులలో ఎర్షూవాలక గుంపులు గుంపులుగా మత మిప్పించడం చూచి మాధు నగరంలో శ్రీమతి రామేశ్వరీనెహ్రూ ఇలా ఉపన్యసించారు.

ప్రతి మతప్రచారకులు ఎరూవాలను తమ మతంలో కలుపుకోవచ్చుననే ఉద్దేశంతో తిరువాన్కూరుకు పరుగెత్తుకొని రావడంచూస్తే నా కాశ్చర్యం కలుగుతూన్నది. ఇది చాలా విచారకరము, అవమానకరమూ అయిన దృశ్యం, ఇండియాలోని వివిధభాగాలనుండి తిరువాన్కూరు కింతమంది మతోపదేశకులెందుకు వస్తున్నారు? ఎరూవాతేలికగా తమబారి కగ్గంకావడానికి తయారుగా ఉన్నారనా? ఎరూవాలు తమతమ మతాలలో కలసినంత మాత్రంతో వారికి కావలసిన ఉపకారాలన్నీ చేయడమేగాక, ఆయా సలఘాల నాయకత్వంకూడా వారి కీయగలమని ఉత్తర హిందూస్థానం నుండి కొంతమంది ప్రచారకులు చేసిన ప్రకటనను నేడే పత్రికలలో చదివినాను.

ఇది చాలా గొప్ప వాగ్దానం, దైవచింతగలవారు చేయరాని వాగ్దానమది. అటువంటి వాగ్దానంచేసే దైవభక్తుల కోరికల నెవ్వరు తీ

గలరు? అటువంటి వాగ్దానాల నెవ్వరు చెల్లించుకోగలరు? ఆవిధంగా చేయబడిన వాగ్దానా లిదివరకెప్పుడూ చెల్లించబడలేదు. ఇకముందు చెల్లించబడవు. క్రైస్తవులలోకూడా కులభేదాలూ అస్పృశ్యతా ఉన్న వని నాకు తెలుస్తూన్నది. పాంచాల దేశంలో హరిజనులేదో ఒక మతంలో కలిసివున్నప్పటికీ వారు వెలిగానే వుండవలసి వస్తూన్నది. మీరు హిందూమతంలోనే విశ్వాసంతో నిలిచి ఉన్నందుకు అటువంటి గొప్ప వాగ్దానాలేవీ నేను చేయజాలను. జరిగినదానికి హృదయపూర్వక పశ్చాత్తాపమూ, భవిష్యత్తుకు నిరంతర సేవా; ఇవి మాత్రమే నే వాగానం చేయగలిగినవి. ఇది మీకు సంతృప్తికరంగా ఉంటే సరే. లేకపోతే ఇంతకంటె ఎక్కువ ఆకర్షణ లేవీ నాకడ లేవు నేను మీకు వాగ్దానం చేయడానికి. అయితే ఎరూవాలుగానీ, హరిజనులుగానీ మాతో ఉన్నాసరే; మాలో నుండి వెళ్ళిపోయినా సరే? అంటరాని తనమునూ తక్కువ ఎక్కువ అనే భేదాలనూ, హిందూమతానికీ హిందూసంఘానికీ చెడుగులుగా భావించి వాటిని రూపుమాపే పవిత్ర కార్యంమాత్రం విడచిపెట్టము.

అధ్యాయం - ౧౬

సాంఘిక సామరస్యం

హిందూ మహమ్మదీయ ఐకమత్యం

ఈ ప్రాచీన భూమిలో నివసిస్తూన్న వివిధ సంఘాల మధ్యగల జాతీయ సంబంధాన్ని సరిగా అర్థం చేసుకొన్న వారికి హిందూ మహమ్మదీయ ఐకమత్య సమస్య తక్కిన సాధారణ జనానికి తోచినంత కష్టతరంగా కనిపించదు. ఈ సందర్భంలో ముందుగా విచారించవలసిన విషయం, అసలిండియాకు మొట్టమొదట ఎంతమంది మహమ్మదీయులు వచ్చారు? ఇప్పు డెంతమంది ఉన్నారు? అని. ఇప్పటి ముసల్మానులలో ఎక్కువమంది, ఈ పవిత్ర భారత వర్షంలో పుట్టినవారే. అంతేకాదు; మనపురాతన మతావలంబకులు కూడా. కాని అనేక కారణాలవలన తమ మొదటి మతాన్ని మార్చుకొన్నారు వారు. ఒకప్పు డీ దేశాన్ని మహమ్మదీయులు పరిపాలించారనే కారణ మొకటి చాలును పరిపాలకుల మతంలో కలియడానికి ప్రజలకు ఎక్కువ మోజు ఉండడం సహజమని చూపడానికి. మహమ్మదీయ రాజ్య కాలంలో, ఇస్లాము మతసిద్ధాంతములపైన కలిగిన విశ్వాసమే గాక పరిపాలకుల మతస్థుల మనిపించుకోవడం కూడా ప్రజలు ఘనతగా భావించి ఉండవచ్చును.

కాబట్టి ఈ సమస్యకు అట్టడుగున ఏదో నైతిక కారణమున్నట్లుగా మతోన్మాదం వలన భావింప బడుతూన్నదే కాని ఇది అనుకొన్నంత గడ్డు సమస్యకాదు. పరిసరాలలోని ముసల్మాను దేశాలనుండి తండోపతండాలుగా జనం ఇండి

యూకు వచ్చిపడిన మాటనిజమే. కాని అంత మాత్రంతో, ముస్లిములను ప్రత్యేక జాతిగా పరిగణించి పరిష్కరించ వలసిన సమస్యకాదిది. పూర్వకాలంలో బ్రిటనునుండివచ్చిన ఆంగ్లేయుల సంతానం గనుక ఆంగ్లో ఇండియనులు ప్రత్యేక జాతి అని ఎలా అనడానికి వీలులేదో ఇదీ అంతే. అనేక మతాల సమ్మేళనము, అనేక ప్రయోజనాల సమన్వయమే జాతీయత. భారత దేశంలోని ఇతర జన ప్రయోజనాలకు భిన్నమైన ప్రయోజనాలు ప్రత్యేకంగా మహమ్మదీయుల కేమున్నవి? ఉభయ సంఘాల ఆర్థిక ప్రయోజనాలూ ఒక్కటే కాబట్టి ఉభయుల రాజకీయ వాంఛలు కూడా అభిన్నంగానే ఉండాలి. కొంతమంది అత్యుత్సాహ పరులైన మహమ్మదీయ మిత్రులు ముసల్మానులకు ప్రజాపాలన ప్రభుత్వం అంటే ఇష్టం లేదంటారు. అయితే వారి కెటు వంటి ప్రభుత్వం కావాలి? బ్రిటిష్ అధికారం నడిచే నిరంకుశ పరిపాలన కావాలా? అదే అయితే ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల మహమ్మదీయులు వారిని చూచి నవ్వుతారు. అనాగరికులుగా భావింప బడుతూన్న ఆఫ్ఘనులు కూడా భారతీయ ముసల్మానులు ప్రజాప్రభుత్వాన్ని ఆడిపోసుకోవడం అంగీకరించరు. స్వతంత్రులమని సగర్వంగా తలలెత్తుకొని తిరిగే పారసీకులు ప్రజాపాలనలేని ప్రత్యేక జాతిగా ఉండవలెనని సూచిస్తూన్నట్లు భావింపబడుతూన్న భారతీయ ముసల్మానులతో సానుభూతి గలిగి ఉంటారనుకోవడానికి వీలులేదు. స్వాతంత్ర్యం కోసం 50 సంవత్సరాల పైచిలుకు కాలం పోరాడిన ఈజిప్టు దేశీయులు, భారతీయ ముసల్మా

నులు స్వాతంత్ర్యాన్ని అభిలషించడం లేదంటే అర్థం చేసు కోలేరు. త్రిపురీ కాంగ్రెసుకు వచ్చిన వాఫ్డిస్టు ప్రతినిధి వర్గంవారీసంగతి స్పష్టంగా వెల్లడించారు. ప్రపంచజాతుల సుహృత్సంఘంలో సమాన ప్రతిపత్తితో తల ఎత్తుకొని తిరుగుతూన్న తురుష్కులు, ఇండియా ముసల్మానులు కోరు తూన్నట్లు కనిపించే ఈ తాత ముత్తాతలనాటి పద్ధతిని ఒప్పుకోరు. బస్రా, బుషైరు, ఇస్టాన్‌బుల్, ఖాండహార్, ఖాలత్, కుస్టుంటూనియాలలోని మహమ్మదీయులు, భారత దేశంలోని అయిదవవంతు జనసంఖ్య ప్రజాప్రభుత్వాన్ని కోరకపోవడ మనే అభివృద్ధి నిరోధక తత్వాన్ని ప్రోత్సాహ పరచరు సరికదా, సహించనుకూడా సహించరు. ఈముస్లిం నాయకుల చరిత్ర వారి మాటలకు విరుద్ధంగా కనిపిస్తూన్నది. సురేంద్రనాథ బెనర్జీ, గోపాలకృష్ణగోఖ్లేల శిష్యగణంలో వాడ నని చెప్పుకొనే జిన్నా జాతీయవాదులలో కెల్ల జాతీయ వాదిగా ఉండినవాడు. 1928 వఱకూ ఆయన గొప్ప స్వరాజ్యవాది. నెహ్రూ రిపోర్టు ప్రచురించబడిన వెంటనే ఆయన అకస్మాత్తుగా మారిపోయి, అందులోని రాజ్యాంగ ప్రణాళికకు తాను విరోధినని ప్రకటించు కొన్నాడు. అప్పటినుండి స్వరాజ్యమంటేనే ఆయనకురోత. ఈ కొత్తగా పుట్టిన స్వరాజ్యద్వేషంలో నానాటికి ఆయన ఆరితేరుతూన్నాడు. చిట్టచివరకు ముస్లింలీగుతో రాయబా రాలు నడిపేటందుకు కాంగ్రెసు నియమించిన ఉపసం ఘంలో, ఒక్కమహమ్మదీయు డున్నప్పటికీ సహించనని ఎదురుతిరిగేటంతవరకు వచ్చిం దాయనకు స్వరాజ్యద్వేషం.

మహమ్మదీయులు ప్రత్యేక జాతికాదు

పాలస్తీనాలోని యూదులూ, అరబ్బులవలెనే ఇండియాలోని మహమ్మదీయులు కూడా ఒక ప్రత్యేక జాతి కాబట్టి వారికి మనదేశంలో ప్రత్యేక భూభాగము కావలెననే సూచన దాదాపు అపాయకరమైన పాకిస్థానం అభిప్రాయానికి దారి తీస్తూన్నది. మొదట కొంత తమాషాగా కనిపించవచ్చునుగాని, నిజానికి ఈ సూచనలో చాలా సాహసం ఉంది. ఇటువంటి సూచన చేయబడడానికి భారత దేశ చరిత్రలో ఇదే ప్రథమము. 1923 లో కాకినాడ కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా ఉన్న మౌలానా మహమ్మదాలీ, దీనికి సన్నిహితంగా ఉండే సూచనను తన అధ్యక్షోపన్యాసంలో చేసినట్లు మాకు జ్ఞాపకమున్నది. కాని దానినిగూర్చి ఆయన ఆ కాంగ్రెసులోగానీ తరువాతగానీ, అంతపట్టుదల వహించలేదు. మొదటి రౌండు టేబిలు మహాసభ కాయన జబ్బుగా ఉండి డోలీలో హాజరయినాడు. అప్పుడుకూడా ఆయన కాకినాడ కాంగ్రెసులో చేసిన సూచనను గూర్చి యేమీ మాట్లాడలేదు. అయితే జిన్నా తనకు తెలియకుండానే ఈ రాజకీయ భావాన్ని ఆ జాతీయ నాయకుని నుండి పొందినట్లున్నాడు. కాని మౌలానా మహమ్మదాలీ జీవించి ఉన్నప్పుడు మాత్రమాయన నాయకత్వాన్ని జిన్నా ఎన్నడూ అంగీకరించలేదు.

ఒకవైపునుండి ఎవరైనా, ఏదైనా విషయాన్ని గూర్చి ఎక్కువగా మాట్లాడితే మఱొకవైపునుండి అంత కంటెనూ ఎక్కువగా మాట్లాడటం మానవసహజం. కాని

తెల్లగా ఉన్నదని అన్నప్పుడు రాక్షసిబొగ్గువలె నల్లగా ఉన్నదనాలనిపిస్తుంది. అటువంటి మానసిక ప్రవృత్తి మంచిది కాదని చెప్పదలచుకొన్నాము. ముఖ్యంగా హిందువు లిటు వంటి క్రోధవలను తొక్కకుండా జాగ్రత్త వహించవలెనని మా కోరిక. సత్యాగ్రహంవల్ల పూర్తిగా మనస్సులు మార్దవం కాలేదు; ప్రత్యపకారబుద్ధి ఇంకా మనలో చాలామందిలో ప్రజ్వరిల్లుతూనే ఉన్నది. మన మందరమూ కూడా తాత్కాలిక విషయాలను ఆలోచిస్తామే కాని దూరప్రయోజనాలను చూచుకోము. ఒక్కొక్కప్పుడు ఉపాయాలకు ప్రాముఖ్యమిచ్చి సిద్ధాంతాలను జారవిడు స్తాము. తాత్కాలికంగా కసిదీర్చుకొనే ప్రయత్నం చేస్తాము కాని శాశ్వత న్యాయ్యంకోస మాలోచించము. కనుక తీవ్ర చర్యలకు దిగడంగానీ, ముసల్మానులపైన కత్తినూస్తామని బెదరించడంగానీ మనకుకూడని పనులు. అందువలన ఇరు సంఘాలవారూ నాశనమై పోవడమే కాక మనమిన్నాళ్ళ నుండీ పోరాడుతూన్న మూడోవాడు మన నెత్తినెక్కి కూర్చుంటాడు. మన కాయుధబలం కానీ, మందుగుండు సామానులు కానీ, వాయువిమానాలు బాంబులుకానీ లేక పోయినప్పటికీ కేవలం మనసంస్థబలం వలనను తీవ్రబాధాను భవం వలనను వానిని కొంతవరకు అదుపులో ఉంచగలుగు తూన్నాం.

తేశతం హి వయం పంచ పరస్పర వివాదనే
పరైస్తు విగ్రహే ప్రాప్తే వయం పంచాధికం శతః॥

అని కురుపాండవుల కాలంలో పాండవులన్న ఈ మాటలను జ్ఞాపకం ఉంచుకోండి.

హిందూ మహమ్మదీయ సామాన్యానికి విరోధం లేదు

ఈ చివరి వివరణమునుబట్టి కూడా ఈ సమస్య ఇంకా తేలికగా కనిపిస్తూన్నది. ముస్లిము ప్రజాసామాన్యం ఈ ద్వేషాలకు బలికావడంలేదు. వారు తమ హిందూ సోదరులతో కలసి మెలసి ఉంటున్నారు. గ్రామాలలోని సాంఘిక ఆర్థిక జీవితమునుబట్టి చూస్తే హిందూ మహమ్మదీయ విభేద మక్కడ ఉన్నట్లే కనిపించదు. ఇది నగరజీవితంలోనూ విద్యావంతుల మనుకొనేవారిలోనూ కల్పింపబడిన కృత్రిమ విభేదం. అయినప్పటికీ దీనిని గణించకుండా ఉండడానికి వీలులేదు. జాతీయ చైతన్య మెప్పుడూ అట్టడుగునుండి కలగాలి. కాంగ్రెసులోని విద్యావంతుల రాజకీయ చైతన్యాన్నీ, కోరికలనూ, స్వరాజ్య తృష్ణనూకూడా మధ్య తరగతులవారు స్వార్థ దృష్టితో కల్పిస్తూన్న కపటాందోళన మని ఇంగ్లీషు విమర్శకులు తృణీకరించారు. స్వార్థపరత్వ మున్నది. ఉంటుంది కూడాను; మొదట్లో పూర్తిగా ఉండి క్రమక్రమముగా తగ్గుతూ చివరకేమీ లేకుండా పోతుంది. ఈ రోజున ప్రజాసామాన్యంలో కలిగిన విశేష చైతన్యం స్వయం నియోజిత నాయకుల కృత్రిమ స్వార్థపరత్వము నెంత మాత్రమూ సహించదు. మహమ్మదీయ ప్రజా సామాన్యంలోకూడా అదేవిధంగా చైతన్యం రావాలి. ఇంతా అయితే రాష్ట్రాలలో గలిగే చిక్కులేమిటి? పశ్చి

మోత్తరా సరిహద్దురాష్ట్రాలు, సింధురాష్ట్రాలు మాత్రమే మహమ్మదీయు లధిక సంఖ్యాకులుగా నుండి హిందువు లల్ప సంఖ్యాకులుగా ఉన్న రాష్ట్రాలు. అక్కడ అల్పసంఖ్యాకుల సమస్య హిందువులదిగాని మహమ్మదీయులది కాదు. బెంగాలు పంజాబు రాష్ట్రాలలో మహమ్మదీయులు దాదాపు అధిక సంఖ్యాకులంటే నూటికి 50 కంటె ఎక్కువ.

వంగరాష్ట్రంలో యూరోపియనుల ఉనికివలన ఈ సమస్య మరింత చిక్కులో పడ్డది. హిందూమహమ్మదీయులిరువురి మధ్యా వారేవైపుకు మొగ్గితే వారివైపు బల మవుతుంది. అందువలన వారక్కడ ప్రధానస్థాన మలంకరిస్తున్నారని చెప్పవచ్చును. నిజానికి తక్కినచోట్లకంటే వంగ రాష్ట్రంలోని ఈ ప్రమాదకర పరిస్థితిని తొలగించడం ముఖ్య కర్తవ్యం. పాంచాలంలో మహమ్మదీయుల అధికసంఖ్యవలన మన సిక్కుల అభిలాషలవలన, క్రైస్తవులు, జమీందారులు, వాణిజ్య సంఘాలు, హరిజనులు వీరందరివలన అక్కడి హిందువులు కేవలం అల్ప సంఖ్యాకులైపోయినారు. హరిజనులు హిందువులలోని వారేననేమాట నిజమే. ఆలాగే సిక్కులనుకూడా హిందువులలోనివారుగా గణించవచ్చును. ఈ పృథగ్భావాలను సకాలంలో తుంచివేయాలి. బొంబాయి మద్రాసు, మధ్యరాష్ట్రాలలో ఈ సమస్య లేనేలేదు. అనగా ఈ సమస్యను నిర్లక్ష్యం చేయాలని మా భావంకాదు. కాని కాదనడానికి వీలులేని పద్ధతిని ఈ సమస్య పరిష్కరింపబడింది. ఈ రాష్ట్రాలలో మహమ్మదీయులు నూటికి 5-7 వరకూ ఉంటారు. కాని వారి సంఘంలోనుండి ఒక మంత్రి ఉన్నాడు.

ఇక్కడ సంఖ్యాబలంకాదు ప్రధానం. జాతీయ సంస్థ యెడల విశ్వాసంతో మెలగడమే మనకు కావలసింది. ఇక బీహారు సంయుక్త రాష్ట్రాలలో నూటికి 12 మొదలు 15 వరకూ మహమ్మదీయులు ఉంటారు. కాని అక్కడి మహమ్మదీయులలోగల చైతన్యము, విద్య, కోరికలు, అహంకారము, అభిలాషలు, నిష్కారణ రాగద్వేషాలు, ఇవన్నీ గమనిస్తే దక్షిణ భారత దేశంలోని బ్రాహ్మణులను పోలిఉన్నట్లు తోస్తుంది. ఇక్కడి బ్రాహ్మణులవలెనే అక్కడి మహమ్మదీయులుకూడా అల్పసంఖ్యాకులైనప్పటికీ కొంత పలుకుబడి గలవారే. కాబట్టి సంయుక్త రాష్ట్రాలలోనూ బీహారులోనూ హిందూమహమ్మదీయ విభేదాలను పరిష్కారం చేసుకొన్నట్లయితే హిందూదేశంలో చెప్పుకోదగిన ముస్లిం సమస్యగూ లేదు.

ప్రకృతి సమానౌదార్యమే చూపుతూన్నది

మతం మనలోని ప్రతివ్యక్తికి ప్రత్యేకంగా సంబంధించింది. ఎవరి మతధర్మాలను వారు 'తు' 'చ' తప్పకుండా అనుసరింపవచ్చును. అయినప్పటికీ సాంఘిక ఆర్థిక విషయాలలో సమరసభావం ఉండాలి. సామరస్యమే కాదు. అందరి ప్రయోజనాలూ ఒక్కటేననే భావం ఉండాలి. వరదగానీ ఉప్పెనగానీవస్తే యే విధమైన భేదభావమూ లేకుండా అన్ని కులాలవారి అన్ని మతాలవారి ఇళ్ళు, పొలాలు, గొడ్లు గోద అన్నీ నాశనం కావడం లేదా? ప్రపంచంలో నివసించే జనులందరి యందు సమానంగానే తన ఔదార్యాన్ని చూపిస్తూంటుంది ప్రకృతి. నిరంతరం

తన ప్రేమసౌభాగ్యాన్ని ప్రకృతి దేవత పక్షపాతంలేకుండా ఎలా పంచిపెడుతుందో, అలాగే అప్పుడప్పుడూ దేశాలలో ఉత్పాతాలూ, అనర్థాలూకూడా కలిగిస్తూంటుంది. కాబట్టి ఈ విభేదాలు ప్రకృతిసిద్ధాలుకావు. మానవ కల్పితాలు. పౌరులకూ, పౌరులకూ విరోధాలు కల్పించి, భారతదేశ మంతా తగాదాలతో నిండి ఉన్నదనడం న్యాయ్యమా?

చీలదీసి పాలించడం

రెండువందల సంవత్సరాల బ్రిటిషు పరిపాలన తరువాత భారతప్రజలు గట్టిగా తెలుసుకొన్న విషయమేమంటే తమలో తమకే చీలికలు ఉన్నవని. విదేశీ ప్రభుత్వంచేత కల్పింపబడిన కృత్రిమ ప్రమాణాల మూలకంగా ఈ ప్రాచీన భారతవర్షంలో విభేదా లేర్పడినవని అనేక పర్యాయాలు ప్రజల దృష్టికి ప్రత్యక్షం చేయబడింది. హిందూదేశంలో నాలుగోవంతు జనసంఖ్యా మూడోవంతు వైశాల్యమూగల ప్రదేశం భారత సంస్థానాలనే పేరుతో వేరుచేయబడింది. ఇవి అన్నీ ఇంగ్లాండులోని బ్రిటిషు రాజుతోటి సంధులు, సనదులు, వాగ్దానాలు, వీటివలన సంపాదించిన స్నేహ బాంధవ్యాలూ కలిగిన స్వతంత్ర రాజ్యాలని ప్రపంచానికి చాటబడుతూన్నవి. నిజానికి సంస్థానాధిపతులు బ్రిటిష్ రాజు చేతులలో కీలుబొమ్మలు. ఆయన అనుగ్రహ మున్నంత కాలమే వారి రాజ్యాలుంటయి.

మఱొకప్రక్కను దేశం రాష్ట్రాలుగా విభజింపబడింది. వోటింగు అధికారాలను నిర్ణయించడంలోనూ,

ఎన్నికలను నడపడంలోనూ ప్రజాభిప్రాయం ప్రకటన కావడానికి వీలులేని పద్ధతిని గట్టి ప్రయత్నాలు జరిగినయి. కాని నిజంగా 'దైవవాణియే ప్రజావాణి' అయింది. బ్రిటిష్ వారు వేసిన అంచనా ఇందులో తప్పింది. ప్రాదేశికంగా విభజించిన తరువాత సంఘాలుగా కూడా ఇండియాను విభజించారు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, సిక్కులు, క్రైస్తవులు, హరిజనులు వీరందరికీ దాదాపు ప్రత్యేక నియోజకవర్గా లేర్పాటయినయి. క్యుములేటివ్ వోటింగ్ పద్ధతి (ఇద్దరినిగానీ ముగ్గురినికానీ ఎన్నుకోవలసిన నియోజకవర్గాలలో అన్నివోట్లూ వొకరికే వేయవచ్చును) యేర్పాటుయబడింది. ఇందువలన ఒకేపార్టీ అభ్యర్థులకు ఎన్నికలలో పునస్పర్ధలు కలగవచ్చును. తరువాత మంత్రివర్గ నిర్మాణంలో ప్రతిసంఘమూ ప్రత్యేక హిరణ్యాక్షవరాలు కోరేట్టుగా ప్రోత్సాహంచేశా రధికారవర్గంవారు. ఇదిచాలక ప్రయోజనాలనుబట్టికూడా వర్గాలుగావిభజించారు దేశాన్ని. పల్లెటూళ్ళనూ పట్టణాలను వేరువేరుగా విభజించారు. బ్రిటిష్ గవర్నమెంటువారు పల్లెల ప్రయోజనములకంటె పట్టణాల ప్రయోజనాలను ఎక్కువగా ప్రోత్సాహపరుస్తూన్న సంగతీ, పల్లెటూరివారినుండి వసూలుచేసే పన్నుల పద్ధతి కంటె, పట్టణస్థులపైన విధింపబడే పన్నుల పద్ధతి ఎక్కువ సులువుగానూ సౌకర్యంగానూ ఉంటూన్న సంగతీ అందఱికీ తెలిసిందే. ఇంతటితో ఊరుకోక ఏజన్సీప్రదేశాలనీ, మైదాన ప్రదేశాలనీ, దేశాన్ని ఇచ్చవచ్చినట్లు వంకరకోతలుకోసి ఇచ్చారు. ఏజన్సీప్రదేశాలలో సామాన్య పౌరస్వత్వాలకూ,

సామాన్య న్యాయ్యానికీ సంబంధించిన నియమాలూ కట్టు బాట్లూ వర్తించవు. ఏ వ్యవహారమైనా అప్పటికప్పుడు జరిగిపోవలసిందే. మైదాన ప్రదేశాలలోలేని నిరంకుశత్వ మక్కడ ఎక్కువగా ప్రత్యక్షమౌతున్నది. ఇవిగాక తోటల యజమానులు, యూరోపియన్ వర్తకులు, విశ్వవిద్యాలయ పట్టభద్రులు, వివిధసంఘాలలోని స్త్రీలు వీరందరికీ ప్రత్యేక నియోజకవర్గా లేర్పాటు చేయబడినవి. ఈ వివిధ విభాగాల వలన హిందూదేశ మొక 'పావురాళ్ళ గూడు' కింద తయా రయింది. 35 కోట్ల జనసంఖ్యను చీల్చి, వేగువేరు అరలలో ఒకరికొకరికి సంబంధంలేకుండా ఉంచారు! ఒకరిగాలి ఒకరికి తాకకుండా, ఒకరివోటు ఒకరికిపోకుండా, ఒకరిఅభిప్రాయా లొకరి కందకుండా, చాలాబందోబస్తుగా యేర్పాటుచేశారు ప్రతిఅరనూ. కాబట్టి ఎవరి వాంఛలు వారివే; ఎవరి అభి ప్రాయాలు వారివే; ఎవరి చిత్తప్రవృత్తి వారిదే.

హిందూదేశం వివిధవర్గాలుగా విభజింపబడిన విధా నమూ పుట్టుపూర్వోత్తరమూ ఇది. ఇది జరిగిన పిమ్మట హిందూదేశంలోని ప్రజలు 250 భాషలు మాట్లాడుతారు; అక్కడ అనేక మతాలవారున్నారు. ఇకకులాలకూ, కులాలలో శాఖలకూ మితిలేదు. కాబట్టి హిందూదేశ మొక జాతి కాదని ప్రచారం ప్రారంభమయింది. ప్రభుత్వం వారెరగ నట్లుగా, అతిశ్రద్ధగా కావించిన ఈ ప్రచారాన్ని మనం నిజమేననుకొని నిశ్శబ్దంగా ఉండడమేగాక, మనలో నిస్పృహా కూడా వ్యాపించింది. శాసనసభలలో ఎన్నిక సభ్యుల సంఖ్య, గణింపదగినంత చిన్నదిగా ఉన్నంతకాలమూ ఈ

విభాగాలు దేశంలోని రాజకీయ జీవితంలో లెక్కలోకి రానేలేదు.

భారత కేంద్ర రాష్ట్రీయ శాసనసభలలో మొట్ట మొదటిసారి ఎన్నిక సభ్యులు ప్రవేశించింది 1893 లో. అంతవరకు ప్రభుత్వ నియోజితులైన అధికార అనధికార సభ్యులే శాసనసభలలో ఉంటూ వచ్చారు. 1893 లో మద్రాసులోని ఎన్నికసభ్యుల సంఖ్య ఏడు. 1908 లో అది 28కి పెంపుచేయబడింది. అప్పుడు సంఘ విభేదాలు చెలరేగే టట్టుగా చేయబడినవి. నిజానికి 1905 లో వంగరాష్ట్రాన్ని రెండుగా విభజించడానికిది యొక కారణం. ఈ విభజన వలననే మొదటిసారిగా మహమ్మదీయులలో తామొక ప్రత్యేక సంఘమనే భావం అంకురించింది. అంతవరకూ హిందువులను బ్రిటిషువారు చాలా ప్రోత్సాహపరుస్తూండే వారు. కాని అసంఖ్యాకులైనహిందువులలో జాతీయభావాలు వ్యాపించిన సంగతి తెలుసుకొని, జాతీయాభ్యుదయానికి అడ్డంకు కలిగించే ఉద్దేశంతో, తూర్పుబంగాళా దేశంలో మహమ్మదీయ రాష్ట్రాన్ని ప్రత్యేకంగా సృష్టించారు. చిట్ట చివరకు 1911 డిశంబరులో ఢిల్లీ దర్బారునాడు, చక్ర వర్తిగారి ప్రకటన ద్వారా విభజన రద్దుచేయపడింది. కాని అందువలన కలిగిన భేదభావం మాత్రం, ఆ సంఘాల మనస్సులలో పనిచేస్తూనే ఉన్నది. 1908లో ఉత్పన్నమైన ద్వేషభావం, కోపంవలనా కసివలనా నానాటికి పెరుగు తూనే వచ్చింది. అప్పటినుండీ భారతీయ సంఘవ్యవస్థ

హిందూ మహమ్మదీయ విభేదవివాద దృశ్యంతో కళంకితమౌతూన్నది.

కాని ప్రజలు చాలావరకు జాగ్రత వహిస్తూనే వచ్చారు. 1916లో ఈ మహాపచారానికి తగిన ప్రతిక్రియ చేయడానికి ప్రయత్నాలు జరిగినయి. కాని నాటి లక్నో హిందూమహమ్మదీయ సమాఖ్యప్రకారం సమిష్టి నియోజక వర్గాలకు బదులుగా ప్రత్యేక నియోజక వర్గాలేర్పాటు కావడంవలన, అప్పటినుండీ ప్రతివిషయంలోనూ పృథగ్భావమే ప్రస్ఫుటమౌతూన్నది. కాని 1921లో, ఖిలాఫతు ఉద్యమం తలయెత్తినప్పుడు ఈ విభేదాలు పూర్తిగా విస్మరించబడినయి. తరువాత ఖలీఫులకు పుట్టినిల్లయిన టర్కీయే, ఖిలాఫత్తును రద్దుచేసి, ఖలీఫా అధికారాలనుకూడా తొలగించిన వెంటనే ఈ ఐకమత్యభావం అంతరించి, అంతవరకూ అణచిపెట్టుకొన్న అహంకారాలు దౌర్జన్యరూపంలో చెలరేగ ప్రారంభించినయి. 1924 నుండి నిరుటి 1941 వరకూ హిందూ మహమ్మదీయు లొక్కొక్కప్పుడు ఎదురుపడి కొట్టుకోవడం, మరొక్కప్పుడు తమతమ స్పర్థలను మనస్సులలో దాచిపెట్టుకోవడమూ జరుగుతూన్నది. కాని ఈ విభేదాలు, ఆంగ్ల విద్యాధికులు తమతమ వ్యక్తిప్రయోజనాల కోసం తెచ్చిపెట్టినవనీ, ఇవి జాతీయ క్షేమానికి భంగకరములనీ కూడా, ప్రజలు గ్రహిస్తూనే ఉన్నారు. కాంగ్రెస్ ఈ సంగతి 1931 లోనే కనిపెట్టింది. రెండో రౌండు టేబిలు మహాసభనుండి గాంధీ రాగానే చెప్పిన విషయమిదే. ఈపర్యాయం హిందూదేశ రాజ్యాంగ విషయంలో

జరిగే రాయబారాలన్నీ హిందూమహమ్మదీయ సామరస్యం పైన ఆధారపడి ఉండాలనీ, తాను రెండు టేబిలు సభలో అనేక విభేదాలు కలుగవచ్చు ననుకొన్నప్పటికీ, హిందూ మహమ్మదీయుల మధ్యనూ మితవాద కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల మధ్యనూ ప్రదర్శితములయిన విభేదాలు తన కాశ్చర్య విషాదములు కలిగించినవనీ గాంధీ కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీ సభ్యులకు విశద పరిచాడు.

'ఒక విషయాన్ని భావించడం' లోనూ, 'ప్రత్యక్షంగా చూడడం' లోనూ భేదమున్నదన్నాడాయన. రెండో రెండు టేబిలు మహాసభలో కొంతమంది చూపిన కాఠిన్యము, ద్వేషము, మొండిపట్టుదలా జాతి కళ్ళు తెఱిపించినయి. తాత్కాలిక లాభాలకోసం శాశ్వత ప్రయోజనాలనూ, అవసరంకోసం సిద్ధాంతాన్నీ, స్వసంఘలాభంకోసం జాతీయ క్షేమాన్నీ తృణీకరించగల మహానుభావు లీ దేశంలో ఉన్నారని అప్పుడు బాగా అర్థమయింది.

హిందూదేశంలో ఏ గ్రామానికైనా వెళ్ళిచూడండి. కులభేదాలు మతభేదాలు కనిపిస్తే కనిపించవచ్చును. కాని వివిధ మతాలకూ వివిధ సంఘాలకు చెందిన ప్రజలందఱి ఆర్థిక ప్రయోజనాలూ ఒక్కటేననీ, అన్ని కులాలవారు అన్నిమతాలవారూ – హిందువులూ మహమ్మదీయులు కూడా – భ్రాతృ భావంతో మెలగుతున్నారనీ మీాకు స్పష్టమౌతుంది. ఇది చూచినప్పుడు, భారతదేశంలో సవర్ణులకూ అవర్ణులకూ, హిందువులకూ మహమ్మదీయులకూ, పైకులాలవారికీ దిగువకులాలవారికీ తీరని మనస్పర్థ, మత

కలహాలు, పోరాటాలూ ఉన్నవని, ఐరోపా యాత్రికులు వ్రాసిన వ్రాతలలోని అయథార్థం ఆశ్చర్యం కలిగించక పోదు. గ్రామాలలో హిందువులూ మహమ్మదీయులూ భుజాలు రాచుకొంటూ తిరుగుతూంటారు. వారిరువురిదీ ఒకొక మతమనే జ్ఞానమే వారికున్నట్లుతోచదు. సంఘం పైమెట్టులో ఉన్నవారెవరో కల్పిస్తూన్న కృత్రిమ వైషమ్యాలను వారు గమనిస్తూన్నట్లే కనిపించదు.

కొంతమంది, కుడిపక్షంవారు సాంఘిక విభేదాలు కలవారనీ ఎడమపక్షంవారి కవి లేవనీ అంటారు. ఇందులో సగం మాత్రమే నిజం. అవకాశాలు ఉంటేనేగాని ఆశ పుట్టదు. పళ్ళచెట్టుకు దగ్గరగా ఉన్నవానికే పళ్ళుకోసుకో వలెననే ఆశపుడుతుంది. దూరంగా ఉన్నవారికది పుట్టనే పుట్టదు.

ప్రకృతిని పరిశీలించినా ఈ విషయం తెలుస్తుంది. ఇది పుట్టినచోట నీరతినిర్మలంగా ఉంటుంది. ప్రవహించే టప్పుడందులో కొన్ని ఉప్పులూ కొంత బండూ కలిసేమాట నిజం. సముద్రంలోకలిసిన చోటగానీ, కలవడానికి 30మైళ్ళ దూరంలోగానీ, నీరు మరింత ఉప్పగా ఉంటుంది. కుడి పక్షం వారు సంకుచిత భావంతో ప్రవర్తించడానికి కారణ మేమిటో, ఈ సిద్ధాంతాన్ని అర్థం చేసుకుంటే తెలుస్తుంది. జీవితంలో వాస్తవిక విషయాలను సన్నిహితంగా ఎదుర్కొన వలసిన తరుణం వచ్చినకొద్దీ, సంకుచితభావం అంతకంతకు వెల్లడి అవుతూవుంటుంది. అందువల్లనే మొట్టమొదట్లో హిందువులు, మహమ్మదీయులు అనుకొనే మనం, బ్రాహ్మణులు

బ్రాహ్మణేతరులూ అనుకొంటాము. తరువాత మళ్ళీ బ్రాహ్మణేతరులలో రెడ్డి, వెలమ, కమ్మ, కాపు విభేదాలు వస్తాయి. అటుపిమ్మట ఇంటిపేర్లనుబట్టి విభజన లేర్పాటవుతాయి. మనం అడుగుకుపోయినకొద్దీ అనురాగాలుకూడా తగ్గిపోతూంటాయి. ఈ సంకుచిత బాంధవ్యాలలో నుండి బ్రతికి బయటపడితేనే తప్ప జాతీయతలేదు మనకు. ఈ సందర్భంలో మనం ఇంగ్లాండును సాదృశ్యంగా తీసుకోవాలి. అక్కడ కాథలిక్కులు ప్రొటెస్టెంట్లూ, యూదులూ, క్రైస్తవులూ ఈ అందరూకూడా జాతిక్షేమంకోసమే పనిచేస్తారు.

ఎడమపక్షంవారు సిద్ధాంతాలు చెబుతారుగాని పనిలోకి దిగరు. కుడిపక్షంవారు ముందుస్వసంరక్షణ చూచుకొంటారు. ఈ రెండూ పనికిరావు. మధ్యస్థంగాఉండి విజయం కోసం ప్రయత్నించాలి. ముసల్మానులతో పోరాటం లేకుండా ఉండేటందుకు గాంధీ యెంతదూరం పోయినాడో చూడండి. మహమ్మదీయులు బలప్రయోగం చేస్తారనే ఆరోపణలను గాంధీ నిరాకరిస్తూ హరిజన్‌వా ఇలా వ్రాశాడు. 'కాంగ్రెసును నేను ఒప్పించ గలిగేటట్లయితే మహమ్మదీయులు బలప్రయోగం చేయవలసినంత శ్రమ వారికి ఈయను. నేను వారిచే పరిపాలింపబడతాను. అది భారతీయ ప్రభుత్వమే గనుక నా కా విషయంలో అభ్యంతరంలేదు. అనగా ప్రతి విషయంలోనూ కాంగ్రెసు అహింసా పద్ధతినే అవలంబించి పరిష్కరిస్తుందని అర్థం' కాని బ్రిటిష్‌వా రవలంబించిన పద్ధతి వేరుగా ఉన్నది. బ్రిటిష్ ప్రధాని నిర్ణయం రోగ

చికిత్సకాదు, రోగ లక్షణ చికిత్స. ఆయన చేసిన సాంఘిక పరిష్కారం న్యాక్కిష్టంలేదు గనుక అంగీకరించేస్థితిలో లేము. శక్తి లేదు గనుక నిరాకరించే స్థితిలోనూ లేము.

మ్న దురదృష్టమేమో మొదటినుండి చివరవరకూ, మన ఆంతరంగిక విభేదాలతోనే మనం కృశించిపోతున్నాము. మహమ్మదు ఘోరీ దండయాత్రనాడే పృధ్వీరాజుతో తక్కిన హిందూరాజులంతా ఎందుకు కలియలేదు; 1526లో ఉత్తర హిందూస్థానంలోని పఠానులూ, రాజపుత్రులూ, ప్రజాకంటకుడైన ఇబ్రాహిం లోడీని ఢిల్లీసింహాసనమునుండి లాగివేయడానికి కాబూలునుండి బాబరును ఆహ్వానించారు. 1756 లో వంగరాష్ట్రంలోని హిందూముస్లిము సర్దారులు సిరాజిద్దౌలామీద దండయాత్ర చేయడానికి ఇంగ్లీషువారిని ఆహ్వానించేటందుకు కుట్రచేశారు. మనకమ్యూనిస్టుసోదరుల ద్వారా ఇక రష్యనులనుకూడా ఆహ్వానించుదామా ఇప్పుడు? ఇది నష్టేట్లో పుట్టిముంచుకోవడ మవుతుంది. బ్రిటనుచేత ఇండియా స్వాతంత్ర్యం అంగీకరింపచేయాలి. అప్పుడే హిందూ మహమ్మదీయులకు సఖ్యం కుదురుతుంది. క్రీ॥ శ॥ 420 లో 'అలరిక్ ది గోత్' రోమును ముట్టడించినప్పుడు హానోరి యస్ చక్రవర్తి, రోమనులుగా మారిపోయి శాంతంగా కాలక్షేపం చేస్తూన్న క్రైస్తవ బ్రిటనులకు "మిమ్ములను మేమిక రక్షించలేము. మేము వెళ్ళిపోతు న్నాము. మీ రక్షణ మీరే చేసుకోవాలి" అని చెప్పినట్లుగా బ్రిటను మన కిప్పుడు చెబితే మన మేమి చేయాలి? ఐక మత్యంలోనే మన బలము, మోక్షమూ ఇమిడిఉన్నాయి.

అధ్యాయము - ౧౮

నైతికౌన్నత్యము:మద్యనిషేధము

పాపపు డబ్బు

తాగుడు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వచ్చే ఆదాయంలో 17 కోట్లు తాగుడువలన లభిస్తూన్నది. ఇండియా ప్రభుత్వానికి 6కోట్లు ఉప్పువలన, ఒకకోటి నల్లమందువలన లభిస్తూన్నది. మొత్తం 24 కోట్లు. ఉప్పుసత్యాగ్రహ సమయంలో తాగుడు, నల్లమందు ఉప్పు-వీటివలన లభించే పాపపుడబ్బు రద్దుకావాలని గాంధీ పట్టుబట్టాడు. ఈ నష్టాన్ని పరిపుచ్చడానికి సైనిక వ్యయము 48 కోట్లను సగానికి తగ్గిస్తే ఆ 24 కోట్లు కలసి వస్తుందని సూచించాడు. గాంధీ నిర్మాణ కార్యక్రమంలో ప్రాముఖ్యస్థానం వహించిన ఈ విషయాలను ఒక్కొక్క దానినే పరిశీలిద్దాం.

తాగుడు సప్తవ్యసనాలలో ఒకటి. కోట్లకొలది దరిద్రులూ వేలకొలది భాగ్యవంతులూ ఈ పిశాచానికి బలియై, ఐశ్వర్యం, ఆరోగ్యం, ఆనందం - ఈ అన్నిటినీ కోల్పోయినారు. పాశ్చాత్య నాగరికతలో తాగుడు తప్పుకాదు. తాగి తందనాలు తొక్కడం తగనిపని; కాని మన దేశంలో ఒక్కరు కూడా తాగుడు ఒప్పుకోరు. పూర్వాచారమునుబట్టి తాగుడలవాటయిన వర్గాలవారిలోకూడా గౌరవం కలవారెవరూ దానిని బహిరంగంగా అంగీకరించరు. కాని పాశ్చాత్య

సంపర్కంకల కొత్త వర్గమొకటిసంఘంలోని ధనవంతులలో నుండి తయారయింది. వారు చాలా కొద్దిమంది. వారు తాగుడు కలవాటయినారు. ముఖ్యంగా విదేశీ సారాల కలవాటుపడ్డారు. పూర్వకాలంలో మనదేశమున తాగుడు లేదని మేము చెప్పడంలేదు. పురాణాలలో కొందరు మద్యం సేవించినట్లుగా తార్కాణాలు కనబడుతూనే ఉన్నాయి. తరువాతశుక్రాచార్యులవారు దానిని నిషేధించారు. 'తాగుడు కలవాటయినవారు పాపాత్ములు' అన్నాడాయన.

* ఈ దేశపు జనసంఖ్య 35 కోట్లు. అందులో హిందువులు 24 కోట్లు. మహమ్మదీయులు 8 కోట్లు. హిందువులలో 4 కోట్లమంది 'అంటరానివాళ్లు' అని పిలువబడేవాళ్లున్నారు. వీరివా నూటికి 80 మొదలు 90 వరకూ మగవాళ్లు తాగుడు పిశాచాని కలవాటయి కృశించి పోతున్నారు. వీళ్ళుకాక కాయకష్టంచేసే వర్గాలలో కొందరూ, బిచ్చమెత్తుకొంటూ తిరిగేవారిలో కొందరూ, వాళ్ళ సంపాదనలో చాలాభాగం తాగుడుకు వెచ్చిస్తూంటారు. ఇక వ్యవసాయకులలో ఉన్నత వర్గాలకుచెందిన కొంతమందికూడా-పాపంతాగుడుకలవారై కీర్తిప్రతిష్ఠలనూ, శీలాన్నీ, వ్యక్తిక్షేమాన్నీ, కుటుంబ సౌఖ్యన్నీ నాశనం చేసుకొన్నారు. ఈ దేశంలోకి బ్రిటిష్ పరిపాలన వచ్చినతరువాత తాగుడుకు చాటుపోయి బహిరంగ భోగలాలసత్వంగా పరిణమించిందది ప్రభుత్వంవారా వ్యాపారానికి బహిరంగంగా లైసెన్సు లీయసాగించారు.

* ఈ అంకెలు 1942 కు పూర్వపువి.

అంతేకాదు, ప్రభుత్వంవారికి చాలాకాలంవరకు తాగుడు మీద వచ్చే ఆదాయం, ముఖ్యాదాయాలలో ఒకటిగా ఉండేది. దొంగతనం జూదములాటి నేరములకింద పరిగ ణించవలసిన తాగుడుకు మాన్యుయల్ అనే ఒకగ్రంథాన్ని ఆధారంగా చేసికొని లైసెన్సు లిస్తూండడం చూస్తే, సిగ్గూ విచారమూ వేస్తూంటుంది. బహిరంగంగా దోవలు కొట్టేం దుకూ, రహస్యంగా వ్యభిచార గృహాలు నడిపేటందుకూ, లైసెన్సు లీయడంకంటె కల్లు సారాయిదుకాణాలు పెట్టు కొనేటందుకు లైసెన్సు లీయడం తక్కువ ఘోరంకాదు. ఈపని సంక్షేమానికి వ్యతిరేకం. పూర్వ సంప్రదాయము లనుబట్టి మన దేశంలో ప్రజలు తాగుడు జూదములను ఎంత హీనంగా చూస్తున్నారో అంత హీనంగా ప్రభుత్వం వారు వాటిని చూడడంలేదు. అది చాలా దురదృష్టం. హిందూమతస్థులవలెనే మహమ్మదీయ మతస్థాపకులూ, గురు వులూ కూడా తాగుడును ఖండితంగా నిరసించారు. దురదృష్ట వశమున ఇప్పుడు హిందూసంఘంలో వలెనే మహమ్మదీయ సంఘంలో కూడా తాగుడు వ్యాపించినది. ఈ ఘోరదురా చారాన్ని రూపుమాపే నిమిత్తం సంఘశ్రేయోభిలాషులు కొంతమంది మతసిద్ధాంతాలనూ కాంగ్రెసు ఆదేశాలనూ నిర్వంతరం ప్రచారం చేయడం తన ధర్మంగా భావిస్తున్నారు.

17 కోట్ల ఆదాయం

ఈ హేయదురాచారము వలన భారతదేశం మొత్తం మీద 17 కోట్ల ఆదాయంతీస్తూన్న ప్రభుత్వాన్ని గూర్చి,

ఒక్కసారి యోచించండి. మద్రాసు రాష్ట్రప్రభుత్వా దాయం మొత్తం 16 కోట్లు. అందులో నాలుగోవంతు ఆబ్కారీలవలన లభిస్తూన్నది. మగవాళ్ళు తాగుడు కలవాటు పడినందువలన ఎన్నో పేదకుటుంబాలు అన్నంలేక అల్లాడుతూంటే తద్వారావచ్చిన ప్రభుత్వాదాయంవల్ల విద్యావిలాసాలతో ధనవంతులు కాలక్షేపం చేస్తూండడం దైవచిత్రమనాలా? విషాదసంఘటనమనాలా? ఇది కాకులను కొట్టి గద్దలకు వేయడం కాదా? అంతకన్న కూడా చెడ్డది. నలుగురు కొడుకులున్న తండ్రితో నీపెద్దకొడుకుమందు, నీరెండో కొడుకుకు చదువూ కావలెనంటే తక్కిన ఇద్దరు కొడుకులూ తాగాలి. అందువలన లభించిన 4 కోట్లలో అప్పుడు ఆ రెండు కోట్లు ఆసుపత్రులకూ, రెండు కోట్లు కళాశాలలకూ ఖర్చు పెట్టడానికి వీలవుతుందని చెప్పడం వంటిది యిది.

వృత్తి కళానైపుణ్యంగల కుటుంబాలెన్నో తాగుడు వలన తమ బ్రతుకు తెరవునే పాడుచేసుకొన్నాయి. తాగుడు ఎక్కువైన కొద్దీ హస్తకౌశలం నశిస్తుంది; నెత్తురు క్షీణిస్తుంది; అనేక రోగాలు వ్యాపిస్తాయి; తాగుడు కలవాటు పడ్డవాళ్ళకు రోగాలను రాకుండా కాపాడుకొనేశక్తిఉండదు. ఈ సంగతి అందరికీ తెలిసిందే. తాగుడు యుక్తాయుక్త వివేకాన్ని పోగొడుతుంది. తాగుబోతు లనేక వ్యసనాలకు బలియై తద్వారా అనేక నేరాలకు పాల్పడుతారు.

తాగుడుమానితే కష్టజీవుల దరిద్రం సగం తగ్గుతుంది. అంతేకాదు; రెట్టింపు ఆరోగ్యమూ రెండింతల సంస్కారమూ కలుగుతుంది. దేశంలో నేరాలు చాలావరకు తగ్గి

పోతయి. అందువలన వాటిని నిరోధించేటందుకు గానీ, కని పెట్టే నిమిత్తంగానీ వెచ్చించవలసిన ప్రభుత్వవ్యయంకూడ చాలా తగ్గిపోతుంది. డబ్బు మిగులుతుంది. కనుక వర్తకం అభివృద్ధి అవుతుంది. ఉత్పత్తికి ప్రోత్సాహం కలుగుతుంది. వీటన్నిటివలన జాతిలో నిర్మాణశక్తి పెరుగుతుంది. జరిగిన 17 సంవత్సరాలనుండీ గాంధీ ఈ సంపూర్ణ మద్యనిషేధ సిద్ధాంతాన్ని కాంగ్రెసు యాజమాన్యం క్రింద ప్రచారం చేస్తున్నాడు. తాను ఒకటిన్నర దశాబ్దములనుండీ ప్రజా సామాన్యానికి బోధపరుస్తూన్న * ఈ కార్యక్రమన్ని కాంగ్రెసు మంత్రులధికారంలోకి రాగానే తమతమ రాష్ట్రాలలో ఆచరణలో పెట్ట నిశ్చయించుకొన్నారు. ఒక్కసారి తాగుడును నిలిపివేసినందువలన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ఆదాయం చాలా వరకు పడిపోయేమాట నిజం. కాబట్టి మద్రాసు రాజధానిలో మొట్టమొదట సేలం, చిత్తూరు, కడప, ఉత్తరార్కాటు జిల్లాలలోనూ, బొంబాయిరాష్ట్రంలో అహమ్మదాబాదు బొంబాయినగరములలోనూ, ఇతరరాష్ట్రాలలో అక్కడక్కడా కొన్ని నిర్ణీత ప్రదేశములలోనూ మాత్రమే కాంగ్రెసు మంత్రులు మద్యనిషేధ సిద్ధాంతాన్ని ఆచరణలోకి తీసుకొని వచ్చారు. ఇది ఈ సందర్భంలో వారు తీసుకొనిన మొదటిచర్య. మద్యనిషేధం కొనసాగుతుందా లేదా అని పరీక్షకోసం చేసిన పనిగా దిది. దానిని కొనసాగించడానికి కావలసిన పనులెన్నో తరువాత సంప

* ఇది 1939

త్సరాలలో చేసి ఉండేవారు‡ బడ్జెట్టును సరిపుచ్చుకో వలసిన బాధ్యతకూడా ఉందికదా ప్రభుత్వాలకు; కాబట్టి అందుకు తగ్గించతగిన ప్రభుత్వ వ్యయాలను తగ్గించాలి; జాగ్రత్తగా పరిశీలించి కొత్తకొత్త విధాల ఎక్కువ ఆదా వచ్చే మార్గాలను అన్వేషించాలి; కనుక కొంతకాలయాపన తప్పనిసరి.

మద్యనిషేధము : గాంధి

బొంబాయిలో మద్యనిషేధ ప్రారంభమునుగూర్చి గాంధీ ఢిల్లీనుండి 26-3-39 ని వ్రాసిన విషయాలను ఇక్కడ ఉదహరించడం ఉచితం.

'చక్కగా చేసినపని చక్కగానే ఉంటుంది' అనేది మంచిసామెత బొంబాయిలో మనోహర స్థలాలు చాలా ఉన్నాయి కాబట్టినీన్ని హార్బరుకు మంచిమార్గం ఉన్నది కాబట్టినీన్ని బొంబాయినగరం చక్కనిదనడం న్యాయం కాదని నేననేకసార్లు చెబుతూ ఉంటాను. ఆ నగరంలో మురికి బారకీచులు, జనసంకీర్ణములైన ఇరుకుసందులు, నివాసయోగ్యములు కాని హరిజనుల గుడిసెలూ ఉన్నంత కాలమూ వేనలా చెప్పక తప్పదు. కాని బొంబాయి మద్యాన్ని మానివేసినప్పుడు నేను చెప్పిన కళంకాలు ఉన్నప్పటికీ కూడా ఆ ఒక్క మనోజ్ఞ కృత్యం వలననే అది రమణీయ నగరం అనిపించుకుంటుంది. బొంబాయి నగరంలోని కష్టజీవులలో తాగుడు వ్యసనాన్ని తప్పించినట్లయితే వారిస్థితి బాగుపడుతుంది. అప్పుడు బొంబాయి పురపాలక సంఘం పేదలకు వాసయోగ్యములైన గృహములను నిర్మించేటందుకు చులకనగా ప్రయత్నించ

---

‡ గుజరాత్‌లో తప్ప తక్కిన అన్నిరాష్ట్రాలలో మద్యనిషేధం తొలగింపబడింది. తమిళనాడులో మరల అమలులోకి తెస్తున్నారు.(1973)

వచ్చును. బొంబాయి ప్రభుత్వంవారు అందులో ముఖ్యంగా డాక్టరు గిల్డరు. యింత ధైర్యంగా తమ ధర్మాన్ని నిర్వర్తించ గలిగినందుకు, బొంబాయి నగరమేకాదు, రాష్ట్రమంతా వారి నభినందించవలసి ఉంది. త్రాగుడు వ్యాపారంపైననే ఆధారపడిఉన్న అనేకమంది పార్శీల వృత్తి యిందుమూలాన పోతుందని నాకు తెలుసు. బొంబాయి పార్శీలకు కూడలి. మంచినీళ్ళు త్రాగినట్లుగా మద్యం పుచ్చుకోవడంమర్యాద అనుకొనే నవనాగరికులు కూడా బొంబాయిలో చాలమంది ఉన్నారు. వారంతా కూడా తమకోసం కాకపోయినా, తమ పేదసోదరులకోసమైనా ఈ సందర్భానికి అనుగుణంగానే ప్రవర్తిస్తారని నా ఆశ. అందువలన వారు బొంబాయినగరం ఇండియాలోకెల్ల రమణీయనగరమనే పేరేగాక ప్రధాననగరమనే ఖ్యాతితెచ్చి, భారతదేశానికి మార్గదర్శకులుకాగలరు.

బొంబాయిలోని మద్యనిషేధం వలన ప్రభుత్వాదాయం చాలా పడిపోయే మాటనిజం. ఆర్థికమంత్రి బడ్జెటును పరిపుచ్చవలసిఉంది. ఆయనకు డబ్బుకావాలి. కాబట్టి కొత్తపన్నులను వేయవలసివస్తుంది. వాటిని భరించేవారు గునియకూడదు. ఎంత ధర్మమైన పన్నయినా ఎవ్వరికి ఇష్టముండదు. ఆర్థికమంత్రి న్యాయమైన అభ్యంతరాలన్నిటినీ గమనిస్తూన్నట్లే వింటున్నాను. ఈ పన్నులిచ్చేవారు ఒక మహోద్యమానికి సహాయపడే సదవకాశం లభించినదని ఎందుకు గర్వపడకూడదు? ప్రజలందరి సంతోషధ్వానములతో మద్యనిషేధోద్యమం ప్రారంభించబడిన రోజు, బొంబాయినగరం గర్వించతగిన రోజు. దీనిని పైవా రెవరో బలవంతంగా ప్రవేశపెట్టినట్లు భావించకండి. ప్రజలకు బాధ్యత వహించిన ప్రభుత్వం ప్రవేశపెడుతూన్నది దీనిని. 1920 నుండీ యిది జాతీయ కార్యక్రమంలోని ప్రధానాంగాలలో ఒకటిగా ఉంది. ఇరవయి సంవత్సరాలకిందట స్పష్టంగా ప్రకటింపబడిన జాతీయాభిప్రాయాన్ని ఆచరణలోకి తీసుకొని రావడమే ఇప్పుడు చేస్తూన్నపని.

తాగుడుకు కారణాలు

ఈ సందర్భంలో కాయకష్టం చేయవలసిన వాళ్ళకు తాగు డలవాటు కావడానికి కారణాలను పరిశీలించడం మంచిది. న్యూయార్కు నగరంలోని ఒక ఆసుపత్రిలోనున్న రోగులనుబట్టి కొన్ని లెక్కలు తయారు చేయబడినయి. వాటి ప్రకారం వారనేక కారణాలవల్ల తాగుడును అలవాటు చేసుకొన్నారని తెలుస్తుంది. సాంఘిక కారణాలవలన నూటికి 52.5 వంతున తాగుడు కలవాటయినారు. కుటుంబ కష్టాలను మరచిపోవడానికి నూటికి 13 మంది, వైద్య కారణాలవలన నూటికి 9.3 మంది, వృత్తిగా నూటికి 7 మంది, పెద్దవాళ్ళ బోధల వలన నూటికి మరొక 7 మంది, చేసే పనిలేక నూటికి 5 మంది, ఆటలలో హుషారుగా ఉండేటందుకు నూటికి 1.2 మంది తాగుడును ప్రారంభించారు. నూటికి ఇంకో అయిదు గురు మాత్రం తమకు తాగుడెందు కలవాటయిందో కారణాలను చెప్పలేనివా రున్నారు.

తాగుడువలన సాంఘికంగా తటస్థించే చెడుగులను కూడా ఆలోచిద్దాము. తాగి తెచ్చుకొన్న కుటుంబ కలహాల వలన చాలా మంది భార్యా భర్తలు విడాకులు పుచ్చుకో వలసివచ్చింది. 1887-1906 సంవత్సరాలమధ్య అమెరికాలో 1,84,568 వివాహాలు విడాకులు పుచ్చుకోవడం వలన రద్దయినవనీ, ఇందులో నూటికి 45 వివాహాలు రద్దవడానికి కారణం తాగుడేననీ తెలుస్తూన్నది. నగరాలలో వ్యభిచార గృహాలనుగూర్చి తరచు వింటూంటాము. ఈ వృత్తిచేసే

వారిలో నూటికి 80 మంది తాగుడు ప్రభావం వలననే అందుకు లోబడుతున్నారు. మన దేశంలోని పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు రాష్ట్రంలో తాగుడు కింద ఖర్చు తల 1కి సగటు రూ. 0-3-8లనీ, బొంబాయిలో రెండు రూపాయిల ఒక అణా అనీ, తక్కిన రాష్ట్రాలలో ఈ రెండు అంకెల మధ్యనూ ఉంటుందనీ తెలుస్తున్నది.

తాగుడు ఫలితాలు

తాగినందువలన పనిచేసే శక్తిలో పరిణామమేమో కూడా విచారించాలి. తాగిన విలుకాడు చేతులు వణికి, గురి తప్పుతాడు. ముద్రణాయంత్రశాలలో అక్షరాలు కూర్చ లేడు కంపాజిటరు. మల్లుని వ్యాయామ సమయంలో తన అవయవాలు దుర్బలంగా ఉన్నట్లు తోస్తుంది. వారమంతా పనిచేసి, ఆదివారం సెలవు తీసుకొని, ఆనాడు పూర్తిగా తాగుతారు కొంత మంది పనివాళ్ళు. సోమవారంనాడు వాళ్లు పనిచేయలేరు. మాటవచ్చింది గనుక చెబుతున్నాము. మేము వైద్య విద్యార్థులంగా ఉన్నప్పుడు జనరల్ ఆసుపత్రిలో డాక్టర్లు సోమవారంనాడు మాట్లాడ వీలుగా ఉండేవారు కారు. ఇక పనిసంగతికి వద్దాము. శనివారంనాడు నూటికి 80 సార్లు గురి తప్పకుండా లక్ష్యాన్ని కొట్టగల విలుకాడు, సోమవారంనాడు 70 సార్లే కొడతాడు. శనివారంనాడు 8 స్టిక్కులు కూర్చగల కంపాజిటరు, సోమవారంనాడు ఆరు స్టిక్కులే కూరుస్తాడు. శనివారంనాడు 10 అడుగులు ఉరకగల మనిషి, సోమవారంనాడు 8 లేక 9 అడుగులు

మాత్రమే ఉరుకుతాడు. సోమవారం నుండి, మంగళవారం, మంగళవారం నుండి బుధవారం, బుధవారం నుండి గురువారం క్రమక్రమముగా హెచ్చుతూ గురువారం సాయంకాలానికి పనివాళ్ళకు మళ్ళీ యెప్పటి శక్తి సామర్థ్యాలు వస్తాయి. శుక్రవారంనాడు శనివారంనాడు చక్కగా సలక్షణంగా పనిచేస్తారు. కాని ఆదివారం తాగినప్పటినుండీ మళ్ళీ క్షీణదశ ప్రారంభమౌతుంది.

ఈ విధంగా వారం వారం తెచ్చిపెట్టుకొన్న ఈక్షీణ దశ క్రమక్రమంగా మనిషిని ఎందుకూ కొరగాకుండా చేస్తుంది. తాగుడుకు వ్యతిరేకంగా అనేకం చెప్పవచ్చును. నైతికంగా చూచుకొంటే అది దైవద్రోహం; సాంఘికంగా చూచుకొంటే సభ్యతకు కళంకమనాలి దానిని. శారీరకంగా అది మనను దుర్బలులనుగా చేసి మన రోజువారీ పనుల కాటంకం కలిగిస్తుంది. ఈ నాగరిక ప్రభుత్వం ఇంత కాలం నుండీ దీనిని తమ ఆదాయమున కొక మార్గంగా వ్యవహరిస్తూండడం అన్నిటికంటే ఆశ్చర్యం.

తాగుడును మానినందు వలన దక్షిణ ఇండియాలోని ప్రజలు ప్రభుత్వం వారికిచ్చే నాలుగుకోట్లను ఆదా చేసుకోవడమేకాక, తాగుడుకయ్యే అసలు ఖర్చు 17 కోట్లరూపాయీలనూకూడా నిలువ చేసుకోగలరు. సేలం జిల్లా అడుగుజాడలలో రాజధానిలోని 28 జిల్లాలూ నడిచేయెడల, ప్రజల ఆదా సంవత్సరానికి 21 కోట్లకు పెరుగుతుంది. ప్రభుత్వాదాయమును పూరించడానికి అనేక విధాలుగా వారు సహాయపడవచ్చును. ప్రభుత్వ వ్యయంకూడా చాలావరకు తగ్గడా

నికి వీలున్నది. ఈవిధంగా నిలవచేసుకోగలిగిన ప్రజల కొను గోలుశక్తి పెరిగి, ప్రభుత్వానికీ సంఘానికీ సహాయ పడ గలదు. ఆనందమూ అభ్యుదయమూ తాండవ మాడు తూండే నూతన శకప్రారంభం కాగలదు. అయితే కాంగ్రెసు వాదులు ఈ పునర్నిర్మాణ మహోదార ప్రయత్నానికి, ఈ పుణ్యకార్యానికి హృదయపూర్వకంగా పూనుకోవాలి.

అనుబంధం

(ఇది అస్సాము మాజీప్రధానమంత్రి గోపీనాథ బార్డో లాయ్ పత్రికలకు పంపిన వ్యాసం)

౧

ఘనత వహించిన ఢిల్లీ మొగలాయి చక్రవర్తి, అస్సాము రాజు స్వర్గదేవ అహోముకు బహుమతులు పంపుతూ అందులో ఒక నల్లమందు అచ్చుకూడా పంపినట్లు వింటూన్నాము. ఈ కానుకలను తీసికొని వచ్చినరాయబారి, దేవర వారికీ, ఆయన ఆస్థానంలో వారికీ దాని ఉపయోగ మును దాని విశేషగుణాలనూ పూర్తిగా వివరించాడు. ఢిల్లీ లోని మొగలు చక్రవర్తులు అస్సాముపై దండయాత్రచేసి జయించ వలెనని నూశేండ్లపై చిలుకు ప్రయత్నించారు. అస్సాము పొలిమేరలలోనుండి వారు పదిహేడు పర్యాయ ములు పారిపోవలసివచ్చింది. కాని చిట్టచివరకు మొగలుసేనా దండయాత్రలు చేయలేని పనిని, ఈ నల్లమందుఅచ్చు చేసి నట్లు కనిపిస్తూన్నది. ధైర్యసాహసాలు కల అహోముపైన నల్లమందుకు విజయంగలిగింది. మొగలాయీలీ ప్రయోజనం

పొందకుండానే అప్పటికప్పుడే మరుగుపడి పోయినారు. కాని నల్లమందు పొగపీల్చే దురభ్యాసం మాత్రం క్రమ క్రమంగా అస్సామీసు సంఘంలోని దిగువ జాతులకు దిగింది. 1826లో బ్రిటిష్‌వారు (బర్మా దండయాత్ర తరువాత) వాళ్ళ మామూలు ధోరణిని, ఆర్తత్రాణ పరాయణత్వమనే పేరుతో అస్సామును స్వాధీనం చేసుకొన్ననాటికి అస్సామీసు జాతియావత్తూ ఈనల్లమందు రాక్షసికి బలియై పోయింది.

అక్షీణవాణిజ్య స్వభావంగల బ్రిటిష్‌వారు, ఈమానవ దౌర్బల్యాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని లాభం పొందే ప్రయత్నాలు చేశారు. రాష్ట్రంలోని గసగసాల పంటను ఆపివేసి, బీహారునుండి నల్లమందును గవర్నమెంటు ఖజానాలద్వారా వ్యాపింపచేయడం ప్రారంభించారు. నల్లమందు తినేవాళ్లూ కొంతమంది అస్సాము ప్రజానాయకులూ, ఈ కొత్తపద్ధతికి అయిష్టతను వెల్లడించారు. అనేకస్థలాలలో కొట్లాటలు జరిగినయి. కాని అవి తేలికగా అణచివేయబడ్డాయి. నల్లమందు భాయీల వ్యసనం ముందు వాళ్ళకు డబ్బంటే లెక్కలేకుండా పోయింది. అప్పటినుండీ అస్సాము చరిత్రలో ఒక విషాద ఘట్టము ప్రారంభమయింది. ఆ రోజులలో నల్లమందు ఎక్కువ చౌకగా (సేరు రు 20 మొదలు రు 30ల వరకు ఉండేది) ఉండడం వల్లనూ, అమ్మకానికి యేవిధమైన నిరోధమూ లేకపోవడంవల్లనూ - పాపము అమాయక ప్రజలకు నల్లమందే సర్వరోగనివారిణి అయింది. ఈ విశ్వాసానికి మనప్రభువులు

మరింత ద్రోహదం చేశారు. నల్లమందు కమీషన్ ముందు ఇండియా పెట్టిన సాక్ష్యంలో, నల్లమందు చాలా రోగాలకు మంచిమందనడమే గాక, బలవర్ధకౌషధమనీ మలేరియా కాలాజారులవంటి అనేక రోగాలను రాకుండా ఆపుతుం దనీకూడా ఋజువుచేయాలని ప్రయత్నించిన సంగతి అందరికీ బాగా తెలిసినదే.

నల్లమందు భాయీల సంఖ్య నానాటికి పెరగవలసి నంతగా పెరుగుతూనే ఉన్నది. 1910-15 సంవత్సరాలలో అస్సాము జనసంఖ్యలో నూటికి 10 మంది ఈ నల్లమందు కలవాటుపడ్డారు. మనిషికి సంవత్సరానికి వచ్చే ఆదాలెక్క వేస్తే రు 30 లు మొదలు రు 36 ల వరకూ ఉంటుంది. అంత ఎక్కువ ఉండదు. కాని దురదృష్టవంతులైన ఈ నల్ల మందు వ్యసనపరులు సగటున ఒక్కొక్కరు ఏడాదికి రు. 20 లు చొప్పున ఒక్క నల్లమందుకే వ్యయం చేయ వలసివచ్చింది. దీని దురదృష్ట ఫలితాలు వెంటనే కనిపించి నవి. కుటుంబాలకు కుటుంబాలు, గ్రామాలకు గ్రామాలు పరమ దరిద్రంతో బాధపడవలసిన గతిపట్టింది. మనుష్యులు సిగ్గులేని స్వార్థంతో పశువులుగా పరిణమించారు; నల్ల మందుకోసం పెళ్ళాం బిడ్డల బట్టలను అమ్ముకొని, వాళ్ళను దాదాపు దిగంబరులుగా చేశారు. ఇక తక్కిన ఆస్తిసంగతి చెప్పవలెనా? తాను నల్లమందు పొగత్రాగుతూ, భార్యనూ వయసు వచ్చిన కూతుళ్ళనూ జీవనంకోసం బిచ్చమెత్తుకోవ డానికి పంపేవాడు ఇంటి మగవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు వాళ్ళ శీలభంగానికి కూడా సిగ్గుపడేవాడు కాడు. తన

తృష్ణను తృప్తి చేసుకోవడానికి పెరిగి పెద్దవాళ్ళవుతూన్న కొడుకుల నెవ్వరికో బానిసలుగాచేసి చిల్లర డబ్బులు సంపాదించుకొంటూండేవాడు. నల్లమందుపిచ్చివాళ్ళ ఇరుగు పొరుగు వారికెప్పుడూ శాంతిలేదు. ఇళ్ళలోనుండి వాళ్ళ పాత్ర సామగ్రీ, తోటలోనుండి కూరలూ పండ్లూ పోతూండేవి. నల్లమందువలన దిక్కులేకుండా పాడయినవానికి దొంగతనమూ మోసమూచేయడం సహజమైపోతుంది నల్లమందు మనిషిని క్షీణబలుడుగా చేయడమేకాదు, వట్టి సోమరిగాకూడా చేస్తుంది. అతనికి నీళ్ళంటే ఒకవిధమైన భయం పుడుతుంది. అందువలన స్నానంచేయడమంటేనూ, పరిశుభ్రంగా ఉండడమంటేనూ అతనికి గిట్టదు. నిరంతరం నల్లమందు తింటూండడంవలన అతని శరీరానికి నల్లమందు రంగు వస్తుంది. అస్సాము సాంఘిక వ్యవస్థలో ఎక్కువ పేదరికంగానూ, ఎక్కువ అనాగరికంగానూ ఉన్నసంఘం ఎక్కువగా నల్లమందుకు అలవాటుపడుతూన్నదన్నవిషయం బాగా గ్రహించవలసిన సంగతి, కనుక ఆదిమ నివాసులు, అడవిజాతులవారు, ఏదో ఒకవిధంగా 'అహోములు' ఈ నల్లమందు పిచ్చికి అత్యంతం గుఱియైనారు.

ఈ విధంగా మన ప్రజలలో చాలామంది శారీరక, నైతిక, ఆర్థికపతనము పొందుతూండగా, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం వారి ధనరాసులు పెరుగుతూ వచ్చినయి. ఈ శతాబ్దము నందలి మొదటి రెండు దశాబ్దములలోనూ అస్సాము ప్రభుత్వంవారి మొత్తం ఆదాయం 2½ కోట్లో అంతకు కొంచెం తక్కువో ఉండేది. ఇందులో మామూలు రైతులనుండి

పుచ్చుకొనే భూమిశిస్తు ఒకకోటి ఉండేది. దాదాపు 50 లక్షలో అంతకు కొంచెం ఎక్కువో ఎక్సైజు పన్ను ఉండేది. ఈ పన్నులలో నూటికి 70 లేక 75 వరకూ నల్లమందు పన్నే. అందువల్ల పెద్దపెద్ద యూరోపియన్ తోటల యజమానులు ఎకరానికి రు 1-2-0 భూమిశిస్తు చెల్లించేవారు. ధనవంతులయిన జమీందారులు యకరానికి 0-5-0 చెల్లిస్తూండేవారు. దరిద్రుడైన అస్సాము గ్రామస్థుడు సగటున యకరానికి రు 2-8-0 చెల్లించవలసి వచ్చేది.

అయితే ఈ కీలకమును తెలుసుకొన్న విద్యావంతులు ప్రభుత్వంవారి ఈ పన్నుల విధానాన్ని గూర్చిగానీ, నల్లమందు దురభ్యాసపరుని దుస్థితినిగూర్చిగానీ అశ్రద్ధ వహించి ఊరుకోలేదు. అస్సాము జనసంఖ్యలో అనేకమందికి నల్లమందు భాయీలపైన సానుభూతిలేదు సరికదా పైపెచ్చు అసహ్యం. 'కనియా' అంటే 'నల్లమందుభాయి' అక్కడ ఆ మాటకే అసహ్యకరమైన అర్థం వచ్చివేసింది. కాని ఇటీవల చాలామంది ప్రజానాయకులీ ఘోరదురభ్యాసాన్ని ఎదుర్కొనేటందు కెంతో పనిచేశారు. 'సిపాయి తిరుగుబాటు' రోజుల నాటికే, నల్లమందును పూర్తిగా రద్దు చేయవలెనని ప్రజలలో ప్రచారంచేసి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని పేరేపించిన వాడు మోనీరాయ్ దివాను. ఆయన అస్సాములోని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని సింహాసనమునుండి తొలగించవలెనని కుట్రచేసినట్లుగా తలంపబడి; ఉరికి పాత్రమైనాడు. జనసామాన్యం నల్లమందుకు వ్యతిరేకులని నేనిదివరకే వెల్లడి చేశాను. ఉష్ణదేశాలలో నల్లమందు సర్వరోగ నివారిణి అని,

దానిశక్తి సామర్థ్యాలను, యూరోపియన్ నిరంకుశాధికారులు వారికి లోబడిన భారతీయోద్యోగులు, ప్రజా సేవకుల మను కొంటూ అసలు ప్రజలచేత 'జోహుకుమ్'లుగా పరిగణింప బడే పెద్దమనుష్యులు కొందఱూ అనేక విధాల కీర్తిస్తూండే వారు. కీ॥ శే॥ శ్రీ ఘోసీధోర్ చలిహా అసిస్టెంటు కమీషనరు పనిచేసి రిటైరై 1916లో అస్సాము కౌన్సిలు సభ్యుడుగా ఉన్నాడు. ఆయన ప్రభుత్వంవారి నల్లమందు విధానాన్ని కౌన్సిలులో తీవ్రంగా విమర్శించాడు. ఎంతోమంది ప్రజల శారీరక, నైతిక పతనానికి హేతువైన నల్లమందుపైన ఆదాయం తీయడం, ప్రభుత్వానికెంతమాత్రమూ న్యాయం కాదని ఆయన కచ్చితంగా చెప్పాడు. అప్పటి ఛీఫ్ కమీష నర్ సర్ నికోలస్ డాడ్సు బీట్సన్ బెల్, 'నిజంగా గౌరవ నీయ సభ్యుడు చలీహాగారు నల్లమందునుండి వచ్చే ప్రభు త్వాదాయమంత పాపభూయిష్ఠమైనదని నమ్మకం కలిగిఉంటే ఆయన పింఛను అందులోనుండే వస్తూన్నది గనుక దానిని పుచ్చుకోకుండా మానివేయడం మంచి'దని ప్రత్యుత్తర మిచ్చాడు. (ఈజవాబిచ్చిన మహానుభావుడే తరువాత క్రైస్తవమతోపదేశకుడైనాడు.) దీనిని దేశమంతా అవమా నంగా భావించారు. యువకులీ అవమానకర ప్రసంగానికి తగిన ప్రత్యుత్తరంకోసం ఆలోచించడం ప్రారంభించారు.

అందుకు తగిన అవకాశం రానేవచ్చింది; రాజకీయ స్వాతంత్ర్యానికి ఆత్మపరిశుద్ధత, సాంఘికవిశుద్ధత అవసరమని మహాత్మాజీ ఘంటాపథంగా చెప్పిన మాటలు అస్సాము

ప్రజల ఆర్థహృదయాలను బాగా ఆకర్షించినయి. కనుకనే 1922లో ఇండియా ప్రభుత్వంవారు, అసహాయోద్యమ ఆందోళన ఇక్కడ, అస్సాములో మాత్రమే ప్రజాసామాన్యంలోకి బాగా పాకిందనీ, భారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శికి వ్రాసిన నివేదికలో ఒప్పుకోక తప్పినదికాదు. అప్పటి ప్రజా నాయకులు కీర్తిశేషులు నోబిన్ చంద్ర బార్డోలాయ్, తరుణరాం ఫూకన్‌గార్లు మత్తుపదార్థనిషేధం ముఖ్యంగా నల్లమందు నిషేధాన్ని ఎక్కువగా ప్రచారం చేశారు. మత్తు పదార్థాల దుకాణాలకడ విస్తారంగా పికెటింగు జరిగింది. ఈ సందర్భంలో నౌగాంగ్ జిల్లాలోని జాగీలో నల్లమందు దుకాణాన్ని పికెటు చేసిన వలంటీరుదళమే మొట్టమొదట నిర్బంధింపబడింది. అనేకచోట్ల ఇల్లిల్లూ తిరిగి ప్రచారం చేశారు కాంగ్రెసు స్వచ్ఛంద సైనికులు. అనేకచోట్ల నల్లమందు దురభ్యాసపరులే స్వయంగా నల్లమందు పొగతాగే పీకెలను మా వలంటీర్లకిచ్చి పెద్ద పెద్ద భోగిమంటలు వేసి కాల్పించారు. మహాత్మా పేరులో యేదో మహత్తు ఉండి ఉంటుంది. గ్రామాలలోని నల్లమందు భాయీలు ప్రజల ఒత్తిడి కాగలేక, ఆపనిముట్లను వలంటీర్లకిచ్చి వేసేవారు. ఈ ఉద్యమ ఫలితం నిరంకుశాధికారుల కళ్ళు వెంటనే తెరిపించింది. ఎక్సైజు ఆదాయం దాదాపు సగానికి తగ్గిపోయింది. నల్లమందు అమ్మకం 2100 మణుగుల నుండి 1200 మణుగులవరకో, ఇంకాతక్కువకో పడిపోయింది. నిరంకుశాధికార వర్గానికి కాళ్ళు గజగజలాడినయి. అప్పుడు అస్సాము స్వచ్ఛంద సైనిక దళాలు ప్రభుత్వకచ్చేరీలనూ

ఖజానాలనూ స్వాధీనపరుచుకోపోతూ, అనే కల్పితారోపణ పైన, ఆసంస్థను చట్టవ్యతిరేక సంస్థగా ప్రకటన చేశారు ప్రభుత్వంవారు. 1921 నవంబరు 1922 ఫిబ్రవరి నెలలమధ్య, వలంటీర్లుగానీ నాయకులుగానీ ఒక వేయిమంది, మూడు నెలలు మొదలు 18నెలల వరకూ కారాగారశిక్షకు గురియైనారు. ఈ ఘాతాన్ని పూర్తిగా చంపక, అంగ వైకల్యం మాత్రమే కలిగించిన కారణాన, ఉద్యమం సన్నగిల్లడంతోనే మళ్ళీ తలయెత్తింది. అందులోని విషం పూర్వమంత శక్తిమంతంగా లేకపోయినప్పటికీ అసలుపోలేదు. పాతవాళ్ళు మళ్ళీ ఆదురభ్యాసాని కలవాటుపడ్డారు. నల్లమందు అమ్మకం రోజురోజుకూ మళ్ళీ పెరుగుతూవచ్చింది.

కాని కాంగ్రెసువాదులింతటితో ఆగిపోలేదు. దీనబంధు ఆండ్రూసు, వారికి శరణ్యమైనాడు. అస్సాములోని నల్లమందు అలవాటునుగూర్చి, ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం వారవలంబించే విధానాన్నిగూర్చి విచారించడానికొక కమిటీని నియమించ వలసిందని వారి కాయన సలహాయిచ్చారు. వెంటనే ఆప్రకార మొక కమిటీ స్థాపింపబడింది. దానికి శ్రీ కె. డి. చలిహా (కీ॥ శే॥ ఘానీడోర్ చలిహాకు తగినబిడ్డ) అధ్యక్షుడు. ఆయన నేటి కేంద్రశాసన సభాసభ్యుడు. కీ॥ శే॥ శ్రీ రోహిణీ కాంత హెచ్ బారువా కార్యదర్శి. ఈసంఘం వారు అస్సాము రాష్ట్రమంతా సంచారంచేసి, సాక్ష్యం సంపాదించి, మంచి నివేదికను తయారు చేశారు. ఇండియా ప్రభుత్వంవారు, భారత దేశంలో ముఖ్యంగా అస్సాములో

అవలంబిస్తూన్న నల్లమందువిధానాన్ని నానారాజ్యసమితిలో పరిచయం చేయడానికి, దీనబంధు దానిని బాగా వినియోగించాడు.

శాసన సభామందిరానికి వెలుపలా, లోపలాకూడా ఈవిధానమునకు వ్యతిరేకంగా చట్టసమ్మతాందోళనం చేయబడుతూ వచ్చింది. అందువల్ల అప్పటి ఎక్సైజు మంత్రి రివరెండు నికోలస్‌రాయి, ఈ దురలవాటును మాన్పించుపద్ధతులను విచారించే నిమిత్తం ఎక్కువమంది శాసన సభ్యులుగల మరొకసంఘాన్ని నియమించడానికంగీకరించాడు. తరువాత ప్రభుత్వంవారు తమ నివేదికను తయారు చేయడానికి రెండు సంవత్సరాలు (1927-28) పట్టింది. నివేదికలోని సూచనలు సంగ్రహంగా యివి. '(1) 50 సంవత్సరాలకు లోబడిన వయస్సుగల యావన్మంది నల్లమందు దురభ్యాసపరులను 10 ఏండ్లలో ఆఅలవాటును మానేటట్లు చేయాలి. ఈకాలంలో నల్లమందు తినేవాళ్ళందరినీ రిజిష్టరు చేసి, వాళ్ళకు చీట్లిచ్చి, ఆ చీటీ ప్రకారం నల్లమందు యిస్తూండాలి. వాళ్ళకిచ్చేనల్లమందుప్రమాణం యేటేటాతగ్గిస్తూ, పదియేళ్ళలోపూర్తిగా మాన్పించే పద్ధతినిఉండాలి.' ఈప్రణాళిక నవలంబించడంలో ప్రభుత్వంవారికి తమ ఆదాయమునుగూర్చిన చింతయే లేనట్లు సూచించబడింది. కాని ప్రజలకుమాత్రం వారికున్న ఆలోచన అది ఒకటే అన్నట్లుగా కనబడుతూండేది. అప్పటికింకా నిరంకుశాధికారమును చలాయిస్తూన్న ప్రభుత్వంవారు ప్రజలపైన ముఖ్యంగా నల్లమందు కలవాటుపడిన వృద్ధజనంపైన-ఎక్కడలేని దయారసము జాలువారుస్తూన్నట్లు కనిపించే

వారు. అప్పుడప్పుడు యూరోపియన్ జిల్లా ఉద్యోగులు కరుణామోహితులై కారణాన, రిజిష్టరులోకి కొత్తగా నల్లమందు కలవాటుపడిన వారిపేర్లు ఎక్కుతూండేవి. కాని నల్లమందు అమ్మకం ప్రమాణంలో తగ్గిపోతూన్నకొద్దీ, ఖరీదు లోపెరుగుతూవచ్చింది. 1938-39నాటికి ప్రైప్రణాళిక ఆచరణలోకి వచ్చి తొమ్మిదేండ్లయినప్పటికీ, ప్రభుత్వంవారికి నల్లమందుమీాదవచ్చే ఆదాయం పదిన్నర లక్షలు కనపడింది. నల్లమందు తినేవారిసంఖ్య రిజిస్టరులప్రకారం 31,000ఉన్నది. సరిగా ఈ సమయంలోనే కాంగ్రెసు సంయుక్త మంత్రివర్గం అస్సాము ప్రభుత్వ బాధ్యతను వహించింది.

౨

అస్సాము కాంగ్రెసువాదు లీ ఘోర దురభ్యాసాన్ని రూపుమాపడాని కెన్నో కష్టాలు పడ్డారు. ఇప్పుడు వారి కందుకు తగిన సావకాశం లభించింది. కాంగ్రెసు సంయుక్త మంత్రివర్గం దానిని వినియోగించుకోవడంలో యేమిాలోపం చేయలేదు. ఈ నల్లమందు రేషను పద్ధతి యెంత చెడ్డదో వారికి బాగా తెలుసు. వ్యసనాని కలవాటు పడిన మనిషి దానిని బుద్ధిపూర్వకంగా విడిచిపెడతాడని మతి ఉన్నవాడెవడూ నమ్మడు. ఒక దురభ్యాసాన్ని మోతాదులలో క్రమక్రమంగా తగ్గిస్తూన్నట్లు కాగితాలమిాద కనిపింపచేసి నంతమాత్రాన, ఆ వ్యసనాని కలవాటయిన మనిషి పది యేళ్ళలో బాగుపడతా డనుకోవడం కంటె, తగ్గింపబడిన నల్లమందు మోతాదులను మఱొక చోటినుంచి దొంగిలి

స్తున్నా డనుకోవడం ఎక్కువ ఉచితం. సరిగా ఇంతేజరిగింది కూడాను, నల్లమందు రేవన్ను తగ్గినకొద్దీ దాని చౌర్యం ఎక్కువయింది. ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటు కంటె పెద్దది కాక పోయినా అధమం దానితో సమానమైన ఒకసంస్థ యేర్పాటయింది. ఈ చౌర్యానికి, గొప్పగొప్పవాళ్లకు, ఎక్కువగా రాష్ట్రేతర వర్తకులకు, ఈ అవినీతికరవ్యాపారంతో సంబంధ మున్నదని ఒక జిల్లా ఉద్యోగి అన్నాడు. నల్లమందు షాపులలో తప్పతూనికలు తూచినందువలన మిగిలిన నల్లమందునూ, దొంగతనంగా తెచ్చిన నల్లమందూకూడా ఈ అంగళ్ళవారే అమ్ముతున్నారని నిజం దాచలేని కొంతమంది ఎక్సైజు ఉద్యోగులే ఒప్పుకొన్నారు. మామూలు జనం దృష్టిలో ఎక్సైజు ఉద్యోగులన్నా, లంచగొండితన మన్నా ఒకటే అర్థం. ఈ శాఖలోని పెద్ద ఉద్యోగులుకూడా 'వృద్ధనారీ పతివ్రతా' అన్నట్లు పరిగణింప బడుతూండేవారు. ప్రభుత్వవ్యయమును తగ్గించే నిమిత్త మేర్పాటయిన కమిటీ వారి సూచనలన్నీ, ఈ శాఖకు సంబంధించి నంతవరకు పై అభిప్రాయాలపైన ఆధారపడి చేయబడినవే.

కాంగ్రెసు సంయుక్త మంత్రివర్గం తొలగించదలచుకొన్న చెడుగులలో, పైన సూచింపబడినవి చాలాకొద్ది. ఎక్కువ వ్యయకారణమైన ఏప్రయత్నం చేయడానికీ అస్సాము ప్రభుత్వాదాయం తగినంత సమృద్ధిగాలేదు. కిందటి ప్రభుత్వం 1938-39 సంవత్సరానికి 2¼ లక్షలు నష్టం వస్తూందని అంచనా వేసింది. అస్సాము లోయలలో వచ్చిన వినాశ హేతువులగు వరదల మూలకంగా ఇంకొక 8 లక్ష

లెక్కువ నష్టం రావచ్చును. కాబట్టి నల్లమందు వాడా మును తగ్గించడమంటే కొత్తపన్నులను వేయవలసి [illegible] వచ్చింది. సాధారణజనంమీద కొత్తపన్నులు వడడానికి వీలు లేదు. నిరంకుశ ప్రభుత్వ మిదివరకే వారు భరించలేనం వరకు పన్నులను విధించింది. కాబట్టి నల్లమందు [illegible] ఎక్కువగా వ్యాపించిన జిల్లా విషయం ముందాలోచించ[illegible] తోచింది. మాపార్టీ సమావేశంలో ఈ దురభ్యాసాన్ని నిర్మూలించవలెనంటే అత్యంత శ్రద్ధతో పనిచేయవలెనని, దొంగతనానికి మూలమై, ఎక్కువగా నల్లమందు వ్యాపించిన జిల్లాలో నేముందుగా పని ప్రారంభించవలెనని ఏకగ్రీవంగా అభిప్రాయపడ్డాము. ఇంక తక్కిన జిల్లాలలో కూడా రెండేండ్లలో అనగా 1941నాటినుండి సంపూర్ణ నిషేధమునకు సంసిద్ధమయ్యేటట్లు, నల్లమందు అమ్మకాన్ని తీవ్రంగా తగ్గించి వేయవలెననికూడా నిర్ణయించాము. అయితే మొదటి ప్రదేశంలో పనిచేసే ప్రచారకులకు తీరిక కాగానే, అనగా 1940 నుండీకూడా ఈప్రణాళికకు సంబంధించిన పని ఈ స్థలాలలో ప్రారంభంకావాలి. ఈ నూతన ప్రయత్నమునకు మొదట డిబ్రుఘుర్, శివసాగర్ సబ్‌డివిజనులు, తగిన ప్రదేశాలని నిర్ణయించుకొన్నాము. [illegible] వైశాల్యము దాదాపు 2,000 చదరపుమైళ్ళు. ఇక్కడి నల్ల మందు దురభ్యాసపరుల సంఖ్య 10,700. అస్సాము మొత్తం మీద ఉన్న దురభ్యాస పరులలో మూడోవంతు. సంపూర్ణ నిషేధం వలన ఈ ప్రదేశంలో వెంటనే తగ్గిపోయే ప్రభు

త్వాదాయం 4 లక్షలు, తక్కిన ప్రదేశాలలో తీవ్రంగా నల్లమందు అమ్మకమును తగ్గించి నందువలన పోయే ఆదాయం రెండులక్షలు. ఇదికాక ఈ ప్రణాళికను ఆచరణలోకి తీసికొనివచ్చే నిమిత్తం కావలసిన వ్యయం లక్షా ఇరవై అయిదు వేలు. ఈ ప్రణాళికను అమలు పరచుచున్నప్పుడు కలిగే అవసరములకు తగినట్లుగా కావలసిన శాసనమూ తయారుగా లేదు. ఇక ఈ విషయంలో నేరస్థులయిన వారిని శిక్షించ డానికా ఇదివరకున్న చట్టం మీదనే ఆధారపడపలసి వచ్చినది.

కాబట్టి కాంగ్రెసు సంయుక్త మంత్రివర్గం ప్రారంభించిన ఈ పనిని యుక్తియుక్తంగానూ, ధైర్యసాహసములతోనూ నడపవలె ననడాని కెంతమాత్రమూ సందేహం లేదు. పన్నుల విధానంలోని అన్యాయం కాంగ్రెసు పక్షం వారు మంత్రివర్గాలలోకి పోకమునుపే వారిదృష్టిని ఆకర్షించింది. ధనవంతులయిన జమీందారులకు తేయాకుతోట యజమానులకూ మాత్రం వర్తింపచేసే, వ్యవసాయ ఆదాయపు పన్నును విధించిన యెడల ఈ అన్యాయం కొంత వరకు తగ్గుతుందని వారనుకున్నారు. ఆర్థిక మంత్రి యఫ్. ఏ. అహమ్మదుగారివిషయం బాగా ఆలోచనచేశారు. ఇతర కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు విధించిన పెట్రోలు లూబ్రికేటింగ్ ఆయిలు విక్రయపు పన్నులున్నూ, భోగవస్తువులపైనా విలాసములపైన విధించిన పన్నులున్నూ, అస్సాములోకూడావిధించినయెడల ప్రభుత్వాదాయమును హెచ్చించవచ్చునని నిర్ణ

యించారు. ఒక్క వ్యవసాయ ఆదాయపుపన్నే 30 లక్షలు ఉండవచ్చునని తదితర పన్నులు అన్నీ కలిసి 5 లక్షలుగా వచ్చుననీ అంచనా వేయబడింది. ఈ పన్నులచట్టం కూడ రెండు శాసనసభలలోనూ అంగీకరింపబడింది. వ్యవసాయ ఆదాయపు పన్నుచట్టం రెండు శాసనసభల సమష్టి సమావేశంలోకూడా అంగీకరించబడింది. అందువలన మద్యపాన నిషేధంవలన పడిపోయిన ఆదాయం పూరింపబడడమే గాక ఆ ప్రణాళికను ఆచరణలోకి తెచ్చేటందుకయ్యే వ్యయము లనుకూడా ప్రభుత్వం భరించగలదని నిశ్చయించుకొన్నాము. అవసరమైతే ఈ ఆదాయమును ఆధారంగా చేసుకొని ప్రభుత్వం ముందుగా అప్పు తీసుకొనగలదని కూడా మా ఆర్థిక మంత్రి అహమ్మదుగారు వెల్లడించారు.

మా నిషేధ ప్రణాళికను వివరించబోయేముందు అది అన్నివర్గాల ప్రజలలోనూ అపూర్వోత్సాహమును కలిగించిందని చెప్పితీరవలెను. ఈ ప్రయత్నానికి మంత్రివర్గాన్ని అభినందిస్తూ వందలకొలదీ సమాజాలు, సంఘాలూ తమ సంపూర్ణసహకారాన్ని వాగ్దానం చేసినయి. కాని ఎసెంబ్లీలో వ్యతిరేకపక్ష నాయకుడు సర్ మహమ్మద్ సాదుల్లా కివిని తీవ్రంగా ఖండించి వెనుకటి ప్రణాళికను శ్లాఘించి, ఈ ప్రణాళికకు వెచ్చించే ఆరులక్షల రూపాయీలను ప్రాథమిక విద్యకు ఖర్చు పెట్టినట్లయితే ప్రజలీదురభ్యాసాన్ని మానుకోవడం ఎక్కువబాగా నేర్చుకొంటారని సెలవిచ్చారు. యూరోపియన్ నాయకుడు మిస్టర్ హాకెన్‌వాలు ఒక రకం

త్సరంపాటు ఈ ప్రణాళికను ప్రయత్నించి చూడడం ఉచిత మన్నారు. దీనినిఆచరణలో పెట్టేముందు మహాత్మాగాంధీని, రాష్ట్రీయ ప్రధాన మంత్రులను, రాష్ట్రీయ గవర్నర్లను, రాష్ట్రీయ నాయకులను మా రాష్ట్రంలోని ప్రధాన మత పీఠాధిపతులను ఆశీర్వాదములు పంపవలసిందని ప్రార్థించాను. వారందరూ మా మంత్రి వర్గాన్ని అభినందిస్తూ ఆశీర్వదించారు. నల్లమందు దురభ్యాసపరుల కష్టనివారణకు కొన్ని ఉపాయాలను కూడా మహాత్మాజీ దయతో సూచించారు. ఆయన, తరువాత కూడా వాటిని గూర్చి విచారణ చేశారు. కలకత్తాలో నేను వారిని 1939 ఏప్రిల్ 30న కలుసుకొన్నప్పుడు వారికి వివరాలన్నీ చెప్పి సంతృప్తిపరిచాను. యూరోపియన్ నాయకుడు కూడా తేయాకు తోటలనుండి కావలసిన సహాయం చేస్తానని వాగ్దానం కావించాడు. కాని సంపూర్ణ నిషేధంలో తమకు నమ్మకం లేదని ప్రొటెస్టెంటు బిషప్పు ఈ ప్రయత్నాన్ని ఆశీర్వదింప నిరాకరించాడు. ఉన్నత పదవిలో ఉన్నఒక ఆంగ్లస్త్రీ నాఉత్సాహానికి ఆనందించింది; కానీ, ఈఉద్యమం జయప్రదమౌతుందనుకోవడం అడియాస కాదా, అని అడిగింది.

ఇక ప్రణాళిక విషయం :- అప్పటి ఎక్సైజు మంత్రి శ్రీఅఖాయి కుమారదాసు ఈ ప్రణాళికను తయారుచేసేపని దయతో నాకువదలివేశారు. ఇందులో మూడు విధములగు కార్యక్రమ మున్నది. (౧) ప్రచారం. (౨) నల్లమందుదొంగలపై నిగా. (3) దురభ్యాసపరులకు వైద్యచికిత్స, ప్రచా

రము, నల్లమందు దొంగలపై అనధికారుల నిగా. వైద్య చికిత్సా కాలంలో దురభ్యాసపరుల రక్షణ విచారణలు, ఇవి రెండు సబ్ డివిజను కమిటీలవశము చేయబడినవి. వీటిలో ఎక్కువ మంది అనధికార సభ్యులే. వీరుతిరిగీ స్థానిక కమిటీలను, స్థానిక వలంటీర్లనూ, యేర్పాటు చేసుకొన్నారు. ఈ వలంటీర్లు దురభ్యాసపరుల ప్రదేశాలలో ప్రచారంచేసి, వారిని వైద్యచికిత్సకు తీసుకొనివచ్చి చికిత్సాకాలంలో వారికుపచారాలు చేస్తూంటారు. వీరిలోకొంతమంది నల్లమందును దొంగ తనంగా తీసుకొనివచ్చే వారిని కనిపెట్టిఉండి, గుమాస్తాలను గురించి ఎక్సైజు అధికారులకు రిపోర్టుచేస్తూండేవారు. ఈయావత్తు అనధికార వ్యవహారమునూ కాంగ్రెసునాయకులలో అత్యంత విశ్వాసపాత్రుడైన శ్రీ ఓ మియో కుమారదాసు యం. యల్. ఏ. గారి వశంచేయబడింది. ఆయనను ఆనరరీ ప్రొహిబిషన్ కమీషనరు అని పిలుస్తూండేవారము.

నల్లమందు తినేవాళ్ళనూ, దొంగతనంగా తెచ్చేవాళ్ళనూ కనిపెట్టి జాగరూకతవహించేపని పూర్తిగాఎక్సైజు కమీషనరు రాయబహదూరు దుర్గేశ్వరశర్మచేతులలో వదలివేశాము. ఆయన నమ్మికమైన ప్రభుత్వోద్యోగి అని ప్రసిద్ధి ఉంది. అందువలన ఈపనికాయన తగినవారని ప్రత్యేకం పిలిపించుకొన్నాము. ఆయన తన సిబ్బందిని ఏర్పాటు చేసుకోవడం లోనూ, కొత్తవాళ్ళను నియమించుకోవడంలోనూ, నిజంగా చాలా జాగరూకత వహించాడు. నల్లమందు తెచ్చే దొంగలగుంపు చాలాపెద్దది కావడంచేత, గస్తీసంఘాలు,

ప్రత్యేక కాపలామనుష్యులు, కొత్తరకపు గూఢచారులూ కావలసి వచ్చారు.

ఎక్సైజు కమీషనరు బాధ్యత చాలా ఎక్కువ మాట నిజమే. కాని వైద్యచికిత్సకు సంబంధించినపని మరీ కష్టమనిపించింది. మొదటి విచారణలోనే నల్లమందు తినే వాళ్ళ సంఖ్య ఈరెండు సబ్ డివిజనులలోనూ, 13,600 అని తేలింది. రిజిష్టరులలో కనబడే సంఖ్య 10,700 మాత్రమే. గ్రామంలో యింతసంఖ్యకు కొద్ది నెలలలో వైద్యచికిత్స చేయించడమంటే అమ్మో అనిపించింది. మొట్టమొదటి రోజులలో, ఆరోగ్యశాఖవారూ, వైద్యశాఖవారూ ఉత్తమోత్తమమైన చికిత్సా పద్ధతికోసం ఆందోళనపడుతూండే వారు. 'మోడినో' చికిత్సాపద్ధతిని అవలంబించినట్లయితే శరీరంమీద గాయం చేయవలసి ఉన్నది. అది వానికి సహజంగా అసహ్యమనిపిస్తుంది. అంతేకాదు. ఆసుపత్రి సౌకర్యాలన్నీ ఉంటేనేగాని ఆపద్ధతి సరిగా ఉపయోగపడదు. పైపెచ్చు ఎక్కువ ఖర్చుకూడాను. 'స్కూల్ ఆఫ్ ట్రాపికల్ మెడిసిన్సు'కు ప్రిన్సిపాలుగా నున్న కర్నల్ చోప్రా, నల్లమందు దురభ్యాసపరులకు 'లెసిథిక్' గ్లూకోసు చికిత్సలను ప్రయోగిస్తున్నట్లుగా విని ఆయనకు వ్రాయగా ఆయన, తన అసిస్టెంటు డాక్టరు చోప్రాను, అస్సాము ప్రభుత్వ సహాయార్థం కొంతకాలం పంపడాని కంగీకరించాడు. ఆయన, డిబ్రుఘురులోని 'బెర్రీవైటు మెడికల్ స్కూలు' ప్రిన్సిపాల్ కర్నల్ అల్లెనుకలసి ఈ చికిత్సావిధానం ఉత్తమోత్తమమైనదని నిర్ణయించారు; నల్లమందు దురభ్యాస

పరులకు దానిపైన ఉండే ఆసక్తి కేవలం మానసికమనీ, వారిని మామూలు మనుష్యులుగా చేయడానికి, నరముల పుష్టికి మందిస్తే చాలునని ఋజువుచేయబడెను. ఈ పని యావత్తూ ఆరోగ్యశాఖా డైరెక్టరు, కర్నల్ హ్యొస్టన్ లోకు అప్పచెప్పాము. అనేకమంది డాక్టర్లను నియమించాము. తేయాకు తోటలవారు కూడా కొంతమంది డాక్టర్లను యిచ్చారు. స్థానిక సంస్థల డాక్టర్లందరినీ ఈ పనికి ఉపయోగించుకొన్నాము. అనేకమంది ప్రైవేటుడాక్టర్లు ఉచితముగా పనిచేయడాని కంగీకరించారు. వీరందరికీ కొద్ది కాలమే శిక్షణ ఈయబడింది. డాక్టరు హరికృష్ణదాసు, డాక్టరు భువనేశ్వర బారువలవంటి సుప్రసిద్ధ వైద్యశిఖామణులు, వివిధ గ్రామ కేంద్రాలలో జరుగుతూన్న పనిని పరిశీలించడానికి వందలకొలదీ మైళ్ళు ప్రయాణం చేశారు.

ప్రతిమనిషి ఈపనిని జయప్రదం చేయడానికి ప్రయత్నించినట్లు కనిపించింది. ప్రజలు, ముఖ్యంగా మార్వాడీలు ఉచితంగా ఆహారపదార్థాలను, దుప్పట్లనూ సప్లయిచేశారు. సబ్ డివిజనల్ కమిటీలు, స్థానిక కమిటీలు, వారి స్వచ్ఛంద సైనికులు అంతాకలిసిమెలిసి ఎంతో మంచి సహకారం చేశారని ఆరోగ్య శాఖాడైరెక్టరూ, ఎక్సైజు కమీషనరూ కూడా తమ తమ నివేదకలలో యెంతో ప్రశంసించారు. కర్నల్ ఎల్లెస్ చేసిన సహకారఫలితంగా యూరోపియన్ యాజమాన్యం కింద పనిచేసే తోటలనుండికూడా సహకారం లభించడం సామాన్య విషయంకాదు. మేము రాజీనామాలిచ్చిన నవంబరు నెలనాటికి ఎక్సైజు కమీష

నరున్నూ ఆరోగ్య శాఖాడైరెక్టరున్నూ పంపిన నివేదికలు, అప్పటికీ ఉద్యమం పొందిన విజయాన్ని పూర్తిగా ఉద్ఘోషిస్తూన్నవి. ఆనరరీ ప్రొహిబిషన్ కమీషనరు అంచనాను బట్టి, ఇది ఇంకనూ, ఎక్కువ విజయం పొందిందనిపిస్తూన్నది. ఎక్సైజు సూపరింటెండెంటు నివేదిక ఎక్కువ మితంగా ఉన్నది. అందులోకూడా డిబ్రుఘుర్ సబ్ విడిజన్‌లో నూటికి 70 మంది, ఈ నల్లమందు పిశాచం నుండి తప్పించుకొని పూర్తిగా బయట పడ్డారని వ్రాయబడింది. శివసాగర్ సబ్‌డివిజన్‌లో ఇంకా ఎక్కువమంది బాగు పడ్డారట. నల్లమందు దొంగ లెక్కువగా పట్టుపడుతూన్నారని, డిబ్రుఘురులో ఈ కేసుల విచారణకు మరొక మేజస్ట్రేటును వేయించవలసి ఉంటుందనీ, ముందటి సంవత్సరాలకంటెకూడా ఎక్కువ దొంగనల్లమందు పట్టుపడుతూన్నదనీ ఆయన చెప్పాడు. కాని ఈ దొంగనల్లమందు వ్యాపారం ఆసాము లోయలోనే కాక, ఆసాము సరిహద్దులుకూడా దాటి వ్యాపించినందున కాంగ్రెను సంయుక్త ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఈ ఉద్యమం, ఆసాంలోయ అంతటిలోనూ ప్రవేశ పెట్టబడవలెనని ఆయన సలహాయిచ్చాడు. కర్నల్ హెూస్టెరులో వ్రాసిన నివేదిక అనేక విషయాలను తెలియచేస్తూ మంచి ఉత్సాహజనకంగా ఉంది. 10,300 మందికి పైగా చికిత్స చేయబడింది. వారిలో 20 యేళ్ళ యువకులు మొదలు 70, 80 యేండ్ల వృద్ధులుకూడా ఉన్నారు. ఈ చికిత్సలో ఒక్కమరణంకూడా కలుగలేదు. నలుగురైదుగురు చచ్చిపోయినట్లు తెలిసింది. కాని వారు ఈ చికిత్సనుండి

విడుదలైన కొన్నాళ్ళకు మరొక రోగంతో చనిపోయినారు. నూటికి 70, 80 మందికి మళ్ళీ నల్లమందు అలవాటు చేసుకోవడమంటే పూర్తిగా అసహ్యం పుట్టింది.

అలవాటు చొప్పున నల్లమందు తినడం మానినందు వలన శరీరంలో కలిగే వికారాలు ఒక వారం రోజుల వరకూ ఉండేవి. ముఖ్యంగా మూడోరోజున, నాలుగో రోజున, విరోచనాలు, వణుకుతో వళ్ళు కుంగడం మరీ ఎక్కువగా ఉండేవి. 10 రోజులలో రోగికి మంచి హుషారు గలిగి కొంచెం కండకూడా పట్టేది. సాధారణంగా నల్లమందు లక్షణమైన ఒడలి నలుపు మారిపోతూండేదికూడాను.

మేము రాజీనామా యిచ్చిన తరువాత వచ్చిన సర్ సాదుల్లా మంత్రివర్గం వెనుక మాకు ప్రతికూల పక్షంలో నున్న నాటి విమర్శననే తిరిగి వారి బడ్జెట్టు ఉపన్యాసంలో చేశారు. కాంగ్రెసుకూ ఆ ఉద్యమానికీ వ్యతిరేకంగా నేటి యూరోపియన్ పక్షనాయకుడు మూరుగారు, అనవసర అపనిందలను ఆరోపించారు. కాబట్టి వారు కాంగ్రెసు కార్యక్రమాన్ని మానివేస్తారనే మాట నిశ్చయం. కాని ఈమంత్రివర్గంలో కొంతమంది కాంగ్రెసు సంయుక్త మంత్రివర్గానికి మంచిపేరు రావడానికి కారణమేమని విచారిస్తూన్నట్లున్నూ, నల్లమందు నిషేధోద్యమమే అందుకు కారణమని కొంత మంది ఉద్యోగులు చెప్పినట్లున్నూ వింటున్నాం. జపాను, అమెరికా దేశీయులీ ఉద్యమ ఫలితాలను గూర్చి అడుగుతూన్న ప్రశ్నలకు జవాబుగా కర్నల్ చోప్రా ఒక నివేదికను తయారుచేయ నుద్దేశిస్తూన్నట్లుగా ప్రస్తుత ప్రభుత్వానికి

తెలిసింది. అందువలన నల్లమందు అమ్మకమును తొందరగా తగ్గించడానికి మేము ప్రారంభించిన ఉద్యమాన్ని అలాగే నడిపిస్తామనీ, 1941 మార్చి తరువాత సాధారణ జనానికి చట్టం ప్రకారం నల్లమందు లభించదనీ, వారొక ప్రకటన చేశారు. ఈ ప్రకటన ఎప్పుడో చేయవలసింది. ఇక మేమవలంబించిన చికిత్సావిధానమునుగాని, దొంగనల్లమందు రాకుండా కనిపెట్టడానికి చేసిన అదనపు ఏర్పాట్లనుగానీ వారు మానివేసినారనడానికి సందేహం లేదు. అయితే ఈ మార్పు అంత పెద్దమార్పుగా కనిపించక పోవచ్చును. కాని ఈ చిన్నమార్పు నిజమైన సంస్కర్తకూ, అయిష్టంగాను అజాగ్రత్తగానూ పనిచేసే మనిషికీ గల దృష్టిభేదాన్ని బాగా తెలియచేస్తుంది. నిజమైన సంస్కర్త, దురభ్యాస పరుడెంత పడిపోయినప్పటికీ వాని కర్మం వానిదని విడచిపెట్టడు. వాడా దుర్వృత్తిని విడిచిపెట్టడానికి తగిన బలం చేకూర్చి, ఆ వ్యసనానికి సావకాశమిచ్చే పరిసరాలకుకూడా పోని ఏర్పాట్లను చేస్తాడు. ఈ పిశాచం అస్సామును విడిచిపెట్టిపోక తప్పదు. కాని ప్రస్తుత విధానంవలన అధమం అయిదేండ్లవరకయినా అక్కడక్కడా గ్రామాలలో మారుమూలల నక్కినక్కి ఉంటుందేమోనని నాకు భయం.

3

ఉప్పు

హిందూదేశపు సముద్రతీరం పొడవు 48,000 మైళ్ళు. సింధులోనూ పాంచాలంలోనూ ఉప్పుగనులూ, గుట్టలూ

ఉన్నవి. సముద్రతీరంలో పల్లపు ప్రదేశాలలో సహజం గానే ఉప్పుపాసులు తయారవుతయి. పాంచాలంలో ఉప్పు నీటి నూతులు కలవు. దేశంలో అనేకచోట్ల చవిటిలోనుండి గ్రామస్థులు ఉప్పును తయారు చేయగలరు. అంటువంటి ఈ దేశంలో పశు, మానవ జీవితాల కత్యావసరమైన ఉప్పు మీద పన్ను విధించబడడం ఆశ్చర్యకరంగా లేదా?

ఉప్పుపన్ను మొట్టమొదట 1836 లోని సాల్టు కమీ షన్ నియామక ఫలితంగా విధించబడింది. హిందూదేశము నకు వచ్చే సీమపడవలకు తగిన బరువులేక, ఒక్కొక్కప్పు డవి ఆరువారాలు కూడా లివరుపూల్ హార్బరులో ఆగిపో వలసివచ్చేది. వాటికి అధమం సముద్రతరంగాలమీద తల క్రిందులుగాకుండా సవ్యంగా ప్రయాణం చేయడానికి తగి నంత బరువైనా చూపించేటందుకీ కమీషన్ పార్లమెంటు సభ్యులతో యేర్పాటు చేయబడింది. బ్రిటను ఓడ లప్పటి కప్పుడే ఇండియానుండి ముడిసరుకులను తీసికొనిపోయి, తయారయిన వస్తువులను ఇండియాకు దిగుమతీ చేయడం ప్రారంభించినయి. కాని ముడిసరుకులను తీసుకొని పోయే పడవలు తయారైన వస్తువులను తీసికొనివచ్చే పడవలకంటె ఎక్కువ వైశాల్యంగా ఉంటయి. ఒక వేగన్ పత్తి ఒక పెట్టెడు బట్టయే అవుతుంది. ఒక బండెడు జీడిమామిడి గింజలు, వేరుసెనగకాయలు బిస్కట్లుగా తయారుచేస్తే చిన్నపెట్టెలోకి సరిపోతయి. కనుక బ్రిటనునుండి వచ్చే తయారైన వస్తువులు ఓడలలో ఆక్రమించే స్థలం, బ్రిటనుకు పోయే ముడిపదార్థాలాక్రమించే స్థలంకంటె చాలా తక్కు

వగా ఉండేది. మొదటి దానికి రెండోది తేలికగా 10 రెట్లు ఉండవచ్చును. కాబట్టి ఇండియాకు వచ్చే 10 ఓడలలో తొమ్మిది, సరుకులేమీ లేకుండా ఉత్తుంగ సముద్ర తరంగాలపైన ప్రయాణం చేస్తూ రావలసివచ్చేది. వట్టి పడవ అలా సముద్రంపైన రావడం చాలా ప్రమాదకరం. కనుక 1836 వరకు, లండను కోస్తాలోని మట్టిని బరువుగా వేసుకొని కలకత్తాకు వచ్చేవారు. ఈ మట్టితోనే హుగ్లీనుండి కాళీ ఘట్టము గుడికి పోయే కాలువ పూడ్చబడిందని ప్రతీతి. అంతేకాదు చౌరంఘీ రోడ్డుగానీ, లేక చుట్టురోడ్లలలో ఒకటిగానీ, లండను మట్టితోనే వేసిఉంటారనికూడా వింటున్నాము. అయినప్పటికీ ఈపని వట్టి దండుగ అని తేలింది. కాబట్టి 1836 లో నియమింపబడిన సాల్టు కమీషన్ వారు ఈ సంగతులన్నిటినీ గమనించి, లండనునుండి మట్టి తీసుకొనిరావడం కంటె ఉప్పు తీసుకొని రావడం ఉపయోగకరమనీ, చెషైరు లివరుపూలు కోస్తాలనుండి తెచ్చిన ఉప్పు ఇండియాలో అమ్ముడు పోవలెనంటే ఇండియన్ ఉప్పును ప్రభుత్వంవారి సర్వాధికార యాజమాన్యం కిందకు తెచ్చి మణుగు 1 కి రు 2-8-0 చొప్పున పన్ను విధించవలెననీ సిఫారసు చేశారు. ఇంపీరియల్ కౌన్సిలులో ఈ అన్యాయపు పన్నునుగూర్చి మొట్టమొదట నోరెత్తి మాట్లాడింది గోఖ్లే. అప్పుడు మణుగుకు రు 2-8-0 విధింపబడిన పన్ను రు1-4-0కు తగ్గింపబడింది. అప్పటినుండీ మణుగుకు ఒకరూపాయి, రెండు రూపాయిల మధ్య పన్ను విధింపబడుతూ వస్తున్నది. ఈ పన్ను ఫలితాలను గూర్చి విచారిద్దాం.

౧ సముద్రం దగ్గర నివసించే పల్లెవాళ్ళు తమగంజిలోకి అక్కడపండే ఉప్పు తీసుకొని వెళ్ళడానికి వీలులేదు. అందువలన వాళ్ళు ఒకగడ్డి మోపును ఉప్పునీళ్ళలో తడిపి, దానిని ఇంటికి తీసికొనిపోయేలోగా ఎండబెట్టి ఇంటిదగ్గర దానిని నిప్పులో తగలబెట్టి, ఆబూడిదనువాళ్ళ గంజిలో వేసుకొనేవాళ్ళు. ఈ నేరానికి వాళ్ళు రు 500 జరిమానాకు 6 నెలల కఠినశైదుకూ గురికావలసి వచ్చింది.

౨ సముద్రపు ఒడ్డునగల మట్టితో ఎండిన ఉప్పుచేపలను తయారు చేసే పల్లెకారీలు, ఆపని చేయడానికి వీలులేకుండా లైసెన్సు లేర్పాటుచేశారు. అందువలన లైసెన్సుకలవారు, లైసెన్సుగల ప్రదేశాలలో మాత్రమే ఉప్పుచేపలను తయారుచేసుకోవడాని కష్టమైనారు.

౩ పశువుల మేతకు కావలసిన ఉప్పు, ఖరీ దెక్కువ కావడంవలన లేకుండా పోయింది.

౪ ప్రతి మనిషి తినే ఉప్పు సగటున తగ్గిపోయింది. గోళ్లేగారిక్కృషి ఫలితంగా పన్ను తగ్గినందువలన మళ్ళీ హెచ్చింది.

౫ 1836 కు పూర్వం కోరమండలం కోస్తానుండి పడవలు బెంగాలుకు ఉప్పు తీసుకొని పోతూండేవి. బెంగాలునుండి తిరిగి బియ్యం తెచ్చుకుంటూండేవి. 1836 తరువాత బెంగాలుకు చౌకగా వచ్చే ఇండియా ఉప్పుపోయింది. దక్షిణ దేశానికి బెంగాలు బియ్యం రావడం తగ్గింది.

౬ సముద్రం ఉచితంగా నీరిస్తుంది. కోస్తాలోఉన్న పల్లపు ప్రదేశాలుకూడా అద్దెలేకుండా సముద్రపు నీరును నిలవచేసి పెడతయి. వసంత కాలపు సూర్యుడు ఉచితంగానే ఆ నీటిని ఎండకడతాడు.

తెల్లగా తళతళలాడే ఉప్పుగడ్డలు తయారవుతాయి. వీటిని బురదలో కలిపి పాడుచేసేటందుకు ఒకచోట దాదాపు సంవత్సరానికి రు.3000ల వరకూ గల పెద్దపెద్ద మొత్తాలను సాల్టుడిపార్టుమెంటువారు శాంక్షన్ చేశారు. 1836పూర్వం సముద్రపుఒడ్డునఉన్నగ్రామస్థులు ఉచితంగా ఉప్పుపోగుచేసుకొని, వాళ్ళకు కావలసింది ఉపయోగించుకొంటూ మిగిలింది చుట్టుపట్ల గ్రామాలలో అమ్ముకొంటూండేవాళ్ళు. ఇప్పుడా వృత్తి పోయింది వాళ్ళకు.

౭ స్థానికంగా ఉప్పుతయారు చేసుకొనేవారు, పంజాబు నూతుల లోని ఉప్పునీటిని తోడివేస్తూన్నందువలన, చుట్టుపట్ల భూములలో ఉప్పుపోయి భూసారం బాగుపడుతూండేది. ఉప్పుచట్టం, అలానీరు తోడి ఉప్పుచేయడం నిషేధించింది. కనుక ఉప్పునీరు నూతులలోనే ఉండిపోతూన్నది. అందువల్ల ఆ నీరు పొంగుతూన్నకొద్దీ చుట్టుపట్ల భూములు వ్యవసాయానికి పనికిరాకుండా చవుడురికిపోతూన్నవి.

సింధులోని ఉప్పుగని ప్రపంచ మంతటికి 250 యేండ్ల వరకూ కావలసిన ఉప్పును సప్లయి చేయగలదనీ, ఒక్క ఇండియాదేశానికే అయితే 1250 సంవత్సరాలవరకూ అది సరిపోతుందనీ అంచనా వేయబడింది. పాంచాలంలోని ఉప్పు కొండలో ప్రపంచానికి వేయి సంవత్సరాలకు సరిపోయే ఉప్పున్నది. అటువంటి దేశంలో బ్రిటన్ దేశపు నౌకా వ్యాపారలాభం కోసం ఉప్పుపన్ను విధింపబడింది. ఉప్పు వలన ఇండియా గవర్నమెంటుకు 6 కోట్ల రూపాయిల ఆదా వస్తుంది. ఓడలలో తూకంకోసం, కేవలం ఉప్పు ఒక్కటే రావడంలేదు. పాతవార్తాపత్రికల బేళ్ళు, పింగాణి

పెంకులు, ఇటాలియన్ చలువరాళ్ళు, ఉరలగడ్డలు, ఇటీవల జపానునుండి యాపిల్సు, సయామునుండి నూకలుకూడా వస్తూన్నాయి. ఇవన్నీ ఇండియా ఆర్థిక స్థితిని కల్లోలపఱచి లక్షలాది ప్రజల వృత్తులను నాశనం చేసినయి.

అందువలననే ఉప్పు, నల్లమందు, తాగుడుల వలన ప్రభుత్వానికి వచ్చేడబ్బును పాపపుడబ్బనడం. స్వరాజ్యంలో ఈ పద్ధతి ఒక్కరోజుకూడా కొనసాగకూడదు.

అధ్యాయము - ౧౮

స్వరాజ్యంలో ఇండియా దృశ్యం

స్వరాజ్యంలో ఇండియా ఎలా ఉంటుందిఅని ఊహించడం ఉత్సాహంగా ఉంటుంది. స్వపరిపాలనలో ఇండియా స్థితినిభావించడమంటే కేవలం ఇండియా స్వరూపాన్ని భావించడమేకాదు, ఇండియాపరిణామాన్ని భావించడం కూడా. మనిషిరూపంలోగానీ రాజ్యాంగలక్షణాలలోగానీ, సభ్యతా విశేషములలోగానీ, గలిగే మార్పులు సాధారణంగా దృష్టిగోచరములుకావు. నిరంతరమూ కలసి మెలసి ఉంటూన్న స్నేహితుల వయోపరివర్తనాన్ని గ్రహించడం కష్టం. సంఘంలో సంచరిస్తున్నవారు, వివిధసాంఘిక సంస్థలలో కలుగుతూన్న నిరంతర క్రమాభివృద్ధిని కనిపెట్టలేరు. ప్రభువులుగానీ, ప్రజలుగానీ, ఒక రాజ్యంతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగి, అందులోని అవస్థాంతరాలను కళ్ళారా చూస్తూన్నవారు, శకాంతరములలో కానవచ్చే విశాల నివర్తనములను ఒక్కసారిగా ఊహించనుకూడా ఊహించజాలరు. కాని మార్పులు మాత్రం ఉండనే ఉంటయి. వాటి ప్రాబల్యం కిందనున్న దేశాన్నీ, సంఘాన్నీ సభ్యతనూ సింహావలోకనం చేయగలిగినవారి కని గోచరమౌతూనే ఉంటయి.

స్వరాజ్య మొక ఫలిత మనడం కంటె పరిణామ విధాన మనడం ఎక్కువ ఉచితమని మేమిదివర కనేక పర్యాయములు చెప్పి యున్నాము. కాని స్వరాజ్యం స్థాపించ

బడిందని చెప్పే ఒకరోజు వస్తుందని మేము భావించగలము. ఆరోజు నుండీ స్వరాజ్య ప్రాబల్యము స్వరాజ్య సంస్థలూ ప్రారంభమవుతయ్యని చెప్పవచ్చును. యుక్తవయస్సు వస్తూ వస్తూన్నప్పుడు, వచ్చినప్పుడూ మనిషి శారీరక లక్షణాలలోగాని మానసిక ప్రవృత్తులలోగానీ భేదం కనిపెట్టలేనట్లే ఒకదేశం స్వాతంత్ర్యం పొందేముందు, పొందినప్పుడూ కల గుణభేదాలనుకూడా గ్రహించడం చాలాకష్టం. అయినప్పటికీ మనం స్వరాజ్య వాంఛలతో జీవిస్తూన్నప్పుడు, ప్రజలను స్వరాజ్యం వలన కలిగే లాభాలనుగూర్చి నిరంతరమూ ప్రబోధిస్తూన్నప్పుడు స్వరాజ్యంలో వివిధ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలలోనూ శాఖలలోనూ కలుగబోయే మార్పులను గూర్చి కానీ, అధమము ఏయే సంస్థలలో యేయే శాఖలలో మార్పులు రావచ్చునో ఆ సంగతిగానీ వివరించి చెప్పడం మనధర్మం.

నూతన స్వరాజ్య ప్రాబల్యం కిందకు రావలసిన దాదాపు మొట్టమొదటి సంస్థ గ్రామం అయిఉండాలని మా ఆశయం. నేడు భారతీయ గ్రామనిర్మాణం సంపూర్ణంగా సంక్షుభితమై విచ్ఛిన్నమైపోయింది. దాని నిక భారతీయ సభ్యతకుగానీ, భారత రాజ్యాంగమునకుగానీ పునాది అనడానికి వీలులేదు. హిందూ మహమ్మదీయుల శీలస్వభావాలకుగానీ, వ్యక్తిత్వ వైజ్ఞానిక లక్షణాలకుగానీ మనము గ్రామజీవిత పద్ధతులను ఉదాహరణంగా తీసుకోవడంలేదు. పల్లెలనుండి ఒక్కుమ్మడిగా పట్టణాలకెక్కిన జనసమూహానికి పట్టణ జీవితపద్ధతు లలవాటు కావడంవలన వారి

వ్యక్తి జీవితంలోనేగాక, జాతీయ జీవితంలోకూడా ఎంతో మార్పు వచ్చింది. ప్రజలు పట్టణాలంటే చాలా మోజు పడుతూన్నారు. పట్టణస్థుల వేషభాషలు పల్లెటూరివారికి అనుకరణాలైనవి. భోగాసక్తివలనగానీ, వృత్తికోసంగానీ, పల్లెలనుండి పట్టణాలకు జనం నిరంతర ప్రవాహంగా వస్తూ పోతూ ఉన్నారు. ఈ పట్టణాల చుట్టూ తిరిగేవారే పల్లె ప్రజలకు ఒరవడి. వీరికి పట్టణాలే తమ సొంత ఊళ్ళని చెప్పుకోవడం ఇష్టం. గ్రామాలలోని తమ యిళ్ళంటే అసహ్యమూ అశ్రద్ధా; అందువల్ల వీరికి యేమైనా పౌర ఆదర్శాలు ఉన్నప్పటికీ వారి శక్తిసామర్థ్యాలనూ అభిమానాన్నీ వారు నివసిస్తూన్న పట్టణ శ్రేయస్సుకోసం వినియోగిస్తారు. కాబట్టి గ్రామాలు విద్యలోనూ ఆరోగ్యంలోనూ సహకారంలోనూ వెనుకబడిపోతూన్నవి.

ఒకప్పుడు మన దేశంలో దాదాపు ప్రతిగ్రామంలోనూ ఒక పాఠశాల ఉండేది; ఒక్క వంగరాష్ట్రంలోనే 80,000 పాఠశాల లున్నట్టు ఋజువయింది. అటువంటి ఈ దేశంలో నూటికి ఏడుగురు మాత్రం అక్షరజ్ఞానం గలిగి తక్కిన తొంభై ముగ్గురూ నిశానీదారులుగా ఉండే స్థితి పట్టింది. ప్రాచీన ఆయుర్వేద యూనానీ వైద్య పద్ధతులు పూర్తిగా అశ్రద్ధ చేయబడడంవలన గ్రామస్థులు దేశీయ వైద్యసహాయమును కోల్పోయి, చిన్న జబ్బులకుగానీ, పెద్ద జబ్బుకుగానీ పట్టణాలకు పరుగెత్తుకొని పోవలసి వస్తూన్నది. కాలువలు విస్తారంగా త్రవ్వించడంవలన వ్యవసాయానికి ఉపయోగంగా ఉన్నమాటనిజమేకాని, నీళ్ళనుండి కలిగే అంటు

జాడ్యాలు దేశమంతా వ్యాపించి, తగిన వైద్య సహాయం లేనందున, ఎక్కడా ఆగకుండా తాలూకాలకు తాలూకాలు జిల్లాలకు జిల్లాలు నాశనమవుతూన్నయి. రైలు మార్గాల నిర్మాణం పూర్వంనుండీ మురుగునీరు పోతూన్న మామూలు దారుల కడ్డు కలిగించినందున బెంగాలువంటి రాష్ట్రాలలో ఎక్కువ నీరు నిలవ ఉండి నిరాటంకంగా మలేరియా చెలరేగ డానికి వీలు కలుగుతూన్నది. ఆరోగ్యమూ, విద్యా ఈ విధంగా లోపించినయి. ఇక కోర్టులు న్యాయపరిపాలన అనే పేరుతో ప్రవేశపెట్టిన కైతవ సందిగ్ధ భావాలవలన, దేశంలో కలహా లెక్కువై గ్రామ ప్రజలలో సహకార తత్వం సర్వనాశనమయింది. వ్యాజ్య మొక కాలక్షేపంగా పరిణమించింది. ఇక కోర్టులకు పోయగా మిగిలిన డబ్బునూ కోర్టుల చుట్టూ తిరుగగా మిగిలిన కాలమునూ అప్పు డప్పుడూ వచ్చే ఎన్నికలలో వినియోగించడం మఱిగారు గ్రామస్థులు. పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలోని దురా చారాలు లంచగొండితనమూ ఇంత తొందరగా ఈ దేశంలో వ్యాపించడం చాలా దురదృష్టం. మనకు లభించిన ప్రజా పరిపాలన నిజానికి చాలా తక్కువ. కాని అందువలన మన కబ్బిన దురభ్యాసాలు మాత్రం చాలా ఎక్కువ.

ఆధునిక కృత్రిమ నాగరిక జీవిత పరిస్థితుల వలన దేశం లోని సంఘజీవితం లోపించి ప్రజల భౌతిక వాంఛలకూ శారీరకాభివృద్ధికీ తగిన పని జరగడం లేదు. 36 కోట్ల ప్రజలకు 9 కోట్లటన్నుల ఆహారము కావలసి ఉంటే 6కోట్ల టన్నులు మాత్రమే సప్లయి చేయబడుతూన్నది. అనగా

నూటికి 40 వంతులు తక్కువ ఆహారం సప్లయి అవుతూన్నది. ఇందువలన వ్యక్తులశక్తి యెంతో క్షీణిస్తూన్నది. ప్రతి మనిషీ 1.8 మిలియనుల క్యాలరీల ఉష్ణం కలిగి ఉండడానికి బదులు 87 మిలియనులు క్యాలరీల ఉష్ణమును మాత్రమే పొందగలుగుతున్నాడు. ఇంగ్లాండులోని మనిషి సగటున 58 సంవత్సరాలు జీవిస్తున్నాడు. ఇండియాలో 24, ఫ్రాన్సు జర్మనీలలో 48; ఇండియాలో మనిషి 1 కి సగటాదాయం సంవత్సరానికి దాదాపు రు 40, అమెరికాలో 2,250, ఇంగ్లాండులో 750. జరిగిన యాభై, అరవై సంవత్సరాల నుండీ ఇండియా జనసంఖ్య క్షీణిస్తూన్నదని తెలుసుకోవలెనంటే జనన మరణముల లెక్కలను పోల్చిచూస్తే అర్థమవుతుంది. ఇండియాలో సంవత్సరంలోపు పిల్లలు నూటికి 20 మంది వంతున చనిపోతున్నారు. ఇది మరీ ఘోరం. యూరపు దేశాలలో సంవత్సరంలోపు పిల్లల మరణసంఖ్య చాలా తక్కువ.

ఇక మనభూముల పంటవిషయం: వరిపంటగాని. ప్రత్తి పంటగాని ఆలోచిద్దామా అంటే ఇంగ్లాండు, జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, జపాను, బెల్జియం, హాలెండు దేశాలలో పండేపంటకంటె చాలా తక్కువ. ఈ అన్ని విషయాలు ముఖ్యంగా ఈ 20వ శతాబ్దంలో అనేక క్షామములకు హేతువులయినవి. వీటి వలన లక్షలాది ప్రజలు నశించారు. వేలకొలదీ చదరపు మైళ్ళ దేశం పాడుపడింది. అంటు జాడ్యాలవలెనే కఱువులు కూడా ఇండియాలో అప్రతిహతంగావ్యాపిస్తూన్నవి. కఱువులను, రోగాలను కలుగచేసే వివిధకారణాలు విజృంభి

స్తూన్న సంగతి తెలిసికూడా ప్రభుత్వంవారు తెల్లమొగం వేసిచూస్తూ ఊరుకొంటున్నారు. సర్ ఛార్లెస్ ఇల్లియట్, సర్ విల్లియం విల్సన్ హంటరుగార్లు ఇండియాలోని అయిదో వంతు జనులు రోజుకొకసారి మాత్రమే భోజనం చేస్తున్నారని వ్రాసినప్పటికీ, 1929లో ఎంపైరు మార్కెటింగు బోర్డు వారున్నూ, ఇండియా హైకమిషనరు సర్ అతుల చటర్జీ గారున్నూ, కావలసిన దానికంటె ఇండియాలో ఎక్కువ బియ్యం ఉన్నవని చెప్పడం సాహసం. అదే నిజమైతే ఆయా దేశాలవారు మన బియ్యం తీసుకొని అందుకు సరిపోయే బట్టను ఇక్కడకు దిగుమతి చేశారని అర్థంవస్తుంది. మన బట్టను మనం తయారుచేసుకోగలిగి, ఆ సొమ్మును పరాయి దేశాలకు పంపకుండా ఉంటే, దానితో మనదేశపు ఆకలిగొన్న ప్రజలకు మనబియ్యం కొనుక్కునే శక్తి కలిగించవచ్చునన్న సంగతి తేలికగా గ్రహించతగినది. అందువలన మన బియ్యంకూడా ఎగుమతి కానక్కరలేదు. మనదేశంలో నిరంతరం ప్రవహించే జీవనదుల ఒడ్డున ఉన్న కొన్ని పట్టణాలకు తాగేటందుకు ఒక చుక్కయినా నీరు లభించడంలేదు. ఏమిటి దీనికి కారణం? ఎక్కడఉన్న దీదోషం? ఈ దోషం మున్సిపాలిటీలదన్నారు కొందరు. సరే! పోనీయండి! లక్షలాది ప్రజలు అన్నంలేక అల్లాడుతూంటే కోట్లకొలదీ విలువగల బియ్యం ఎగుమతీ అవుతూన్నవి. ఈ తప్పెవరిది? ఈ తప్పు తప్పకుండా ప్రభుత్వానిది. ఇక్కడ ఆకలితో బాధపడుతూన్న జనం ఉండగా బియ్యంపైకి పోనీయడం తప్పు వారిది కాక మరెవ్వరిది? మనుష్యులకు కావలసిన ముఖ్య

పదార్థాలు అన్నవస్త్రాలు, విలాసవస్తువులను దిగుమతీ చేసు కొంటూన్నప్పటికీ అన్నవస్త్రాల దిగుమతీ చేసుకోవడాని క్ంగీకరించిన దేశంమాత్రం పూర్తిగా క్షీణించక తప్పదు. ఆహారపదార్థాలను దిగుమతీ చేసుకొనే ఇంగ్లాండు దేశమే కానీయండి, వస్త్రాలను విదేశాలనుండి దిగుమతీ చేసుకొనే ఇండియా కానీయండి. ఈ రెండూకూడా శిథిలం కాకతప్పదు. ఈ రెండు దేశాలుకూడా ఆహారం విషయంలో ఒకప్పుడు స్వయం సంతృప్తికల దేశాలే. రెండు దేశాలుకూడా వ్యాపారంలో సరుకులు తిరుగుతూండడం చూచి నిజమైన ఐశ్వర్యంగా భ్రమించినవి. సంకట స్థితిలో ఈ దేశాలు తాము చేసిన ప్రమాదానికి తగిన ప్రతిఫల మనుభవించక తప్పదు. ఇంగ్లాండు దేశంలో విస్తీర్ణ ములైన అడవులను వ్యవసాయ యోగ్యము లయిన భూములుగా మార్చినప్పుడా దేశంలో ఆహారానికి కొదువ ఉండదు. అలాగే ఇండియాలోని లక్షలాది రాటాలు మగ్గాలూ పనిచేసినప్పుడు ఈ దేశంలో బట్టలకు కొదువ ఉండదు.

కాబట్టి స్వారాజ్య స్థాపన కాగానే మొట్టమొదట ప్రభుత్వం చేయవలసినపని; ఇండియానుండి ఆహారపదార్థాలను వెలుపలికి పోకుండానూ, వస్త్రాలను ఇండియాలోనికి దిగుమతి కాకుండానూ, మగ్గాలను, రాటాలనూ ప్రాచీనౌన్నత్య స్థితిలోకి తెచ్చి, నేసేవాళ్ళకూ వడికేవాళ్ళకూ జీవనాధారం కల్పించడం; గ్రామపాలనను పునరుద్ధరించి, గ్రామంలోని తగాదాలు అక్కడే పరిష్కరింపబడేటట్లు

చూడాలి. గ్రామవృత్తులకు పూర్వపుమర్యాద గ్రామపరిశ్రమలలో పూర్వపు నైపుణ్యమూ ఉండేటట్టుచూడాలి. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంకింద పాడుపడిన చెఱువులనూ, తదితర నీటి సరఫరా మార్గాలనూ పునరుద్ధరించి, వ్యవసాయమునకు తగిఉన్నప్పటికి బంజరుగా నిలచిపోయిన 47% భూమిని పంటభూమిగా చేయాలి. వంతెనలు లేకుండా కాలువలు తవ్వి బ్రిటిష్ ఇంజనీయర్లు చేసిన అపచారాన్ని సరిచేయాలి. గ్రామ రహదారీలను, రాకపోకల సౌకర్యాలను బాగు చేయాలి. అందువలన సరుకులు ఒకచోట నుండి మఱొక చోటికి తేలికగానూ, తొందరగానూ పోవడానికి వీలవుతుంది. బెంగాలులో వంతెనలను విశాలంచేసి, మురుగు కాలవల అడ్డంకులను తీసివేయాలి. సాధ్యమైనంత వరకు వ్యాజ్యాలు తగ్గించే సదుపాయం చేయాలి. గృహ పరిశ్రమలను అభివృద్ధిచేసి, వ్యవసాయకులకు తీరిక కాలంలో లాభప్రదంగానూ, గౌరవప్రదంగానూ ఉండే వృత్తులను కల్పించాలి. ప్రజాసామాన్యాన్ని విద్యావంతులనుగా చేయడంలో శ్రద్ధవహించాలి. అందుకుగాను సంచారగ్రంథాలయాలు, సంచార సినీమాలు, సంచార ప్రదర్శనాలూ యేర్పాటు చేయాలి. వీలుంటే పరీక్షలను రద్దు చేయాలి. నేటిపట్టణ విద్యావిధానం వలన హరింపబడుతూన్న గ్రామస్థుల ఆరోగ్యైశ్వర్యములను రక్షించి, వాళ్ళక్షేమాన్నీ శక్తిసామర్థ్యాలనూ అభివృద్ధి చేయాలి. ప్రతిగ్రామంలోను ఒక పాఠశాల ఒక సహకారసంఘము, ఒక కోఆపరేటివ్ స్టోర్సు ఉండాలి. భూమితనఖా బ్యాంకింగు సదుపాయాలుం

డాలి. గ్రామస్థులను షాహుకారు చేతులలో చిక్కకుండా చూడాలి. జరిగిన యాభై యేండ్లనుండీ వట్టి భాషాజ్ఞానం వలన కలిగిన దుష్ఫలితాలను తొలగించాలి. ప్రజలలో సుహృద్భావం పోయి వట్టిభౌతిక సిద్ధాంతం వ్యాపిస్తూన్నది; దానిని నిర్మూలించి ప్రజలకు మంచిభావాలు, మంచి ఊహాలూ అభివృద్ధి అయ్యేటట్టు చేయాలి. ప్రజల జాతీయ సంప్రదాయాలకూ, తత్వశాస్త్రానికీ, మత విశ్వాసానికీ సన్నిహిత సంబంధం కలిగి ఉండాలి వారి జీవితం. సాంఘిక కలహాలు పొసగడానికి వీలున్నచోట్ల పంచాయితీ సంఘాలను నియమించి, సంఘాంతర సుహృద్భావాన్ని పెంపొందించాలి. ఆసుపత్రులను ఆరోగ్యమందిరాలనూ దేశమంతట నిర్మించాలి. వాటిలో రోగం రాకుండా ఆపే మందుల శాఖకూడా ఉండి, ఆరోగ్యసూత్రాలను, ఆరోగ్యరక్షణ మార్గాలనూ రేడియోలో ప్రచారం చేస్తూండాలి. పేదవాడి పైన పన్నుల భారం తొలగేటట్లూ, చిన్నరైతులపైన ఎక్కువ పన్ను పడకుండా ఉండేటట్లూ, భూమి పన్నుల విధానం న్యాయ్య పద్ధతిని సంస్కరించబడాలి. భీమా విధానాన్ని జాగ్రత్తగా ప్రభుత్వంవారు పరిశీలన చేయాలి. సాధారణభీమా, పశువుల, పంటలభీమా, జీవిత ఆరోగ్య భీమా, ఋజువర్తనము, విశ్వాసములభీమా, భవనముల, నౌకలభీమా, దొంగతనాల, ఆకస్మిక దుర్ఘటనల (accidents) భీమా, వీటన్నిటినీ యేర్పాటుచేసి ప్రజలలో పరస్పర సహకార భావాన్ని పెంపొందించాలి. ఋణంచేసినకీ వాని ఋణమిచ్చిన వానికీకూడా గౌరవకరమైనపద్ధతిని బ్యాం

కింగు యేర్పాటు చేయాలి. అనగా అప్పిచ్చే పని కేవలం సహకార సంఘాలకు వదిలివేయాలి. అప్పులిచ్చే వ్యక్తులను లైసెన్సు తీసుకోమనాలి. చేతిపనులూ - వృత్తివిద్యలూ వీటిని సామాజిక సంస్థల స్వాధీనంచేసి సంప్రదాయమునకు చట్టమునకూ అనుగుణంగా పనిచేసే గంటలను నేర్పరితనమును పోటీవిధానమును ప్రోత్సహించాలి. భారతీయ శిల్ప సౌందర్యాలు తిరిగీ ప్రాచీనౌన్నత్యమునుపొందాలి. పరిపాలనా వ్యవహారములుగానీ విద్యాబోధనము గానీ భారత రాష్ట్రీయ భాషలలోనే జరగాలి. హిందీ, హిందూస్థానీ భారత జాతీయభాషగా ఉండాలి. అన్ని సంఘాలవారూ దేవాలయాలలో ప్రవేశించడానికి హక్కు గలదని తీవ్రంగా ప్రచారంచేసి బోధించాలి. అప్పటికీ అంటరానితనం పోకపోతే, ఆ మచ్చను ఒక్కసారిగా శాసనంచేసి తుడిచి వేయాలి. అహింసాత్మక రాజ్యాన్ని ఆచరణలోకి తీసుకొని రావడానికి వీలుగా, నేటి హింసాత్మక సైన్యానికి బదులుగా, శాంతిసైన్యమును సమకూర్చాలి. నౌకా వ్యాపారం యావత్తూ దేశీయపెట్టుబడితో నడవాలి. ముఖ్య పరిశ్రమలన్నీ జాతీయ ప్రభుత్వవశం కావాలి. గ్రామాలలోకాని పట్టణాలలో కాని పనిదొరకని వారంటూ ఉండకూడదు. అందుకుగాను గ్రామ పరిశ్రమలను, పెద్దపెద్ద పరిశ్రమలను కూడా స్థాపించాలి. శిల్పకళకు చోటులేని పెద్దపరిశ్రమలన్నీ యంత్రముల ద్వారా ప్రభుత్వ గ్రాంటులతో పెంపొందాలి. కనీసపు కూలీ అందరికీ గ్యారంటీచేయాలి; పొలంలేనివాళ్ళకు పొలమియ్యాలి. దేశాన్ని అంతకంతకు పేదరికంలోకి

దించుతూ, ప్రతిసంవత్సరమూ విదేశాలకు పోతూన్న 60 కోట్ల రూపాయీలను పోనీయకుండా, భావిదేశాభ్యుదయానికనుగుణంగా సాధ్యమైనంత తొందరలో అరికట్టాలి. 'పాపపుడబ్బు' మూలాన కలిగిన నైతిక పతనాన్ని వెంటనే తుడిచివేయాలి. సాంఘిక సమస్యల విషయంలో అప్పుడు విదేశీశాసనసభలకు జోహారు చేయవలసిన అవసర ముండదు గనుక సంఘంలోని పెద్దలకే అందుకు తగిన అధికారాలిచ్చి వేసిన యెడల సంఘసంస్కరణ విషయంలో ఎన్నో మంచి పనులు జరుగగలవు. స్త్రీలస్థితిని అభివృద్ధి పరచడం ప్రభుత్వానికి ప్రథమ కర్తవ్యం. విడాకులు పుచ్చుకునే హక్కు స్త్రీలకుండవలసిందే. కాని బహుజాగ్రత్తగా పరిశీలించి విడాకుల చట్టంలోని షరతులను తయారుచేయాలి. వారికి సాంఘిక ఆర్థిక సౌకర్యాలను సమకూర్చాలి. స్త్రీ పునర్వివాహాలను సర్వజన సమ్మతంగా ఉండేటట్లు ప్రచారం చేయాలి. స్త్రీలకు భర్తల ఆస్తిలోనూ, తల్లి దండ్రుల ఆస్తిలోనూ కూడా భాగముండాలి. పిల్లలను హింసించడం దేశంలో ఒక ఆచారమైపోయింది. అది నిర్మూలింప బడాలి. తప్పుచేసినవాళ్ళు దయాపాత్రులనుకోవాలి. కాని వాళ్ళను చూచి అసహ్యించుకో కూడదు. తాగుడును నిర్మూలించి, నేరాలను నిరోధించి, నేరం చేసినవాడు సాంఘికంగా పాపి అనుకోవడంకంటె, మానసిక రోగిగా భావించి చికిత్స చేయడం మంచిది. అంతర్జాతీయ సంస్కృతీ వాణిజ్యముల వలని ప్రయోజనములను గూర్చి ప్రజలకు బోధించాలి. ప్రపంచంలోని ప్రతిదేశమూ తదితరదేశాల పండితులను

ఆచార్యులను పిలిపించుకొని, ఆయా దేశాల సంస్కృతితో సన్నిహిత సంబంధం కలిగి ఉండాలి; స్వరాజ్యంలో, ఆంగ్లేయుడు మన దేశంలోని తక్కిన జనంతో ప్రభుభావంతో గాక, భ్రాతృభావంతో మెలగడానికి వీలున్నదను కోవాలి. అప్పుడతడు పెట్టిన పెట్టుబడికి ముప్పం ఉండదు. కరెన్సీలోనూ నాణెములు వేయడంలోనూ చేసే మార్పులు ఆంతరంగిక వర్తకానికీ అంతర్జాతీయ వ్యాపారానికీ భంగం కలిగించేవిగా ఉండకూడదు. ఒకే ఫెడరేషన్, ఒకేచట్టాలు, ఒకేనాణెం, ఒకేపోస్టేజిస్టాంపు ఉండే పద్ధతిని జాతులసమిష్టి ప్రజాతంత్రమును' (Common-wealth of nations) స్థాపించడానికి ఇండియా ఎక్కువగా కృషిచేయాలి. అప్పుడే దూరవృత్తమైన, దైవసంఘుట మనదగిన, సార్వజనీన శాసనసభా (Parliament of Man) ప్రపంచసమాఖ్య (Federation of the world) లాచరణలోకి వేగంగారాగలవు.

ఈ విధంగా నూతన సాంఘిక వ్యవస్థా ప్రారంభంతో క్రొత్తశకం వస్తుంది. అప్పుడు భాగ్యవంతుల పరిపాలన ఉండదు. ప్రజా పరిపాలన అనగా, ఏవో కొన్ని కుటుంబాలు గుమికూడి చేసే గూడుపుఠాణీ రాజ్యం అనిపించదు. ప్రభుత్వం కొన్ని ప్రాచీన వంశముల సొంతసొత్తు అనుకోవడానికి వీలులేకుండా పోతుంది. రాజుల యశస్సుకోసంగానీ సిపాయీలకు పని కల్పించడానికిగానీ యుద్ధాలు ఉండవు. ప్రభుత్వం కేవలం శాంతి భద్రతలను కాపాడే నిమిత్త మేర్పడిన పరికరంగా ఉండదు. కార్మికవర్గంతో సంపూర్ణంగాసహకారం చేస్తూ వారికి కావలసిన ఆహారాన్ని

సకాలంలో సప్లయిచేస్తుంది. దేశంలో ప్రతిచోటా ఆహారోత్పత్తిగానీ, ఆహారమును కొనుక్కొనేటందుకు ద్రవ్యంగానీ కొరవడకుండా చూస్తూంటుంది. ప్రభుత్వ శాఖలుగానీ, ప్రజాసంస్థలుగానీ ధనవంతులకూ సాహసికులకూ చేతిలోని పనిముట్లుగా ఉండవు; అవి దేశంలోని నలువైపులనుండీ ప్రజాభిప్రాయాన్ని ప్రతిధ్వనింప చేస్తూంటయి; బాధితుల కష్టనివారణకు ప్రయత్నిస్తూంటయి; దౌష్ట్యాన్ని రూపుమాపి, ప్రతియింటినీ ఆరోగ్యానందములకు నిలయంగా చేసి, అందరికీ అన్నం, వస్త్రం, ఇల్లూ లభించేటట్లు చూస్తాయి.

అధ్యాయము - ౧౫

ముగింపు

౧

విశాలజీవిత విధిపరంపర

జీవితం అనేక హద్దులలో పనిచేస్తూంటుంది. అది మామూలుకంటికి సాధారణంగా కనిపించదు. కంటిలోని పాప వెలుతురునూ దూరాన్నీ సరిపుచ్చుకోవడానికి నిరంతరమూ చిన్నదిగానూ పెద్దదిగానూ అవుతూంటుందని శారీరక శాస్త్రజ్ఞునకు తెలుసును. సూక్ష్మదర్శినీ యంత్రం (Microscope) తో పనిచేసే భౌతికశాస్త్ర విద్యార్థిగానీ, వైద్యవిద్యార్థిగానీ అతిసున్నితమైన సమాహారమధ్యము (Focusser) ను ఎప్పుడూ సరిచేసుకొంటూనే ఉంటాడు. రేడియో వినే మనిషీ అంతే. మోటారు కారును రోడ్డు మీద తిన్నగా నడిపించేటందుకుగానీ ఎడమ్మపక్కగా నడిపేటందుకుగానీ డ్రైవరు చేతులెప్పుడూ స్టీరింగు మీదనే పనిచేస్తూ ఉంటయి. హృదయం నిమిషానికి 72 పర్యాయంములు కుంచించుకొని విస్తరిస్తూంటుందనీ ఊపిరితిత్తులు నిమిషానికి 17 సార్లు ముడుచుకుపోయి వికసిస్తూంటవనీ తెలుసుకొన్నప్పుడు, జీవబిందువుల నిర్మూలన క్రమము వలన వాటిలో కలిగే మార్పునూ, తద్వారా శరీరస్థితిలో కలిగే పరిణామాన్నీ గ్రహించ గలిగినప్పుడు, మెదడులోని జీవనాడులు ఒకప్పుడు వివిధభావాలను ప్రేరేపించి ముఖ్యక

ప్పుడు భావమాంద్యమును కలిగి స్తయ్యనీ, ఒకప్పుడు విస్మయానంద దుఃఖలక్షణాలను గ్రహించి, మఱొకప్పుడు విజృంభింప చేస్తయ్యనీ ఊహించగలిగినప్పుడు, పేగులలోని అంతర్నాళాలు జీవద్రవాలను లీనం చేసుకొంటూన్న విధానమునూ, సంచలిస్తూన్న రక్తం ప్రాణవాయువును గ్రహించి, ప్రాణవాయు మిశ్రిత ద్రవ్యములను త్యజిస్తూన్న పద్ధతులనూ చిత్రించుకొన్నప్పుడు, ఆకాశంలోని గ్రహమండలాలు, ఒకదానికొకటి ఎంతో దూరాలోన ఆకర్షణసూత్రానుగుణంగా ఉన్నచోటనే ఉండడం ఆలోచించుకొన్నప్పుడు ఈ చిన్నమానవ శరీరము, మహావిశ్వంలోని సంకీర్ణతలను విభాగములను కలిగియుండడమేకాక, అణువులోని అత్యల్పాంశములన్నీ ఇందులో ఉన్నవని అర్థంచేసుకోగలము. రాగినాణెములో పదిలక్షలలో ఒకవంతుమాత్రము ఘనపదార్థాణువులు ఉన్నవనీ తక్కినదంతా అంతరాళమనీ (space) మనం చూడగలమా? మహామేధాశాలి క్రియారంగం పరిమితంగానే ఉండవచ్చును. కాని విశాల హృదయంగల మనిషి గ్రహణశక్తి విస్తృతంగా ఉంటుంది. 'అణోరణీయాన్ మహతో మహీయాన్' అనే ఉపనిషద్వాక్యానుగుణంగా, మహత్ కన్న పెద్దదిగానూ, అణువు కన్న చిన్నదిగానూ ఉంటుంది. అందువల్లనే గాంధీ ఒకప్పుడు ఉన్నతాకాశ పథములలో విహరిస్తూ, మఱొకప్పుడు రాటం వంటి చిన్న విషయాలనుగూర్చి ఆలోచిస్తూంటాడు. ప్రపంచ సమస్యల పరిష్కారమునుగూర్చి భావించనూగలడు. సేవాగ్రామంలో ఇటీవల డాక్టరు ఫ్రీడ్‌మన్ కనిపెట్టిన ధనుష్

చక్రాలోని లోపాన్ని తెలుసుకోనూ గలడాయన. మన ప్రాచీన ఋషులు నిర్మించిన భారతీయ గ్రామంలో ఆయన కత్యధిక విశ్వాసం. అందువలన ఆయనను సంకుచితవర్గ దృష్టి కలవానిగా భావించకూడదు. నిజంగా ఆయన అటు వంటి వాడే అయితే భారత జాతీయ నాయకత్వంతో సమాధానపడే ఉండేవాడు. అంత జయప్రదంగా ఉన్న ఆయన నాయకత్వాన్ని అనేక పర్యాయములు తనంతటతాను విడిచి పెట్టుకోవలసిన అవసరమే తటస్థించేదికాదు. ఆయన కెన్నడూ ప్రతికక్షి అంటే ద్వేషంలేదు. అంతేకాదు ప్రతిపక్షుల అభిప్రాయాన్ని ఎల్లప్పుడూ ఆయన గమనిస్తూనే ఉంటాడు. తన విశ్వాసాన్నీ సిద్ధాంతాలనూ ఎదుర్కొంటూన్న భారత రాజకీయవేత్తల విషయంలోనే గాక భారతజాతికే “శత్రువైన” ఆంగ్లేయుని విషయంలోకూడా ఇంత దాక్షిణ్యంగానూ ఉంటాడాయన. భావి సంతానాని కాయన ఒకదివ్య తేజస్సు. అంతేకాదు, ఒక దేశానికీ ఒక జాతికీ మాత్రమేగాక ప్రపంచమంతకూ సంబంధించిన మతప్రవక్త.

గాంధీజ మొక జీవిత విధానం

అందువలననే ‘నేటి కల్లోల ప్రపంచమున, గాంధీ జీవిత కాలంలోనే, ఆయన పేరు ఒక వ్యక్తి అర్థంలోగాక ఒక జీవిత విధానార్థంలో ప్రయోగింపబడుతూన్నది’ అన్నది పెరల్ బక్. ఆయన మాటిమాటికీ బ్రిటిష్‌వారి స్నేహితుడననీ, వారియెడల తనకు ద్వేషంలేదనీ, వారి కష్టకాలంలో

సత్యాగ్రహోద్యమాన్ని ప్రారంభించి వారిని చీకాకు పరచ వనీ అంటూండడం, సామాన్యులైన ఆయన అనుచరులకు చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. 'తత్వవేత్త పక్షపాతిగా ఉండ రాదు. ఆయన కలహాలకు అతీతుడుగా ఉండాలి' అన్నాడు హాకింగు. ప్రతిపక్షి యెడల ఆయనచూపే ఈ దాక్షిణ్యమే ప్రతిపక్షిని నిరాయుధుడుగా చేస్తూన్నది. గాంధీ ఆత్మకథలో జనరల్ స్మట్సు చాలావరకు తన మార్గాలవైపుకు ఆకర్షింప బడినాడని నిరూపించాడు. స్మట్సు కార్యదర్శులలో ఒకరు గాంధీతో అన్నమాట లిదివరకే మేమొకచోట ఉదాహ రించి ఉన్నాము.

1934 అక్టోబరులో గాంధీ నాలుగణాల సభ్యుడుగా చేరడం మానుకొన్నంత మాత్రాన కాంగ్రెసులో ఆయన కభిమానం క్షీణించలేదు. ఈ ఆరుసంవత్సరాలూ కాంగ్రె సుకు అనధికార మధ్యవర్తిగా, న్యాయాధ్యాధిపతిగా, సచివు డుగా వ్యవహరించాడు. స్వరాజ్య ప్రభుత్వంలో హిందూ దేశరక్షణ అహింసాత్మకంగా ఉండవలెనన్న విషయంపైన, 1940 జూన్‌లో వార్ధాలోనూ, 1940 జూలైలో ఢిల్లీలోనూ తనకూ వర్కింగు కమిటీకి వచ్చిన భేదాభిప్రాయాలనూ, 1940 జూలైలో ఢిల్లీ వర్కింగు కమిటీ నిర్ణయాలను బల పరుస్తూ పూనాలో అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘం, కొన్ని షరతులతో యుద్ధానికి భౌతిక సహాయం చేయడాని కంగీక రించిన తీర్మానమునూ గాంధీ ఉపేక్షించి ఉండవచ్చును. కాని ఆయన అలా ఊరుకోలేదు. ఆయనకు హింసమీద ఆధారపడ్డ నాయకత్వమేకాదు స్వరాజ్యంకూడా అక్కర

లేదు. ఆయన ఒక నూతనమతానికి మూలపురుషుడు. ప్రపంచ ప్రవక్త. ఆయన తత్వాన్నీ సిద్ధాంతాలనూ సంపూర్ణంగా అనుసరించ గలిగిన సంస్థద్వారా వాటిని లోకంలో వ్యాపకం చేయదలచుకొన్నాడు. అంతేకాని దాని సరిహద్దులలో అణగిమణగి ఉండలేదు. కమిటీలు, కాన్ఫరెన్సులు, కాంగ్రెసులు వీటిని అతిక్రమించి అభివృద్ధి అవుతున్నాడాయన. ఆయనకీ ప్రపంచంలో సొంతమని చెప్పుకోదగిన సొత్తులేదు. సబర్మతీ ఆశ్రమం ఆయనకు ముద్దుబిడ్డ. 1933లో హరిజనాభివృద్ధికి దానిని ఆయన ఇచ్చివేసిన సంగతి ఇదివరకే చెప్పి ఉన్నాము. 1930 లో ప్రభుత్వం వారు స్వాధీనపరచుకొన్న యంగిండియా ముద్రాశాలను మళ్ళీ కావాలని ఆయన కోరనేలేదు. ఆయనకు ప్రేమాస్పదమైన గాంధీసేవాసంఘ సభ్యత్వ సంఖ్య 180 నుండి 9 కి తగ్గిందిప్పుడు. వారుకూడా నేడు సత్యాహింసల పరిశోధనతో తమ యావత్కాలాన్నీ వినియోగిస్తున్నారు.

గాంధీ సిద్ధాంతం యేదో ఒక దేశక్షేమంకోన మేర్పడినది కాదు. ఏదో ఒక స్థానిక కష్టానికి నివారణోపాయంగా భావింపబడలేదది. విశ్వకళ్యాణార్థ ముద్దేశింపబడిన చికిత్సా విధానమది. అవసరంకోసం యెప్పుడూ తన శాశ్వత సిద్ధాంతాలను ఆయన వదులుకోలేదు. అంతమాత్రంతో ఆయన నిఘంటులో రాజీ అనే మాటలేదని అర్థం చేసుకోకూడదు. సత్యాగ్రహంలో యెప్పుడూ ఉన్నది రాజీ. ఆయన తత్వం కానీ సిద్ధాంతాలు కానీ నైతిక వ్యవహారాలలో యేవిధమైన రాజీనీ అంగీకరించవు. "ఇతరులు వ్యక్తిగత శిక్షణగా

ఉపదేశించిన విషయాన్నే గాంధీ ప్రపంచ మోక్షంకోసం సాంఘిక కార్యక్రమంగా చేశాడు." అన్నాడు హోమ్సు. ఇటువంటి మహాదుద్యమంలో కొంతమంది లఘుబుద్ధులకు కొంత విప్రతిపత్తి, కొంత అసాధ్యతా కనుపించవచ్చును. కాని సోఫియా వాడియా చెప్పినట్లు "ఆయన 'ఆత్మ'గా గ్రహించ గలిగినప్పుడు, తన హృదయానికీ బుద్ధికీ మధ్యస్థంగా నడుచుకోవడానికి ఆయన యిష్టపడడనీ తన అంతరాత్మకు విరుద్ధంగా ఆయన పోడనీ ఆయన అన్ని సంఘటనలనూ ప్రాపంచక దృష్టితో తన విషయంలో ఆత్మజ్ఞాన పథములుగానూ ఇతరుల విషయంలో ఆత్మోపకార మార్గములుగానూ భావిస్తూంటాడనీ గమనించగలిగినప్పుడు మనకు కనపడే ఈ అసందర్భాలూ అసంభావ్యాలూ చక్కగా అర్థం కాగలవు.

స్వప్రయోజన పరులతో పోరాటం

గాంధీ కార్యక్రమం అనేకమంది స్వప్రయోజన పరులను కాంగ్రెసుకు విరోధులనుగా చేసింది. ఈ ఉభయులకూ ఈ దిగువ ఉదహరింప బడిన విధంగా వివిధ వర్గాలతో—

అస్పృశ్యతా నివారణోద్యమం వలన సవర్ణ హిందువులతోనూ,
సనాతన బ్రాహ్మణులతోనూ,
విశ్వవిద్యాలయ సంస్కరణంవలన ప్రొఫెసర్లతోనూ,
మద్య నిషేధంవలన ఈడిగ వారితోనూ,
జాతీయ విద్యవలన ఉపాధ్యాయులతోనూ,
పంచాయతీలవలన లాయర్లతోనూ, టౌటులతోనూ,
ఖద్దరువలన మిల్లు యజమానులతోనూ,

అమ్మకపు పన్నులవలన వర్తకులతోనూ,
ఆస్తిపన్నువలన ధనవంతులతోనూ,
కుటీర పరిశ్రమలవలన పెట్టుబడిదారులతోనూ,
ఋణవిమోచన చట్టంవలన ఋణదాతలతోనూ,
జిరాయితీ చట్టాలవలన జమీందారులతోనూ,
దంపుడుబియ్యంవలన వడ్లమరల యజమానులతోనూ,
కార్మికాభివృద్ధివలన భూ ఖామందులతోనూ,
జీతాల తగ్గింపువలన ఉద్యోగస్థులతోనూ,
భారతీయోద్యోగ నియామకంవలన యూరోపియనులతోనూ,
హిందీవలన జస్టిసు పక్షంతోనూ,
బిరుదులను నిరాకరించడం వలన ధనికవర్గంతోనూ,
మతసంస్థల యాజమాన్యంవలన పీఠాధిపతులతోనూ,
మహంతులతోనూ, విరోధం వచ్చింది.

కాని గాంధీ ఉచిత జీవితం అందఱినీ సమాధానపఱిచింది

తన ఆదర్శాలను జంకూ కొంకూ లేకుండా ప్రకటిస్తూ అవసరమైనప్పుడు రాజీకంగీకరిస్తూ, యావద్భారత జాతినీ సంకుచిత స్వప్రయోజనముల కతీతులనుగాచేసి జాతీయ స్వాతంత్ర్యమార్గమునకుగల ఆటంకములను తొలగించడంలో గాంధీ విజయం పొందాడు. ఉచిత జీవిత సిద్ధాంతములను సరిగా గ్రహించడం వలననే గాంధీ కావిజయం లభించింది.

ఉచిత జీవితమనగా ఎలా ఉండాలో కొంచెమాలోచిద్దాం. రాజకీయంలో కుడిపక్షమంత పూర్వాచార పరాయణులుగానూ ఉండకూడదు. ఎడమపక్షమంత తీవ్రవాదమూ పనికిరాదు. దీనినే ఇంకోవిధంగాకూడా చెప్ప

వచ్చు; ఎప్పుడూ అధికారవర్గంతో కలసి ఉండడమూ పనికి రాదు; వెనుకపడి ఉండి వినేదిక్కు లేకుండానూ ఉండ కూడదు; రెండు వ్యతిరేక పక్షాలను సమన్వయ పరచ గలిగిన స్థితిలో ఉండాలి. ఇందుకు యుక్తాయుక్త వివేకం గల నిరాకుల చిత్తవృత్తి కావాలి. ఒకొక్కప్పుడు మని షికిగల సుగుణాలే అవగుణాలుగా పరిణమిస్తయి. నూతన భావాలు కలిగి ఉండడం సుగుణమే. కాని ప్రతిపక్షితో సమాధానం కుదుర్చుకోలేకపోవడం అవగుణం. ఒకమనిషి తన అభిప్రాయాలకు అంటి పట్టుకొని ఉండడం సుగుణము కావచ్చును; సిద్ధాంత ప్రకారం చూస్తే నూటికి నూరు పాళ్ళు అతనిది ఒప్పే కావచ్చును కూడా. కాని సంఘంలో అతడొక్కడే మనిషి కాడు. అలాగే అయితే అభిప్రా యా లనేవే ఉండవు. అభిప్రాయా లనగా మనుష్యుల యొక్క గానీ, విషయాలయొక్క గానీ, లేక మనుష్యులూ విషయాలయొక్క గానీ బాంధవ్యాన్ని గూర్చిన సిద్ధాం తాలు. కాబట్టి, అభిప్రాయాలు అనేమాటలోనే సంఘ జీవితం అనేది ఇమిడి ఉన్నది. సంఘజీవితంలో, రాజీలు, సమాధానాలు, 'ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాలు' ఉండకతీరదు. మనిషికి యథార్థగ్రహణశక్తి ప్రమాణజ్ఞానం, ఉచితజ్ఞతా ఉండాలి. నీవెక్కడ ఏ పరిస్థితులలో ఎంతవరకు మాట్లా డాలి అని గ్రహించడానికి సునిశిత బుద్ధి కావాలి. మనిషి దాతగా ఉన్నంతమాత్రంతో దుబారాఖర్చు చేసేవాడుగా ఉండకూడదు. లెక్క ప్రకారం ఖర్చుపెట్టే మనిషి కటికి లోభిగానూ ఉండకూడదు. స్వతంత్రాభిప్రాయాలు కల

వాడు పెంకెతనంగా ప్రవర్తించరాదు. ప్రతిపక్షితో సమాధానపడడమనగా అతనికి లొంగిపోవడంకాదు. విధేయత ఎన్నడూ దాసత్వం కాజాలదు. ఆత్మగౌరవం దౌష్ట్యమనిపించుకోరాదు. తనకు లోబడిన వానిపైన దౌర్జన్యంచేసే మనిషి సాధారణంగా తనకంటె పైవానికి బానిసగా ప్రవర్తిస్తాడు. నూరురూపాయిల రైలుటికెట్టు కొన్నమనిషి, భోజనానికి అర్ధరూపాయి వెచ్చించడానికిగానీ, కూలీకి పావలా ఈయడానికిగానీ లోభిస్తాడు. కాబట్టి మనిషి జీవిత మనేక విచిత్రవిరుద్ధ మార్గాల నడుస్తూంటుంది. వీటిని సమన్వయం చేసుకోవడమే జీవితలక్షణం.

గాంధి పూర్ణపురుషుడు

ఒక ప్రత్యేకశక్తి అభివృద్ధి పొందినప్పుడు తక్కిన శక్తులు తగ్గిపోవడం మన అందరి అనుభవంలోనూ ఉన్నవి. ఈ విషయం శారీరకశాస్త్రంలో ఎక్కువగా ఋజువౌతూన్నది. కుంటివాని చేతికండలూ, తక్కిన శరీరమూ లావుగా ఉంటయి. ఒకచేయి లేకపోయినట్లయితే రెండోచేయి రెండింతలు బలంగా ఉంటుంది. మనిషి తన వాక్కౌశలమును, బుద్ధిని, భావోద్వేగమును అభివృద్ధి పరచుకొన్నకొద్దీ, పాముకున్న శ్రవణశక్తీ, వేటకుక్కలకుగల పసిపట్టే శక్తీ పక్షుల అవలోకనాశక్తీ అతనికి లేకుండా పోయినయి. అదేవిధంగా శారీరకంగా బాగా బలిసిన మనిషికి బుద్ధిమాంద్యం ఉంటుంది. కృశీభూత శరీరంలో అత్యుదాత్తములైన ఆధ్యాత్మిక శక్తులు కనిపిస్తయి. గాంధీ శరీరాన్ని

కఠిన నియమాలలో పెట్టుకొంటూన్నప్పటికీ దానిని నిరా హారంగా ఉండనీయడు. ఆయన బుద్ధి భావోద్రేకాలను నియమంతో ఉంచుతుంది. భావోద్వేగాలు బుద్ధిని సునిశితంగా చేస్తాయి. ఈ రెండింట పరస్పర సంయోగ సంఘట్టనము ఆయన ఉచితజ్ఞత్వమునకూ పూర్ణత్వమునకూ తోడ్పడుతూంటయి. ఇదీ గాంధీ వ్యక్తిత్వంలోని గొప్పతనం. ఆయన నియమాలు కఠినములుగా ఉండేమాట నిజమే. కాని వాటిలో ప్రత్యపకారబుద్ధి యెంతమాత్రమూ ఉండదు. తప్పు చేసినవానిపైన ఆయనకు చాలా దయ. కాని దానిని చిన్నదిగా చేయడంకానీ, యేదో సాకుచెప్పి తోసివేయడం కానీ ఆయనకు పనికిరాదు. ఆయన ఔదార్యంగా ఉంటాడు; కాని లోబడడు; గట్టిగా ఉంటాడు; కాఠిన్యం వహించడు. ప్రపంచాన్ని జయించగల తన సంకల్పంతో స్వర్గాభిలాషియగు తన ఆత్మను తేలికగా జోడించగల డాయన. ఆయన జీవిత విధానం సత్యబద్ధమై ఉంటుంది. తన సునిశిత సత్యం వలన తగిలిన గాయాలను శమింపచేయడానికి ఆయన శత్రులపైనను మిత్రులపైనసూకూడ అహింసా పాత్ర నుండి అనురాగామృతధారలను జాలువారుస్తాడు. సత్యం కఠినంగానూ భయావహంగానూ ఉంటుంది. అహింస మృదువుగానూ ఆర్ద్రంగానూ ఉంటుంది. సత్యనిష్ఠ గలవాడు కదా అని ఆయనను క్రూరుడనుకోకూడదు; అహింసాపరుడుకదా అని అతిసౌమ్యు డనుకోనూకూడదు. ఈ రెండు గుణాల ఉచిత సమన్వయమే సత్యాగ్రహాన్ని ఆదర్శపూర్వక సిద్ధాంతంగా చేస్తూన్నది. మానవోదారభావమూ, నిరంతర

దైవచింతనమూ కలసి దాదాపు పూర్ణపురుషు డనతగిన మొట్టమొదటి సత్యాగ్రహి గాంధీ అయినాడు. దైవ మానుషగుణముల మిశ్రమమే గాంధీని ఇంతవానిగాచేసినది. బార్కరు అన్నట్లుగా "ఆయన భారతీయ తత్వశాస్త్ర సంప్రదాయముల యొక్కయు, పౌర, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యానుగుణములైన పాశ్చాత్య సంప్రదాయములయొక్కయు మిశ్రమము."

గాంధీ ఇతరులను గౌరవించి ఆత్మగౌరవాన్ని ఆర్జించుకొన్నాడు. డాక్టరు బెసెంటు ఆయన కడకు వచ్చినప్పుడెల్ల ఆమె కెదురుపోయి తీసుకొనివచ్చువాడు. ఈనాటి వరకూ ఆయన గోఖ్లే పేరును గురుభావంతోనే మన్నిస్తూంటాడు. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా ఆయనకు కులపతి. ఆయన సలహాను గాంధీ అమూల్యంగా భావిస్తాడు. ఆలీ సోదరులంటే ఆయన కత్యంత గౌరవం. వారి పేరును తలపెట్టినప్పుడల్లా వలీ రసూలులకు చూపేటంత గౌరవం చూపిస్తాడు. పెద్దలయెడ పూజ్యభావము, సమానులయెడ గౌరవము, చిన్నలయెడల అనురాగమూ కలిగి ఉండడమే దాక్షిణ్యమని గ్రంథాలు చెబుతూన్నవి. జీవిత రమణీయతలను ఇంతశ్రద్ధగాను, పరిపూర్ణ హృదయంతోనూ గమనించే మఱొక ప్రజానాయకుణ్ని చూడజాలము.

ఆయన సిద్ధాంతంలో ఆయన కచంచలవిశ్వాసం. అందువలన తానొక యువకుడనని అనుకుంటాడు. ఆయన అత్యంత సన్నిహితానుయాయులలో కొందఱు, ఆయనలో

వృద్ధత్వ చిహ్నములు కనిపిస్తూన్నవనీ, ఆయన అభిప్రాయాలే తప్ప యితర అభిప్రాయాలను ఆయన గమనించడం లేదనీ అన్నమాట అనాలోచితంగా అన్నమాట. నిజాని కాయన చిరంజీవత్వమును కనుగొన్నాడు. తాను చేస్తూన్న పని విశ్వమానవాభ్యుదయంకోసమనీ, తన ఆదేశాలు ఆదర్శానికి మార్గములనీ ఆయనకు దృఢ ప్రత్యయం. అదే ఆయన జీవితాంతము నిలబెట్టి కృషిని కొనసాగింప చేస్తూ న్నది. గాంధీ డెబ్భైయేండ్ల భక్త జీవితమును గడిపికూడా భావికార్యక్రమాన్ని నిర్ణయిస్తూనే ఉన్నాడు. అది రేపే ఫలించవచ్చును. లేదా ఎంతో కాలానికిగాని ఫలించక పోవచ్చును. స్వాతంత్ర్యయాత్ర మొదటికంటె రాను రాను సుకర మవుతుందని ఆయన విశ్వాసం. సత్యాగ్రహికి మొట్టమొదట దూరం దూరంగా పోతూన్నట్లు కనిపించిన ఆదర్శం, రాను రాను ఎదురుగా వస్తూన్నట్లు తోస్తుంది. అహింసా సిద్ధాంతంలో విశ్వాసమున్న సత్యాగ్రహికి ఆత్మ విశ్వాసమెప్పుడూ, కొఱవడదు. హింసా వ్యాపారంలో నమ్మకమున్న మనిషి తన దౌర్బల్యాలు, తన సందేహాలు, తన చిక్కులు, తన చంచలత్వమూ ఈ అన్నీ ఇతరులకు కూడా ఉన్నట్లు భావిస్తాడు.

న్యూయార్కు 'కమ్యూనిటీ' చర్చికి సంబంధించిన డీ. హెచ్. హోమ్సు చెప్పినదానికంటె ఎక్కువ సుకరంగాను, వివరంగాను గాంధీనిగూర్చి మరొకరెవ్వరూ చెప్ప జాలరు. ఆయన ఇరవై ఏండ్లకిందటనే అమెరికా ప్రజకూ ప్రపంచానికి కూడా 'గాంధీ లోకోత్తర పురుషుడని' ప్రక

టించాడు. ఆయన ఇంకా యిలా అన్నాడు. ‘ఆయన వినయ సంపన్నుడు; సౌమ్యస్వభావుడు; దయార్ద్రహృదయుడు; ఆయన హాస్యం అమోఘం. ఆయన నిరాడంబర ప్రకృతి ఆకర్షవంతము. పరమ శాంతమూర్తి; ఆయన పద్ధతు లతిమార్దవములు; దృఢసంకల్పమూ అచంచల ధైర్యమూ కలవాడాయన. ఆయన ఋజువర్తనము నిష్కల్మషం. ఆయన సత్యవ్రత మతికఠోరము. ఆయనకు పోగొట్టుకొనేది ఏమీలేదు. కనుక ఆయనను ఎదుర్కోవడం అత్యంత దుర్లభం. ఆయన అన్నీ త్యజించిన వాడు గనుక ఇతరులను ఏదైనా అడుగగలడు. భౌతికాలోచనలు, ప్రాపంచక సుఖదుఃఖాలూ, వాంఛలూ, యెన్నడో ఆయన జీవితంలోనుండి వైదొలగిపోయినయి; ఆయన సత్యప్రేమల మూర్తి. నామతం దైవసేవ-అనగా మానవసేవ అన్నాడు గాంధీ. ఆయన సేవకు అర్థం పవిత్రత, ప్రేమ.’

ఆయనను (తెల్లవానిని) రైతు మరొకలోకంనుంచి దిగివచ్చినట్లుగా భావిస్తాడు; ఆయనకు ప్రకృతిని జయించగల దైవశక్తులున్నవని తలుస్తాడు. ఆయనను చూచి భయభక్తులతో దాదాపు దాసుడు లాగున గజగజలాడుతూ వినయవిధేయతలుగలిగి ప్రవర్తిస్తాడు. తెల్లవానిని చూచినప్పుడు గలిగే ఈ భయభ్రాంతిని పోగొట్టడమే గాంధీ తన సోదర దేశీయులకు ప్రసాదించిన పారితోషికమని అన్నమాట బహూ సమంజసంగా ఉన్నది. ‘ఆయన భారతీయునికి ముఖ్యంగా భారతీయ రైతుకు, తెల్లవానియెదుట ధైర్యంగా నిలబడి అతని ఉత్తరువులు దేశాని కనర్థదాయకములని తోచినప్పుడు వాటిని లెక్కలేకుండా తృణీకరించడం బాగా నేర్పి

నాడు. భయం అంటుజాడ్యం. నిర్భయత్వం కూడా అలాగే పాకుతుంది. గాంధీ అభయమూర్తి. అంతేకాదు; తన నిర్భయత్వాన్ని ఇతరులకు వ్యాపింప చేయడంలో ఆయన శక్తి అద్భుతం. అన్యాయంగా విధింపబడిన భూమిపన్నులను జిల్లా ఉద్యోగస్థుల చర్యలను లెక్కపెట్టకుండా నిరాకరించగల శక్తి గలిగించాడాయన భారతదేశపు రైతుకు. భయాన్ని జయించడంలో ఆయన వ్యక్తిత్వ మెంత ఆశ్చర్యంగా పనిచేసిందో ఇండియాను ఎఱిగి ఉన్న వారందరికీ బాగా బుజువయ్యే ఉంటుంది.

ఇంద్రియనిగ్రహంగలవారికి సంపూర్ణసమభావం కలుగుతుంది. వారి మనస్సు నిరాకులంగానూ ప్రసన్నంగానూ ఉంటుంది. వారికి ధైర్యోత్సాహాలూ, శౌర్యసాహసాలు ఉంటాయి. అగ్ని పర్వతంవంటి ప్రచండ శక్తితో తమ అభిప్రాయాలనూ, ఆదరాలనూ, సిద్ధాంతాలనూ, వారెంత దూరమైనా విజృంభింప చేయగలరు. వారిఆత్మశక్తికి ప్రశాంత ప్రచండగుణములు ఉన్నవి. వారిప్రేమ అనంతము. దానిని గూర్చి 'రూఫస్ యమ్. జోన్సు' వ్రాసినమాటలివి. "ఆప్రేమ ప్రత్యుపకారమును కోరదు. దానికి పూజా గౌరవములతో పనిలేదు. సర్వతోముఖంగా వ్యాపించడమే దాని కోరిక. తనను కావలెనన్న వారందఱికీ అది శుభానందములను చేకూరుస్తుంది. కాబట్టి అది క్రోధ పాపములను ద్వేష పోరాటములనూ, వెలుతురు చీకటిని ఎదుర్కొన్నట్లుగా ఎదుర్కొంటుంది. శత్రుని కోపముగానీ, మిత్రుని ద్రోహము గానీ తదితర దోషములు గానీ, ఆ ప్రేమభావము పెంపొంది

ఇంకా ఎక్కువ శ్రేయోదాయకంగా విజయము సాధించే టందుకే దోహదం చేస్తూన్నాయి". గాంధీ మన పడవసరంగు. ఆయన చుక్కాని దగ్గర ఉన్నాడు. మన మాయన యాత్రికులం. వర్కింగు కమిటీ మెంబర్లు మన పడవను ముందుకు నడుపుతూన్న నావికులు. ప్రశాంతంగా లోపల కూర్చొని పడవ దిగమన్నప్పుడు దిగడమే యాత్రికులమైన మనము చేయవలసిన పని. మనము కంగారు పడి పడవను అటూ ఇటూ ఊగేటట్లు చేయకూడదు. ఎటువంటి ఉద్రేకాలూ కోపతాపాలూ ప్రలోభాలూ కలగడానికి కారణమున్నప్పటికీ కదలకుండా మన స్థలాలలో నెమ్మదిగా ఉండాలి. లేకుంటే పడవ తలకిందులై అందరమూ మునిగిపోతాం. చుట్టుపట్ల చాలా దూరంవరకూ లోతుగా గట్టిగా వేళ్ళు పాతుకొని జొంపాలూ కొమ్మలూ, పూవులూ, కాయలు కల పెద్ద చెట్టునూను వంటివాడు గాంధీ. ఆయన నాయకత్వాన్ని, ఆయన అనుచరులు మహాబలిష్ఠంగా చేశారు. వర్కింగుకమిటీ సభ్యులు వేళ్ళవంటివారు. అందులో కొన్ని మటీ ముఖ్యమైనవేళ్ళు. అవి మానుకు మక్కంత ఎక్కువ స్థైర్యాన్ని చేకూరుస్తాయి. ప్రజాసామాన్యమూ కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకులు, వోటర్లు, అనుచరులు, ప్రశంసకులు, ఆశ్రితులు, సభ్యులు - వీరంతా జొంపాలు, రెమ్మలూ, కొమ్మలూ, చిగుళ్ళు, ఆకులూ, మొగ్గలూ, పూవులూ, పిందెలూ, కాయాలూను.

౨

గాంధీమతము ఎక్కడ ఉన్నది?

గాంధీమతమంటే ఏమిటి? అది ఎక్కడ ఉన్నది? మాటలోగాని మానవ జీవితంలో పైకి కనబడుతూన్న రూపాలలోగానీ ఎక్కడా లేదు. ఆశ్రమాలలోగానీ వైభవోపేతములైన కాంగ్రెసు వేదికలలోగానీ లేదు. నదీ తీరములలోగానీ ప్రాచీన విపిన భూములలోగానీ, లేదు. అది హృదయంలో ఇల్లు కట్టుకొన్నది. అది ఇరవై భాషలలో మాట్లాడుతుంది; కాని ఒక్కటే జిహ్వతో మాట్లాడుతుంది. ఒకే గమ్యస్థానమును చేరడానికది ఒక వంద ఉపాయాలను సూచిస్తుంది; ఒకే ఆదర్శం కోసం సహస్ర విధాల పనిచేస్తుంది. అది గ్రామాలలో నివసిస్తూన్నది— కాని ప్రాచీన నిర్మలత్వంతో కాదు — నవనాగరిక కళంకంతో.

పట్టణాలన్నీ వలసవచ్చిన పల్లెటూరి జనంతో నిండి ఉన్నాయి. వారు తమ ఇళ్ళనూ వాకిళ్ళనూ విడిచిపెట్టుకొని రావడమే గాక ప్రాచీన జాతీయాభిమానాలను కూడా జారవిడుచుకొన్నారు. గ్రామవాసులు పట్టణవాసులైన పిమ్మట గ్రామాల యెడల వారి వైఖరి మారింది. వారి వేషభాషలూ, వారి వృత్తులూ, వారి అభిరుచులూ, వారి దృక్పథం, వారి సంఘనిర్మాణమూ, వారి ఆచారాలూ అన్నీ మారినయి అయినప్పటికీ ఇంకా గ్రామాలలో భారత జాతీయత కనుపిస్తూనే ఉన్నది. దానిల్లోని ఉత్తమోత్తమ

లక్షణాలను పునరుద్ధరించడమే గాంధీ సిద్ధాంతములో ప్రధానోద్దేశం. భారతదేశ మిప్పటికీ అయిదు పాళ్ళలో నాలుగుపాళ్ళు, నిర్మాణ విన్యాసములలోగానీ ఆదర్శంలో గానీ గ్రామీణమని చెప్పవచ్చును. తర తరాలనుండీ భారతీయ సభ్యతా సంస్కార వాహినులు నిరంతరాయంగా ప్రవహిస్తున్నాయి. మధ్యలో అనేక ఉపనదులు కలసి వాటిని అత్యంత విశాలములుగా చేరినయి.

గాంధీ ఇరవయ్యో శతాబ్దంలో అవతరించిన లోకోత్తర పురుషుడు. ప్రపంచంలో న్యాయ్య స్వాతంత్ర్యములను, ప్రజాధర్మ మానవత్వములను నిలబెట్టడానికి నలభై యేళ్లు కృషిచేసిన మహానుభావుడు. ఒక పక్కను పరాధీన దేశముల మోక్షంకోసమూ మరొకవంక అల్పసంఖ్యాక జాతుల రక్షణకొఱకూ పడరానిపాట్లు పడ్డాడు. ఈరోజున యూరోపు ఖండము అంతనూ ఒక్క కుటుంబముగా భావించు కొన్నట్లయితే అందు పేదచుట్టాలు చుట్టుకొని ఉన్న ఐశ్వర్యవంతులెందఱో కనిపిస్తారు కాని వారిని భాగ్యవంతులు బయటకు తోసివేస్తున్నారు. అయితే ఇండియాకు సంబంధించి నంతవరకు బ్రిటిషువారి యాజమాన్యము నుండి స్వతంత్రతను సంపాదించ వలెనని మాత్రమే గాంధీ ఉపదేశిస్తున్నాడు.

అటువంటి ఉపదేశకుని నాయకత్వం కింద, కాంగ్రెసు సేవా ఆదర్శంలో రాజకీయాలను ప్రస్ఫుటం చేయడానికి ప్రయత్నించింది. ఉన్నత వర్గాలలో ఇంకనూ ఎక్కువ దేశాభిమానమూ, విశాల సంస్కృతీ ఉండవలెనని నచ్చ

చెప్పింది. గ్రామ నాయకత్వాన్ని స్థాపించడానికి కృషి చేసింది. విడిగా కాంగ్రెసేతర నూతన మతాన్ని స్థాపించింది. — అది రాజకీయ మతము. మానవ సమస్య యేదీకూడా మతమునకు దూరంగా ఉన్నదనడానికి వీలులేదు. అలా అనడం మతద్రోహం. మతమొక ప్రత్యేక సిద్ధాంతాన్ని గానీ ప్రత్యేక పూజా విధానాన్ని గానీ ఉపదేశించదు. అది ఉదార జీవితమునూ, త్యాగబుద్ధినీ, ఆత్మార్పణ చింతనూ ప్రబోధిస్తుంది. మేము రాజకీయ మతమని అన్నప్పుడు నేటి క్షుద్ర రాజకీయాలను పవిత్రంగానూ, నేటి విభిన్న రాజకీయాలను సమగ్రంగానూ, నేటి స్పర్ధా రాజకీయాలను సహకార భూయిష్ఠములుగానూ చేయడమని అర్థం.

ఈ దృష్టీ, చిత్తవృత్తీ కల మేము భారతజాతీయతకు సత్యమూ ధర్మమూ పునాదులుగా ఉండాలని వాంఛించాము. మానవ జీవితంలో చాలా పర్యాయములు అసత్యం తేలికగానూ, తొందరగానూ విజయం పొందింది. కపట వృత్తమూ, ఆడంబరమూ, న్యాయధర్మములపైన తఱచుగా ఆధిక్యతను పొందినయి. ఇంతవరకూ, తర్క-చట్టములు జీవితాన్ని స్వాధీనపరచుకొన్నయి. కాని ఇటువంటి విజయాలు సంపూర్ణములూ కావు. శాశ్వతములూ కావు. పైపెచ్చు విజేతలకు కొత్త చిక్కులు తెచ్చిపెట్టినయి. వెనుకటి ఐరోపా యుద్ధంలో గెలిచినవారికి, ఓడినవారిపైన శాశ్వతవిజయం కలుగలేదు. ఇండియాను జయించినా మనుకొనే ఇంగ్లీషు వారికిగూడా నిరంతరానందం చేకూరలేదు. బ్రిటిష్ రాజ

కీయవేత్త లేర్పాటుచేసిన రౌండుటేబిలు సమావేశముల వలన, ఇండియా ఇంగ్లాండుకు శాశ్వతంగా మొగసాలమై పోలేదు. వారి నిర్బంధ విధానములవలన ప్రజలలో నిరోధ శక్తులు విజృంభించి, శాసనోల్లంఘనోద్యమ రూపంలోనూ అంతకంటెనూ తీవ్రతర రూపంలోనూ ప్రజ్వలిస్తూన్నాయి. మన అసహాయోద్యమం అపజయం పొందిన దనడం, వారి కోరికను తెలియచేస్తూన్నదే కాని వివేకాన్ని తెలియ జేయడంలేదు. ప్రతి అపజయమూ విజయానికొక మెట్టు. అనేక అపజయాల అంతిమ పరిణామమే విజయం.

ఈ దృక్పథంతోనే మనము కాంగ్రెసు కార్యక్రమాన్ని గూర్చి ఆలోచించాలి. ఆ కార్యక్రమం రెండు విధాలు. పోరాట విధానంలో మనము బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంపైన సాగించిన దండయాత్రలను కాదనగల నాగరిక ప్రభుత్వం లేదు. త్రికరణ శుద్ధిగా అహింసావలంబులమై పోరాటాన్ని సాగించాము. ఇండియాలో శాంతిరక్షణకు గాంధీ అగ్రగామి అని పేరు పొందాడు. ప్రభుత్వంవారాయన సత్యాగ్రహ సిద్ధాంతానికి అయిష్టతను వెల్లడించ వచ్చును గాక; కాని ప్రజల అనురాగములపైన సత్యాహింసలకున్న పలుకుబడిని యెవ్వరు నిరసించగలరు? రాజకుటుంబాలు నిర్మూలింపబడి చక్రవర్తిత్వాలు తలక్రిందులై ప్రజాప్రభుత్వాలు పాడయిపోతూన్న ఈ కాలంలో, పాతకాలంనాటి వివిధ రాజకీయ పక్షాలకూ స్థానం లేకుండాచేసి రాజకీయ ప్రతికక్షులను ఎన్నికలలో ఓడించడానికి బదులుగా కేవలం హత్యచేస్తూన్న ఈ రోజులలో, అహింసనుగూర్చి మాట్లా

డడం హాస్యాస్పదంగా తోచవచ్చును. ఇటీవల మనకు కలిగిన అనుభవాలను బట్టి రక్తపాతంతో పొందిన విజయాలు రక్తపాతంతోనే రక్షింపబడుతూ ఇంకనూ ఎక్కువ రక్తపాతంతో నాశనమౌతయ్యాని అర్థమయింది. అంతేకాదు, రెండుజాతుల మధ్య వచ్చిన విభేదాలను పరిష్కరించడానికి దౌర్జన్యం తప్ప గత్యంతరం లేక పోయినప్పుడు, రెండు సంఘాలమధ్యగానీ చిట్టచివర కిరువురు వ్యక్తులమధ్యగానీ వచ్చిన తగాదాల విషయంలోకూడా, పశుబలమే అధిష్ఠాన దేవత కావచ్చునని తోస్తూన్నది. దీనిని మనము సకాలంలో గమనించ దగిన సదుపదేశముగా భావించాలి.

ఇక కాంగ్రెసు నిర్మాణ కార్యక్రమం అతినిరాడంబరం. విదేశీ ప్రభుత్వాన్ని సేవిస్తూ, విదేశీభాషలోనే మాట్లాడుతూ, విదేశీ వస్త్రాలను ధరిస్తూ, పట్టణాలలోనూ నగరాలలోనూ నివసిస్తూన్న కృత్రిమ తార్కికులకిది నచ్చక పోవచ్చును. పట్టణాలలో నివసించే వారిలో సగంమంది జీవనమూ, అభివృద్ధీ, కీర్తి అన్నీకూడా విదేశీ ప్రభువుల దయాదాక్షిణ్యములపైన ఆధారపడి ఉన్నాయి. పట్టణాల జనాభా లెక్కలను పరిశీలిస్తే ఈ సంగతి విశదమౌతుంది. కాని ఇటువంటి సంగతులను తొందరగా తెలుసుకోవడం కష్టం. ఎందువల్లనంటే మనపైన నిజముగా అధికారం చెలాయిస్తూన్న దెవరో మనకే తెలియదు. పోలీసు జవాన్ మొదలుకొని ఎక్సైజు ఇన్స్పెక్టరు, బ్యాంకు ఏజెంటు, ఇంగ్లీషు దర్జీవాడి వరకూ ఏదో ఒక విధంగా మనపైన యాజమాన్యం వహిస్తూనేఉన్నారు. పి.డబ్ల్యు.డి.లస్కరు,

రెవెన్యూ కలెక్టరు, బెంచి మేజిస్ట్రేటు, బిల్లు డిస్కౌంటరు-వీరంతా బ్రిటిష్ ఎంపైరు లిమిటెడుకు జీత బత్తెములు లేని మేజెంట్లే. ఇండియా ప్రభుత్వంవారు ఆకంపెనీకి స్థానిక డైరెక్టర్లు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వాలన్నీ వారి సబ్ ఆఫీసులు. సైన్యము, పోలీసు తదితర ఉద్యోగులు, కోర్టులు, కౌన్సిళ్లు కళాశాలలు, స్థానికసంస్థలు, బిరుదాంకితులు-అనే ఈ యేడు ప్రాకారాలమధ్య బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం సురక్షితంగా ఉన్నది. గ్రామాలలోని నూటికి 80 వంతుల జనసమూహము రెవిన్యూ ఉద్యోగులంటే భయభక్తులతో ప్రవర్తిస్తాం టారు. పట్టణాలలో ఉండేతక్కిన 20 వంతులూ మున్సిపాలిటీలు, లోకల్ బోర్డులు, ఇన్కంటాక్సు ఆఫీసర్లు, ఎక్సైజు పోలీసు ఉద్యోగుల భయంతో బ్రతుకుతున్నారు.

కాబట్టి బలాన్నీ అధికారాన్నీ చూచి భయపడే స్వభావాన్ని పోగొట్టి దానికి బదులుగా నిజమైన అహింసా ప్రేమనుండి ఉద్భవించిన ఆశాధైర్యాలను ప్రతిష్ఠించాలి. అందుకోసం కాంగ్రెసు వాదులకు ప్రజాసామాన్యంతో సన్నిహితసంబంధం కలుగజేసే నిర్మాణకార్యక్రమమేర్పాటు చేయబడింది. కనుక మన ఖద్దరు పేదలకొక ఉపవృత్తినీ జీవనోపాధినీ కలిగించడమేకాక, వారి నావేశించి ఉన్న బానిసత్వమును పారద్రోలి, ఆత్మగౌరవమును పెంపొం దించుకొనేందుకుకూడా అవకాశాన్ని కల్పిస్తూన్నది. అంతేకాదు; పనివాడు తన కుటుంబ మర్యాదను భిన్నంచేని పద్ధతిని జాతీయ సభ్యతా చిహ్నమనదగిన తన వృత్తిని చేసుకొంటూ తన పనితనము వలన కలిగిన ఆనందాన్ని అనుభ

వించగలడు. ఎక్కువ వెలపెట్టి ఖద్దరును కొంటూన్నవారు జాతీయ పరిశ్రమకు ప్రభుత్వం చేయవలసిన ధనసహాయం చేయకపోవడం వలన, తమంతట తాము ఆర్థికంగా దానికి తోడ్పడుతూన్నట్లు భావించ కోరుతున్నాము. ఈ సందర్భంలో మేము ప్రబోధిస్తూన్న నిరాడంబర జీవితంద్వారా ప్రజలలో ఉదారాశయాలూ, ఆత్మగౌరవ స్వయంసంపూర్ణ స్వయంపోషక స్వయంవర్ధక భావాలూ వ్యాపిస్తూన్నవి. ఖద్దరుద్వారా ఆర్థికరంగంలో సాధించదలచుకొన్న ఫలితాల వంటి ఫలితాలనే మద్య నిషేధంద్వారా నైతికరంగంలోనూ, అస్పృశ్యతా నివారణద్వారా సాంఘికరంగంలోనూ సాధించ పూనుకొన్నాము. ప్రజల మద్యనిషేధ ప్రచారమున కడ్డుతగిలే ప్రభుత్వంలో, ఏదో చెప్పడానికి వీలులేని చెడుగు ఉండి తీరాలి. దీనిని తెలుసుకోవడ మంత కష్టమైన పనికాదు. భారత దేశంలో ఉన్న రెండు ముఖ్య మతాలవారూ, హిందువులూ, మహమ్మదీయులూ కూడా మద్యపానం మంచిది కాదని నిషేధించేవారే. వారి మత సిద్ధాంతాలు తాగుడును ఒప్పుకోవు. ఈసత్యాన్ని ఆధారం చేసుకొనియే దేశంలో మితపానోద్యమం నడుస్తూన్నది. కాని కాంగ్రెసు తీరా దీనిని జాతీయ కార్యక్రమంలో భాగంగాచేసి పికెటింగు ప్రారంభించేసరికి, ప్రభుత్వం మందపైన తోడేలుపడ్డట్లు పడుతూన్నది. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు మద్యనిషేధమును ప్రవేశపెట్టినప్పుడు ముఖ్యంగా ఆయా కుటుంబాలలోని ఆడవాళ్ళే కాక ఆబాలగోపాలమూ సంతోషించారు. కాని కాంగ్రెసు మంత్రులు విరమించిన

నాటినుండీ, బొంబాయి, బీహారు, మద్రాసు రాష్ట్రాలలో 'ఎప్పటాకే కాటన్నా' అయింది.

అస్పృశ్యతానివారణ విషయంలోకూడా ప్రభుత్వవైఖరి ఇలాగే బయటపడింది. హరిజనులను ప్రత్యేక నియోజక వర్గంలో చేర్చాలని బ్రిటిష్ ప్రధాని నిర్ణయించాడు. భారత దేశ మహానాయకుని 'ప్రాయోపవేశము' అవాంఛనీయ నిర్ణయమునుండిహిందూసంఘైకమత్యమును కాపాడగలిగింది. బ్రిటిష్‌ప్రధాని సమాఖ్యను మార్పుచేశాడు. కాని ఇంకనూ అందులో కొంత విభజన లేకపోలేదు. హరిజనుల దేవాలయ ప్రవేశానికి గల అడ్డంకును తొలగించవలెనని మేము ప్రయత్నించినప్పుడు, అందుకు పరిసర ప్రదేశాలలోని ప్రజలు, తమ అంగీకారమును తెలిపి దేవాలయ ధర్మకర్తలను బలపఱచినప్పటికీ, ప్రభుత్వంవారు మధ్యలో జోక్యం కలిగించుకొని, ప్రతిబంధకంకాని ఆ సంఘసంస్కార శాసనమును మొగ్గలోనే తుంచివేశారు.

'విభజించి పాలించు' అనే మానసిక ప్రవృత్తితోనూ 'పాలించి విభజించు' అనే రాజనీతితోనూ వ్యవహరిస్తూన్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని ఎదుర్కొవడం ఇండియాకు చాలా చిక్కు సమస్య. వారు గ్రామాలకు పోటీగా పట్టణాలను నగరాలను, ప్రజాసామాన్యమునకు ఎదురుగా ఉన్నత వర్గాలనూ ప్రోత్సాహపరుస్తూ, ఖద్దరు, సాంఘిక సామరస్యమునకు నైతికాభివృద్ధికి, ఈ అన్ని సామాన్య సంస్కరణలకూ అడ్డు తగులుతున్నారు. దీనినిబట్టి ఆంగ్ల విద్యా

సంపన్నులవలనగాని, పారిశ్రామిక వర్తక ప్రముఖులవలన గాని, స్వరాజ్య సాధన అసంభవమని స్పష్టంగా తేలి పోయింది. కాబట్టి మా దృక్పథము మార్చుకోవలసి వచ్చింది. గ్రామాలలోనున్న ప్రజాసామాన్యంలో జాతీయ చైతన్యమును పెంపొందించి, జాతికి బలం చేకూర్చవలసి వచ్చింది. వట్టి ఉపన్యాసములతోనూ, పత్రికా వ్యాసముల తోనూ గ్రామస్థుల విశ్వాసమును చూరగొనజాలము. జన సామాన్యమునకు నిరంతరము సేవచేయడం వలననే వారికి మనలో నమ్మకం కలుగుతుంది. ఒక్కసారి వారికి నమ్మకం కలిగిందంటే, దేశవిముక్తికి కాంగ్రెసేర్పాటు చేసిన కార్య క్రమమును అక్షరాలా అనుసరిస్తారు. కాని ఇంతమాత్రంతో స్వరాజ్యం చెట్టునుండి ముగ్గిన పండువలె చేతిలో ఊడి పడక పోవచ్చును. కాని మనంచేసిన ప్రజాసేవ స్వరాజ్య మునకు శంకుస్థాపనయై మన సాంఘిక ఆర్థిక సంస్థలలో ఒక్కొక్క లోపం తొలగింపబడినప్పుడొక్కొక్క అంతస్తు మన స్వరాజ్య సౌధానికి పెరుగుతూంటుంది. ఈ పని ఒక్క సారిగా జరుగదన్నమాట నిజమే. కాని దీని ఫలితాలు మాత్రం నిశ్చయమైనవీ శాశ్వతమైనవి. ఇది గ్రహించి కాంగ్రెసు, గ్రామాలలోకి గాంధీ సందేశాన్ని తీసికొని పోయి, మేమిదివరకు చెప్పిన గ్రామ నాయకత్వాన్ని స్థాపించింది.

3
గాంధీ ప్రాచీన వస్తు శాస్త్రజ్ఞుడు

గాంధీ కేవలం ఋషీ తత్వవేత్తా అనడానికిగానీ, ఆర్థిక శాస్త్ర విశారదుడు రాజకీయవేత్తా అనడానికిగానీ, లోకహితాభిలాషి మానవసేవాపరతంత్రుడూ అనడానికి గానీ వీలులేదు. ఆయన, చరిత్ర, భూ తత్వశాస్త్రం, ప్రాచీన వస్తు శాస్త్రం - ఇవన్నీ తెలుసుకొంటాడు, తరతరాలనుండీ భూగర్భంలో బంగారు, వెండి, వజ్రాలగనులవలె అణగి మణగి, చెక్కు చెదరకుండా ఉజ్వలంగా ఉన్న అమూల్య భారతీయసంస్కృతీ నిక్షేపములను తవ్వి పైకి తీశాడాయన. గాంధీ కేవలం చరిత్ర పరిశోధకుడు మాత్రమే అనడానికి వీలులేదు. ఆయన ప్రాచీనచరిత్రను పునర్విమర్శచేసి నూతన వ్యాఖ్యానమిస్తూన్న ఆధునిక చరిత్ర విధాత. ఆయన సృజిస్తూన్న చరిత్ర-తేదీలతో, సంఘటనలతో, రాజులతో రాజవంశాలతో, యుద్ధాలతో సంధులతో, సంబంధంలేనిచరిత్ర. అవన్నీ ద్వేషాహింసల దుశ్చేష్టితములు. "ఆత్మబలముయొక్క లేక ప్రేమశక్తియొక్క ఒడిదుడుకులులేని కార్యవిధానమున కడ్డుకలిగించిన విఘ్నపరంపరలను వివరంగా చూపేచరిత్ర" అది. మేము దానిని "శరీరమునకూ రాగద్వేషాలకూ సంబంధించిన చరిత్ర" అంటాము. భావోద్వేగములకు భోగలాలసత్వమునకు లోనుగాక, సుశిక్షిత చిత్తంతో ఆత్మనిగ్రహం కలిగి ఉండడమే సభ్యతా, సంస్కృతీ అని చెప్పవచ్చును. వేదవేదాంగములు, శాస్త్రషడ్దర్శనములు, ఇతిహాసపురాణములు, యోగపురుషులగాథలు, మహర్షుల కథలు, మత

ప్రవక్తల తత్వవేత్తల, మహావీరుల స్వధర్మార్థత్యక్త జీవనుల చరిత్రయే, అత్యుదార భారత చరితము. ఈజాతీయ జీవన నిష్కళంకతత్వ ప్రబోధకులలో గాంధీ ఉత్తమోత్తముడు. అతి నవీనుడు. గాంధీ యెంత పరిపూర్ణుడో ఆయన ఉపదేశాలంత ఉదాత్తములు. అయినప్పటికీ తానొక సామాన్య మానవుడనను కొంటాడాయన. ఆయన తన సమానులలో ప్రథముడు. కాని క్రియారూపమైన సత్యమనదగిన యుగయుగాల నాటి సంస్కారమాయనకు లభించింది. దానిని సత్యాహింసల తత్వాన్వేషణకు మార్గదర్శకంగా ఉపయోగించుకొంటు న్నాడు. కనుకనే "గాంధీజ మనే కొత్తమతాన్ని ఆచరణలోకి తెచ్చాడని" ఎడ్వర్డ్ థాంప్సన్ ఆయననుగూర్చి అన్నాడు. ప్రపంచ మహాపురుషులు కొందరూ ఆయన సహచరత్వమును కోరినవారున్నారు. గాంధీ రెండవ రౌండు టేబిలు మహాసభకు ఇంగ్లాండుకు పోయినప్పుడు ఆహ్వానింపబడి అనేక పాఠశాలలను, విద్యాలయాలను, సెటిల్ మెంట్లను, ఫ్యాక్టరీ సెంటరులను, క్రైస్తవ దేవాలయాలను, ధర్మసంస్థలనూ దర్శించాడు. డాక్టర్ మేరియా మోంటిస్సోరీ పాఠశాలలోని పిల్లలు ఆయనను ఆహ్వానించి గౌరవించారు. అనేకమంది పెద్దకుటుంబాలలోని స్త్రీలు చలిగా ఉన్నప్పటికీ ఆయన ఉదయ ప్రార్థనలలో పాల్గొన్నారు. లండను తూర్పుకొనలో ఉన్న ఆయనబసకు కింగ్లీ హాలుకు, తండోపతండాలుగా ప్రేక్షకులు వచ్చేవారు. శాంకీ ప్రభువు తన ఎడమప్రక్కను ఆయనకు మొదటి స్థానమిచ్చి అత్యంత గౌరవంతో చూచాడు.

గాంధీ విశేషంగా అంతర్వాణి ఆదేశానుసారంగా నడుచు

కొంటూన్నట్లు తోస్తుంది' అన్నాడాయన. గిల్బర్టుముర్రే, నన్ మైకేల్ శాడ్లర్, పి. సి. లయాన్‌వంటి విద్వాంసు లాయనను మూడు గంటలసేపు తర్కించారు. ఆయన మాత్రం నిరాకులంగానే ఉన్నాడు. రోములో, ఇటలీరాజు కనిష్ఠ కుమార్తె ఆయనను ప్రత్యేకంగా సందర్శించింది. 'నా జీవిత తత్వంలోను, నా జీవిత విధానంలోనూగూడాగాంధీ ప్రభావం చాలా ఉన్నది.' అన్నాడు హావర్‌ఫోర్డు కళా శాలాధ్యాపకుడు డాక్టరు రూఫస్ యమ్. జోన్సు(పెన్‌సిల్వే నియా). ఇంగ్లాండు రాజు, గాంధీని ఆయన మామూలు దుస్తులతోనే ఆహ్వానించి సత్కరించాడు. పీములోని పేదలు ఆయన చుట్టూమూగారు. లాంక్ షైరులోని నూలు వడికే వారు, బట్టలు నేసేవారు, గుమికూడి తమవస్త్రాలను ఇండి యాలో కొనిపించవలసిందని కోరారు. ఎవరికి తగినట్లుగా నారికాయన ప్రత్యుత్తరమిచ్చాడు. బకింగ్‌హాం మందిరంలో ఆయన ఆస్థాన మర్యాదలను మన్నించి రాజుగారితో ప్రతి వాదం చేయలేదు. మాన్‌చెస్టరులో పనిలేక బాధపడుతున్న వారితో మంచిమాటలాడాడు. "సోక్రటీస్ తరువాత ఇంత ఆత్మనిగ్రహం కలిగిన మనిషిని ప్రపంచం చూడలేదు" అని ఎడ్వర్డుథాంప్సన్ అన్నమాటలో ఎంత సత్యమున్నది!

గాంధీకి మతం ప్రధానమని మేమిదివరకే అనేకసార్లు చెప్పిఉన్నాము. అయితే ఆయనమతము ఇతర మతాలన్ని టినీ సమానంగా మన్నిస్తుంది. అహింస సత్యమునకు ఆత్మ అనీ, అది ఉత్తమోత్తమమైన మతమనీ, గాంధీ అనేకసార్లు

ఉపదేశించాడు. ఈ దిగువ వాక్యాలలో ఆయన ధర్మోప దేశం సంక్షేపించబడింది.

"నీవు నీ ప్రేమను అనగా అహింసను నీ శత్రువను కొన్న వానిపైన మూసిపోనంతగా ప్రసరింప చేసినట్లయితే, అతడు మరల అటువంటి ప్రేమను నీపైన చూపించి తీరుతాడు." ఇటువంటి మత విశ్వాసంగల గాంధీని గూర్చి ల్యూయిలిన్ పోవిస్ 'అవమానించినా, ప్రహరించినా, బెదరించినా, గుద్దినా చిట్టచివరకు దర్బాన్ తెల్లమూక ఆయనను దాదాపు ప్రాణావశిష్టుణ్ని గా చేసినా, ఆయన ఆగ్రహ పడలేదు' అని వ్రాశాడు. అంతచిన్న శరీరంలో అంతపెద్ద ఆత్మ ఉన్నందుకు నిజంగా ప్రపంచం ఆశ్చర్యపడక తీరదు. గాంధీని అనేకమంది పాశ్చాత్య మతోపదేశకులు పూజిస్తారు. మిస్. మాడేరాయిడెన్ "నేడు ఉత్తమోత్తముడైన క్రైస్తవు డొక హిందువు" అన్నది ఆయననుగూర్చి "ఒకే ఒక క్రైస్తవు డుండేవాడు. ఆయన సిలువమీద మరణించాడు." అన్న నీషే (Neitzche) వాక్యానికి అసమ్మతి తెలుపుతూ, స్విట్జర్లాండు దేశీయుడు ల్యూయిలిన్ పోవిస్, (Llewyl‘n powys) నీషే ఇంతవరకూ జీవించి ఉన్నట్లయితే, "పూర్వమొకే ఒక క్రైస్తవు డున్నాడు. ఆయన సిలువ మీద మరణించాడు. ఇప్పుడూ ఒకేఒక క్రైస్తవు డున్నాడు. ఆయన సేవాగ్రామంలో జీవించియే ఉన్నాడు." అని వ్రాసి ఉండేవాడన్నాడు.

క్రీస్తు మరణించిన 1900 సంవత్సరాలకు క్రైస్తవ నాయకులు ప్రపంచంలోని పలుతావులనుండి వార్ధాకు యాత్రికులుగావచ్చి గాంధీకడ జ్ఞానోపదేశం పొందకోరడం కంటె అద్భుత దృశ్యమేమున్నది? అంతర్జాతీయ యుద్ధాలలో చిక్కుకొన్న క్రైస్తవ జాతులకు, క్రీస్తు ఉపదేశాన్ని ఎలా వర్తింపచేయవలెనో, ఆయన దగ్గరనుండి తెలుసుకోగోరుతున్నారువారు. క్రైస్తవుడనయిన నేను అంతర్జాతీయ శాంతికి ఎలా తోడ్పడగలను? శాంతి స్థాపనకు అహింస ఏవిధంగా ఫలప్రదం కాగలదు?" అని ప్రశ్నిస్తే "మీరు క్రైస్తవులుగా అహింస జయప్రదం కావడానికి ఎంతో పని చేయవచ్చును. అయితే మీరు మీ సర్వస్వమ్మూ వదులుకోవడానికి సంసిద్ధంగా ఉండాలి. పెద్ద రాజ్యాలు ఆయుధ విసర్జనం చేస్తేనేగాని శాంతిలేదు ప్రపంచానికి. ఇటీవల సంఘటనలనుచూస్తే పెద్ద రాజ్యాలవారాపని చేయక తప్పదన్నట్లు కనిపిస్తూన్నది." "అహింసను యాభై సంవత్సరాలు ఎడతెగకుండా ఆచరణలో పెట్టిన నాకు, అహింస వలననే మానవలోకమునకు రక్షణ ఉందనే విషయం, మఱింత ఎక్కువ ప్రకాశవంతంగా ప్రత్యక్షమౌతూన్నది నేడు. బైబిలులోని సారాంశ మదేగదా! అధమం బైబిలునుండి నేనర్థం చేసుకొన్నదది." అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చాడు గాంధీ. ఈవిధంగా ఆయన అమ్మ పుట్టింటిని గూర్చి మేనమామకు చెప్పినట్లు, క్రైస్తవ మతమునుగూర్చి క్రైస్తవులకు చెప్పవలసి వచ్చింది. గాంధీ నల్లవాడు కావడంచేత ఆయనను అవమానించి ఒకమారు ఏదో మూాల

పెషనులో రైలునుండి కిందకుతోసి వేసినప్పుడు చలితో బాధపడుతూ, తెల్లవాళ్ళకింద ఉన్న క్రైస్తవ దేశంలో తనకు జరిగిన ఈ అవమానాన్ని గూర్చి తీవ్రంగా ఆలోచించినందున సత్యాగ్రహం ఆయనకు స్ఫురించింది." ఆయన మొట్టమొదట ఈ సిద్ధాంతాన్ని తన భార్య పెంకెతనమును ఖండనానికి ప్రయోగించి చూచాడు. తరువాత స్థానిక కష్టాలకు నివారణోపాయంగా చాంపరాన్, బోర్సాదు, కైరాలలో దానిని ఉపయోగించాడు. అహమ్మదాబాదు మిల్లుకూలీల కోరికలను మన్నింప చేయడానికి ప్రాయోపవేశం ప్రారంభించినప్పు డది ఆయన చేతులలో రాటు తేలింది. పిదప జాతీయ సమస్యల విషయంలో క్రమక్రమంగా దేశముయొక్క చిట్టచివరి పొలిమేరలకుకూడా దాని ప్రయోగాలను విస్తరింప చేశాడు. ఈ అన్ని సందర్భాలలోనూ ఆయన కొంత విజయం పొందుతూనే ఉన్నాడు. కాని ప్రపంచం మాత్రం ఈ సిద్ధాంతాన్ని ఒక రాజకీయ నినాదమనిగానీ, ధర్మ ప్రవచనమనిగానీ గూఢార్థ భాషణమని గానీ మత వ్యామోహమనిగానీ అనుకోక శాస్త్రీయ శిల్పంగా భావిస్తూన్నది. ఆయన చికాగోకో లండనుకో దయచేసి నట్లయితే, ఆయన పాదాలకడ క్రైస్తు ఆ దేశాలనుగ్రహించ కోరుతున్నా మనడంకంటె క్రైస్తవ పీఠాధిపతులుగానీ క్రైస్తవ మతోపాసకులుగానీ ఆయనను ఎక్కువగా ప్రశంసింప గలిగిన దేమున్నది? ఆయనకు మానవదృష్టికి గోచరంగాని ఒకానొక మహోన్నత శక్తిలో అచంచల విశ్వాసమున్నది. అందువలన పేదరికమును బుద్ధి పూర్వకంగా స్వీక

రించి, అనంతమైన ప్రేమతో నిరంతర మానవసేవ చేయగలుగుతున్నాడు. కనుకనే ప్రపంచ గురుపీఠ మాయనకు లభించింది. గాంధీ భూమండలానికి అధిపతి అయినాడు. కేవలం ఆయన వినయసంపన్నత వలన అయినాడు. ఆయనకు ప్రాపంచ కాధికారమేమీ లేదు. కాని అధికారంగల వానివలె ఆదేశిస్తాడు. లక్షలాది ప్రజలాయన అడుగుజాడల ననుసరించడంవలన ఆయన కంత అధికారమూ ఉన్నట్లే. గాంధీ యెన్నడు ప్రతిష్ఠకు లొంగిపోలేదు. 1919లో సత్యాగ్రహాన్ని ప్రారంభించడంలో హిమాలయ పర్వతమంత ప్రమాదం చేశానని అంగీకరించాడు. తన రాజకోట ప్రాయోపవేశం హింసా కళంకిత మైనదని ఒప్పుకొన్నాడు. తన లోపాలను ఒప్పుకోవడమే కాకుండా తన అనుచరుల తప్పులను బయటపెట్టడంలో కూడా ఆయన ఎన్నడూ సందేహించలేదు. మన దేశములో అప్పుడప్పుడు జరిగే కొట్లాటలను దౌర్జన్యాలను ఎప్పటికప్పుడాయన విమర్శిస్తూ ఖండిస్తూనే ఉన్నాడు. జలియన్ వాలాబాగు దురంతములకు కారణమైన అమృతసరపు మూకల అరాచకత్వము, 1922 ఫిబ్రవరిలో చౌరీచౌరాలో ఒక సబిన్స్పెక్టరూ 21 మంది పోలీసు జవాన్లతో సహా పోలీసుస్టేషను తగులబెట్టబడిన ఘోరకృత్యము, కోహాట్, ముల్టాన్, సహారన్ పూరు, కాశీ, కాన్పూరు, కలకత్తా, ఢిల్లీ, బెంగుళూరు, గుల్బర్గా, సికిందరాబాదు, అల్లహాబాదు, బొంబాయి మొదలయిన అనేక ప్రదేశాలలోనూ, ఇటీవల బన్ను, సుక్కూరు పట్టణములలోనూ జరిగిన హిందూ మహమ్మదీయ కొట్లా

టలు,- ఈ అన్నీ ఆయన ఆసందిగ్ధ విమర్శనలకు గుఱియైనవి. 1919 లో అమృతసరం కాంగ్రెసు విషయ నిర్ధారణ సభ, మూకల దౌర్జన్యాన్ని నిరసిస్తూ తీర్మానించడాని కంగీకరించబడలేదు. అప్పుడాతీర్మానంచేస్తేనేగాని తాను కాంగ్రెసులో ఉండనన్నాడు గాంధీ. అందువలన ఆ విషయ నిర్ధారణ సభ తన నిర్ణయాన్ని మార్చుకోక తప్పిందికాదు. ఆలీ సోదరులు 1921 లో హింసాహింసలకు మధ్యస్థంగా ఉండే ఉపన్యాసం చేసినప్పుడు, వారికి హింసోద్దేశం లేదని ప్రకటన చేయమన్నాడు గాంధీ. ఆయనఎన్నడూశత్రువుల కష్టాలవలన ప్రయోజనం పొందవలెనని ఆలోచించడు. అంతేకాదు; తన అనుచరులలోని లోపాలను ప్రకటించిన యెడల శత్రువుకు లోకువ అవుతామని కూడా ఆలోచించడు. 1934 ఏప్రిల్ 7 వ తేదీని శాసనోల్లంఘనమును ఆపివేస్తూ ఆయన చెప్పిన మాటలు చూడండి :-

> "ప్రజాస్వామ్యం సత్యాగ్రహ సందేశాన్ని సరిగా అర్థం చేసుకోలేదని నా అభిప్రాయం. దీనికి కారణం వారికది చేరడంలోనే కొంత కల్తీతో చేరింది, ఆ ధార్మిక మార్గాలద్వారా ధార్మిక సాధనాల ఉపయోగము బోధింపబడినప్పుడు వాటి శక్తి తగ్గిపోతుంది. కాబట్టి ధార్మిక సందేశాలు వాటంతటవే వ్యాపించాలి."

గాంధీ తన అనుచరుల పొగడ్తలనేగాక తన విమర్శకుల స్తోత్రములను, ఆమోదములనూ కూడా పొందగలగడం చాలా అదృష్టం. ఆయనను శ్లాఘించినవారిలో యోగిపుంగవులు, తత్త్వవేత్తలు, మఠాధిపతులు ఇంకా ఎందఱెందఱో ఉన్నారు. అయితే ఆయనతో పాటు పోరా

టంలో దుమికిన అనుచర వర్గమున్నూ, నిష్పాక్షిక సాక్షీభూతులుగా ఉన్నవారున్నూ ఆయనపైన ప్రశంసా వాక్యాలను గుఱిపించడ మొకయెత్తు, ఇండియా ప్రభుత్వం బహిరంగంగా ఆయన గొప్పతనాన్ని శ్లాఘిస్తూ ప్రభుత్వ పత్రాలలో ప్రకటించడం మరొక యెత్తు.

ఇండియా గవర్నమెంటువారు ప్రకటించిన 1919 "ఇండియా"లోని ఈదిగువ వాక్యాలను పరిశీలించండి :-

> గాంధిజీ, ఉన్నతాదర్శములూ, సంపూర్ణస్వార్థత్యాగబుద్ధీగల టాల్స్టాయి వర్గములోని వాడని ప్రతీతి. ఆయన దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయుల పక్షాన నిలబడ్డనాటినుండీ, సర్వసంగ పరిత్యాగిగా ప్రసిద్ధి వహించిన మహర్షి యెడల ప్రాచ్యదేశీయులు సంప్రదాయసిద్ధంగా చూపే యావత్తు గౌరవమూ హిందూదేశస్తు లాయనయెడల చూపుతూనేఉన్నారు. ఈయన విషయంతో మఱొక విశేషం కూడా ఉన్నది ఈయనను శ్లాఘించేవారిలో యేదోఒక ప్రత్యేక మతమునకు చెందినవారు మాత్రమే కాక వివిధ మతస్థు లున్నారు. ఈయన అహమ్మదాబాదులో అడుగుపెట్టినది మొదలు అనేక సాంఘిక సమస్యలతో సన్నిహిత సంబంధంకలిగి పనిచేస్తూన్నాడు. ఒకవ్యక్తిగాని ఒక వర్గంగానీ పీడింపబడుతూన్నట్లు తోచినప్పుడు. ఆయన కల్పించుకోక మానడు, అందువలననే భారతదేశంలోని ప్రజాసామాన్యానికి ఆయన అంటే అంత ప్రేమ. బొంబాయి రాజధానిలోని పట్టణస్థులలోగాని గ్రామస్థులలోగాని ఆయన పలుకుబడి అప్రతిహతం. ఆయనను అక్కడ దైవంగా కొలుస్తారని చెబితే ఎంతమాత్రమూ అతిశయోక్తి కాదు.భౌతికశక్తికంటె ఆత్మశక్తిబలవత్తరమైనదని ఆయనవిశ్వాసం, ఆ విశ్వాసంతోనే, తాను దక్షిణ ఆఫ్రికాలో జయప్రదంగా ప్రయోగించిన సాత్విక నిరోధమును, రౌలట్టు శాసనానికి వ్యతిరేకంగా ప్రయోగించడం ధర్మమని ఆయన అభిప్రాయపడ్డాడు.

రౌలట్టు చట్టం అంగీకరింప బడినట్లయితే తాను సత్యాగ్రహం ప్రారంభించబోతున్నానని ఫిబ్రవరి 24వ తేదీని ఆయన ప్రకటించాడు. గాంధీజీ భౌతిక బలప్రయోగమును స్పష్టంగా ఖండించాడు. సివిల్ చట్టాలను శాంతంగా ఉల్లంఘింపజేసి, ప్రభుత్వాన్ని రౌలట్టు శాసనమును రద్దు చేసేటట్టుగా నిర్బంధించవలెనని ఆయన విశ్వాసము. మార్చి 18వ తేదీని రౌలట్టు శాసనమును గూర్చి ఆయన ఈ క్రింది ప్రమాణ పత్రమును ప్రకటించాడు, 1919 ఒకటో నెంబరు ఇండియన్ క్రిమినల్ లా అమెండుమెంటు బిల్లున్నూ, 1919 రెండో నెంబరు క్రిమినల్ లా ఎమెర్జెన్సీ పవర్సు బిల్లున్నూ-అధార్మికములు:

న్యాయ్య, స్వాతంత్ర్య సిద్ధాంత విరుద్ధములు; సాధారణ వ్యక్తి స్వాతంత్ర్య వినాశన కరములు. కాబట్టి అవి యావద్భారత దేశక్షేమమునకూ ప్రభుత్వ క్షేమమునకూకూడా భంగకరములు. ఇది మాదృఢ విశ్వాసం. రెండు బిల్లులూ శాసనం చేయబడినట్లయితే, అవి రద్దయ్యేటంతవరకూ ఆ శాసనములనూ, ముందు నియోగింపబడే కమిటీ వాటికి ఉచితమని తోచిన తదితర శాసనములనూ శాంతంగా ఉల్లంఘించగలమనీ, పోరాటంలో సత్యాన్ని అక్షరాలా అనుసరిస్తూ, ప్రాణానికీ దేహానికీ ఆస్తికీ యే విధమైన హానీ కలిగించమనీకూడా ఇందుమూలంగా ప్రమాణం చేస్తున్నాము.

గాంధీ ఎల్లప్పుడూ మన పురాణాలలో వర్ణించబడిన ధర్మయుద్ధమే చేశాడు. కనుక ఆయనను శత్రువులు ఆక్షేపించకపోవడంలో ఆశ్చర్యమేమున్నది? కాని మిత్రులాయనను అనేకవిధాల ఆక్షేపించారు, అందువల్లనే గిల్బర్టుముర్రే "అంతజన సమూహంపైన నిరాయుధుడైన ఒక మనిషికి అటువంటి అధ్యాత్మికాధికారం ఉండడమే ఆశ్చర్యం. అందులో హింసను త్యజించడం, పైగా శత్రువులకు కష్టకాలంలో సహాయం చేయడం, మానవమాత్రుడుగా తాను

చేసిన తప్పును ఒప్పుకోవడం, ఇవన్నీ తెలిసిన ప్రపంచం ఆయనను స్తుతించక తీరదు"

గాంధీ విజయం కొలబద్దతో కొలవదగినది కాదు. సత్యాగ్రహంలో జయాపజయములు సంబంధవాచకములు. గీతా. శాస్త్రప్రకారమని గణింపదగినవే కావు. విజయం యావత్తూ కాలంపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. మన ఉద్యమం మంచిదనే విశ్వాస ముండడమే మనకు ముఖ్యం. అటువంటి విశ్వాసంతోనే ఆయన అన్ని పోరాటాలలోనూ అగ్రగామియైనాడు. రాజీపడడంలో ఆయన మధ్యస్థుడుగా ఉంటాడు. "జాతి యావత్తూ ఒకే అభిప్రాయాన్ని అనుసరించవలెనంటే ఒక్కసారిగా జరుగదు. క్రమక్రమంగా జరగాలి. ప్రాచీనకాలంలో ఒక చోటినుండి మఱొకచోటికి కదలిపోతూ ఉండే కొండ గుంపుల గమనంవలె ఉంటుంది జాతినడక. సంసారపు చిక్కులు, సామానులు ఎన్నో ఉంటయి. అనుకోని కొత్త యిబ్బందు లనేకం రావచ్చు. ఒకప్పుడసలు ప్రయాణమే ఆగిపోవచ్చు. లేదా మొట్టమొదట ఉద్దేశించిన తోవను గాక మఱొక తోవకు పోవలసి రావచ్చు. ఏదైనా అభ్యంతరం కలగడంవలన గానీ లేదా తాత్కాలిక సౌకర్యము నపేక్షించిగానీ, అనుకొన్న గమ్యస్థానానికి చాలా యివతలనే నిలచిపోవచ్చు. నడిపేవాళ్ళు లేకనో, ఐక్యసంకల్పం లేకపోవడం వలననో అసలు గుంపే చీలిపోవచ్చు. కాని అనుభవమునుబట్టి చూస్తే నడిపేనాయకుడు మాత్రం ప్రతి ఉద్యమంలోనూ, చివరగానీ మధ్యగానీ ఉండవలెగాని మొగమ ఉండకూడదని గ్రహించాలి. మధ్యస్థంగా ఉండగలిగిన వాని

నాయకత్వమే శాశ్వతంగా ఉంటుంది.” ఈ విషయాలను గాంధీ అహింసా పోరాటాలలో గమనించ లేదనడానికి ఆయన వాటన్నిటిలోనూ అగ్రగామిగా ఉండడమే సాక్ష్యం. కాని పోరాటాల అనంతరంవచ్చే రాజీలలో ఆయన దీనిని గమనిస్తూనే వచ్చాడు. అందువలననే ప్రతి రాజీలోనూ ఆయన మధ్యస్థుడుగానే ఉన్నాడు.

గాంధీ మాతృదేశ విమోచనంకోసం జన్మించిన అవతార పురుషుడు. భయమునుండీ, కోరికనుండీ ముందుగా ఆయన విముక్తిపొందాడు. హింసలోనూ యుద్ధంలోనూ చీకాకు పడుతూన్న లోకంలో నేడాయన యేసుక్రీస్తు వంటివాడు.

హిందూమతంలోని నాలుగు వర్ణములు, నాలుగు ఆశ్రమములూ ఆయన జీవితంలో నూత్న సంయోగమును పొందినవి. భక్తిజ్ఞాన కర్మలకు కేంద్రస్థానమయిన త్యాగమే ఆయనకు మోక్షసాధనము. ఆయన మహర్షి. కానికొండలు, నదులు, సముద్రతీరాలు, అడవులూగాదు ఆయన తపోభూములు. జనసంకీర్ణమైన ప్రపంచంలో శౌచ దాన ధర్మ దయా క్షమా గుణాలతో తాపస జీవితమును గడుపుతూన్నాడాయన.

చెడుగును జయించేటందుకు చేసే యుద్ధాలలో ఆయనకు సత్యం వ్యూహం; అహింస సాధనం. కాబట్టి ఆయనకు సాధన ఫలితాలు రెండూ ఒక్కటే. జయాపజయములు సమానం. సుఖదుఃఖాలభేదములు. ఆయన ప్రజల

ఆత్మలను విజృంభింపచేస్తాడు. అందువల్లనే ఐరోపాఖండపు యుద్ధనాయకులను, సుప్రసిద్ధ రాజకీయవేత్తలను, ప్రపంచ ఖ్యాతిగడించిన కవులను, మతోపదేశకులను ఆకర్షించగలిగాడు. ఆయన సహచరులాయన సిద్ధాంతాలను దివ్యవిశ్వాసంతో గ్రహించి జనసామాన్యమునకు లౌకిక హేతువాదముతో ప్రచారం చేస్తారు. ఈ విధముగా సత్యాహింసలపై ఆధారపడిన నూతన సత్యాగ్రహ కార్యక్రమాన్ని ఆయన సాగించగలిగాడు.

గాంధి అహింసా రూపమెట్టిదో వివరించవలసిందని అడుగుతుంటారు కొందరు. అహింస ఒకమార్గం; అంతేకాని గమ్యస్థానంకాదు. అహింస ఒక దృక్పథం అంతేకాని సిద్ధికాదు. సత్యాగ్రహంలో వెలుతురేకాని చీకటి ఉండదు. అసత్యం ఉండదు. సత్యమే ఉంటుంది. కసికి స్థానం లేదు; క్షమాగుణమే ఉంటుంది. గాంధీనేస్తూన్న భారత జాతీయతా వస్త్రమున కివి పడుగు, రాజకీయాలు పేక. ఇకముందు రాజకీయమును సాహస క్రియగా భావించకూడదు. అది ఒక మతం, ఒక తత్వశాస్త్రం, ఒక భౌతికశాస్త్రం, ఒక శిల్పం, ఒక పూజాపద్ధతి, ఒక సేవావిధానం.

గాంధీకి 71 యేండ్లు నిండినవి. ఆయనలో ఉత్తమ మానవ లక్షణాలెక్కువగా కనిపిస్తాయి. ఆయన క్రియాశూరుడు. బుద్ధిశాలి, హాస్యవినోదచతురుడు, ఋజువర్తనుడు, సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. వేయేల ఆయన పూర్ణపురుషుడు. ఆయన పదవ అవతారం. అన్ని ఆవతారాలలోకి ఉత్తమోత్తమమైన అవతారం. పునరుద్భవించిన బుద్ధుడు. పునర్జన్మ

మెత్తిన యేసుక్రీస్తు; గీతలోని స్థితప్రజ్ఞుడు. ఉపనిషత్తులలోని పూర్ణపురుషునికి అత్యంత సన్నిహితుడు. ఆయనయుగంలో జీవించి ఉన్నవారు అదృష్టవంతులు. ఆయన సిద్ధాంతాలను జీర్ణించుకొన్న వారు రెండింతల అదృష్టవంతులు. ఆయన తత్వ ప్రచారం చేసినవారి అదృష్టం చెప్పనేఅక్కరలేదు, గాంధీ మృతిపొందవచ్చును. గాంధీజం శాశ్వతంగాఉంటుంది. కాదు; గాంధీజం మరణించవచ్చును. గాంధీ చిరంజీవి.

అనుబంధము ౧
గోసంరక్షణ

(గాంధీ అభిప్రాయాలు)

మానవ పరిణామంలో గోసంరక్షణ అద్భుత లోకోత్తర విషయమని నా అభిప్రాయం. మానవుణ్ని అది తన జాతి భేదాన్ని అతిక్రమింప చేస్తుంది ఆవు అంటే మానవ లోకానికి దిగువనున్న యావత్తు ప్రపంచమూ అని నా అర్థం. ఆవు ద్వారా మానవుడు సర్వజీవైక్యభావమును పొందవలెనని ఆదేశింపబడినది. ఆవుకే ఎందువలన దైవత్వమాపాదింప బడినదో నాకు స్పష్టంగా అర్థమవుతూన్నది. భారత దేశంలో గోవు సాహచర్యం ఉత్తమోత్తమము. అది ఐశ్వర్య ప్రదాత. అది పాలీయడమే కాదు; వ్యవసాయానికి సావకాశం కల్పించింది. ఆవు కరుణాగీతం. ఆసాధు జీవిలో కరుణ ముద్రితమై ఉంది. కోట్లకొలదీ భారత ప్రజలకది మాతృదేవి. గోసంరక్షణ అంటే దేవుడు సృజించిన నోరులేని యావత్తు జీవలోకాన్ని సంరక్షించడమన్నమాట. ఆ ప్రాచీన ద్రష్ట యెవ్వడోగాని ఆయన లోకసంగ్రహవృత్తం ఆవుతో ప్రారంభమయింది. నోరులేని జంతువులను గూర్చి చేసిన ప్రబోధము మఱింత శక్తివంతంగా ఉంటుంది. గోసంరక్షణ హిందూమతం ప్రపంచాని కర్పించిన పారితోషికం. గోసంరక్షకు లున్నంతి కాలమూ హిందూమతం సజీవంగా ఉంటుంది—

(యంగిండియా) అక్టోబరు 6, 1921.

నేనిదివర కీపుటలలో వివరించినట్లుగా మానవ లోకా నికి దిగువమెట్టులోనున్న ప్రపంచంలో ఆవుకంటే పరమ పవిత్రమైన జాతి మఱొకటి లేదు. ప్రాణులలో అగ్రస్థాన మలంకరిస్తూన్న మానవుడు, తనకు దిగువ మెట్టులోనున్న యావత్తు జీవలోకము నెడలను న్యాయ్యంగా ప్రవర్తించ వలెనని, ఆవు మన అందరినీ అడుగుతూన్నది. అది మనతో తన కళ్ళతో మాట్లాడుతూన్నట్లు కనిపిస్తుంది. (పాఠకుడు వాటిని నా దృష్టితో చూడమని కోరిక) "మమ్ములను చంపి మా మాంసమును భుజించేటందుకు గానీ, మమ్ములను మఱొక విధంగా హింసించే టందుకుగానీ నీ వేర్పాటు కాలేదు. మాకు మిత్రముగానూ, రక్షకుడుగానూ ఉండాలి నీవు" అంటూన్నది చూడండి!

(యంగిండియా, జూన్ 26,1924)

గోసంరక్షణకు కావలసిన నియమాలను ఇది వరకు నేను వ్రాసినవి యిక్కడ ఉదాహరిస్తూన్నాను.

1. అటువంటిసంస్థ ప్రతిదీ బహిరంగ ప్రదేశంలో ఉండాలి. కావలసినవి సమృద్ధిగా దొరకాలి— అనగా పశువులకు కావలసిన పచ్చిక పెరిగేటందుకు, అవి కాలి కొద్దీ తిరిగేటందుకూ వేలకొలదీ ఎకరాల భూమి ఉండాలి. ఈ గోశాలలపైన నాకు యాజమాన్యం ఉంటే, ఇప్పుడున్న భూములలో చాలా భాగం లాభాని కమ్మివేసి దగ్గరలోనే తగిన పొలాలు కొంటాను. మొదట్లో చేర్చుకొనేటందుకు కావలసిన కొన్నిచోట్లు మాత్రం అమ్మకుండా అలాగే ఉంచుతాను.

2. ప్రతి గోశాలా ఆదర్శ ప్రాయమైన (Dairy) క్షీరోత్పత్తిశాలగానూ తోళ్ళు ఊనే పరిశ్రమాలయం గానూ ఉండాలి. చచ్చిపోయిన ప్రతి పశువు తలకాయను నిలవచేసి శాస్త్ర ప్రకారం ఉపయోగంలోకి తీసికొని రావాలి. తోలు, బొమికలు, పేగులు, అన్నీ కూడా ఉప యోగ పడేటట్టు చూడాలి. చచ్చిన పశువుల చర్మం నేను పవిత్రంగా భావించి ఉపయోగిస్తాను. కటికె వాళ్లు చంపిన పశువుల చర్మం మానవుల ఉపయోగమునకు, అధమం హిందువుల ఉపయోగానికి పనికి రాదని నా భావం.

3. గోమయ గోమూత్రములను చాలా గోశాలలలో పారవేస్తున్నారు. ఇది క్షమించరాని తప్పిదం.

4. గోశాలలన్నీ శాస్త్రీయ పద్ధతుల ప్రకారం నడ వాలి.

5. జాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తే ప్రతి గోశాలా స్వయం పోషకంగా ఉండడడానికి వీలుంది. ప్రజల దగ్గరనుండి తీసి కొన్న చందాలను దాని అభివృద్ధికి ఉపయోగించవచ్చును. ఈసంస్థలనుండి లాభంతీసే ఉద్దేశం ఉండనే కూడదు. లాభా లతో, అంగ వైకల్యం పొందిన పశువులను ఎత్తుపడిన పశు వులను, కటికె దుకాణాలకు పోతూన్న పశువులనూ కొనడాని కుపయోగించాలి.

6. గోశాలలు, బఱ్ఱెలూ, మేకలూ వగైరాలను కూడా చేర్చుకొన ప్రారంభించినట్లయితే ఈపని చాలా కష్ట మవుతుంది. హిందూదేశంలో అందఱూ శాకాహారులైతేనే

గాని గొర్రెలూ మేకలూ కటికివాని కత్తికి గురికాకుండా ఉండవని నా అభిప్రాయం. ఇందుకు భిన్నంగా జరగడం నాకెంతో యిష్టం. గేదెపాలు తాగకుండా ఆవుపాలే త్రాగవలెననే ధార్మిక నియమం పెట్టుకుంటే, గేదెలను రక్షించవచ్చును. కాని బొంబాయిలో ఎందువల్లనో ఆవుపాలకు బదులుగా బర్రెపాలు తాగడం అభ్యాసం. బఱ్ఱెపాలకంటే ఆవుపా లెక్కువ శ్రేష్ఠమని వైద్యులంతా ఏకగ్రీవంగా ఒప్పుకొంటూన్నారు. పాల విషయం బాగా తెలిసినవారు, జాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తే ఆవుపాలను ఇంకా శ్రేష్ఠంగా చేయవచ్చు నంటున్నారు. ఆవులనూ గేదెలనూ కూడా కాపాడవచ్చునని నా అభిప్రాయం. బఱ్ఱెలు అభివృద్ధికాకుండా ఆపివేసినట్లయితేనే ఆవు సంరక్షింప బడుతుంది. ఎక్కువ విస్తీర్ణమైన వ్యవసాయానికి బఱ్ఱెజాతి పనికిరాదు. ఈజాతి ఇంకా అభివృద్ధి కాకుండా జాగ్రత్తపడితే ఉన్నంత వరకూ రక్షించడానికి వీలవుతుంది. ఆవులనుగానీ, బఱ్ఱెలనుగానీ అభివృద్ధి అయ్యేటట్టు చూడడం మతంలో భాగం కాదు. మన ఉపయోగం కోసం అవి అభివృద్ధి అయ్యేటట్లు చేస్తున్నాము. బఱ్ఱెల సంఖ్య పెరిగేటట్లు చూడడం, ఆవుల యెడలనూ బఱ్ఱెల యెడలనూ కూడా క్రూరంగా ప్రవర్తించడమే. హిందూగొల్ల వాళ్లు దున్నపోతులను మేపడం గిట్టుబాటు కాదని చిన్నప్పుడే వాటిని క్రూరంగా చంపివేస్తారు. ఇది ఇప్పుడుకూడా జరుగుతూన్నది. జీవహితైషులీ సంగతి గమనించాలి. ఆవునూ దాని సంతానాన్నీ కాపాడడమొక్కటే సాధ్యమైనపని. అందుకోసం హిందువులు, గో

వ్యాపారం పైనగానీ, గోక్షీరం వగైరా వ్యాపారంమీద గాని వచ్చేలాభాలను వదులుకోవాలి. అది చేయలేకపోతే ఈపని జరుగదు. నిజమయిన లోకహిత కార్యముల అర్థశాస్త్రమునకు అనుగుణంగా ఉండాలి. అనగా ఆదాయ వ్యయాలు రెండూ సరిపోవాలి. ఒక్క ఆవు విషయంలోనే అది సాధ్యమౌతుంది. అప్పుడు కూడా కొంతమంది పుణ్యాత్ములయిన హిందువుల ద్రవ్యసహాయం కొన్నాళ్ళ వరకూ కోరక తప్పదు. గోమాంస భక్షక ప్రపంచాన్ని ఎదురుగా పెట్టుకొని మన మీ మహాపుణ్యకార్యాన్ని ప్రారంభించామనేమాట మఱచిపోకూడదు. నేను పైన చెప్పిన పరిమితులను దాటి ముందుకు పోవడానికి ప్రపంచంలో అత్యధిక భాగం శాఖాహారులైతేనే తప్ప సాధ్యంకాదు. ఇప్పుడు నేను చెప్పినంతవఱకైనా చేయగలగడం భావి సంతానానికి ముందు పనికి దారిచూపడం. ఈ హద్దులను అతిక్రమించడం బర్రెలు వగైరా జంతువులతో పాటు ఆవును కూడా కసాయివాని కత్తికి బలిచేయడం.

హిందువులున్నూ తదితర జీవకారుణ్య సంఘాల వారున్నూ వివేకం గలవారైతే, ఈ గోసంరక్షణ నియమాలను మనస్సులో ఉంచుకొని వాటిని వెంటనే ఆచరణలోకి తీసికొని వస్తారు.

(యంగిండియా మార్చి 31, 1927)

కేవలం ఆవు అనే జంతువును రక్షించినంత మాత్రంతో మనిషి మోక్షం పొందుతాడని నేను నమ్మను. మోక్షం పొందవలెనంటే, రాగద్వేషాలనూ, క్రోధానూ

యలను ఈ అన్ని నీచ భావాలనూ పూర్తిగా త్యజించాలి. కాబట్టి మోక్షమును గోసంరక్షణతో ముడిపెట్టినప్పుడు గోసంరక్షణకు మనం మామూలుగా అనుకొనే అర్థం కంటె ఎక్కువ విస్తృతమూ, ఎక్కువ సమగ్రమూ అయిన అర్థం ఉండితీరాలి. కనుక మనిషికి మోక్ష మిప్పించ గల గోసంరక్షణలో సహజంగా స్పర్శజ్ఞానంగల ప్రతిప్రాణి రక్షణా యిమిడి ఉండాలి.

అనుబంధం ౨

[దాదాపు ఒక అర్ధశతాబ్దం కిందట ఇరువురు ప్రాజ్ఞులు వ్రాసిన ప్రమాణ వాక్యాల నీ కింద ఉదాహరిస్తున్నాము]

౧

యంత్రము; భారత దేశంలోని హస్తకళా కౌశలము.

సర్ జార్జిబర్డ్వు ఉడ్డు

ఇండియాలో ప్రతి పనికోసమూ యంత్రమును ప్రవేశపెట్టడమంటే ముఖ్యంగా భయపడవలసిన విషయం. కళను కాపాడవలెనని ఏమాత్రమైనా కోరిక ఉన్న మేము ఏవస్తువులు యంత్రముల మీద తయారు కావాలి, ఏవస్తువులను చేతితోనే చేయాలి అనే విషయాన్ని యూరప్‌లో యిప్పుడిప్పుడే గ్రహించడం ప్రారంభించాము.

కాని ఏమైనా కొన్ని ఆర్థిక కారణాలవల్ల హిందూ దేశంలో అనూచానంగా చేతితో చేసే వస్తువులను నిర్మించడానికి క్రమంగా యంత్రములను ప్రవేశ పెట్టవలసి వచ్చిన యెడల పారిశ్రామిక విప్లవం రాక తప్పదు. దానిని వివేకమూ విజ్ఞానమూ గల నాయకులు. ప్రజల లలితాభిరుచుల కనుగుణంగా నడిపించ లేకపోయినచో పరంపరాగతములైన దేశీయ శిల్పకళలు నిత్య జీవితంలో ఉపయోగపడక చిక్కులలో పడేమాట వాస్తవం. ఇంగ్లాండులోనూ, పశ్చిమోత్తర యూరోపు ఖండంలోనూ, అమెరికా సంయుక్త

రాష్ట్రాలలోనూ యిదే విధంగా ఆలంకారిక శిల్పకళలు మూడు తరాలనుండి కనిపించకుండా పోయినవి.

యంత్రప్రవేశమువలన సాంఘికంగానూ నైతికంగానూ కలిగే చెడుగులు, ఇండియాలో ఇంకా యెక్కువగా ఉండవచ్చును. మాంచెస్టరు మిల్లుల యొక్కయు ప్రెసిడెన్సీ మిల్లుల యొక్కయూ పోటీకి ఆగలేక చేనేతపని సన్నగిల్లుతూన్నప్పటికీ, ప్రస్తుతం దేశీయ పరిశ్రమలు భారత దేశమంతటా నడుస్తూనే ఉన్నవి. అంతేకాదు. ఇండియాలోని ప్రతిగ్రామంలోనూ తరతరాల నాటినుండి వస్తూన్న చేతిపనులు జరుగుతూనే ఉన్నవి.

గ్రామానికి వెలుపల ఆరుబైట మిట్టపైన కూర్చొని, కుమ్మరి గిరిగిరా తనసారె తిప్పుతూ, అతని సహజ హస్త కౌశలంతో రేగడ మట్టికి రూపకల్పనలు చేస్తూ ఉంటాడు. వంకరగా ఉన్న పల్లపు వీధిలోని యిళ్ళవెనుక చెట్లకింద వ్రేలుతూన్న రెండు మూడు మగ్గాలు, నీలం, ఊదా, పసిడిరంగుల పడుగుపైన, పువ్వులు రాలుతూండగా నేత సాగిస్తూ ఉంటయి.

వీధిలో కంచర బత్తులు, ఇత్తడి బిందెలు రాగి కాగులు, అరివాణాలు, సిబ్బిరేకులూ తయారుచేస్తూ ఉంటారు. ఇంకా దిగువకు పోయి చూస్తే కలవారి ఇంటి వసారాకింద కంసాలి వెండి బంగారు నాణెములను కరిగించి, చెవిపోగులు, చంద్రవంకలు, కంకణాలు, దండకడియాలు, ముక్కెరలూ, రక్షరేకలూ, అందెలు, కడియాలు, కాలిపట్టా

న్యాలుచేస్తూ ఉంటాడు. అతడుతనకు కావలసినన పానాలనూ, తనచుట్టూ ఉన్నపూవులను కాయలనూ చూచి ఆనందిస్తూ. ఒకొక్కప్పుడు వీధి కొననుఉన్న ఆ పురాతన దేవాలయ గోపుర మీద మామిడితోపులో కొబ్బరి చెట్లమధ్య దేవుడి గుడి పైన చెక్కబడిన శిలా ప్రతిమల నగలను ఆనందిస్తూఉంటాడు.

సాయంకాలము మూడున్నర, నాలుగు గంటలమధ్య ఒకొక్కరు రెండు మూడు కడవలు నెత్తిన పెట్టుకొని, చెరువుకు నీళ్ళకోసం పోయేస్త్రీల చీరరంగులతో వీధి అంతా వెలిగి పోతూంటుంది. వాళ్లు ఒక్కొక్కరే వరుసలో వచ్చి పోయే దృశ్యం సీతాకోక చిలుకలూ, మెరుగు పువ్వులూ బారులుతీర్చి పోతూన్నట్లు కనిపిస్తుంది.

పొద్దుకూకేసరికి పశువుల కాపరులు నాగవారిని ఆవులను ఆ ఇంటికి తోలుకొని వస్తూంటే పచ్చికబయళ్ళు చిన్నబుచ్చుకొంటయి. మగ్గాలు ముడుచుకొంటయి. కొందరి దుకాణాలు మూగపోతయి. పెద్ద లందరూ ఇంటికి మొగ్గు పడతారు. చీకటినీడలు వ్యాపిస్తూన్నకొద్దీ దీపాలు మిణుకుమిణుకు లాడుతూంటయి. అన్నివైపులా గ్రామం ఆటపాటలతో నిశ్శబ్దంగా ఉంటుంది. పొద్దుపోయిన తరువాత రాత్రివేళ మహాభారతమునుండిగానీ, రామాయణము నుండిగానీ కీర్తనలు వినిపిస్తూంటయి.

మరునాడు సూర్యోదయం కాగానే ఇంటిముందు వీధిలో మామూలు పూజా పురస్కారాలు జరుపుకొని

ఎవరిపనికి వారు వెళ్ళిపోతారు. ఇదే పశ్చిమ ఇండియాలోని దక్షిణాపథవర్తులైన గ్రామస్థుల ఆనందమయ నిత్యజీవితం. వారి ఆచారాలు అకృత్రిమాలు. వారి జీవిత పద్ధతి నిరాడంబరం. వారి సంస్కారం మూడువేల సంవత్సరాలనుండి చెక్కుచెదరని శిల్ప సంస్కృతీ సాహిత్యములను మనోహరంగా ప్రబోధిస్తూన్న పరంపరాగత ప్రాచీన మత గ్రంథములనుండి గ్రహింపబడినది.

ఎవరి పనితనానికి మోహించి ప్రపంచం మూడువేల సంవత్సరాలు ఇండియాకు ఎడతెగకుండా బంగారాన్ని ప్రవహింపచేసిందో, ఎవ్వరు నదీప్రవాహాలను మురికి చేయక, మనోజ్ఞదృశ్యాలను పాడొనర్పక గాలిని విషపూరితము కావింపక, ఆశ్చర్య కరములైన నగిషీపను లనేకం చేయగలిగినారో, అసంఖ్యాకములైన తరతరాలనాటి శిక్షిత విద్య, ఎవరి వ్యక్తిత్వ కళాకౌశలములలో పరమావధిని పొందినదో, ఆ పరంపరాగత శిల్పకారులు నేడు తమ ప్రజాపాలిత గ్రామాలను విడచి, ఎక్కువ కూలి కాశపడి మాంచెస్టరుకు పోటీగా బట్టలను ఉత్పత్తి చేయపూనుకొన్న బొంబాయి మిల్లులలో దాస్యంచేయడానికి వందలకొలదీ వేలకొలదీ గుంపులు గుంపులుగా వచ్చి పడుతున్నారు. ఇక్కడవారి తెలివితేటలూ, కళానైపుణ్యం అంతా వ్యర్థం.

ఆధునిక నాగరిక ప్రపంచంలో యంత్రాలు చేయ తగిన పనిని కించ పఱచవలెనని నా అభిప్రాయం కాదు. యంత్రం మనిషికి పరికరంగా ఉండాలి కాని యజమానిగా

ఉండరాదు. జీవితంలో ఆనంద సౌందర్యములకది ఏమా త్రమూ సహాయ పడజాలదు. జీవిత నిరంతరశ్రమను తగ్గించే టందుకు దాస్యం చేయడానికి మాత్రం పనికివస్తుందది. అందువలన ఇండియాలోనూ ఇంగ్లండులోనూ కూడా యంత్రమును హద్దులు దాటకుండా గట్టిగా అదుపులో ఉంచాలి.

ఇంగ్లండులోని శిష్టుల అభిరుచులకూ అభిప్రాయాలకూ అనుగుణంగా, యంత్రాలు కళావస్తునిర్మాణ కార్యరంగంలో అడుగు పెట్టకుండా, దానిని ప్రత్యేకం సుశిక్షిత హస్త నైపుణ్యముబుద్ధి కౌశలమూ గల శిల్పకారుల వ్యక్తిత్వమునకు వదలివేసినయెడల, సంఘమంతటిలోనూ ఇంతకంటె ఎక్కువ సమానంగా ఐశ్వర్యం వ్యాపిస్తుంది. తమ దైనందిన వృత్తిలోని ఉదార ప్రభావము వలననూ, తమ సామర్థ్యము, పని తనము, సంస్కారముల యెడల క్రమాభివృద్ధి పొందుతూన్న ప్రజా గౌరవము వలననూ, కార్మిక వర్గము పౌర రాజకీయ సాంఘి కౌన్నత్యమును పొంది తమతో పాటు దేశమునంతనూ కూడా అత్యున్నత వర్గాలతో సమాన ప్రతిపత్తికి కొని పోగలరు. అంతే కాక ఆధునిక సభ్యతా సంపర్కంలేని ప్రాచ్యదేశ జీవితంలో నేటికీ నిలచి ఉన్నట్టిన్నీ గ్రీసులోనూ రోములోనూ ఒకప్పుడు కనిపించినట్టిన్నీ సంతోషానందములను, యూరపు కొంతవరకైనా నాడు చవి చూడగలదు.

'బి'

[భారతీయ శిల్పవృత్తిని అధికారు లణచివేసిన విధానం]
ఇ. బి. హావెల్

యూరపులో మధ్య యుగాలనాటి గొప్పగొప్ప భవన నిర్మాత లవలంబించిన శాస్త్ర పద్ధతులలో, అంత చక్కని పనితనమూ చూపగలవారు, ఇండియాలో ఇప్పటికీ అనేకమంది శిల్పకారులున్నారు. వారే విశ్వవిద్యాలయ మునూ ప్రవేశించి యెరుగరు. అసలిండియాలోని విశ్వవిద్యాలయాలు ప్రభుత్వ యంత్రమున కవసరమైన మనుష్యులను తయారు చేయడానికి మాత్రమే నిర్మింపబడినవి. వాటిలో శిల్పానికి గానీ మతానికి గానీ స్థానంలేదు. కాని వారి ప్రాచీనులు తాజమహాలును, ఆబూపర్వత దేవమందిరాలనూ, అసంఖ్యాకములైన ఉత్తమోత్తమ నిర్మాణములనూ సృజించారు. మొగలాయి ప్రాసాదములు, ప్రభుత్వ భవనములు వ్యావసాయిక జలాశయాలు, అవీ ఇవీ ఏమిటి వాస్తుశాస్త్రంలో పేర్కొనబడిన ప్రజోపయోగకర నిర్మాణములన్నీ వారు కట్టినవే.

ఈ నాడు మన ప్రభుత్వశాఖ లీపనులేవిధంగా నిర్వర్తిస్తూన్నవి? శిల్ప, కళా, శిక్షణ నైపుణ్యములు లేని కొంతమంది యువకులు, ఒక ఇనుప దూలం మోయగల అత్యధిక భారమును అంచనా వేసేటందుకు, గోడను పడకుండా ఎంతవఱకు తగ్గించ వచ్చునో ఆకనీస పరిణామాన్ని లెక్కకట్టేటందుకు, ప్రభుత్వ సంవత్సరాదాయ వ్యయపట్టీకి

లోబడి కారుచౌకగా భవనములను నిర్మించేటందుకూ కొన్ని సూత్రాలను కంఠస్థం చేసికొని ఉంటారు. ఒక ప్రభుత్వశాఖ తమకు కావలసిన భవనము నమోనాను [illegible] గీసి స్థిరపరచినతరువాత, ఈ ఇంజనీర్లలో ఒకరు బయలుదేరి తన ప్రాచీన వస్తుశాస్త్ర బుద్ధితో, దానికి [illegible] తులు లేని ఒక ముంగిలిని ఆయాశాఖల అభిరుచుల కనుగుణంగా అమర్చి వారి గౌరవ ప్రతిపత్తులకు తగిన ట్లేదో కొంత అలంకారం చేస్తాడు. ఎన్ని శతాబ్దాల నుండో పైతృక ధనంగా సంక్రమించిన భవన నిర్మాణ కౌశలంగల భారతీయ శిల్పకారునకీ పాశ్చాత్య ప్రతినిధినుండి, కాగితపు నమోనాలను అనుకరించవలసిన అవస్థ పట్టింది. నేత్ర పీడాకరమైన కళంకం కూడా ప్రాచీన వస్తు శాస్త్ర విరుద్ధంగా కనబడే అపరాధం కొంచెం కెక్కువ బాధ కలిగిస్తుంది. అటువంటివారు [illegible] పాడవుతూన్నదో గ్రహించలేరు. కాని ఈ పద్ధతివలన వ్యర్థంగా యెంత దుర్వ్యయం జరుగుతూన్నదీ తేలికగా తెలియజెప్పవచ్చును. ఇటీవల కలకత్తాలో ఒకానొక అత్యుత్తమ ప్రాచీన (వస్తు) శాస్త్రీయ భవన నిర్మాణమునకు అనేకమంది భారతీయ శిల్పకార వృత్తి పరుల నియమింప బడినారు. వారిలో చాలామంది భవనాలకు నమోనాలు గీయగలవారు, భవనాలను కట్టగలవారు, చెక్కడపు పని చేయగలవారూ కూడా ఉన్నారు. వారు మంచి హస్త కౌశలమూ కళా నైపుణ్యమూ కలవారు. అయితే నేమి? ప్రభుత్వశాఖవారు తయారు చేసిపెట్టిన నమోనాని

అనుసరించి పనిచేయాలి వారు. అంతకు మించి వారేమీ జోక్యం కలిగించుకోకూడదు. అందులో కూడా కొంత నగిషీ పని ఉన్నది కాని, అది ఇటలీ దేశపు కళ కావడం చేత, వారిని ముట్టకోనీయలేదు. ఐరోపా దేశపు ప్రాచీన శిల్పకళను అభ్యసించిన వారిని కొంతమందిని బొంబాయి నుండి పిలిపించి, ఈ కాగితపు నమూనాలను యంత్ర ప్రాయంగా అనుకరించ వలసిందని అనుజ్ఞ యిచ్చారు. వీరికి రోజుకు రెండు రూపాయలు మజూరీ ఈయబడినది. కలకత్తాకు దగ్గరగా ఉన్న ఒరిస్సా జిల్లా దేశీయ శిల్ప కళ కెంతో ప్రసిద్ధి వహించింది. అక్కడ ఎంతమందో తాపీ పనివాళ్ళు, భవన నిర్మాతలూ ఉన్నారు. వారు జరిగిన ఇరవై యేండ్లలో యూరపులోని మధ్యయుగం నాటి అత్యంత మనోహర భవనములతో తులతూగ గల శిల్పాలంకారముల నెన్నిటినో చిత్రించి నిర్మించారు. అవి అన్నీ కూడా. పైన నేను ఉదాహరించిన ప్రాచీన ఇటలీ కళానుకరణం కంటె ఎంతో ఎక్కువ సౌందర్యంగా ఉన్నవి. ఈ శిల్పుల సగటు ఆదాయము రోజుకు నాలుగణాలు— అనగా ప్రభుత్వం వారిచ్చే మజూరీలలో ఎనిమిదో వంతు. వారూ, వారి సహచర శిల్పకారులూ భారత దేశమంతటా పనిలేక బాధపడుతున్నారు. ప్రభుత్వ శాఖలకు వారి పని పనికి రాదు. భారతీయ శిల్పం 'అన్నమో రామచంద్రా' అని అల్లాడుతూన్నది. మ్యూజియములు, ప్రదర్శనాలూ, ప్రాచీన వస్తువులూ, యిస్తున్నాము దానికి.